

SVĚT A POTRAVINY,
ZMĚNY NA ZEMI NABYLY NA
INTENZITĚ A RYCHLOSTI, HROZÍ
NEDOSTATEK VODY A VÝZVOU BUDE
LIDSTVO NAKRMIT DOKLÁDÁ STUDIE
SPOLEČNOSTI BAYER

► str. 12

**TEREZA PÁNKOVÁ JE
MISS AGRO 2018,**
ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA
15. KVĚTNA ZVOLILA JIŽ
PODVACÁTÉ SVOU NEJKRÁSNEJŠÍ
STUDENTKU

► str. 28

**NASKOČ NA
MLÉČNOU VLNU,**
PROJEKT AGRÁRNÍ KOMORY NA
PODPORU KONZUMACE MLÉKA
A MLÉČNÝCH VÝROBKŮ U DĚTÍ
POKRAČUJE I LETOS

► str. 10 přílohy

25 AGRObase ZPRAVODAJ 1993–2018

20. ČERVNA 2018

INFORMAČNÍ NOVINY AGRÁRNÍ KOMORY ČESKÉ REPUBLIKY
WWW.AKCR.CZ

KAŽDÉ VYDÁNÍ AGROBASE můžete mít **ZDARMA** až do vaší schránky, objednávky na sekretariat@akcr.cz

O NOVÉ PODOBĚ SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY JSME PŘIPRAVENI NADÁLE JEDNAT

ZDENĚK JANDEJSEK, PREZIDENT AGRÁRNÍ KOMORY ČR, OPAKOVANĚ UPOZORŇUJE, ŽE ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA MÁ BÝT ROVNÁ, NEDISKRIMINAČNÍ A PODPORUJÍCÍ ZEMĚDĚLCE BEZ OHLEDU NA JEJICH VELIKOST A FORMU PODNIKÁNÍ. ZÁROVEŇ MUSÍ MÍT NASTAVENÉ MOTIVAČNÍ PODPORY PRO MLADÉ A ZAČÍNÁJÍCÍ ZEMĚDĚLCE A TAKÉ PODPORY ZVÝHODŇUJÍCÍ MALÉ A RODINNÉ FARMY. SPOLEČNÝM CÍLEM PAK JE NOVÝ MODEL SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY, KTERÝ BY MĚL VŠEM ČLENSKÝM ZEMÍM ZAJISTIT NEJENOM VLASTNÍ ÚROVEŇ POTRAVINOVÉ SOBĚSTAČNOSTI, ALE TAKÉ STEJNÝ A NEDISKRIMINAČNÍ PŘÍSTUP NA DOMÁCÍ I SVĚTOVÝ TRH S PLNOU KONKURENCESCHOPNOSTÍ, A TO VŠE SOUČASNĚ S TRVALOU PÉČÍ O PŘÍRODNÍ ZDROJE, PESTROU KRAJINU A ZDRAVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ JAKO CELEK.

Evropská komise zveřejnila legislativní návrhy k podobě Společné zemědělské politiky po roce 2020. Jak je hodnotíte?

Z těchto sdělení je pro nás zásadních několik rovin. Předně je to celková finanční obálka, kde je pro Českou republiku vyčleněno na přímé platby 839 mil. eur na rok, což je 21,4 mld. Kč a v přepočtu to dělá sazbu 236 euro na hektar, tedy o 4,1 % méně než máme nyní. Pro představu v aktuálním období máme obálku 875 mil. eur. Na Program rozvoje venkova pak máme vyčleněno 259 mil. eur na rok, což by při zachování 35 % kofinancování z národních zdrojů zajistilo objem 399 mil. eur za rok, a zde již je propad o plných 20 %. Domníváme se proto, že bychom měli udržet celkové finance alespoň na stávající úrovni.

Zcela zásadní je pak otázka zastropování, které je v návrhu v členění od 60 tis. eur po 100 tis. eur s krácením 25, 50 a 75 % v intervalech 60–75 tis. eur, 75–90 tis. eur, 90–100 tis. eur a nad 100 tis. eur s tím, že na podnik vychází jako strop 81,2 tis. eur. V návrhu jsou započítány všechny platby, tedy základní platba na plochu, dobrovolný formát ekologické platby, platba na citlivé komodity a živočišnou výrobu.

Ke stropu bude možné připočíst mzdy zaměstnanců a veškeré odvody, vyjasnit si však musíme, zda jde o skutečné osobní náklady, nebo o průměrnou mzdu v oboru a regionu, která by nás poškozovala a podniky demotivovala. U soukromníků by bylo možné započítat i rodinné příslušníky. Dovolím si říct, že toto řešení přijala Evropská komise v reakci na náš trvalý tlak, a je tedy konkrétním výsledkem práce a řekl bych i úspěchem Konsorcia nevládních organizací a zemědělských a potravinářských podniků.

Návrhy také přesouvají na členské státy větší míru rozhodovacích pravomocí zároveň s vyšší zodpovědností. Nově by měla SZP více zohledňovat specifické situace a nastavovat strategie podle národních potřeb. Tím poskytne více flexibility a možností národního nastavení, přinese i větší odpovědnost, ale bude zase složitější než současný rámec. Nová SZP by dle Evropské komise měla být spravedlivější, zelenější, s důrazem na větší využití znalostí a inovací či digitalizaci venkova.

Stále ale nevíme, o jakém časovém horizontu vlastně mluvíme. Znalci poměrů v EU odhadují, že současný Evropský parlament bude schopen projednat předložený rámec zřejmě jen do prvního čtení. Pak nám do toho vstoupí eurovolby a vyvstává otázka nového rozložení politických sil, respektive frakcí, a tedy s kým jednat, kde hledat podporu, koho získat pro obhajobu priorit apod. Může

tedy dojít i k prodloužení stávající SZP přes horizont roku 2021.

Kam tedy budou nasměrovány vaše další požadavky?

Z právě řečeného jasně vyplývá, že je naprosto zásadní vyjasnit a obhájit čtyři priority. Předně je to rozpočet pro Českou republiku, kde odmítáme snížení alokace na SZP v době, kdy chceme po zemědělci stále více úkolů a omezujeme nejen jejich klasické hospodaření, ale ztěžujeme a prodražujeme i jednotlivé agrotechnické operace například zákazem pesticidů. Nejde zde jen o nás, ale o všechny evropské zemědělce, kteří se ekologickými a politickými tlaky stávají světově stále méně konkurenceschopnými.

Dále chceme znát přesnou definici zastropování, co se do něj bude a nebude počítat. Není příliš logické omezovat dobrovolnou ekologickou platbu v prvním pilíři, která má být příspěvkem pro životní prostředí. Stejným příkladem je i podpora citlivých komodit, které jsou definovány jako citlivé ze zcela jasných důvodů a členské státy mají zájem o jejich udržení. I proto chceme navýšit rozměr obálky citlivých komodit zvýšit na minimálně 25 %, aby existovala možnost cíleně těmito odvětvím pomáhat.

Třetí prioritou je vyjasnění protihodnoty osobních nákladů, které navrhujeme započítávat přes účastnictví a jako celek za podnik, což je spravedlivé a jednoduché. Paušál by v praxi znamenal odpor ke zvyšování platů, které jsou již tak vůči ostatním sektorům podhodnoceny. Nebyl by zájem o vysoce kvalifikované pracovní síly.

Opakovaně a velice důrazně také upozorňujeme na stále vyšší administrativní náročnost. Stávající návrh je opět více a hlouběji komplikovaný jak pro úředníky a jejich nastavení, tak pro praxi a samozřejmě i pro následné kontroly. Byrokracie celého sektoru dnes jenom u nás váže možná až statisíce hodin ročně, které by rozhodně šlo věnovat podstatnějším činnostem.

Současná odborná diskuze k návrhům přináší i možnosti změnit celý rámec zemědělské politiky. Jak by vypadal její ideální model?

Předně chceme konečně hospodařit za stejných podmínek jako naše přímá konkurence v okolních státech EU – nebojím se v této souvislosti ani říct, že bych podpořil úplné zrušení podpor a tím naprosto volnou soutěž, což by nám v pohledu k okolnímu světu nakonec i pomohlo. Ale jsem si zároveň vědom, že tato logika je pro staré země EU nepřijatelná. Je celkem logické, že chceme mít ze svého podnikání přiměřený zisk, který zajistí rozvoj podniků a farem investicemi do inovací, do zvyšování pro-

duktivity práce a do konkurenceschopnosti. Chceme prodávat potraviny, které uspokojí naše obyvatele svou kvalitou i chutí. A samozřejmě také chceme vedle intenzivní výroby zajistit péči o krajinu a venkov, kde se budeme všichni cítit dobře a na výsledky naší práce budeme hledět s respektem a úctou.

Čím se liší podmínky zemědělské výroby u nás od podmínek jiných zemí v Evropské unii?

Výrobní podmínky máme stejné jako například sousední Německo. To však vyrábí na 100 hektarů zemědělské půdy 2,3 krát více mléka, 5,3 krát více vepřového masa a 3,4 krát více hovězího masa. Přestože jsou přírodní podmínky stejné a naše náklady leckdy i o něco nižší, nemáme šanci konkurovat cenám k nám dovážené produkce. Důvodem jsou podpory z národních rozpočtů zemí původní EU 15, které směřují k místním sedlákům a jsou na jednotku produkce zhruba 3–4krát vyšší než u nás. Síla národních rozpočtů těchto zemí postupně likviduje naši zemědělskou a potravinářskou výrobu. My pak vyvážíme téměř polovinu vyprodukovaného obilí bez zhodnocení, což je ale například základní surovina pro živočišnou produkci. S tímto obilím odchází z naší země také deficitní fosfor a chybí i organická hmota ze živočišné výroby, která je základním faktorem pro udržení úrodnosti a struktury půdy. Živá a na živiny bohatá půda pak dokáže dlouhodobě vázat větší množství vody, což se dnes ukazuje jako stále významnější faktor hospodaření.

Máme čím konkurovat?

Z hlediska kvality a nákladovosti jsme schopni konkurovat ve všech komoditách, jelikož naše výrobní výsledky jsou srovnatelné se státy EU15. Díky otevřenému trhu máme stejné vybavení, logistiku, podobné metody řízení, ale i vzdělání pracovníků. Není ale možno konkurovat národním podporám a pak ani síle obchodních řetězců, které ovládají koncovou distribuci a vedle masivních dovozů také tlačí tuzemské dodavatele k prodeji pod výrobními náklady, což ve svém důsledku také přispívá k naší likvidaci.

Co je v tomto směru prvořadým úkolem?

Nezbytné je vyřešit otázku nákupních cen obchodních řetězců, protože přece nelze vyžadovat produkci od českých zemědělců a potravinářů pod úrovní jejich výrobních nákladů. Stále se mluví o nízké ceně potravin. Ano, tyto ceny od roku 1989 stouply v průměru o 60 %, ale náklady se zvýšily minimálně 3–5násobně. Při tom cena produkce v jiných odvětvích vzrostla až o 500–1000 % a hodnota vstupů je všechny sektory stejná.

Kdysi jsme bývali v zemědělské produkci takřka soběstační. Jak je tomu dnes?

Ano, bývali jsme soběstační ve všech komoditách, které patří do našeho mírného klimatického pásma. Současná situace je velmi špatná, přestože máme relativní dostatek srážek, pole vhodná pro produkci, v podnicích špičkovou techniku a technologie i nejlepší dostupnou genetiku jak v rostlinné, tak živočišné výrobě. V rostlinné výrobě je například soběstačnost v ovoci a zelenině asi 50 %. V živočišné výrobě pak dosahujeme u vepřového masa úroveň pouze 38 % naší produkce, u drůbežního masa a vajec podle vývoje trhu 54–62 %. U mléka pak po započtení všech mléčných produktů asi 85 %. Soběstační jsme v hovězím masu, ale je potřeba si uvědomit, že je to jen díky razantnímu poklesu jeho spotřeby. Jestliže jsme v roce 1990 snědli 26 kilogramů hovězího na osobu za rok, tak v roce 2017 to bylo již jen 7,8 kilo.

Co české zemědělství potřebuje a co ho čeká?

Zemědělství z pohledu významu produkce potravin, což jsou vedle vody a energie základní prvky existence lidstva, u nás potřebuje celkem málo a tím je silnější impuls a motivace zemědělců a zpracovatelů k produkci živočišné výroby. Nejen pro to, abychom zužitkovali naši základní produkci a posléze jedli místní potraviny, ale také z důvodu péče o kvalitu a úrodnost půdy a její schopnost dlouhodobě zadržovat vodu, jak jsem zmínil výše. S tím souvisí i trnitý stav se řešením záborů kvalitní zemědělské půdy. Zde měl už dávno být vydán zákaz výstavby a další zábory by měly být podmíněny několikanásobným odvodem vycházejícím z bonity půdy tak, aby se záměry stavět přeměrovaly na využití starých a opuštěných zástaveb. Jednoduše tak, aby se již nevyplatilo stavět na zelené louce.

Dále potřebujeme nastavit skutečně „jednotný trh“ společně EU, vycházející ze stejné úrovně národních i unijních podpor, aby země se slabší ekonomikou nebyly v oblasti potravin likvidovány a ovládány. Profity v zemědělsko-potravinové vertikále musí být nastaveny vyváženě. Prvovýrobce přece nemůže pracovat se ztrátou a omezovat svou výrobu, když koneční prodejci slušně prosperují. Za současného stavu není možné trvale očekávat pokles cen potravin, když vstupy stále rostou. Zcela zásadní pro náš rozvoj pak také bude dojednání podmínek a celého rámce Společné zemědělské politiky po roce 2020, která bude formovat náš agrární sektor, výrobní podmínky, péči o krajinu i zaměstnanost obyvatel venkova.

Redakce Agrobaze

ZDRAVÁ ZEMĚDĚLSKÁ SOUSTAVA SE ROZPADLA A SEKTOR I VENKOV ZTRATILY PRESTIŽ

„JE HANBOU, ŽE JSME PŘIPUSTILI, ABYCHOM SE CELKOVOU AGRÁRNÍ PRODUKČÍ PROPADLI O 100 LET NAZPÁTEK, VŽDYŽ NEDOSAHOJEME ANI ÚROVNĚ ROKU 1936. OD ROKU 1990 SE SNÍŽILA PRODUKCE NAŠEHO ZEMĚDĚLSTVÍ O CELOU TŘETINU. VYMLOUVÁME SE NA EVROPSKOU UNII A SPOUSTU PROBLÉMŮ SVÁDÍME NA SOCIALISTICKÉ DĚDICTVÍ. PROČ ALE NAPŘÍKLAD POLSKO, KTERÉ VSTOUPILO DO STEJNÉ EU, SVOU VÝROBU O VÍCE JAK TŘETINU ZVEDLO? SVÁDĚT 28 LET VŠECHNY PROBLÉMY NA MINULOST A NA BRUSEL NENÍ PROGRAM, TO JE NESCHOPNOST TĚCH, CO NAŠI ZEMI ŘÍDILI,“ KOMENTUJE SOUČASNÝ STAV ZEMĚDĚLSTVÍ A POTRAVINÁŘSTVÍ JOSEF KUBIŠ, VICEPREZIDENT AGRÁRNÍ KOMORY ČR, KTERÝ V ROZHOVORU NABÍZÍ I DALŠÍ POSTŘEHY NA SOUČASNOU SITUACI.

Kde vidíte základ těchto problémů?

Hlavní příčina zlomu bylo přidělení dotací na plochu bez ohledu na výrobu. Začali se podporovat ti, co přestali vyrábět, a nevýroba se stala byznysem. Nejvýnosnějším podnikáním se stalo zrušit náročnou živočišnou výrobu, přestat pěstovat ovoce a zeleninu, převést ornou půdu na travní porosty, kde se nemusí nic produkovat a nejsou k tomu potřeba zaměstnanci, a přitom k tomu pobírat lukrativní vyšší dotace.

Jak vnímáte umělé rozdělování zemědělců na malé a velké?

V České republice je 3,55 miliónů hektarů zemědělské půdy a téměř 30 tisíc subjektů podnikajících v zemědělství. Z toho je necelých dva tisíce podniků nad 500 ha a z nich se ale jen 797 zabývá výrobou mléka a 312 chovem prasat. Tato zhruba tisícovka podniků obhospodařuje sice jen třetinu půdy, vyrábí ale 85 % mléka a 90 % vepřového masa. Podobná situace je u drůbeže, zeleniny, ovoce. Jinými slovy, produkci a výrobky s vyšší přidanou hodnotou, které zajišťují zaměstnanost na vesnici, zajišťují hlavně větší podniky.

Kriticky se stavíte také k pojetí ekologického zemědělství.

Ano a má to logické vysvětlení. Extenzivní způsob výroby v ekologickém zemědělství má sice menší spotřebu

hnojiv, pesticidů, energie na 1 hektar, přepočteme-li však náklady na množství výroby, dochází k tzv. ekologickému paradoxu, kdy výroba v ekologickém režimu zatěžuje životní prostředí ekologickou stopou 1,5–1,7x více než konvenční výroba potravin. Dále si vezmeme fakt, že v ekologickém režimu dnes máme 14 % zemědělské půdy, ale produkuje z nich jen 1 % potravin. Pokud by se takto pojaté ekologické zemědělství rozšířilo na veškerou půdu, dokázalo by zajistit jen 10 % výroby potravin, a to přeci není pro naši společnost řešení.

Jaké jsou tedy možnosti vyvážené produkce potravin a požadavků na šetrné hospodaření v krajině?

Řešení se nabízí v metodách precizního zemědělství, které zajistí péči o půdu, ochranu životního prostředí a přitom s dostatečnou výrobou potravin. Moderní

Ve skutečnosti ale byl schodek vyšší, protože tabák a tabákové výrobky, které se počítají do potravin, vylepšují bilanci o 10 miliard, takže reálný schodek činil 41 miliard Kč. Přitom tržby v zemědělství v loňském roce byly jen 87 miliard Kč. Pokud bychom tedy vyrovnali zahraniční agroobchod na nulu, kde v minulosti byl a k čemuž máme potenciál lidí i přírody, tak máme prostor na zvýšení tržeb až o 50 %. V historii lidstva zvítězil vždy ten systém, který zajistil vyšší produktivitu práce, nedovolme tedy, aby na nízké produktivitě zkrachovalo i české zemědělství, které nyní jede jen na půl plynu.

Máte data, která dokáží porovnat nejenom výkonost zemědělství, ale i státu. Jaké máte doporučení?

Je potřeba vnímat, že problémy s produktivitou má celý stát. Jeden

Jinými slovy, správa našeho státu a služby jsou podstatně dražší než v Německu. Pokud chceme zlepšit naši ekonomiku, je potřeba zracionalizovat státní správu, a ne zvyšovat daně.

Další kritické téma jsou evropské podpory a naše platba do společného rozpočtu EU

Z Bruselu poslední dobou slyšíme, jak jsou nové země nevďečné, že z EU jen berou dotace a nejsou se západní Evropou solidární. Opět si ale srovnáme dojmy a pojmy. Abychom mohli vstoupit do EU, museli jsme otevřít náš trh pro kapitál zahraničních firem, které tady mimo jiné skupily naše podniky a banky, a to za zlomek skutečné ceny. Vloni jsme dostali od EU o 40 mld. Kč víc, než jsme zaplatili. Na druhé straně jsme odvedli zahraničním firmám na dividendách 310 mld. Kč a ve skryté formě mezi zahraničními matkami a českými dcerami oteklo ze země dle odhadu ekonomů dalších 400 mld. Kč. To je 14 % HDP a z nich jde jistých 400 mld. Kč země EU-15, které u nás nejvíce investovaly. Takže reálně odvádíme do EU desetkrát tolik. Přitom doma by tato částka zvýšila rozpočet až o 40 %. To, co ročně odvádíme zahraničnímu kapitálu, představuje zhruba roční výši nákladů na důchody a zdravotnictví dohromady.

A jaké je vaše doporučení?

Jestliže chceme udržet naši zemi mezi vyspělými státy a nebýt jenom banánovou republikou, musíme se poučit z minulých chyb a neopakovat je. Ministři a vlády přicházejí a odcházejí, ale české zemědělství tu bude stále, jde o to, jakou bude mít úroveň. Není ve světě vyspělý stát, který by neměl vyspělé zemědělství, a mezi vyspělý svět se chceme dostat i my.

Redakce Agrobaze

NEROZLIŠUJI ZEMĚDĚLCE NA MALÉ A VELKÉ, ALE NA DOBRÉ A ŠPATNÉ, PROTOŽE PRÁVĚ ÚROVNĚ SVÉHO HOSPODAŘENÍ OVLIVŇUJÍ JAK VÝSLEDNOU PRODUKCI, TAK SVŮJ OTISK V KRAJINĚ.

technika snižuje utužení půd, nejmodernejší stroje řízené počítači přes GPS snižují spotřebu osiv, hnojiv a pesticidů až o 20 % a přitom se zvyší efektivita výroby. Toto je cesta pro zemědělství 21. století. Precizní prvky ale vyžadují značné investice, které si mohou dovolit ekonomicky silné podniky, které také zajistí využití této nákladné techniky, a právě sem by měly směřovat podpory pro rozvoj sektoru.

Kvůli nízké vlastní produkci se prohlubuje také schodek agrárního obchodu, který přitom ještě zkresluje výsledky tabákového průmyslu, můžete to blíže vysvětlit?

V loňském roce činil schodek zahraničního agroobchodu 31 miliard Kč.

z hlavních ukazatelů ekonomiky je poměr mezd k produktivitě práce. U nás byla v roce 2017 nominální mzda 31 tis. Kč, v Německu 93 tis. Kč a v USA 70 tis., to je v porovnání 33 % a 45 %. Přepočteme-li to ale na reálnou mzdu v paritě kupní síly, tak se zvyšuje podíl naší mzdy na 53 % a 51 %. Porovnáme-li ale reálnou mzdu na produktivitu práce, tak již dosahuje úroveň našich platů 90 % úrovně v Německu a 88 % v USA. Tady už velký prostor pro zvyšování mezd není. Pokud chceme zvyšovat platy, musíme nutně zvýšit produktivitu v celém státě, a to hlavně v nevýrobní sféře, protože produktivita zaměstnanců ve výrobě je 77 % k produktivitě zaměstnanců v Německu, kdežto celostátní produktivita je jen 59 %.

KONSORCIUM OPĚT JEDNALO V BRUSELU

NA ZAČÁTKU ČERVNA EVROPSKÁ KOMISE VYDALA NÁVRH LEGISLATIVNÍCH AKTŮ PRO SPOLEČNOU ZEMĚDĚLSKOU POLITIKU PO ROCE 2020. TŘETÍ KVĚTNOVÝ TÝDEN, KTERÝ SI KONSORCIUM ZVOLILO PRO SVOU DALŠÍ NÁVŠTĚVU BRUSELU, TAK PŘEDSTAVOVAL IDEÁLNÍ DOBU NA SETKÁNÍ S PŘEDSTAVITELI VŠECH INSTITUCÍ, KTERÉ MAJÍ DO KONEČNÉHO NÁVRHU, ALE PŘEDEVŠÍM DO DEBATY, JEŽ BUDE NÁVRH NÁSLEDOVAT, CO MLUVIT.

Jednání s DG Agri

Zástupci generálního ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI) tak dokázali s určitostí při setkání s Konsorciem potvrdit jen výrazné snížení rozpočtu pro zemědělství, ke kterému by mělo po roce 2020 dojít. Zatímco dnes se kapitola Společné zemědělské politiky podílí na unijním rozpočtu přibližně 38 %, po roce 2020 by měla tato poměrná část ještě výrazněji ztratit na objemu. To budou mít samozřejmě dopad na příjmy zemědělců, které by mohly ve stálých cenách podle některých výpočtů klesnout až o 20 %. V prvním pilíři by měla většinu členských států přijít o zhruba 4 % v běžných cenách, přičemž v Programu rozvoje venkova by to mělo podle dostupných dat přibližně 15 %. Propad v dostupných prostředcích pro

investice, kompenzace za hospodaření v oblastech s přírodním znevýhodněním nebo podporu ekologického zemědělství by mělo alespoň částečně kompenzovat zvýšení povinné minimální míry kofinancování druhého pilíře z nynějších 15 % na 25 %. Pro úplnost: Česká republika již nyní Program rozvoje venkova kofinancuje 35 %, což ji ovšem ve srovnání s některými jinými členskými státy Evropské unie, respektive některými regiony, řadí spíše mezi nižší průměr. Například každá spolková země v Německu má vlastní Program rozvoje venkova, vlastní obálku a vlastní kofinancování.

Téma zastropování

Debatu se zástupci DG Agri se však v současné době nesoustředila tolik na Program rozvoje venkova jako na první

pilíř a případné krácení plateb. Úředníci Komise opět ujistili zástupce Konsorcia, že Phil Hogan, Komisař pro zemědělství a venkov, a jeho kolegové v současné době počítají s tím, že zastropování plateb, tedy stanovení maximální částky přímých plateb na rok a subjekt, se v konečném návrhu legislativních aktů s velkou pravděpodobností objeví. Podle Komise má toto opatření zajistit větší podporu menších zemědělců a snížení podpor těch zemědělských subjektů, které mohou čerpat úspory z rozsahu. Otázkou k další debatě, jednak v rámci samotné Komise, tak v rámci Rady Evropské unie, a především Evropského parlamentu, je, zda by vzhledem k specifikům některých členských států nebylo vhodnější ze tří současných nástrojů pro redistribuci podpor, tedy zastropování, degresivních plateb nebo plateb na první hektary (redistributivní platby) vytvořit soubor „povinně volitelných nástrojů“, ze kterého by si členské státy mohly jednoduše vybrat. Podle posledních informací však Komise bude zastropování navrhopvat, i když z jednání kolegia Komisařů ještě unikla zpráva, která hovořila o tom, že by se v konečném návrhu mohla objevit kombinace degresivních plateb v rozmezí od 60 tisíc euro přímých plateb na podnik a rok s několika stupni procentuální degrese. Podle dostupných informací jde o 25 % nad 60 tisíc a zároveň do 75 tisíc euro, 50 % nad 75 a do 90 tisíc euro a 90 % v intervalu 90 až 100 tisíc euro, s následným tvrdým stropem na 100 tisících euro. Od všech těchto stropů by pak podle Evropské komise mělo být možné odečíst osobní náklady, tedy nejen náklady na mzdy, ale také odvody na sociálním a zdravotním pojištění. Zástupce Konsorcia zajímalo, zda se budou počítat osobní náklady reálné podle účetnictví a zda se budou striktně oddělovat pracovníci „zemědělské prvovýroby“ a ostatních výdělečných činností. Úředníci DG Agri uvedli, že by se v rámci jednodušší administrace měly počítat reálné náklady, přičemž průměrné náklady by se měly používat u spolupracujících osob, kterým není vyplácena mzda, typicky pracovníci na rodinných farmách. Co se týče oddělení pracovníků zemědělské prvovýroby, managementu,

případně zaměstnanců, kteří se celoročně na zemědělské prvovýrobě nepodílejí, bude podle Komise záležet na dohodě konkrétního členského státu s Evropskou komisí, který může případně využít argument historických investic do diverzifikace příjmů zemědělských podnikatelů z Programu rozvoje venkova.

Návrh si protiřečí

Ačkoli úředníci Evropské komise uznali, že se možnost odečíst od stropu pracovní náklady v návrhu objevila na popud České republiky a Slovenska v návaznosti na činnost Konsorcia, je třeba říci, že se sice jedná o vstřícný krok, ale z mnoha pohledů o poněkud nešťastné řešení. V první řadě je nutné zvážit administrativní náročnost podobného ustanovení nejen na straně členského státu, tedy platební agentury, ale především na straně samotného zemědělce. Problém by pak podle zástupců Konsorcia mohly představovat například sezonní zaměstnanci, které Česká republika využívá především speciální rostlinná výroba, jako jsou sektory chmel, ovoce, zelenina či brambory. Nejen že by zastropování s odečtem pracovních nákladů představovalo zvýšení administrativní zátěže, což je v rozporu s prohlášeními Evropské komise o zjednodušování Společné zemědělské politiky, ale také toto opatření nekoresponduje s proklamovanou podporou modernizace zemědělské výroby včetně podpory digitalizace oboru. Faktem totiž zůstává, že se průměrný věk zemědělských podnikatelů, ale také pracovníků v zemědělské výrobě nestále zvyšuje a na současném pracovním trhu je velmi těžké získat za odcházející pracovníky náhradu. Řada podniků se tak oprávněně upíná k robotizaci a digitalizaci, která by měla tento problém vyřešit. Na druhé straně by však podniky, které by do moderních technologií investovaly, přišly o možnost odečíst si náklady za pracovní sílu od stropu pro maximální objem podpor, který hodlá Evropská unie stanovit. Zaměstnanci Komise na tento argument nicméně reagovali tím, že Česká republika, popřípadě Slovensko, představuje, co se týče pracovního trhu v rámci EU spíše výjimku, a právě velké podniky, které si zachovaly

živočišnou výrobu, popřípadě speciální rostlinnou výrobu, by měly zaměstnanost na venkově vytvářet. Těm malým, ať už se věnují, či nevěnují zemědělské výrobě, chce Komise v reakci na údajnou poptávku evropské veřejnosti více pomoci.

Jednání s ostatními státy

Vzhledem k tomu, že v okamžiku, kdy Evropská komise legislativní návrh vydá, bude z velké části záležet na dohodě Rady (členských států) a Evropského parlamentu, začíná se tímto směrem přesouvat také pozornost Konsorcia. Na stejný den byla tak kromě návštěvy Evropské komise naplánována jednání se zástupci stálých zastoupení Rumunska, Bulharska, České republiky a Slovenska. Jako velmi zajímavé lze zhodnotit setkání s Achimem Irimescu, bývalým ministrem zemědělství Rumunska, který je nyní na stálém zastoupení země, která se už od ledna 2019 připravuje na předsednictví v Radě, zodpovědný za úsek zemědělské politiky. Oproti možným očekáváním pan Irimescu bez výhrad souhlasil s argumenty zástupců Konsorcia, přičemž vysvětlil, že situace v Rumunsku je s tou v České republice, respektive na Slovensku do značné míry srovnatelná. Pro představu, Rumunsko má více než 900 tisíc žadatelů o dotační podpory a dalších více než

2 miliony drobných zemědělců. Většina produkce spočívá jen na velmi malém počtu výkonnějších zemědělců, kterým často nezbyvá nic jiného než vyvážet. Soběstačnost je i se započtením exportu na velmi nízké úrovni a na pultech rumunských obchodů se naopak objevuje dovozové zboží, které je spíše podřadné kvality. Zastropování podpor by tak podle pana Irimescu znamenalo poslední ránu pro konkurenceschopnost rumunského zemědělství a poškodilo by nejen zemědělce, ale také jejich zaměstnance, dodavatele, a především pak rumunské spotřebitele. Že by Rumunsko skutečně mohlo být v Radě spojencem České republiky nakonec potvrdili i zástupci Stálého zastoupení naší země v Bruselu. Podle slovenského stálého zastoupení bude dobré soustředit se v současné době také na nalezení společné diskuze se sousedními Rakušany, kteří se předsednictví ujímají od prvního července tohoto roku.

Komplikovaná politická situace

Na druhou stranu je však problematika Společné zemědělské politiky po roce 2020 a především pak rozpočtu na roky 2021–2027 s novými prioritami a po odchodu Velké Británie tak tvrdým oříškem, že se ho nepodaří rozlousknout s velkou pravděpodobností ani

Rakušanům, natož posléze Rumunsku, nováčkoví v roli předsednické země. Po Rumunsku bude Unii předsedat ještě Finsko a posléze další nová země, Chorvatsko. I proto se předpokládá, že by otázku rozpočtu a s ní také Společné zemědělské politiky mohlo dořešit Německo, které se předsednictví Evropské unie ujme v druhé polovině roku 2020. To by ovšem s velkou pravděpodobností znamenalo legislativní a rozpočtové provizorium. Zemědělci by tak možná do roku 2022 žádali o dotační podpory podle současných pravidel, přičemž by se objem dotačních podpor snížil v závislosti na konečné dohodě o Brexitu a na dohodě o posílení nových rozpočtových priorit. Jisté je v současné chvíli jen to, že s novým a „ambicióznějším“ rozpočtem po roce 2020, který Komise navrhla na začátku května, mají problém nejenom čistí plátcí, kteří by navíc (jako všichni ostatní) měli platit o dalších 11,4 % více, ale také země, kterým vadí snížení rozpočtu na zemědělství, kam nepatří jen země střední a východní Evropy, ale také politicky silná Francie. Do značné míry bude také záviset na tom, jak dopadnou volby do Evropského parlamentu, které nás čekají v květnu příštího roku a které s sebou kromě změny poměru sil v Parlamentu přinesou novou Komisi, ale také na vnitropolitické situaci v jednotlivých

členských zemích. Například Itálie, která by za jiných okolností do debaty mohla poměrně hlasitě promlouvat, nemá ani několik měsíců po volbách stabilní vládu. Podobnou situaci koneckonců zažívá i Česká republika. Těžko si lze navíc v současné době představit, že premiér sousedního Slovenska, kterým zmítá skandál kolem vraždy novináře Jána Kuciaka, jenž před svou smrtí pracoval na reportáži odkrývající nesrovnalosti ve vyplacení dotačních podpor u našich východních sousedů, kde jsou nyní zemědělské podpory synonymem pro korupci, bude na půdě Evropské unie za tyto podpory nějakým významnějším způsobem bojovat. Situace může být samozřejmě jiná v okamžiku, kdy vznikne vláda nová, popřípadě tato kauza zcela utichne. Každopádně si je několik týdnů před začátkem fotbalového mistrovství světa nutně uvědomit důležitou paralelu, návrh Komise zatím představuje jen jakýsi výkop prvního utkání, zatímco o vítězích a poražených celého turnaje se bude rozhodovat až za delší dobu. Jak trnitá bude cesta k důstojnému výsledku, ukáže čas. Na rozdíl od fotbalového mistrovství alespoň není Česká republika ze hry ještě před začátkem turnaje.

Jan Doležal,
tajemník Agrární komory ČR

VÝBOR PROTI ZASTROPOVÁNÍ

EVROPSKÉHO HOSPODÁŘSKÉHO A SOCIÁLNÍHO VÝBORU
PROJEDNÁVAL V KVĚTNU STANOVISKO KE SDĚLENÍ EVROPSKÉ
KOMISE K BUDOUCNOSTI ZEMĚDĚLSTVÍ A POTRAVIN, KTERÉ
VYŠLO NA KONCI LISTOPADU MINULÉHO ROKU.

Stanovisko Výboru ke sdělení je zároveň po stanovisku k veřejné konzultaci z června minulého roku první významnou aktualizací pozice tohoto poradního orgánu Evropské komise k reformě Společné zemědělské politiky po roce 2020. Evropský hospodářský a sociální výbor ve své pozici odmítl renacionalizaci SZP, tedy převrácení současného modelu SZP, kdy většina financí a pravidel vychází z unijní úrovně. Výbor naopak podpořil zlepšení ekonomické situace zemědělců, čehož by mělo být dosaženo mimo jiné posílením jejich postavení v rámci dodavatelského řetězce.

Společná zemědělská politika by podle Výboru měla být politikou adekvátně financovanou a měla by motivovat mladé zemědělce ke vstupu do sektoru tak,

aby docházelo k přirozené generační obměně. Podle Výboru by Společná zemědělská politika měla v první řadě stát na správném fungování jednotného trhu EU. Podle zpravodajky Jarmily Dubravské musí být evropští zemědělci, ať už se jedná o rodinné farmy, malé a střední podniky, nebo jejich družstva schopni na trhu existovat ze zemědělských příjmů, což ovšem předpokládá spravedlivé ceny a zachování přímých plateb, které by ale měly směřovat pouze aktivním zemědělcům, nikoli „pouhým“ vlastníkům zemědělské půdy. V otázce zastropování Výbor doporučil podpořit závěry Rady pro zemědělství a rybnářství, která se shodla na dobrovolnosti v případné aplikaci tohoto nástroje.

Úřad AK ČR Praha

1993–2018

**Agrární komora České republiky
zve své členy a příznivce na**

Mezinárodní konference

**spojenou s jednáním rozšířené V-4
a se slavnostním oceněním osobností, které se
významně zasloužili o rozvoj agrárního sektoru**

Konference je svolána k příležitosti 25. výročí ustavujícího sněmu Agrární komory České republiky a uskuteční se
dne 26. září 2018, Palác Žofín, Praha

AKTUALIZOVANÁ POZICE KONSORCIA K REFORMĚ SZP EU PO ROCE 2020

V REAKCI NA ZVEŘEJNĚNÍ LEGISLATIVNÍCH NÁVRHŮ K REFORMĚ SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY PO ROCE 2020, KTERÉ PHIL HOGAN, KOMISAŘ EVROPSKÉ KOMISE PRO ZEMĚDĚLSTVÍ A ROZVOJ VENKOVA, PŘEDSTAVIL 1. ČERVNA 2018, ZPRACOVALO KONSORCIUM NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ, ZEMĚDĚLSKÝCH A POTRAVINÁŘSKÝCH PODNIKŮ Z ČESKÉ REPUBLIKY A SLOVENSKA AKTUALIZOVANÝ PŘEHLED PRIORIT A POŽADAVKŮ K DALŠÍM JEDNÁNÍM.

Zcela jasně se Konsorcium staví k odmítnutí krácení rozpočtu pro SZP v rámci nového Víceletého finančního rámce. Pro SZP je celkem vyčleněno 365 mld. euro, což je v běžných cenách přibližně o 5 % méně ve srovnání se současným obdobím, avšak ve stálých cenách dojde k poklesu podpor až o 17 % a v Programu rozvoje venkova je krácení ještě markantnější, v návrhu se hovoří o snížení rozpočtu o 20 %. Za zmínku jistě stojí, že v současné době mohou bohatší státy kofinancovat Program rozvoje venkova až trojnásobnou částkou. Podle našeho názoru by procento kofinancování PRV mělo být nastaveno pro všechny členské státy na stejné fixní úrovni, aby nedocházelo k souborům národních rozpočtů.

Snížení celkového rozpočtu SZP ze strany EU totiž může vést nejenom ke ztrátě konkurenceschopnosti zemědělství v EU, ale také k renacionalizaci a fragmentaci SZP na úroveň jednotlivých států, kde bude rozhodovat síla národních rozpočtů, a nikoliv společné zájmy. Naopak je v současné chvíli třeba udržet silný rozpočet Společné zemědělské politiky financovaný ze zdrojů Evropské unie. Evropeští zemědělci na základě požadavků přicházejících z Bruselu vyrábějí potraviny s vysokými standardy kvality produkce, zároveň nemalé prostředky investují do

péče o krajinu a hospodářská zvířata, přičemž si musí udržet konkurenceschopnost na trhu. Aby se Společnou zemědělskou politikou dařilo z unijních prostředků v dostatečné míře financovat i po odchodu Velké Británie, bude muset pravděpodobně dojít k navýšení odvodů zbývajících členských států do rozpočtu EU. Česká republika i Slovensko si podle stávajících vyjádření nejvyšších představitelů vlád dovedou představit vyšší závazek ve formě dodatečného příspěvku k financování Víceletého finančního rámce za předpokladu, že bude nalezena shoda ve směřování a prioritách EU.

Nadále odmítáme zavedení povinného zastropování přímých plateb na úrovni 100 tis. euro včetně tří degresivních vln v rozmezí 60 až 100 tisíc euro. Nesouhlasíme se započtením eko-plateb a plateb VCS do výpočtu limitu pro zastropování, paradoxně bychom tak potrestali zemědělce, kteří lépe chrání životní prostředí, případně provozují živočišnou či speciální rostlinnou výrobu. Cílem reformované SZP by naopak měla být vyšší podpora těchto odvětví vzhledem k tomu, že vytvářejí vyšší přidanou hodnotu a pracovní místa na venkově.

V České republice je průměrná výměra zemědělského podniku 130 hektarů

založena historickým vývojem, v případě započtení eko-plateb a plateb na citlivé komodity (201 euro) se bude degresivita či případné zastropování týkat podniků již nad 300 hektarů, a dokonce ještě podniků menších v případě, že pobírají platby na živočišnou nebo speciální rostlinnou výrobu. Průměrná velikost zemědělského podniku na Slovensku je vyšší než 80 hektarů. Zastropování přímých plateb na úrovni 100 000 euro bez započtení osobních nákladů by se na Slovensku dotklo 793 zemědělských podniků, přičemž suma, která by podle zastropování či degrese dosahuje cca 141 mil. euro, a při započtení plateb na citlivé komodity by byl dopad ještě větší. Tyto střední, větší a velké podniky přitom v České republice i na Slovensku zaměstnávají valnou většinu pracovníků v zemědělství, jsou zodpovědné za více než 90 % zemědělské produkce a jako poslední drží intenzivní živočišnou výrobu, bez které hrozí vážné dopady na životní prostředí. Na druhou stranu se pevně stavíme za podporu malých a rodinných farem, a proto doporučujeme jednoduchý systém vyšší finanční podpory na první hektary zemědělské půdy (např. na prvních 40–100 ha) bez současného zastropování nebo zavedení degresivity. Toto opatření zajistí spravedlivý přístup k dotacím různým velikostem zemědělských podniků a současně umožní omezit propad výroby u větších podniků. Zastropování přímých plateb by mělo být pro členské státy dobrovolné.

Přestože EK předpokládá možnost odpočtu mzdových a sociálních nákladů, navržené opatření je obtížně vykazovatelné v praxi, například není jasná otázka stálých a sezónních pracovníků. Současně vytváří další nerovnosti mezi členskými státy, neboť výše mzdových nákladů se v jednotlivých členských státech výrazně liší a zároveň neúnosně a asymetricky zvyšuje administrativní zátěž jak pro příjemce, tak pro státní administrativu. To jde příkrře proti ambici Komise ke zjednodušení SZP a navíc započtení průměrných mezd, namísto reálných nákladů, demotivuje zaměstnavatele zvyšovat mzdy v sektoru.

Nesouhlasíme se snižováním podílu obálky přímých plateb na citlivé komodi-

ty. Tato odvětví speciální rostlinné výroby a živočišných výrob přispívají k vytváření a udržení pracovních míst na venkově a tvorbě přidané hodnoty. Zároveň mají pozitivní efekt na půdní úrodnost a schopnost zadržení vody v krajině, biodiverzitu a životní prostředí jako celek. I proto požadujeme navýšení obálky přímých plateb až na 25 %.

Nová SZP by měla přispět k větší konkurenceschopnosti EU jako celku a přispívat k harmonizaci vývoje napříč členskými státy, s důrazem na její skutečně společný rámec. Politici ani úředníci by neměli dopustit vytváření dalších nerovností ať už v důsledku aplikace nového prováděcí mechanismu, nebo redistribuce podpor. Zároveň jsme přesvědčeni, že žadatelé o eko-plateby by měli svou činností zajistit minimální objem produkce uvedené na trh.

Nová Společná zemědělská politika by měla vytvářet podmínky pro vyrovnaný rozvoj venkovských oblastí. Veřejná podpora by měla směřovat k aktivním zemědělcům, kteří se zemědělstvím živí a ve venkovském prostoru vytvářejí hodnoty a zaměstnanost. Nová definice tzv. pravého zemědělce (genuine farmer) na úrovni EU by měla být mnohem ambicióznější než dosavadní nastavení aktivního zemědělce. Nová Společná zemědělská politika by měla vytvářet podmínky pro efektivní hospodaření mladých zemědělců, ne jenom vytvářet nová opatření bez podmínek, jako je udržitelnost a vytváření pracovních míst. Zároveň by SZP v návaznosti na další iniciativy Evropské komise měla zásadně přispět k posílení postavení zemědělců v rámci potravinové vertikály. Členské země musí na jednotném trhu přijmout taková pravidla, která zabrání nákupu odběratelů pod nákladové ceny a následný prodej pod ceny nákupní. Na stejný druh zboží měla být uplatňována stejná marže a v obchodních řetězcích by měl být stanoven minimální podíl lokální produkce. A konečně již tato reforma SZP musí vést ke zjednodušení celého svého rámce v oblasti snižování administrativní zátěže.

Úřad AK ČR Praha

USNESENÍ Z XXVI. SNĚMU AGRÁRNÍ KOMORY ČESKÉ REPUBLIKY

KONANÉHO DNE 8. DUBNA 2018 V BRNĚ

SNĚM SVOLALO PŘEDSTAVENSTVO AGRÁRNÍ KOMORY ČESKÉ REPUBLIKY PODLE § 13 Odstavce 7 Zákona č. 301/1992 Sb., o hospodářské komoře České republiky a agrární komoře České republiky v platném znění. Komora sdružuje většinu podnikatelů v zemědělství, lesnictví a potravinářství všech forem vlastnictví a způsobů podnikání. Členové agrární komory České republiky obhospodařují téměř 1,7 milionů hektarů zemědělské a 1,3 milionů ha lesní půdy. Počet členů organizovaných prostřednictvím 57 okresních, 2 regionálních a 12 krajských komor je 2 759, zemědělských organizací je 2 365. Z toho je 1 211 soukromě hospodařících rolníků. V počtu členů se neuvádí členstvo třiceti dva členských svazů, sdružení a unií, kde se členství jednotlivých podnikatelů někdy vzájemně překrývá. Sněmu se zúčastnilo 111 delegátů všeobecné sněmovny, to je 85 % a 48 delegátů sněmovny společenstev, to je 76 % z pozvaných s hlasem rozhodujícím a 91 hostů.

XXVI. sněm Agrární komory České republiky:

1. KONSTATUJE, ŽE

v období od minulého sněmu se podařilo zejména:

- prosadit stanovisko vlády České republiky k návrhům Evropské komise na Společnou zemědělskou politiku EU po r. 2020, které obsahuje většinu našich požadavků,
- získat podporu nevládních organizací zemí Visegrádské čtyřky a dalších zemí pro naše návrhy na Společnou zemědělskou politiku EU,
- zařadit postupné dosažení přiměřené potravinové soběstačnosti ČR v základních komoditách, které lze u nás vyrábět, a zvýšení konkurenceschopnosti českého zemědělství do programového prohlášení nové vlády,
- prosadit podpůrná opatření v živočišné výrobě a u speciálních plodin, která začínají působit,
- prosadit navýšení původně minimalizovaného rozpočtu národních dotací na r. 2018 do úrovně předchozího roku,
- prosadit zvýšenou vratku spotřební daně pro živočišnou, lesní výrobu a rybářství, byť zatím jen do konce r. 2018,
- novelizovat veterinární zákon a zákon o rostlinolékařské péči,

přetrvávaly negativní vlivy, které oslabují konkurenceschopnost českého zemědělství:

- přes meziroční propad rostlinné produkce v běžných cenách přetrvává výrazně nižší objem živočišné výroby a tím i nevyvážená hospodářská soustava zemědělského odvětví,
- dále se prohloubila závislost odvětví zemědělství na dotacích, a to při stagnaci zemědělské produkce a meziročním snížení podnikatelského důchodu,

Jednání XXVI. sněmu AK ČR předcházelo dne 7. dubna 2018 společné setkání představenstva a dozorčí rady AK ČR.

- nepokročilo se v rovnoměrnější a spravedlivější dělbu marží ve výrobní vertikále zemědělec – zpracovatel – obchod,
- v zemědělství i lesnictví zesilují environmentální tlaky, přestože se podařilo zastavit projednávání tzv. protierozní vyhlášky,
- rychle rostou spekulativní nákupy zemědělské půdy,
- nedaří se prosadit Marketingový fond, Lesnicko-dřevařský fond a Fond těžko pojistitelných rizik,
- není dořešena kompenzace újmy při hospodaření v pásmech hygienické ochrany vod,
- nadále trvá nedostatek odborných pracovníků v provozu a administrativní systém zaměstnávání zahraničních pracovníků je zdoluhavý,

- nepokročilo se ve snížení administrativní zátěže.

2. ŽÁDÁ:

2.1. Poslaneckou sněmovnu a Senát Parlamentu České republiky, aby přijaly zákon o prodeji a pronájmu zemědělské půdy.

2.2. Vládu České republiky, aby:

- se zabývala situací v nesoběstačnosti potravinami, které se u nás dají vyrobit, konkurenceschopností českého zemědělství a přijala nezbytná opatření, aby pohlížela na zemědělství jako na strategické odvětví,
- se intenzivně zabývala kalamitní situací v českých lesích a bezodkladně přijala účinná opatření na úrovni jednotlivých zodpovědných rezortů

včetně adekvátní finanční podpory na její zvládnutí.

2.3. ministra zemědělství České republiky, aby:

- nepolevil v hledání spojenců v členských státech i bruselských strukturách EU k prosazení národních zájmů České republiky v reformě Společné zemědělské politiky EU po r. 2020, to je:
- odmítnutí zastropování plateb,
- sjednocení úrovně národních dotací,
- řešení výrobní vertikály – zemědělec – zpracovatel – obchod,
- zvýšení podpory citlivých komodit.
- prosadit nezbytná opatření k ochraně zemědělské půdy a zvyšování její úrodnosti,

- zaměřit podpory na subjekty, které se zemědělstvím živí,
- podpořit široké uplatnění precizního zemědělství,
- podnikl další kroky k vyváženosti hospodářské soustavy odvětví zemědělství a jeho propagaci ve veřejnosti,
- prosazoval přiblížení výše národních podpor starým zemím EU,
- předložil k projednávání návrh zákona o prodeji a pronájmu zemědělské půdy,
- se zasadil o prodloužení a další rozšíření zelené nafty po roce 2018,
- společně se zainteresovanými resorty ustavil účinné plošné kontroly při dovozu potravin,
- vyhodnotil dosavadní účinnost podpor z Plánu rozvoje venkova, soustředil je na nejefektivnější investice při zjednodušení jejich poskytování,
- ve spolupráci se zainteresovanými resorty a institucemi zpracoval podmínky pro fungování Fondu těžko pojistitelných rizik,
- prosadil rozšíření výuky odborných předmětů a rozšíření praxe na zemědělských a lesnických školách,
- urychleně vydal novelu prováděcí vyhlášky č. 327/2012 Sb. k zákonu č. 299/2017 Sb., který novelizuje zákon 326/2004 o rostlinolékařské péči,
- s ohledem na nebezpečné šíření Afrického moru prasat (AMP) vyhlásil zástřešné u divokých prasat na celém území ČR.

2.4. ministra životního prostředí České republiky, aby

- v souvislosti se změnou klimatu přistoupil k dynamičtějšímu a méně konzervativnímu pojetí ochrany přírody,
- využil finanční prostředky resortu ke kompenzaci újmy z hospodaření v pásmech hygienické ochrany vod a újmy ze záchranných programů živočichů a rostlin a dalších ochranných opatření,
- v souvislosti se změnou klimatu, zejména úbytkem srážek, umožnil pro obnovu lesů široké využití domácích dřevin (modřín) a dlouhodobě prověřených nepůvodních dřevin (zejména douglaska a jedle obrovská),
- umožnil regulaci chráněných živočichů, jejichž početnost způsobuje nevyváženost biodiverzity v krajině i škody v hospodaření zemědělském, rybářském či myslivosti (krkavec, vydra, bobr, kormorán velký a další).

AK ČR je připravena k plné součinnosti s Parlamentem, vládou, Ministerstvem zemědělství České republiky, Ministerstvem životního prostředí České republiky a dalšími orgány při zajištění těchto požadavků.

3. SCHVALUJE:

3.1. Výroční zprávu za uplynulé volební období od XXV. sněmu, včetně přehledu

o plnění jeho usnesení – příloha k usnesení č. 1,

3.2. Účetní závěrku za rok 2017 a plán příjmů a výdajů na rok 2018 – příloha k usnesení č. 2,

3.3. Zprávu a stanovisko dozorčí rady Agrární komory České republiky k účetní závěrce za rok 2017 – příloha k usnesení č. 3.

4. UKLÁDÁ:

4.1. představenstvu Agrární komory České republiky

- řídit činnost komory v souladu s usnesením XXVI. sněmu a zaměřením činnosti v příštím období uvedeném v části 14 výroční zprávy za rok 2017,
- připravit na XXVII. Sněm Agrární komory České republiky změnu základních dokumentů včetně zákona o Agrární a Hospodářské komoře ČR.

4.2. krajským, regionálním a okresním agrárním komorám a členským společenstvům:

- rozpracovat zaměření činnosti Agrární komory České republiky v příštím období a usnesení XXVI. sněmu do vlastních podmínek,
- napomáhat představenstvu Agrární komory České republiky v jeho činnosti a aktivně plnit jeho usnesení,
- jednat s poslanci a senátory v jejich volebních obvodech o podpoře zájmů členstva Agrární komory České republiky, koordinovaně s představenstvem AK ČR,
- organizovat seznámení členstva se změnami ve Společné zemědělské politice EU a v národních předpisech,
- zvýšit zapojení členstva do sítě evropského zjišťování dat v zemědělství FADN s cílem získání reprezentativních údajů pro obhajování zájmů členstva na národní úrovni i v EU,
- plynule aktualizovat centrální seznam členů a změny zasílat AK ČR,
- zvýšit zapojení členů do sítě pro sledování klimatických změn.

4.3. členské základně:

- systematicky pracovat na propagaci českého zemědělství s důrazem na ekonomiku ekologické ochrany,
- uhradit členské příspěvky pro Agrární komoru České republiky v souladu s příspěvkovým řádem takto:
 - a) sněmovna všeobecná 12 400 000 Kč,
 - b) sněmovna společenstev 3 600 000 Kč.

4.4. viceprezidentům ve funkci předsedů sněmoven v souladu s článkem 4, odstavec 1 příspěvkového řádu rozpracovat členské příspěvky jednotlivých sněmoven pro Agrární komoru České republiky na jednotlivé členské organizace.

GLOSÁŘ

**aneb vážně a převážně nevážně
myšlené poznámky k událostem
v českém zemědělství**

Smrky v naší zemi rostly, rostou a porostou

Již zmiňovaná kůrovcová kalamita vzhledem k tomu, že je před podzimními volbami vhodnou příležitostí k získání politických bodů, nabízí ústy mnohých řadu spasilských řešení, které by bylo možné shrnout do teze „smrk je největší nepřítel“. Poněkud se ale přitom zapomíná na to, že kvůli nedostatku potřebné vláhy, ale i kvůli jiným škůdcům, než je kůrovec, není v nejlepší kondici ani řada listnáčů nebo jiných jehličnatých stromů. Kdybychom ve stejné logice, jako je „vyhnat smrk z nadmořské výšky například nad 600 metrů“, uvažovali i v případě jiných hospodářských či planě rostoucích rostlin, museli bychom v takzvaných „nevhodných lokalitách“ zakázat pěstovat třeba pšenici. Příroda se ale vměstnat do člověkem stanovené kolony, jak si to představují někteří ochránci přírody, kteří často svými názory paradoxně podporují regulaci více než ti, kteří v přírodě „jenom“ hospodaří, nedá. Smrk na našem území roste přirozeně tisíce let, aniž by ho kdo cíleně vysazoval, roste a množí se i v současné době a poroste i v budoucnosti, aniž by většina porostů uschla. Již dnes se dokáže smrk na některých lokalitách vůči suchu bránit – a často lépe než jiné druhy porostů. Plošná řešení prostě v přírodě neplatí a nikdy neplatila.

Objektivní parlamentní semináře

V dolní komoře Poslanecké sněmovny parlamentu ČR se v poslední době doslova roztrhl pytel s odbornými semináři všeho druhu, jejichž cílem by mělo být informovat tvůrce naší legislativy o situaci a problémech, s nimiž se potýkají podnikatelé v různých podnikatelských oblastech tak, aby bylo možné přijímat se znalostí věci změny zákonů, vyhlášek a dalších podkladů k dění v příslušných oblastech. Zmiňované semináře ovšem poslancům žádné objektivní informace často přinést nemohou, neboť jako odborníky zvou organizátoři takových akcí pouze takové osoby, které reprezentují pohled na problematiku pouze z jedné části názorového spektra. Typickým příkladem je seminář „Lesní certifikace FSC ČR jako nástroj pro zvýšení přidané hodnoty k českému dřevu“, jehož skladba hostů i osoba samotného moderátora je jasným důkazem, že jde o lobbying za v ČR minoritní systém certifikace, navíc v praxi vytvářející vyšší prostor pro šíření kůrovce. Pokud si poslanci z této akce odnesou to, co je záměrem organizátorů, problém s kůrovcem se, ať se to komu líbí, nebo ne, ještě prohloubí.

Hnutí za zdražování vody a protipovodňové ochrany

Jedním z nemalých nákladů, mimo jiné zdražující pro spotřebitele cenu vody, je placení poplatků za takzvané záборы pozemků, které je nutné dočasně využít k opravám vodovodů či kanalizací, nebo v budování protipovodňové ochrany obcí a měst. Uvedené poplatky jsou přitom příjmem příslušných obcí a slouží tak k vylepšování příjmové stránky jejich rozpočtů. Nejde o malé peníze – například olomoucká radnice vyměřila nedávno státnímu podniku Povodí Moravy pokutu ve výši 100 milionů Kč za užívání městských pozemků ke stavbám protipovodňové ochrany města a hájí se právě platnou legislativou. V souvislosti s plánovanou stavbou přehrady Nové Heřminovy zase vznáší kromě dotčené obce nároky na kompenzace také okolní obce, nejnověji obec Zátor. Ve všech těchto a množství dalších akcí jde přitom o zajištění veřejného zájmu zdrojů pitné vody nebo ochranu majetku, a dokonce i lidských životů, z přístupu obcí a měst to ale spíše vypadá, že jde o byznys s veřejným zájmem v rámci nějakého „Hnutí za zdražování vody a protipovodňových opatření“, který zaplatí v cenách realizovaných projektů daňoví poplatníci. Logické by přitom bylo, aby za zajištění veřejného zájmu spíše platil ten, kdo z něj bude profitovat. Reálně je to ale tak, že za ochranu lidí platí sami ochránci.

Petr Havel

Známe i jednodušší
způsob, jak chránit
vaše chovy

POJIŠTĚNÍ ZVÍŘAT S NEJKOMPLEXNĚJŠÍ POJISTNOU OCHRANOU NA TRHU

- Pojištění všech druhů hospodářských zvířat a koní
- Kvalitní a rychlá likvidace škod

www.ceskapojistovna.cz 241 114 114

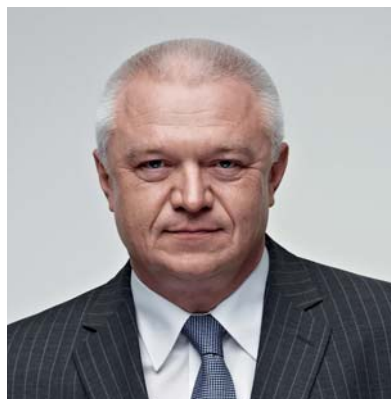
Partner Agrární komory ČR a Zemědělského svazu ČR

**ČESKÁ
POJIŠŤOVNA**

PROSADIT ČESKÉ ZÁJMY PŘI FORMOVÁNÍ NOVÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY NEBUDE JEDNODUCHÉ

V SOUČASNÉ DOBĚ SE NA ÚROVNI EVROPSKÉ KOMISE, JEDNOTLIVÝCH MINISTRŮ ZEMĚDĚLSTVÍ EU 27 A TAKÉ I ŘADY ODBORNÍKŮ A FUNKCIONÁŘŮ NEVLÁDNÍCH ZEMĚDĚLSKÝCH A POTRAVINÁŘSKÝCH ORGANIZACÍ DISKUTUJE NAD TÍM, JAKÁ BUDE SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA EU PO ROCE 2020. PŘIROZENĚ, ŽE TATO OTÁZKA VELICE ZAJÍMÁ I ZEMĚDĚLSKOU A POTRAVINÁŘSKOU VEŘEJNOST V ČESKÉ REPUBLICE. PROTO JSME NA TOTO TÉMA OSLOVILI ING. JAROSLAVA FALTÝNKA, PŘEDSEDU ZEMĚDĚLSKÉHO VÝBORU POSLANECKÉ SNĚMOVNY PARLAMENTU ČR. SOUČASNĚ JSME O STANOVISKO K TÉTO TÉMATICE POŽÁDALI I MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR, NEBOŽ NÁZORY ČESKÉ ZEMĚDĚLSKÉ ODBORNÉ VEŘEJNOSTI LZE DOLOŽIT STATISTICKÝMI ČÍSLY, JIMIŽ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ DISPONUJE.

Jaroslav Faltýnek, předseda Zemědělského výboru PSP s Agrární komorou AK ČR velice úzce spolupracuje na obhajobě priorit českého zemědělství a venkova. Foto archiv ZV PSP

Postavení českých zemědělců po roce 2020 potřebuje posílit

„Jsem toho názoru, že bychom se jako ČR měli zasadit o to, aby naši zemědělci v rámci nové Společné zemědělské politiky po roce 2020 byli schopni poskytovat kvalitní a zdravé potraviny, zmírňovat dopady klimatických změn, posilovat postupy šetrné k životnímu prostředí a udržovat venkovské regiony životaschopné, včetně zaměstnanosti. Toto je možné pouze tehdy, pokud jim vytvoříme takové tržní prostředí, v rámci kterého si udrží svoji konkurenceschopnost vůči svým západním kolegům. Aby mohlo být evropské zemědělství konkurenceschopné vůči světu, při zachování spousty povinných opatření, které chrání zdraví našich občanů, životní prostředí, welfare zvířat atd., tak je třeba udržet finanční obálku na Společnou zemědělskou politiku. Toho lze, při vystoupení Velké Británie z EU a nutnosti řešit nové výzvy, dosáhnout pouze navýšením odvodů členských zemí do rozpočtu EU. Uvažuje se o navýšení z dnešního 1 % hrubého národního důchodu,

na 1,1 až 1,2 %,“ prohlásil úvodem Jaroslav Faltýnek.

Farmáři ze zemí původní EU 15 hojně využívají národních dotací

V naší diskusi jsme se dostali k využití dotací. Jaroslav Faltýnek zdůraznil, že celou situaci kolem dotací by pomohlo vyřešit omezení národních dotací v rámci EU. „Při všech jednáních a na všech úrovních se snažím své kolegy v rámci EU přesvědčit o férovosti tohoto přístupu. Bohužel musím přiznat, že zvláště kolegové ze západních, ekonomicky silnějších zemí, nechťejí o tomto slyšet. Tato situace pak vede k tomu, že v rámci EU dochází k tzv. souborům národních rozpočtů, který z logických důvodů nejsme schopni vyhrát. Jediné co můžeme, tak se snažit směřovat do národních dotací maximum finančních prostředků. Například na rok 2018 byly navrženy ze strany Ministerstva zemědělství cca 2 mld. Kč, tento návrh se nám podařilo v rámci zemědělského výboru přepracovat a najít v rozpočtu Ministerstva zemědělství průřezově další 1 mld. Kč na posílení těchto dotací,“ konstatoval Jaroslav Faltýnek. Podle něho však tento stav nepovažuje za uspokojivý a snaží se vést další jednání, která mají za cíl posílit tuto oblast o dalších 1,2 mld. Kč, přičemž prostředky by pocházely z jedné poloviny z kapitoly Ministerstva financí a z druhé poloviny z kapitoly Ministerstva zemědělství. Jinak, jak dodal, je rád, že se podařilo i v minulém období postupně národní dotace zemědělcům navýšovat. V minulosti to bylo vždy kolem 1 mld. Kč za rok a to způsobilo ten obrovský propad především v živočišné výrobě. Nyní se pohybujeme někde mezi 3 až 4 mld. Kč za rok. I když je to o dost méně, než mají vyspělé členské země EU, tak už to postačuje alespoň k udržení stavů a k mírnému růstu, za který jsme velmi rádi.

Stále je zde snaha o zastropování velkých farem

Jak dále uvedl Jaroslav Faltýnek, je patrné, že se evropský komisař pro zemědělství a rozvoj venkova Phil Hogan neustále snaží zařadit zastropování do pravidel Společné zemědělské politiky po roce 2020. Za prvé se tím snaží ušetřit peníze na Společnou zemědělskou politiku a za druhé je to motiv politický. Dobře se poslouchá, že se vezme těm velkým, ti to přeci nepotřebují. Již se ale neuvádí, kolik tyto podniky vytvoří produkce a kolik zaměstnají lidí. Tam jednoznačně je vidět, že jsou dotace výrazně efektivněji využité. Krom toho nemůžeme jít proti větru, když se na celém světě farmy postupně zvětšují, a to neplatí jen v zemědělství. Pro české zemědělství by to byla velká rána. Obálka České republiky by se snížila minimálně o 30 % a postižené by byly především podniky, které se soustředí na živočišnou výrobu. Jaroslav Faltýnek je však optimista. Začátkem dubna jednal s komisařem pro rozpočet a místopředsedou Evropské komise Güntherem Oettingerem a ten jednoznačně deklaroval, že je proti povinnému zastropování. Obdobné stanovisko je i ve schválené pozici předsednictví, kterou schválilo 23 ministrů zemědělství a v návrhu pozice Evropského parlamentu ke Sdělení Komise, kterou předkládá lidovecký zpravodaj Herbert Dorfmann. Bude to ještě znamenat spoustu jednání, ale je to reálné vyjednat. Tyto požadavky se podařilo zanést i do deklarace V4 předsedů zemědělských výborů v březnu letošního roku. Na závěr k tomu dodal, že i ČR hodlá podporovat malé zemědělce. Což by mělo zabezpečit prosazení vyšších plateb na první hektary, takzvanou redistributivní platbu. To je i pozice Němců a zdá se i Evropského parlamentu, uvedl Jaroslav Faltýnek.

Pokles živočišné výroby přinesl ztrátu soběstačnosti

Zásadním problémem českého zemědělství v posledních 28 letech bylo, že došlo k drastickému poklesu živočišné výroby a k dovozu řady živočišných produktů na náš trh. Jaroslav Faltýnek sdělil, že příčinu vidí v tom, že ze zahraničí jsou k nám dováženy produkty za podnákladové ceny, které znemožňují ekonomické pozvednutí tohoto sektoru. Opět tu narážíme na rozdílné výše národních a regionálních podpor. „Jedna z věcí, o které usiluji, je navýšení podpory na citlivé komodity ze současných 15 % na 30 %. Bez tohoto opatření budou naši zemědělci i nadále opouštět živočišnou výrobu a citlivé komodity a budou se orientovat pouze na několik ekonomicky nejzajímavějších polních plodin, jako jsou obiloviny a řepka. Pokud toto připustíme, tak dojde k poklesu biodiverzity a organické hmoty v půdě, na což je přímo navázaná schopnost půdy zadržovat vodu v krajině,“ prohlásil Jaroslav Faltýnek.

Podíváme-li se na strukturu živočišných produktů, tak z údajů Ministerstva zemědělství vyplývá, že pokud jde o komoditu mléko, míra soběstačnosti má stále rostoucí tendenci, a to i přes pokles stavu dojníc. Dochází totiž zároveň k neustálému navýšování užitkovosti, která v roce 2017 činila 8 222,5 litrů na dojnici za rok. U vajec byla v roce 2017 dosažena 84% soběstačnost, přičemž jde o nejvyšší soběstačnost od roku 2013. V drůbežím mase došlo k postupnému poklesu soběstačnosti z 85 % v roce 2010 na úroveň 65 % v letech 2015–2017. Nejméně příznivá je situace u vepřového masa, kdy soběstačnost poklesla z úrovně 63,8 % v roce 2010 na úroveň 51,9 % v roce 2017.

Za nevyváženost agrárního sektoru mohou také masivní a nenávratné ztráty kvalitní zemědělské půdy

Proto je prioritou Ministerstva zemědělství podpora živočišné výroby. Pro MZe to znamená podporu tohoto sektoru v rámci unijních a národních dotačních programů. V případě vepřového masa, tj. komodity s velmi nepříznivým vývojem, kde je obrovská konkurence na unijním trhu především od chovatelů z Dánska, Nizozemska, Německa a Španělska, musíme, podle Ministerstva zemědělství, zdůraznit jeho tuzemskou podporu prostřednictvím národních ozdravovacích programů, unijních programů zaměřených na dobré životní podmínky zvířat a také v roce 2018 nově zavedenou podporou na zlepšení životních podmínek v chovu prasat. Obdobná situace je u drůbežního masa v rámci podpory z národních dotačních programů v návaznosti na zavedení režimu kvality. Užitek a kvalita práce českých chovatelů hospodářských zvířat se i díky těmto opatřením může poměřovat se světovou špičkou.

Program rozvoje venkova pro zvýšení konkurenceschopnosti

Podle údajů Ministerstva zemědělství „Program rozvoje venkova na období 2014–2020“ cílí na podporu konkurenceschopnosti, a to zejména přes opatření Investice do hmotného majetku.

Operace Investice do zemědělských podniků je zaměřena na investice v živočišné a rostlinné výrobě vedoucí ke snížení výrobních nákladů, modernizaci nebo zlepšení jakosti vyráběných produktů, zvýšení účinnosti využívání výrobních faktorů a snadnějšímu přístupu k novým technologiím s výrazným inovačním potenciálem tam, kde je obnova zásadní pro další činnost. Žadatelem může být zemědělský podnikatel, včetně školních statků a státních podniků, pokud splňují definici zemědělského podnikatele. V rámci této operace byla vyhlášena

tři kola příjmu žádostí o dotaci a zájem žadatelů několikanásobně převyšuje disponibilní prostředky – zaregistrováno bylo téměř 10 tisíc projektů s požadavkem na dotaci ve výši asi 20 miliard Kč, přičemž rozpočet operace na celé období je přibližně 11 miliard. Z prvních dvou kol jsou již patrné výsledky, tj. realizace zhruba 1 450 projektů za asi 2 miliardy Kč. Z toho 77 % finančních prostředků směřuje do projektů živočišné výroby a 23 % do projektů rostlinné výroby. Cílenou podporou do sektoru živočišné výroby je rovněž opatření Dobré životní podmínky zvířat, kdy podpora kompenzuje zvýšené náklady a ušlé příjmy vzniklé v důsledku přijatého závazku souvisejícího se zajištěním lepších životních podmínek dojeného skotu a vybraných kategorií prasat. Prostřednictvím žádostí o podporu podaných v letech 2015 až 2016 bylo podpořeno celkem 822 299 velkých dobytčích jednotek (VDJ) skotu a 116 017 VDJ prasat. Kromě toho je živočišná výroba podporována nepřímo také prostřednictvím podmínek intenzity chovu hospodářských zvířat v Agroenvironmentálně-klimatickém opatření, Ekologickém zemědělství a Platby pro oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními.

PRV je základním pilířem dotační politiky EU

Podle Jaroslava Faltýnka je Program rozvoje venkova i nadále zásadním pilířem evropské dotační politiky. Zároveň nepochybuje o tom, že tak bude fungovat i nadále. Říká, že pro politiky je velkou výzvou najít v rozpočtu dostatek finančních prostředků na posílení kofinancování tak, aby se ČR přiblížila zemím staré unijní patnáctky. „Dnes máme 35 % kofinancování a naši západoevropští konkurenti mají výrazně přes 50 %. Je třeba říci, že o stávající stav se zasloužila

předchozí koaliční vláda, jejíž jsme byli součástí. Za ministra financí Miroslava Kalouska bylo navrženo kofinancování ve výši 15 %,“ uvedl Jaroslav Faltýnek.

Generační obměna a celková zaměstnanost na venkově

Pokud jde o další budoucnost českého zemědělství, je zapotřebí se zastavit u otázky, že počet lidí pracujících v zemědělství rok od roku klesá. Ne dramaticky, přesto ale klesá. Zásadní problém však představuje věková skladba. „Zde si do budoucna zaděláváme na velké problémy, neboť nám populace pracujících v zemědělství rychle stárne a podíl mladých je malý. Podíl mladých lidí v zemědělství je nyní klíčovou otázkou. Mladým lidem musíme nabídnout možnost se prací v zemědělství uživit. Představit jim zemědělství jako atraktivní a perspektivní obor. Jsem rád, že se nám v minulosti podařilo spustit dotační program na podporu Center odborného vzdělávání. Je však třeba i nadále posilovat učňovské obory a střední školství a hlavně je více propojit s reálnou praxí. V budoucnu se naši farmáři nevyhnou používání moderních, chytrých technologií, mimo jiné i v rámci precizního zemědělství,“ konstatoval Jaroslav Faltýnek.

Podle zprávy Ministerstva zemědělství se venkov dlouhodobě potýká s migrací mladých lidí do měst za prací. Ve venkovských oblastech je problém nedostatku pracovních příležitostí umocňován nižší koncentrací výrobních podniků i podniků nabízejících služby, a tedy potenciálních zaměstnavatelů. Snaha pomoci tuto situaci řešit vedla k tomu, že se daným problémem zabývají např. operace Investice do nezemědělských činností a Podpora agroturistiky, jejichž cílem je napomoci generační obnově v zemědělství a usnadnit diverzifikaci do

nezemědělských činností a stimulovat tak vytváření dalších pracovních míst. Cílem je vytvořit 1 100 pracovních míst. V rámci dosud schválených projektů se žadatelé se prostřednictvím těchto dvou operací zavázali vytvořit alespoň 430 pracovních míst.

Kromě toho Ministerstvo zemědělství prostřednictvím cílených národních dotací podporuje vybrané zemědělské školy k nákupu nejmodernější techniky, aby přilákaly nové žáky. Navíc k podchycení zemědělské mládeže využívá různé speciální programy, jako je například program Škola na farmě, projekt Příběh potravin nebo Příběh vědy – mladý výzkumník.

Pro mladé lidi je určena operace Zahájení činnosti mladých zemědělců, jejímž cílem je podpořit zahájení aktivního podnikání mladých zemědělců (v živočišné a rostlinné výrobě) v zemědělských podnicích prostřednictvím podpory podnikatelského plánu. Celková alokace na tuto operaci na období PRV 2014–2020 (včetně národních zdrojů) činí 1,35 miliardy Kč. V rámci tří kol o dotaci požádalo přes 1 400 mladých zemědělců, podpořeno zatím bylo 767 podnikatelských plánů.

Debaty o návrhu státního rozpočtu 2019

V kapitole zemědělství státního rozpočtu MZe očekává, že bude navýšena, a to oproti výhledu na rok 2019 stanovenému vládou, který je nižší než schválený rozpočet na letošní rok. Navýšení je nutné prosadit zejména v národních dotacích do zemědělství. Další navýšení se bude MZe snažit uplatňovat u Společné organizace trhu pro mléko a ovoce do škol, dále pro národní dotace do lesního a vodního hospodářství a na spolufinancování Programu rozvoje venkova. Jednoznačnou prioritou MZe je snaha o zajištění maximální možné alokace finančních prostředků na tyto programy. Za rok 2017 bylo vyplaceno v rámci Zásad MZe asi 3,4 miliardy Kč a MZe i nadále počítá s úrovní podpory českého zemědělství formou národních dotací alespoň na této výši, ambicí je zajistit finanční prostředky na úrovni 4 miliard. Podle Jaroslava Faltýnka se resortní politika Ministerstva zemědělství musí vždy pohybovat v rámci mantinelů dané rozpočtové kapitolou. „Ministerstvo by mělo dělat maximum pro udržení živočišné výroby. Díky organické hmotě, která je na živočišnou výrobu přímo navázaná, se nám bude dařit lépe tlumit klimatické změny v podobě stále častějšího sucha a zároveň se sníží problém, který představuje eroze půdy. Nesmíme též přehlížet skutečnost, že na živočišnou výrobu je navázána značná část zaměstnanosti na venkově,“ zdůraznil k tématu Jaroslav Faltýnek.

Miroslav Svoboda

#BAYERBAROMETER: SVĚT SE TOČÍ KOLEM POTRAVIN

BAYER PŘEDSTAVUJE VÝSLEDKY PRŮZKUMU #BAYERBAROMETER; ZMĚNY NA ZEMI NABYLY NA INTENZITĚ A RYCHLOSTI; JEDNA TŘETINA ČECHŮ O UDRŽITELNÉM ZEMĚDĚLSTVÍ ANI NESLYŠELA; TĚMĚŘ 80 % ČECHŮ PREFERUJE POTRAVINY VYROBENÉ V TUZEMSKU; DOSTATEK PITNÉ VODY DĚLÁ ČECHŮM OBAVY.

Za 30 let bude 40 % světové populace trpět nedostatkem vody, jedna třetina na světě produkováných potravin se k zákazníkům vůbec nedostane nebo skončí v koši. Do poloviny tohoto století bude na Zemi žít 10 miliard lidí, čili o 3 miliardy více než nyní. To jsou jen některé z výzev, které nás v následujících letech čekají a na které by se mělo zemědělství nejen v České republice adaptovat. Do popředí zájmu výzkumu i praxe se začíná dostávat tzv. udržitelné zemědělství, které je šetrnější vůči životnímu prostředí a hospodárněji využívá přírodní zdroje včetně vody a půdy. Podle zjištění studie aktuální studie Bayer Barometer s názvem „Svět se točí kolem potravin“, kterou zpracovala společnost Kantar Millward Brown, zajímají principy udržitelného zemědělství jen 22 % Čechů.

Téměř 80 % Čechů preferuje potraviny vyrobené v tuzemsku

Více než tři čtvrtiny Čechů (76,4 %) v průzkumu uvádějí preferenci potravin vyrobených v České republice. K tomu Jan Doležal z Agrární komory dodává: „Přes tyto proklamace, které se obvykle v průzkumech objevují, čísla statistiků ukazují pokles podílu domácích potravin ve spotřebitelském košíku, což je na jedné straně způsobeno změnou nákupních návyků zákazníků (velké týdenní nákupy v supermarketech) i klesající mírou soběstačnosti tuzemského zemědělství a potravinářství v základních komoditách. O to, odkud potraviny pocházejí, se zajímá zejména starší generace, která těm tuzemským dává přednost ve větší míře než generace zákazníků mladších.“

Naopak o oblast geneticky modifikovaných potravin Češi nejeví tolik zájmu jako naši sousedé. Těch, co se o takzvané GMO potraviny zajímají, je až o polovinu méně než v Polsku (39,4 %) či na Slovensku (36,5 %). „Podle našich zkušeností je v České republice společenská diskuze o geneticky modifikovaných potravinách často založena spíše na pocitech než skutečnosti, přitom jde o moderní trend cíleného šlechtění, opírající se o vědecký vývoj a také o cestu, jak šetrně nasycit planetu,“ dodává Jan Doležal z Agrární komory. Z výzkumu dokonce vyplynulo, že téměř pětina Čechů pojem „geneticky upravená potravina“ nezná.

Jedna třetina Čechů o udržitelném zemědělství ani neslyšela

Ve srovnání s Polskem a Slovenskem přijde Čechům význam uplatňování metod udržitelného zemědělství, tedy takového, které uspokojuje potřeby současnosti a neomezuje potřeby budoucích generací (definice dle OECD), nejméně důležitý.

Z průzkumu společnosti Bayer, který letos v lednu uskutečnila agentura Kantar Millward Brown v České, Slovenské a Polské republice, vyplynulo, že trvale udržitelné zemědělství zajímá necelých 22 % Čechů. Třetina z nás o tématu ani neslyšela. I přesto považuje 82 % respondentů zemědělství za jeden z nejdůležitějších pilířů české ekonomiky, zároveň mu však 30 % Čechů přisuzuje roli znečišťovatele přírody.

Dostatek pitné vody dělá Čechům obavy. Na rozdíl od Slováků (41 %) téměř 73 % Čechů má obavy z nedostatku pitné vody. Z průzkumu vyplynulo, že o vodu a její kvalitu Češi projevují zájem. Zvláště pak v rámci obcí do pěti tisíc obyvatel, což zřejmě plyne z vyšší spotřeby vody, protože tito lidé mívají zahrady, které zavlažují, a tak si její spotřebu více uvědomují. Téma hospodaření s pitnou vodou je bližší starší generaci. „Voda je pro současnost i pro budoucnost zcela zásadní faktor, na kterém bude stát jak zemědělská produkce a výroba potravin, tak samozřejmě život každého jedince. Bohužel už nyní se dostáváme do cyklů suchých a teplotně extrémních let, kdy o úrodě nerozhoduje úroveň techniky či technologií, ale především rozmary počasí. Při častějším výskytu extrémů a vysychání vodních zdrojů a nádří se pak nedostatek vody bude promítat neje-

Voda – vzácný zdroj

Zdroj: OECD 2012, UNESCO 2016

3 / 4

všech pracovních míst po celém světě - včetně zemědělství, rybolovu, energetiky a dalších průmyslových odvětví - závisí na dostatečném množství vody.

Nadměrné ztráty

Jedna třetina potravin na celém světě – přibližně 1,3 miliardy tun ročně, což je dost k nakrmení 3 miliard lidí na jeden rok – se buď ztratí během výrobního procesu, nebo skončí v odpadcích.

Zdroj: FAO 2011, 2013

nom ve výnosech polních plodin, ale také v každodenním životě všech obyvatel České republiky," dodává Jan Doležal z Agrární komory. Dostatek pitné vody velmi úzce souvisí s produkcí potravin, což si Češi uvědomují. Téměř 80 % z nás se domnívá, že její dostatečné zásoby by mohly pomoci řešit celosvětové problémy s nedostatkem jídla.

Změny na Zemi nabyly na intenzitě a rychlosti

V dohledu třiceti let se má mnohé změnit. „Odhaduje se, že nás do poloviny tohoto století bude o tři miliardy více než dosud. V roce 2050 má 40 % světové populace trpět nedostatkem pitné vody a k tomu se úrodná půda po celém světě rychle ztrácí kvůli faktorům, jako je odlesňování, nevratnými zábory na dopravní či průmyslové stavby, vodní i větrnou erozi, ale i neuváženými zásahy do koloběhu přírody. Proto je podle nás nutné se věnovat otázkám spojených s udržitelným zemědělstvím, které tuto problematiku reflektuje a mnohem lépe dokáže vyhovět potřebám člověka i krajiny," dodává Jan Doležal z Agrární komory České republiky.

Planeta Země čelí ekonomickým, sociálním a environmentálním problémům, se kterými se snaží vypořádat prostřednictvím udržitelného rozvoje. OSN na následujících 12 let definovala globální priority, které přispějí k vyřešení těchto výzev. „Ve světle celosvětových problémů, jako je nárůst poptávky po potravinách rostoucí populací, současným vyčerpáváním přírodních zdrojů a změnou klimatu, je důležité, aby bylo zemědělství dlouhodobě udržitelné. To je důvodem, proč společnost Bayer tento projekt podporuje, a to jak mezi zemědělci, tak i širokou veřejností," říká Charles Bergmann, Head of Customer Marketing Czech Republic & Slovakia společnosti Bayer.

Bayer Barometer

Svět se točí kolem potravin – to je tématem letošního již sedmého průzkumu #BayerBarometer provedeného společností Bayer. Cílem průzkumu bylo získat povědomí o důležitých společenských jevech. Názory Čechů na vědu, inovace a připravenost na změnu byly analyzovány v předchozích letech. Poslední průzkum se zaměřuje na postoje Čechů k potravinám a vodě stejně jako k ochraně zdrojů a udržitelnému zemědělství.

O společnosti Bayer

Bayer je globální společnost s hlavní působností Life Science v oblasti péče o zdraví a zemědělství. Produkty a služby společnosti jsou vytvářeny tak, aby sloužily lidem a zlepšovaly kvalitu jejich života. Bayer si zároveň klade za cíl tvořit hodnoty prostřednic-

Bayer Barometer Svět se točí okolo potravin

Bayer Barometer Svět se točí okolo potravin

tvím inovací, růstu a rentability. Společnost Bayer se zavázala dodržovat zásady udržitelného rozvoje a její sociální a etické odpovědnosti jako zodpovědného občana. Ve fiskálním roce 2017 společnost zaměstnávala přibližně 99 800 lidí a prodeje dosáhly 35 miliard eur. Kapitálové výdaje byly ve výši 2,4 miliard eur, do výzkumu a vývoje Bayer investoval

4,5 miliardy eur. Více informací je k dispozici na www.bayer.com.

Výhledová prohlášení

Tato zpráva může obsahovat výhledová prohlášení založená na současných předpokladech a předpovědích vedených společností Bayer. Různá známá a neznámá rizika, nejistoty a další faktory by mohly vést k podstatným rozdílům mezi skutečnými budoucími výsledky, finanční

situací, vývojem nebo výkonem společnosti a odhady uvedenými zde. Mezi tyto faktory patří ty, o kterých se diskutuje ve zprávách společnosti Bayer, které jsou k dispozici na webové stránce společnosti Bayer na adrese www.bayer.com. Společnost nepřebírá žádnou zodpovědnost za aktualizaci těchto výhledových prohlášení nebo za jejich způsobení budoucím událostem nebo vývoji.

Markéta Soukupová, společnost Bayer

ÚSPĚŠNÉ MODELY ROZVOJE INOVACÍ – PŘÍKLADY V EKOLOGICKÉM ZEMĚDĚLSTVÍ

STEJNĚ JAKO JINÉ OBORY SE I ZEMĚDĚLSTVÍ NEUSTÁLE VYVÍJÍ A INOVUJE. EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ JE POVAŽOVÁNO ZA JEDEN Z DŮLEŽITÝCH SMĚRŮ PŘÍSPÍVAJÍCÍCH K UDRŽITELNĚJŠÍMU ZEMĚDĚLSTVÍ A VÝROBĚ POTRAVIN. PŘINÁŠÍ ŘADU ŘEŠENÍ A NEOTŘELÝCH NÁPADŮ, KTERÉ JSOU PRO ZACHOVÁNÍ ROVNOVÁHY MEZI PRODUKČÍ A PŘÍRODOU VHODNĚJŠÍ, NEŽ NABÍZÍ KONVENCE. POTENCIÁL EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ VŠAK ZÁVISÍ NA NEUSTÁLÉM VÝZKUMU A INOVACÍCH.

Inovace, síťování více aktérů, interaktivní přístupy a sdílení zkušeností, propojování výzkumu s praxí, modelové farmy, transdisciplinární týmy... to vše je dnes znakem úspěšného projektu. Platí to samozřejmě i pro výzkum v ekologickém zemědělství (EZ). Podpora projektů EZ sice není dostatečná na úrovni Evropské unie ani jednotlivých členských států, dobré příklady, jež mohou sloužit jako inspirace v Evropě i u nás, nicméně existují.

Operační skupiny EIP-AGRI – inovace v ekologickém zemědělství

Ve snaze efektivněji využívat výsledky výzkumu v praxi a tím podporovat kon-

kurenceschopnost a udržitelnost evropského zemědělství přišla Evropská unie v roce 2012 s novým konceptem, jenž má název Evropské inovační partnerství pro zemědělskou produktivitu a udržitelnost (EIP-AGRI). Základem nového přístupu jsou tzv. operační skupiny – skupiny lidí, které pracují na konkrétním a praktickém řešení problému nebo zpracovávají pro konkrétní využití inovativní podnět. Tato činnost je financována z Programu rozvoje venkova.

Účelem operační skupiny je propojit partnery z různých oblastí, zejména výzkumu, zemědělství, potravinářství, odborných nevládních organizací, porad-

ců a dalších aktérů rozvoje venkova, a na základě principu rozhodování „zdola“ napomoci rychlejšímu přenosu poznatků z vědy, výzkumu a inovací do praxe.

Na území Evropské unie existují stovky operačních skupin, které se zabývají celou řadou témat. Jejich přehled včetně tzv. dočasných tematických sítí lze najít na <https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/my-eip-agri/operational-groups>. V České republice je fungování operačních skupin podpořeno opatřením M16 Spolupráce v rámci Programu rozvoje venkova. Výběr projektů a operačních skupin proběhl ve dvou termínech, na podzim roku 2016 a 2017. V prvním kole bylo z 15 přihlášených projektů schváleno devět, s celkovou dotací 62 mil. Kč. Z toho tři projekty jsou věnovány tématu EZ: Separace lístků a stonků leguminóz – Biofarma Sasov v Jihlavě, Ekologické pěstování alternativních plodin v podmínkách aridního klimatu i erozního ohrožení – VH Agroton, s. r. o. ve Velkých Hostěrádkách a Vývoj technologie integrované a ekologické produkce v podmínkách intenzivní polní produkce – Agroservis, 1. zemědělská a. s. z Višňové. V druhém kole čeká na schválení dalších 14 projektů, z toho dva se věnují inovacím v ekologickém zemědělství: Biofarma Pod Hájkem, s. r. o. – Malofarmenní bio-produkce a Biofarma Sasov – Rodinový způsob chovu prasat se zapouštěním kojících prasnic. Více o EIP: http://eagri.cz/public/web/file/549609/Brozura_A5_EIP_web.pdf.

H2020 – výzkumné projekty v ekologickém zemědělství

Horizont 2020 je rámcový program Evropské komise na období 2014–2020 s největším zdrojem veřejných financí na výzkum a inovace. Výzvy H2020 jsou otevřeny všem organizacím a jednotlivcům, včetně uchazečů ze zemí mimo EU. Jednou z novinek, kterou zavedl H2020, byl přístup s více aktéry (Multi-Actor Approach). Tento přístup cílí na inovace a výsledky výzkumu, o které je skutečně zájem a které budou rychleji a snadněji aplikovány v praxi díky zapojení různých aktérů (výzkumníků, zemědělců, poradců a dalších) v průběhu celého projektu. H2020 rovněž financuje tematické sítě (Thematic Networks), které shromažďují

stávající vědecké poznatky, jež mají blízko k tomu, aby byly využívány v praxi, ale zemědělci je dosud neznají či nechápou natolik, aby je testovali nebo uplatňovali. Tyto projekty se mohou spojit s operačními skupinami EIP a poskytovat jim zajímavé informace v jejich konkrétních oblastech působení, a naopak.

Tématu zemědělství, lesnictví a rozvoje venkova se týká především program SC2 – Societal Challenge 2. S rozpočtem přibližně 3,7 miliard eur je zacílen na řešení potravinové bezpečnosti, udržitelného zemědělství a lesnictví a výzkum v oblasti vodního hospodářství a biotechnologií. Aktuálně běží více než 360 projektů financovaných v rámci SC2. Kompletní seznam je k dispozici na stránkách CORDIS: https://ec.europa.eu/agriculture/research-innovation/projects_en.

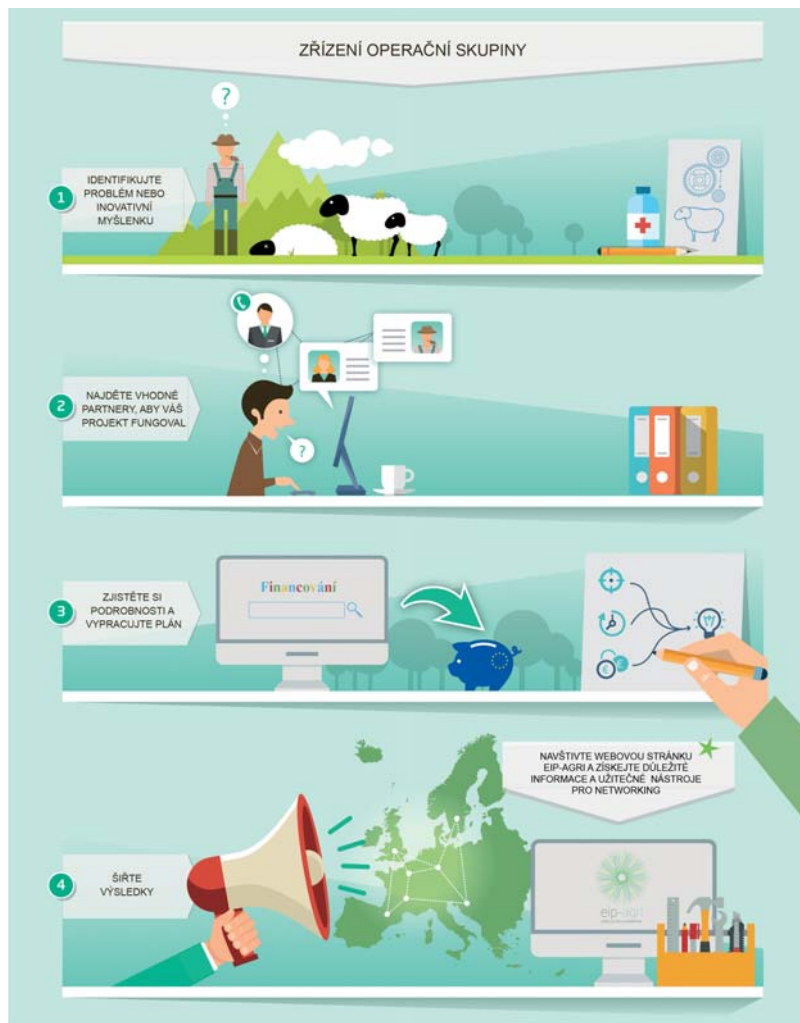
Ukázkové ekologické sady

S cílem ukázat, že existuje reálná možnost intenzivní ekologické produkce jablek v České republice, spustilo Ministerstvo zemědělství tříletý projekt Ukázkový ekologický sad. Cílem projektu je založení modelového sadu, v němž se bude hospodařit v režimu ekologického zemědělství v nejvyšší produkční intenzitě, které lze v současné době v českém ovocnářství dosáhnout.

Řešitelem projektu je firma BIOCONT LABORATORY ve spolupráci s Ovocnářským družstvem Brno a Biofarmou Skřeněř. Od roku 2017 se v Brně hospodaří na šesti hektarech intenzivní čtyřleté výsadby odrůdy Gala v režimu EZ. Na Biofarmě Skřeněř vzniká zcela nový sad a aktuálně jsou vysázeny dva hektary odrůdy Santana. Projekt je prozatím rozvržený na tři roky s předpokladem, že poté budou obě výsadby obhospodařovány ekologicky.

Proběhlou sezónu 2017 lze v rámci projektu považovat za úspěšnou. Z pohledu ochrany proti škodlivým činitelům nedošlo k závažným chybám. Sklizené ovoce dosahovalo tržní kvality. Navíc z pohledu reziduí splňovala jablka požadavky pro bio kvalitu, neboť na základě analýz provedených v akreditované laboratoři VŠCHT nebyl zaznamenán žádný výskyt

reziduí pesticidů. Na obou ukázkových ekosadech probíhají semináře pro širší odbornou veřejnost, kdy se účastníci mohou na vlastní oči přesvědčit, že management intenzivního ekologického pěstování jablek je v podmínkách ČR realizovatelný.

Modelové ekofarmy s polní produkcí

Pravidelná setkávání a diskuze více aktérů – zemědělců, poradců, výzkumníků – zacílená na konkrétní témata, realizovaná na konkrétním reálném podniku, jsou považována za jeden z neefektivnějších způsobů předávání a zejména přijímání zkušeností, rad a informací obecně. Od loňského roku je tato forma sdílení know-how v Česku podporovaná a dostupná pro sektor zemědělství. Ministerstvo zemědělství v souladu se strategií rezortu do roku 2030 spustilo v rámci národních dotací v roce 2017 dotační program podporující činnost tzv. demonstračních farem v oblasti udržitelných systémů péče o ornou půdu. Na roky 2017 až 2019 je na program vyčleněno 30 milionů Kč, přičemž maximální roční výše podpory je jeden milion korun na žadatele, tj. demonstrační farmu.

Díky rozšíření záměru o systémy péče o ornou půdu v ekologickém zemědělství přibýly do seznamu deseti demonstrač-

ních farem v roce 2018 i dva modelové ekologické podniky: VH Agroton, s. r. o., ve Velkých Hostěrádkách a Javorník-CZ, s. r. o., ze Štítné nad Vláří. Farma VH Agroton vstoupila do ekologického zemědělství v roce 2008 a dnes hospodář na více než 360 ha orné půdy, kde pěstuje zejména tržní obiloviny. Ekofarma Javorník hospodář ekologicky od roku 1998 a celková výměra zemědělské půdy činí 1710 ha, z toho orná půda tvoří 417 ha, travní porosty 1245 ha a 47 ha sady. Podnik se zaměřuje na chov mléčného i masného skotu.

Oba podniky splňují nastavená kritéria výběru: jsou registrovány u MZe jako ekologický podnik bez souběžné konvenční produkce, neporušují pravidla pro ekologické zemědělství a hospodář alespoň na 50 hektarech orné půdy, přičemž pěstují alespoň čtyři tržní plodiny v osevním postupu. K dalším splněným podmínkám patří inovativnost v podobě zapojení výzkumných institucí, komplexní přístup a zkušenosti s hospodařením na orné půdě v systému EZ s důrazem na oblasti erozně ohrožené a zvláště chráněné.

Možností, jak se seznámit s přístupy ekologického hospodaření, poznat technologie zvyšující kvalitu půdy či snižující vodní a větrnou erozi apod., je

Mezi zajímavé projekty věnující se tématu ekologického zemědělství patří:

- **OK-Net Arable (3/2015–2/2018)** – Projekt koordinuje IFOAM EU a zahrnuje 17 partnerů z dvanácti zemí Evropy. OK-Net Arable je jednou z prvních čtyř tematických sítí financovaných prostřednictvím Evropského inovačního partnerství (EIP-AGRI). Cílem projektu bylo vytvoření tematické sítě „OK-Net Arable“, sloužící ke zlepšení výměny inovativních a tradičních znalostí mezi zemědělci, zemědělskými poradci a vědci, aby se zvýšila produktivita a kvalita bioprodukce na orné půdě po celé Evropě s cílem uspokojit poptávku na trhu. <http://www.ok-net-arable.eu/>
- **CERERE (11/2016–10/2019)** – Projekt koordinuje Univerzita v Readingu (UK) a podílí se na něm 13 partnerů z devíti evropských zemí. Projekt reaguje na krizi udržitelnosti konvenčního zemědělsko-potravinářského sektoru. Cílem projektu je analyzovat a podpořit inovacemi celý dodavatelský řetězec pro obiloviny v ekologickém zemědělství – od zrna až po pečivo. Snahou je podpořit větší rozmanitost, od pěstování na poli až po výrobu méně tradičních, ale výživově cenných potravin. <http://cerere2020.eu/>
- **CORE Organic Cofund (12/2016–11/2021)** – CORE Organic je zkratka pro „Koordinaci evropského nadnárodního výzkumu pro ekologické potravinářské a zemědělské systémy“. Jde o síť evropských ministerstev a výzkumných institucí, která byla založena v roce 2004 za účelem realizace a financování nadnárodních výzkumných projektů v sektoru ekologického zemědělství. Síť získává finance z programu H2020, dále přímo Evropské komise a podmínkou je i národní kofinancování. V prosinci 2016 zahájilo konsorcium CORE Organic Cofund, zahrnující 26 partnerů z 19 zemí, novou výzvu na podporu evropského nadnárodního ekologického výzkumu. K financování bylo vybráno dvanáct z 50 podaných návrhů. Plánované projektové aktivity odstartovaly na jaře 2018 a budou pokračovat v příštích třech letech. Celkem je na projekty vyhrazeno téměř 14 milionů eur. Česká republika není členem konsorcia CORE Organic a české výzkumné instituce nemohou na projektech participovat. <https://www.coreorganic.org/>
- **LIVSEED (6/2017–5/2021)** – Projekt koordinuje IFOAM EU, konsorcium zahrnuje 48 organizací a více než 30 dalších zúčastněných stran z 16 zemí EU a Švýcarska. Cílem projektu je zvýšit konkurenceschopnost ekologického sektoru skrze zvýšení dostupnosti kvalitního ekologického osiva a podporu šlechtění. Snahou je harmonizovat legislativu a vyvinout databázi dostupných osiv pro celou EU, zavést nové parametry pro testování doporučených odrůd pro EZ, analyzovat nové šlechtitelské postupy, identifikovat bariéry na trhu s bio osivy, budovat kapacity a propojovat zájmové skupiny. Celkově si projekt klade za cíl posílit udržitelnou produkci potravin v Evropě. <https://www.liveseed.eu/>
- **OK-Net EcoFeed (1/2018–12/2020)** – Projekt koordinuje IFOAM EU a zahrnuje 19 partnerů z jedenácti zemí Evropy. OK-Net EcoFeed navazuje na zkušenosti projektu OK-Net Arable, díky němuž byla vybudována znalostní platforma pro zemědělce a sdružení zemědělců, kde jsou publikována praktická řešení pro EZ. Cílem projektu je pomoci zemědělcům a chovatelům ke stoprocentnímu využití ekologických a regionálních krmiv pro prasata a drůbež, především zajištění bílkovinných krmiv v biokvalitě. <https://ok-net-ecofeed.eu/>

řada. V rámci projektu budou v letech 2018–2019 probíhat na obou ekofarmách různé individuální konzultace, skupinové demonstrační akce i polní dny, které jsou určeny pro mikro, malé a středně velké zemědělské podniky. Více o demonstračních farmách zde: <http://eagri.cz/public/web/mze/puda/demonstracni-farmy/>.

Výše uvedené úspěšné modely pro rozvoj výzkumu a inovací v ekologickém zemědělství jsou jen vybranými příklady. Doufáme, že se česká státní správa, zemědělské svazy i poradci dokážou inspirovat dobrou praxí v zahraničí a využijí již objevené a potvrzené výsled-

ky ke zkrácení učebního procesu. Podáří-li se nastavit pravidla a mechanismy v českém zemědělství tak, aby začalo směřovat k udržitelnému – rozumnému způsobu hospodaření, přinese to prospěch celé společnosti.

Zpracovala Andrea Hrabalová pro Českou technologickou platformu pro ekologické zemědělství

JAK JE TO SE VČELAMI?

VČELY JSOU MOMENTÁLNĚ V ZEMĚDĚLSTVÍ TÉMATEM ČÍSLO JEDNA, AŽ UŽ SE JEDNÁ O OHLAŠOVACÍ POVINNOST ZEMĚDĚLCE VČELAŘI PŘI APLIKACI PŘÍPRAVKU NA OCHRANU ROSTLIN, NEBO NOVĚ O ABSOLUTNÍ ZÁKAZ PŘÍPRAVKŮ S ÚČINNOU LÁTKOU NA BÁZI NEONIKOTINOIDŮ.

Ohlašovací povinnost

K prvnímu tématu se minulý týden sešla Antibyrokratická komise, která doporučila ministerstvu zrušení této povinnosti, na čemž se shodli nejen zástupci všech zemědělských nevládních organizací, ale také sami včelaři. To ovšem bude vyžadovat novelu rostlinolékařského zákona, což by se mohlo protáhnout až do podzimu tohoto roku. Mezitím Ministerstvo zemědělství podle vlastního vyjádření pracuje na „automatizaci“ systému hlášení přes LPIS, kde by uživatel jednoduše vybral díl půdního bloku, na kterém bude aplikovat přípravek na ochranu rostlin, a následně by systém automaticky zaslal email všem dotčeným včelařům. Sami včelaři mají problém se zveřejňováním osobních údajů a mnoho jich s informací o aplikaci pesticidu podle vlastních slov nepracuje ani nikdy nepracovalo. Na jednání Antibyrokratické komise tak od zástupců včelařů přišel požadavek, aby jména, kontaktní údaje a především umístění včelínů bylo napříště součástí neveřejného LPIS tak, aby nemohlo docházet k zneužívání těchto informací.

Neonikotinoidy

27. dubna rozhodla Evropská komise o téměř absolutním zákazu používání tří neonikotinoidů (imidacloprid, clothianidin, thiamethoxam). Ačkoli zákaz jejich používání pro moření osiva existoval již od roku 2013, panovaly okolo něj jisté nejednoznačnosti vyplývající mimo jiné z nedostatečně provedené studie EFSA nebo směrnici o ochraně včel, ze které

věc, kterou je rozdíl mezi potenciálním rizikem a faktickým nebezpečím. Zatímco potenciální riziko se může snadno projevit v laboratorních podmínkách, faktické nebezpečí může být vzhledem k povaze faktické aplikace (roční doba, půdní x foliární aplikace) a bezpečnostním opatřením na straně zemědělce minimalizováno. Dále je nutné vzít v úvahu, že přípravky s účinnou látkou

Cukrová řepa je pro včely zase prakticky neatraktivní. Z tohoto důvodu uvažovala a uvažuje o výjimce pro tuto plodinu také Evropská komise. Hledisko rentability (kvůli zrušení cukerných kvót a poklesu ceny cukru) je pak spíše vedlejší, i když neméně důležité.

Ačkoli je rozhodně v zájmu zemědělce včely jako důležité opylovače chránit, je nutné se při hledání potenciální náhrady nesoustředit jen na aspekt potenciální škodlivosti (laboratorní versus reálné podmínky, kdy zemědělec dodržuje všechna ochranná opatření) pro včely, ale na životní prostředí jako celek. Po zákazu mořidel na bázi neonikotinoidů u řepky došlo například k několikanásobnému nárůstu aplikací substitučních přípravků, což de facto zvyšuje riziko pro celé životní prostředí včetně člověka. Aby se podobná situace neopakovala, je podle našeho názoru nutné o výjimku pro cukrovou řepu, ale i další plodiny usilovat.

Úřad Agrární komory České republiky

PŮVODNĚ ZŘEJMĚ DOBRÁ MYŠLENKA SMĚŘUJÍCÍ K OCHRANĚ VČEL SE ZMĚNILA NA NESPLNITELNÝ ÚKOL, KTERÝ ŠKODÍ ZEMĚDĚLCŮM A VČELAŘŮM NIC NEPŘINÁŠÍ.

zákaz vycházel, ale na které se neshodla většina členských států. Potvrzení zákazu tak nejen posvětilo rozhodnutí z roku 2013, zároveň otevřelo cestu k úplnému zákazu neonikotinoidů v Evropské unii.

Argumenty proti zákazu

Proč by Evropská unie měla s takovým krokem přinejmenším počkat? V první řadě je třeba si uvědomit jednu zásadní

na bázi neonikotinoidů, které se používaly jako mořidla, sice představují pro včely potenciální riziko, faktické nebezpečí je ovšem minimalizováno faktem, že se koncentrace účinné látky postupně od zasetí po výkvět rostliny (tedy dobu, kdy je rostlina pro včelu atraktivní) snižuje, až nakonec fakticky vyprchá. V době setí řepky, kde se mořidla na bázi neonikotinoidů používala, navíc včely nelétají.

ZÁKAZ NEONIKOTINOIDŮ JE NEUVÁŽENÝ

PŘEDSTAVITELÉ ODBORU ROSTLINOLÉKAŘSTVÍ ČESKÉ AKADEMIE ZEMĚDĚLSKÝCH VĚD, ČESKÉ SPOLEČNOSTI ROSTLINOLÉKAŘSKÉ A ČESKOMORAVSKÉ ŠLECHTITELSKÉ A SEMENÁŘSKÉ ASOCIACE PREZENTOVALI SPOLEČNÝ NÁZOR NA AKTUÁLNÍ VÝVOJ V OBLASTI ZÁKAZŮ ÚČINNÝCH LÁTEK PŘÍPRAVKŮ NA OCHRANU ROSTLIN PRO ZEMĚDĚLSKOU PRAXI. TĚMĚŘ ABSOLUTNÍ ZÁKAZ POUŽÍVÁNÍ TŘÍ NEONIKOTINOIDŮ Z KONCE DUBNA JE JEDNÍM Z NICH.

Při veškerém respektování odborných názorů prokazujících určitou škodlivost těchto látek pro opylovače se přesto domníváme, že absolutní zákaz je krokem špatným směrem. Navíc v situaci, kdy především pro moření osiva není adekvátní náhrada. Apelujeme na všechny články rozhodovacího řetězce, aby při takto závažných rozhodnutích posuzovaly problém komplexně a zvažovaly všechny důsledky. Tedy nejen čistě environmentální, ale i provozní a produkční. Tady totiž vidíme největší problém, který ve svém důsledku může

mít závažnější environmentální dopad než vlastní aplikace neonikotinoidů. Ten spočívá, dle našeho názoru, v substituci moření foliární aplikací, kdy kromě nadměrných přejezdů polí, nesrovnatelně větší spotřebě vody oproti moření či zásahu necílových organismů při foliární aplikaci povede k vnosu mnohem vyššího množství pesticidních složek do životního prostředí. Oceňujeme, že České republiky, prostřednictvím Ministerstva zemědělství, byla jako jedna ze čtyř zemí proti zákazu a jsme připraveni podílet se na formulaci při žádosti o výjimku

z tohoto zákazu. Není potřebné zatěžovat životní prostředí pesticidy, ale na druhé straně spotřebitel vyžaduje dostatek kvalitních a zdravotně nezávadných potravin a bez této ochrany se současná produkce neobejde. Výše uvedený plošný zákaz v kontextu s dalšími diskutovanými účinnými látkami thiram, metalaxyl či další jsou příkladem environmentálně zaměřeného přístupu než přístupu podporujícího zemědělství s produkcí zdravých potravin. Náhrada je vždy jenom náhradou a jak se ukazuje, může mít i více negativní dopady.

Ochrana přírody je vizitkou kulturnosti národa, ale pokud chce být národ nasycen, je třeba v mnoha případech hledat kompromisy. Neuvážené zákazy vybraných účinných látek se mohou projevit a již také projevují jako opatření, které nejen nepřinese nic pozitivního z hlediska ochrany životního prostředí, ale pouze zkomplikuje činnost zemědělců.

Ing. Vlasta Horká
Českomoravská šlechtitelská
a semenářská asociace

MALÝCH ZEMĚDĚLCŮ JE NEJVÍC, ALE HOSPODAŘÍ JEN NA 5 % VÝMĚRY

27. DUBNA 2018 – VELKÉ ZEMĚDĚLSKÉ PODNIKY JSOU VÝZNAMNÝM ČLÁNEM ČESKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ. OBHOSPODAŘUJÍ DVĚ TŘETINY ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY. NA CHOVU HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT SE PODÍLÍ 76 %.

Nejpočetnější jsou však malé podniky. Podle výsledků Strukturálního šetření v zemědělství tvoří skoro 60 % z celkového množství 26 525 zemědělských subjektů. Hospodaří ale pouze na 5 % půdy s 4 % podílem na celkovém počtu hospodářských zvířat. „Nejvíce zemědělců se orientuje na chov zvířat, jako je skot, ovce, kozy a koně. Důležitou roli hraje chov těchto zvířat v příhraničních oblastech, hlavně v Jihočeském kraji,“ vysvětluje ředitel odboru statistiky zemědělství ČSÚ Jiří Hrbek. Podniky zabývající se polní výrobou tvoří necelou třetinu všech zemědělských subjektů

v Česku. Největší zastoupení mají v krajích Středočeském, Jihomoravském a na Vysočině. Specializují se zejména na pěstování obilovin a olejnin. „Smíšená výroba, nejčastěji kombinující polní výrobu a chov skotu, představuje třetí nejpočetnější výrobní zaměření zemědělců. Na zemědělské produkci se podílí rozhodující měrou. Takto zaměřené podniky totiž obhospodařují 40 % celkové výměry zemědělské půdy a 43 % hospodářských zvířat chovaných v Česku,“ uvádí Marcela Máčová z odboru statistiky zemědělství ČSÚ. Významnou pozici má smíšená výroba v Kraji Vysočina, ve Středočeském

a Jihočeském kraji. Průměrný zemědělský subjekt v roce 2016 obhospodařoval 132 ha zemědělské půdy, o 7 ha méně než v roce 2000. Na průměrného chovatele skotu připadalo 121 kusů, na chovatele drůbeže 3 373 kusů.

Průměrný zemědělský subjekt v roce 2000

- výměra 139 ha
- 129 ha orné půdy
- 104 ks skotu
- 2725 ks drůbeže
- 8 pracujících osob
- 6,3 pracovních jednotek

Průměrný zemědělský subjekt v roce 2016

- výměra 132 ha
- 145 ha orné půdy
- 121 ks skotu
- 3373 ks drůbeže
- 7 pracujících osob
- 3,9 pracovních jednotek

Strukturální šetření v zemědělství proběhlo na podzim 2016. Analýzu je dostupná na stránkách www.czso.cz.

Petra Báčová
tisková mluvčí ČSÚ

POŽADAVEK K ŘEŠENÍ SUCHA

DUBEN 2018, TEPLoty LETNÍ, MNOHO VĚTRU A TĚMĚŘ ŽÁDNÁ VODA. CHYBÍ ZIMNÍ VLÁHA, NEJVÍCE VŠAK VADÍ PŘESKOK ZE ZIMNÍCH A RANĚ JARNÍCH TEPLOT DO LETNÍHO POČASÍ, A TO VŠE BEZE SRÁŽEK. JARO SE ZAPOMNĚLO. SUCHO NEHROZÍ, SUCHO UŽ BOHUŽEL JE, A VELKÉ.

Vysychání krajiny je navíc podpořeno silnými větry. Ohroženy jsou zatím „jen“ jarní plodiny a hlavně pícniny. Loňský rok se na loukách v okrese Tábor urodilo jen málo hmoty a zásoby krmiv dochází. Jelikož je náš okres jedním z těch, kde živočišná výroba je silně zastoupena, nastávají zdejší zemědělcům velmi krušné časy. V tábořském okrese existuje několik katastrálních území, ve kterých za měsíc duben nespadl ani jeden milimetr srážek. Ani v letošním roce není na loukách mnoho ke sklizni. Při pokračování současného počasí bude situace brzy kritická a pro zvířata bude velmi těžké sehnat krmení. O tvorbě zásob do příštího roku nelze vůbec uvažovat. Situaci je zapotřebí začít řešit, nedostatek krmné píce bude spojen s velkými dodatečnými náklady na jejich zajištění. A to vše při opětovném pádu ceny mléka a ostatních komodit. V souvislosti s nastalou situací a s kritickým nedostatkem krmiva pro hospodářská zvířata proto žádá Okresní agrární komora Tábor o možnost zrušení podmínky neposečených ploch u dílů půdních bloků nad 12 hektarů v rámci Agroenvironmentálně-klimatických opatření. Hmota sklizená z těchto ploch sice zdaleka nevyřeší problém s nedostatkem krmení, ale pomůže alespoň snížit ztráty způsobené suchem.

Ing. Martin Habart
ředitel Okresní agrární komory Tábor

JAKÁ JE SOUČASNÁ SITUACE V ČESKÉM VINAŘSTVÍ?

VINAŘSTVÍ U NÁS MÁ MNOHASETLETOU TRADICI. V SOUČASNÉ DOBĚ JE U NÁS OSAZENÝCH 18 000 HA VINIC A EVIDUJE SE KOLEM 1000 PRODUCENTŮ VÍNA. JAKO OBOR JE VINAŘSTVÍ U NÁS VCELKU STABILIZOVANÉ A PŘÍZPŮSOBENÉ NOVÝM PODMÍNKÁM A OBROVSKÉMU TLAKU IMPORTOVANÝCH VÍN. OVŠEM VE SROVNÁNÍ SE ZAHRANIČNÍ KONKURENCÍ JE TO PRO NAŠE PRODUCENTY O TO SLOŽITĚJŠÍ, ŽE VÝROBA VÍNA VE SROVNATELNÉ KVALITĚ JE V NAŠICH KLIMATICKÝCH PODMÍNKÁCH VÝRAZNĚ SLOŽITĚJŠÍ A NÁKLADNĚJŠÍ. PŘESTO SE NAŠIM VINAŘŮM DAŘÍ NA NAŠEM, TUZEMSKÉM TRHU OBSTÁT A ČESKÁ A MORAVSKÁ VÍNA PATŘÍ K ŽÁDANÝM ZNAČKÁM, KTERÉ SI LIDÉ RÁDI KUPUJÍ PRO JEJICH KVALITU.

Od 1. dubna 2017 platí novela vinařského zákona, přičemž určité pasáže této novely platí od 1. ledna 2018. Zajímali jsme se, co bylo její podstatou a jaké bylo stanovisko Svazu vinařů ČR k této novele a jaké jsou zkušenosti s jejím uplatňováním, zejména za těch několik měsíců od počátku roku 2018. O názor na tuto novelu vinařského zákona jsme požádali prezidenta Svazu vinařů ČR JUDr. Tibora Nyitraye. „Primárně byla důvodem vzniku novela potřeba implementovat nové předpisy EU, zejména vztahující se k režimu povolování rozšiřování ploch vinic. Konkrétně o 1 % ročně počítáno ze stavu předchozího roku. Sekundárně byla potřeba některá ustanovení modernizovat a velmi důležitá byla potřeba reagovat na enormně rozbujelý černý trh vínem, zejména ve formě prodeje

vína pančovaného a vína prodáváného bez DPH. Základem byl nekontrolovaný dovoz vína ze zahraničí a jeho následná distribuce na černém trhu. Konkurence v tomto segmentu vyvolala u jejich účastníků potřebu zlevňovat vstupy a začali víno ředit vodou a pak všemožně upravovat. Výsledkem byly desítky odhalených vzorků falešného vína. Tedy klamání zákazníků a nekalá konkurence pro poctivé vinaře a obchodníky,“ takto prezident Tibor Nyitray zdůvodnil novelizaci vinařského zákona. Svaz vinařů ČR velmi pozitivně hodnotí, že spotřeba vína u nás trvale roste, byť v posledních letech pozvolněji. Statistiky uvádí spotřebu kolem 21 litrů vína na osobu. Přitom očekávají, že se budeme výhledově blížit k evropskému průměru 35 litrů.

Účinnost novely vinařského zákona se projevuje

Samozřejmě, že jsem se pana Tibora Nyitraye zeptal na působení nekalé zahraniční konkurence, která české a moravské vinaře trápila před několika roky, zejména dovozem levného španělského a italského vína, které bylo těmito „obchodníky“ vydáváno za víno kvalitní. Právě v té době čeští a moravští vinaři požadovali akutní zásah státu. Dozvěděl jsem se, že za dobu účinnosti novely došlo k razantnímu zlepšení situace. V porovnatelných číslech došlo k poklesu odhalených falešných vín o desítky procent. Za rok 2017 při zvýšeném počtu kontrol odhalila SZPI pouze 8 vín falšovaných přidavkem vody, glycerolu, alkoholu nebo barviv. Smutné však je, že se objevily, díky nově certifikovaným labora-

torním testům, nové metody falšování spočívající v přidávání aromatických látek. Těch bylo přes 20.

Mimochodem, naši vinaři na tehdejší nedobrou situaci s dovozem levných vín ze zahraničí reagovali tím, že svoji produkci vín přesunuli do vyšších kvalitativních kategorií, přičemž počítali s tím, že domácí produkce jejich vinic nebude uspokojovat spotřebu vína u nás. Na skutečnost, jak se jim tento záměr vydařil, jsem se rovněž zeptal. Na tuto moji otázku mně Tibor Nyitray odpověděl, že „se dá říci, že vína domácí provenience dosahují velmi vysoké kvality. Zlepšila se technologická vybavenost producentů a stále prohlubující se dovednosti. V situaci, kdy je trh s vínem absolutně otevřený dovozu, nezbyvá našim vinařům než nabízet vína s vysokým poměrem cena/výkon. Významným prvkem je pozitivní působení marketingových aktivit Vinařského fondu. Dle průzkumů, které Vinařský fond pravidelně provádí, již více jak 60 % konzumentů vína má jako první volbu víno domácí provenience.“

Zároveň upozornil, že čeští a moravští vinaři se této problematice věnují od roku 2013, neboť tehdy byla vskutku tristní. „Jsme velmi rádi, že dotčené státní orgány, zejména SZPI a Generální ředitelství cel zásadním způsobem změnili přístup k černému trhu. Stejně tak pozitivně hodnotíme aktivní spolupráci s Ministerstvem zemědělství, která se časem přiblížila ke standardům, na jaké jsou zvyklí kolegové v EU,“ dodal prezident Svazu vinařů ČR.

Tehdy, před několika roky, byla terčem kritiky našich vinařů i otázka, že se nekvalitní víno prodávalo do čepovaných lahví i v běžných potravinářských prodejnách. Proto také vinaři požadovali, aby tato otázka byla vyřešena v novele vinařského zákona. Podle Tibora Nyitraye dostal prodej tzv. čepovaného vína po přijetí novely vinařského zákona jasná pravidla. Výrazně se posílila ochrana zákazníků. Dnes je již naprosto zřejmá a identifikovatelná odpovědnost pro-

dávajícího za kvalitu vín. Prodávát tzv. sudovku můžou jenom výrobci vína anebo příjemci vína ze zahraničí, a to v provozovnách zaregistrovaných v rejstříku vedeném UKZUZ. Takových provozoven je dnes již více než 1000. Zároveň došlo k nárůstu počtu registrovaných provozoven potravinářského provozu, ve kterých se víno, jakoukoli formou, prodává. Navíc, doplnil svůj výklad Tibor Nyitray, novela zavedla jasné definice toho, co se považuje za falšování vína a definovala skutkové podstaty přestupků. Zároveň došlo ke zvýšení sankcí za porušování pravidel. „Nicméně zavést trestní čin falšování vína, potažmo potravin obecně, se nepodařilo. Budeme bedlivě sledovat vývoj, a pokud by si situace něco takového vyžadovala, budeme opětovně tlačit na příslušnou úpravu zákonů,“ konstatoval.

Soupeření o trh se zahraniční konkurencí

Podmínky pro pěstování vinné révy a výroby vína jsou u nás ve srovnání s jižními státy Evropy či s vinařskou velmocí Francií, případně s Itálií nebo Španělskem, složitější a nákladnější. Proto také následovala otázka na to, jak čeští a moravští vinaři zvládají obstat v soupeření se zahraniční konkurencí. Z odpovědi vyplynulo, že podmínky u nás jsou složitější, ale na rozdíl od předchozích desetiletí, kdy měli naši vinaři problémy s vyzráváním hroznů, projevují se nové klimatické tendence. Ty přinesly vyšší teploty a větší dávky slunečního svitu, ale na druhé straně

opakovaně nečekané mrazy. Největším problémem se však aktuálně, a zdá se i do budoucna, jeví nedostatek vláhy. Zejména jižní Morava trpí obrovským deficitem vody jak ve formě srážek, tak i ve formě vody zadržené v půdě. Tento problém tíží obecně všechny zemědělce. „Pokud nedojde urychleně k realizaci plánů na odvrácení nebezpečí sucha, což prosazují všichni naši zemědělci, nastanou i pro moravské vinaře zanedlouho krušné roky,“ konstatoval Tibor Nyitray. Nedávno se v médiích psalo, že kvůli neúrodě porostou ceny italského a francouzského vína v Evropě a pravděpodobně i v České republice. Na tuto otázku mně Tibor Nyitray odpověděl, že vlivem trhu a nadbytku vína v jiných oblastech není velký prostor pro růst ceny vína. Odhaduje, že tuzemské víno může zdražovat průměrně o jednotky korun. I vlivem inflace či vyšších mezd. Vyšší ceny zahraničních vín se týkají hlavně vín z tradičních oblastí ve vyšších cenových a kvalitativních úrovních. Víno konkrétního chateau postiženého třeba mrazy nebo jinými vlivy se nedá nahradit jiným.

Pokud jde o dovozy vína ze zahraničí, tak podle údajů ČSÚ tvoří víno ze Španělska největší podíl na importu vín. Pravdou taky je, že ve Španělsku velmi výrazně klesla spotřeba vína. Exportní potřeba tamních výrobců je tedy výrazná. Do budoucna se taky projeví skutečnost, že na druhou příčku na světě v rozloze plochy vinic se dostala Čína. Překonala tak i Francii

a Itálii. „Až všechny jejich vinohrady začnou naplno rodit, budou se jejich vína snažit prosadit i na globálním trhu. Zpočátku zřejmě v nižších cenových kategoriích, ale nedávno jsem se vrátil z Číny a viděl jsem, že co do technologické úrovně se již směle můžou rovnat tradičním zemím. Vína ještě nejsou obecně dokonalá, ale dostatek finančních prostředků na pomoc zahraničních specialistů a dobrý marketing určitě přinese své ovoce,“ uvedl Tibor Nyitray.

Podle prezidenta Svazu vinařů ČR jsou naši vinaři v Evropě již velmi

dobře hodnoceni a jsou respektováni. I díky skvělým výsledkům na zahraničních soutěžích. Na druhou stranu naše vína nejsou příliš známá široké veřejnosti. Jedním z důvodů je, že domácí produkce pokrývá kolem 30–40 % spotřeby a tedy ani není velký tlak na hledání nových trhů. V poslední době se však projevují některé aktivity obchodníků i vinařů a naši vinaři evidují i významnější vývozy do zemí Asie, Skandinávie a USA. Tradičně se naše vína vyvážejí na Slovensko a slibně se jeví i trh v Polsku.

Miroslav Svoboda

NEVYHOVUJÍCÍCH VÍN ZJISTILA POTRAVINÁŘSKÁ INSPEKCE MEZIROČNĚ O POLOVINU MÉNĚ

IN SPEKTOŘI STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÉ A POTRAVINÁŘSKÉ INSPEKCE (SZPI) V ROCE 2017 HODNOTILI CELKEM 1524 VZORKŮ VÍN. Z TOHOTO POČTU PŘI HODNOCENÍ NA MÍSTĚ NEBO V LABORATOŘI NEVYHOVĚLO POŽADAVKŮM PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ 275 VZORKŮ, COŽ PŘEDSTAVUJE 18 % Z HODNOCENÝCH VZORKŮ.

Výsledek kontrol SZPI z roku 2017 ukazuje významné snížení počtu zjištěných nevyhovujících vzorků vín i podílu nevyhovujících vzorků ze vzorků hodnocených při srovnání s předchozími lety. V roce 2016 inspektoři SZPI hodnotili 1436 vzorků vín a požadavkům právních předpisů nevyhovělo 561 vzorků (podíl 39 %), v roce 2015 bylo hodnoceno 1536 vzorků a nevyhovělo 531 vzorků (podíl 35 %), v roce 2014 bylo hodnoceno 1041 vzorků a nevyhovělo 452 vzorků (podíl 43 %), v roce 2013 bylo hodnoceno 1134 vzorků a nevyhovělo 415 vzorků (podíl 37 %).

Výsledek loňských kontrol ukázal i pokles počtu vzorků vín, u kterých analýza prokázala falšování (obzvláště hrubé porušení enologických postupů). V roce

2017 inspektoři zjistili celkem 34 vzorků falšovaných vín (20 z těchto vzorků nevyhovělo pro přítomnost tzv. syntetických aromat. Příslušnou laboratorní metodu SZPI akreditovala v roce 2017, v předchozích letech se proto tento typ prohřešku neprojevil), v roce 2016 inspekce zjistila 34 vzorků falšovaných vín, v roce 2015 šlo o 83 vzorků, v roce 2014 o 74 vzorků a v roce 2013 o 121 vzorků. Nejnížší podíl nevyhovujících vzorků inspektoři SZPI v roce 2017 zjistili v kategorii lahvočných vín původem z České republiky, kde požadavkům právních předpisů nevyhovělo 5,7 % hodnocených vzorků a pouze u 0,1 % vzorků laboratorní rozbor prokázal falšování. U lahvočných vín původem z ostatních zemí nevyhovělo 23 % hodnocených vzorků.

„V tento okamžik je předčasné hovořit o zásadním zlepšení situace na trhu, závěry je možné učinit až po delším časovém období. Údaje za rok 2017 však naznačují trend, který bychom i díky novele vinařského zákona a zachováním našeho cíleného kontrolního úsilí rádi v příštích letech udrželi,“ říká ústřední ředitel SZPI Martin Klanica.

Situaci na trhu s vínem ovlivnil v posledním období mj. zvyšující se kontrolní tlak SZPI (např. kvůli zavádění nových laboratorních metod) a novela zákona č. 321/2004 Sb. o vinohradnictví a vinařství. Novela z pohledu SZPI přináší několik klíčových nástrojů pro omezení černého trhu s vínem: (1.) oznamovací a uskladňovací povinnost pro dovezené

a nebalené víno a další vinařské produkty, jejichž dovoz musí od 1. 4. 2017 dovozce oznámit SZPI a následně po dobu 10 dní uskladnit ve své provozovně, aby mohli inspektoři SZPI provést kontrolu a (2.) úprava režimu prodeje sudového vína, která od 1. 1. 2018 jasně stanovuje odpovědnost za jakost a bezpečnost nebaleného vína tím, že umožňuje prodej sudového vína pouze registrovaným výrobcům nebo příjemcům. Novela zákona nepřinesla snížení počtu vinoték, jak se obávali někteří provozovatelé. Počet provozovatelů vinoték, kteří splnili registrační povinnost u SZPI, se naopak meziročně zvýšil a Inspekce nyní eviduje přes 5700 vinoték.

Mgr. Pavel Kopřiva, tiskový mluvčí SZPI

ZEMĚDĚLSKÝ SVAZ 50 LET S VÁMI

LETOS SI PŘIPOMÍNÁME 50 LET OD ZALOŽENÍ ZEMĚDĚLSKÉHO SVAZU ČR. TEN JE PŘÍMOU NÁSLEDNICKOU ORGANIZACÍ SVAZU DRUŽSTEVNÍCH ROLNÍKŮ, KTERÝ VZNIKL V ČERVENCI ROKU 1968 NA JEDNÁNÍ V NITŘE ZA TEHDEJŠÍHO SPOLEČENSKÉHO UVOLNĚNÍ V OBDOBÍ PO TZV. PRAŽSKÉM JARU. SVAZ POTÉ POKRAČOVAL V OBDOBÍ TZV. NORMALIZACE DÁL A PO ROCE 1989 S NOVÝMI NÁZVY AŽ DO DNEŠNÍHO ZEMĚDĚLSKÉHO SVAZU ČR.

Zemědělský svaz ČR je organizací zaměstnavatelů – podnikatelů v zemědělství. Je dobrovolným, nezávislým,

nevládním a nepolitickým sdružením právnických a fyzických osob – zemědělských obchodních společností, zemědělských družstev, odbytových družstev a společností, zemědělců a dalších podnikatelů.

Svaz obhazuje a prosazuje zájmy členů v oblasti produkce, obytu a zhodnocení

vání produkce, usiluje o rozvoj zemědělství a venkova, pomáhá rozvoji podnikatelských aktivit, poskytuje poradenský servis a vzdělávání v oblasti hospodářské, ekonomické, podnikatelské, obchodní, právní a sociální.

Zemědělský svaz ČR je největší zaměstnavatelskou organizací na českém

venkově. Byl ustaven v roce 2001 a jeho členové obhospodařují cca 34 % zemědělské půdy. Svaz hájí především zájmy velkých firem, vzniklých z bývalých JZD, ale podporuje také turistiku a formy ekozemědělství.

Kancelář ZS ČR

CHYBÍ PRACOVNÍCI, NAHRADIT JE MUSÍ ROBOTIZACE A AUTOMATIZACE

DO DESETI LET ODEJDE ZE ZEMĚDĚLSTVÍ Z DŮVODU VYSOKÉHO VĚKU TŘETINA PRACOVNÍKŮ. TENTO VÝPADEK JE PODLE ZEMĚDĚLSKÉHO SVAZU NEZBYTNÉ ŘEŠIT PŘÁVĚ AUTOMATIZACÍ A ROBOTIZACÍ. UKAZUJE TO TAKÉ AKTUÁLNÍ STUDIE, JEJÍŽ VÝSLEDKY BYLY PŘEDSTAVENY NA KONFERENCI VLIV DIGITALIZACE A ROBOTIZACE NA CHARAKTER PRÁCE A ROLI SOCIÁLNÍHO DIALOGU V ZEMĚDĚLSTVÍ, KTERÁ SE USKUTEČNILA V PÁTEK 25. KVĚTNA V PRAZE V HOTELU OLŠANKA A ZPROSTŘEDKOVALA DATA K TÉTO PROBLEMATICE.

Pracovníci stárnou a zvažují odchod

Ve srovnání s celou populací zaměstnanců v ČR je patrné, že v zemědělství pracují spíše lidé vyššího věku. Žádný jiný sektor ekonomiky se s tímto problémem v takovém rozsahu nepotýká. „Zatímco v lednu 2015 připadalo na jedno volné pracovní místo v zemědělství šestnáct kvalifikovaných pracovníků, v lednu 2018 to byli již jen dva pracovníci. Z pohledu podniků to je velmi vážná situace,“ upo-

zorňuje předseda Zemědělského svazu Martin Pýcha. V posledních dvou letech se 85 % podniků potýkalo s nedostatkem vhodné pracovní síly. Chybějící ošetřovatelé zvířat (problémy s obsazením míst má 78 % podniků), řidiči a opraváři zemědělských strojů, nedostává se také techniků. Navíc v následujících letech se chystají zemědělství opustit manuální pracovníci. Odchod jich zvažuje 14 %.

Víc jak polovina podniků investuje do robotizace

Do automatizace a robotizace zemědělských provozů investovalo v posledních deseti letech 57 % podniků. Zemědělci nejčastěji pořizovaly navigační systémy (70 % podniků) a senzory používané v živočišné výrobě (52 % podniků). Více než čtvrtina podniků investovala do nákupu robotizovaných technologií určených pro živočišnou či rostlinnou výrobu.

Řešením je i precizní zemědělství

Velká část podniků se zaměřuje na využívání technologie související s precizním zemědělstvím. Průzkum mezi podniky ukázal, že moderní technologie v podobě navigačních systémů, výnosových map, přístrojů na aplikační dávky hnojiv, geografického informačního systému (GIS) atp. využívá 73 % zemědělských podniků.

Eva Fruhwirtová, Jana Sixtová

POVINNÁ MATURITA Z MATEMATIKY SE PŘECEŇUJE

ZEMĚDĚLSKÝ SVAZ ČR SE OBRÁTIL NA MINISTRA S ŽÁDOSTÍ O ZRUŠENÍ POVINNÉ STÁTNÍ MATURITY Z MATEMATIKY PRO ZEMĚDĚLSKÉ ŠKOLY. SVAZ NEZPOCHYBNĚJE DŮLEŽITOST MATEMATICKÉHO VZDĚLÁNÍ, PRO STŘEDNÍ ZEMĚDĚLSKÉ ŠKOLY A UČILIŠTĚ JSOU ALE DŮLEŽITĚJŠÍ ODBORNÉ PŘEDMĚTY, KTERÉ LÉPE UPLATNÍ V PRAXI.

„My s povinnou maturitou z matematiky pro zemědělské školy zásadně nesouhlasíme a je chyba, že byla odsouhlasena,“ říká předseda Zemědělského svazu ČR Martin Pýcha. „Příprava na zkoušku z matematiky tak vytlačí odborné předměty, které jsou z hlediska uplatnění studentů v praxi důležité,“ dodává Pýcha. S povinnou maturitou z matematiky nesouhlasil ani bývalý ministr zemědělství Marian Jurečka, bohužel výjimku pro zemědělské školy se mu nepovedlo prosadit.

Ani odborníci nechtějí povinnou matematiku

Požadavek o zrušení povinné státní maturity z matematiky vyplynul z jednání Kulatých stolů na téma zemědělské školství, které probíhaly v loňském a letošním roce v jednotlivých krajích a kterých se účastnili zástupci krajů, Zemědělského svazu ČR, Agrární komory ČR, odborných svazů, aktivních zemědělců a v neposlední řadě také středních odborných škol.

V letošním roce při státní maturitě z matematiky neuspěla pětina studentů, kteří si matematiku vybrali místo cizího jazyka. Navíc nelze srovnávat přípravu studentů na gymnáziích s přípravou studentů na středních školách a učilištích, kde nemá matematika dostatečný prostor. Matematika může být i demotivujícím faktorem pro studenty nejt studovat jimi vybranou školu.

Zemědělský svaz ČR proto vyzval ministra školství Roberta Plagu ke zrušení

povinné státní maturity z matematiky. Pozitivní zprávou je, že ministr Plaga nevyloučil debaty o úpravách budoucí formy maturity. Vláda odsouhlasila povinnou státní maturitu z matematiky na návrh bývalé ministryně školství Kateřiny Valachové v roce 2017 o jeden hlas.

Jana Sixtová

**Zemědělský svaz
České republiky**

**Rozumíme
Vašemu podnikání.
Do posledního zrníčka.**

Garantujeme nejvýhodnější pojištění na trhu

Jsme rodinná firma, která si cení profesionality, hodnot, individuálního a vstřícného přístupu ke klientům. Posoudíme možná rizika Vaší profese a přineseme efektivní řešení pojištění ve všech potřebných oblastech. Zároveň využijeme své velikosti a pozice největšího nezávislého poradce k vyjednání těch nejlepších podmínek pro Vás.

Proč s RENOMIA AGRO

- Nejlepší ceny i podmínky
- Garance kvality
- Široký rozsah pojistného krytí
- Rychlé řešení škod
- Speciální pojistné programy

Pojišťujeme

- Zemědělská rizika
- Majetek, stroje a vozidla
- Odpovědnost, finanční škody
- Zaměstnance
- Výrobní rizika

RENOMIA AGRO připravila specializované pojištění ovocných, lesních a okrasných školek.

Pojistíme Vám rizika pro každé roční období:

- Krupobití a požár
- Vichřice, povodeň i záplava
- Vyzimování, jarní mráz, tíha sněhu a námrazy

Rádi Vám poradíme s konkrétním nastavením Vašeho pojištění.

www.renomiaagro.cz

Partner Agrární komory ČR

**R RENOMIA
AGRO**

Vždy ve Vašem zájmu.

PROTIEROZNÍ KALKULAČKA DÍL 2.

PROTIEROZNÍ KALKULAČKA JE WEBOVÁ MAPOVÁ APLIKACE PRO PODPORU ROZHODOVÁNÍ V OBLASTI OCHRANY PŮDY PŘED VODNÍ EROZÍ. POSKYTUJE INFORMACE O MÍŘE EROZNÍ OHROŽENOSTI HODNOCENÝCH LOKALIT A OCHRANNÉM ÚČINKU OSEVNÍCH POSTUPŮ. UŽIVATELI UMOŽŇUJE HODNOTIT ZÁJMOVÉ LOKALITY A VLASTNÍ OSEVNÍ POSTUPY.

PROTIEROZNÍ KALKULAČKA

V 1. díle byl představen teoretický základ fungování aplikace. Dozvěděli jste se, že aplikace využívá principů Univerzální rovnice ztráty půdy USLE (Wischmeier a Smith, 1978). V tomto díle bude vysvětleno, jak se s aplikací pracuje. Aplikace je dostupná na adrese (Obr. 1): <https://kalkulacka.vumop.cz>

Úvod – základní představení aplikace

Aplikaci je možné využívat i bez registrace, ale pro plné využití všech dostupných funkcí je registrace nezbytná. Registrace umožňuje především ukládání vlastních lokalizací, osevních postupů (OP), rozdělané práce a všech uživatelských nastavení.

Aplikace má několik hlavních komponent (Obr. 2): (1) *mapové okno* (zde se vizualizují mapové kompozice, vybírají se vlastní lokalizace, dělí se parcely), (2) *mapový panel* (pro práci s mapovými vrstvami, zobrazení legend a výsledků prostorových dotazů), (3) *panel nástrojů* (zpřístupňuje nástroje pro práci s mapou a umožňuje editaci uživatelských dat), (4) *panel lokalizace* (zde se odehrává stěžejní část funkcionality celé aplikace: zobrazují se atributové údaje vybraných dílů půdních bloků (DPB), erozních parcel (EP) a erozně uzavřených celků (EUC), zobrazují se výsledky analýzy erozní ohroženosti, vybírají se protierozní opatření, vyhodnocuje se bilance organické hmoty a další) a (5) panel uživatele.

Přihlášený uživatel má možnost vybírat si DPB, EP či EUC na konkrétních lokalitách a vytvářet si tak vlastní *lokalizace*. S DPB, EP či EUC v lokalizaci pak může dále libovolně pracovat, např. aplikovat na ně různé osevní postupy, protierozní opatření nebo přidávat a odebírat další parcely. Lokalizací může mít uživatel libovolný počet a dle potřeby s nimi pracovat různým způsobem. Pokud je uživatel veden v LPIS, lze podle čísla uživatele přidat do lokalizace všechny jeho DPB.

Kromě práce se stávajícími DPB je také možné nakreslit v mapě nové parcely

a ty pak do lokalizace přidat. Slouží k tomu již zmíněný *panel nástrojů*, který nabízí základní editační funkce (kreslení nové geometrie, dělení, spájení parcel a další). Pro uživatele, kteří již mají vytvořenou vlastní geometrii, je samozřejmě možné ji importovat, a to ve formátech .SHP či .XML.

Vybrané DPB, EP či EUC se automaticky zobrazí v *panelu lokalizace*, kde je možné s nimi dále pracovat, například je rozdělit do skupin DPB dle kultury nebo na hony pro aplikaci osevních postupů.

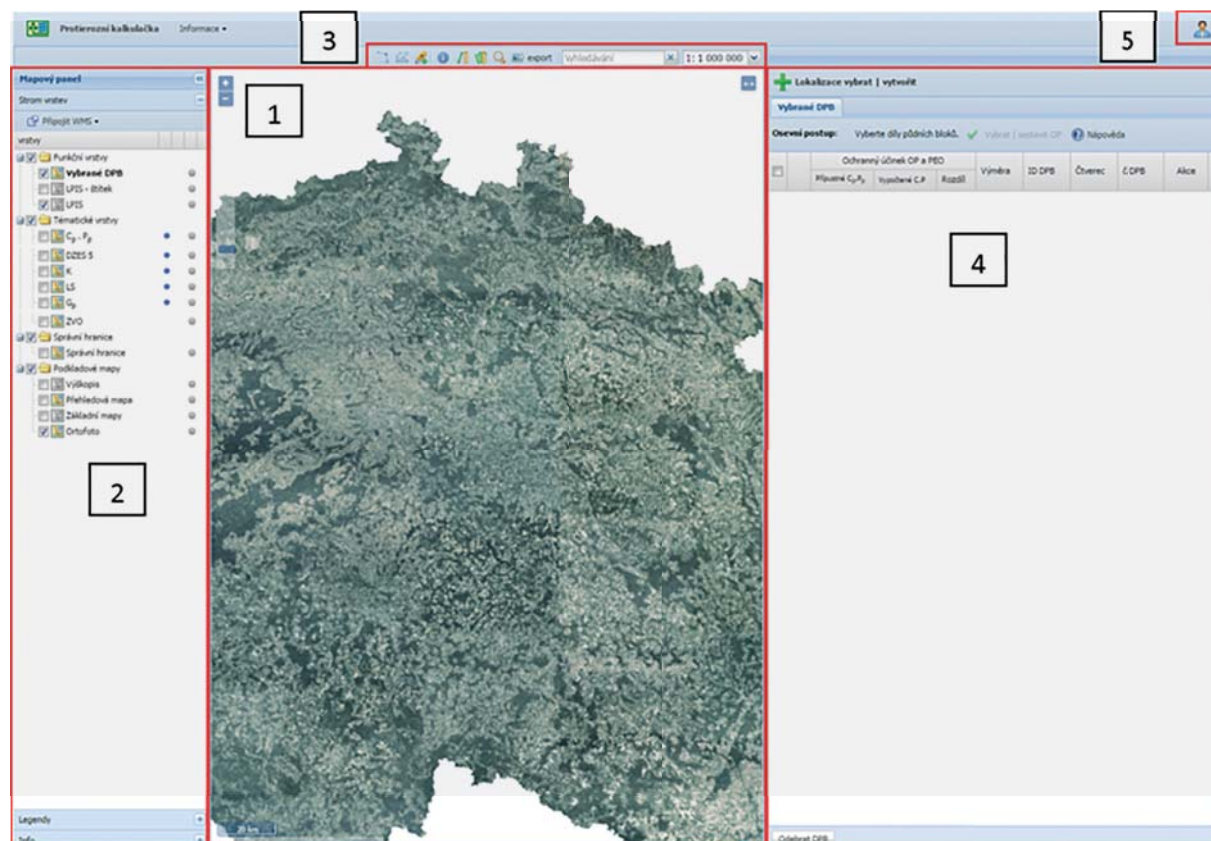
Analýza erozní ohroženosti

Po výběru požadovaných DPB, EP a EUC dojde automaticky k výpočtu jejich míry ohroženosti vodní erozí. Erozní ohroženost se vyjadřuje mediánovou hodnotou součinu faktorů ochranného vlivu vegetace a účinnosti protierozních opatření vzhledem k přípustné míře erozního ohrožení, tedy faktoru přípustného $C_p \cdot P_p$. Hodnoty se zobrazí v *panelu lokalizace* ve sloupci *Přípustné $C_p \cdot P_p$* . Současně s tím se hodnoty zobrazí také

Obr. 1. Úvodní strana aplikace Protierozní kalkulačka

Obr. 2. Rozvržení hlavních komponent aplikace (vysvětlivky viz text)

v mapovém okně nad analyzovanými DPB, EP a EUC (Obr. 3) a jednotlivé prvky se zbarví příslušnou barvou dle legendy příslušné mapové vrstvy.

Pokud dojde k aktivaci tzv. Pojistky redesignu pro silně erozně ohrožené (SEO) a mírně erozně ohrožené (MEO) plochy, zobrazí se v panelu lokalizace indikátory červené, respektive oranžové barvy. Znamená to, že se na daném pozemku nachází souvislá plocha větší než 2 ha s hodnotami $C_p \cdot P_p$, která odpovídá SEO, respektive MEO plochám a výpočet přípustného $C_p \cdot P_p$ se počítá pouze z nich a ne z celé výměry parcely.

Osevní postupy

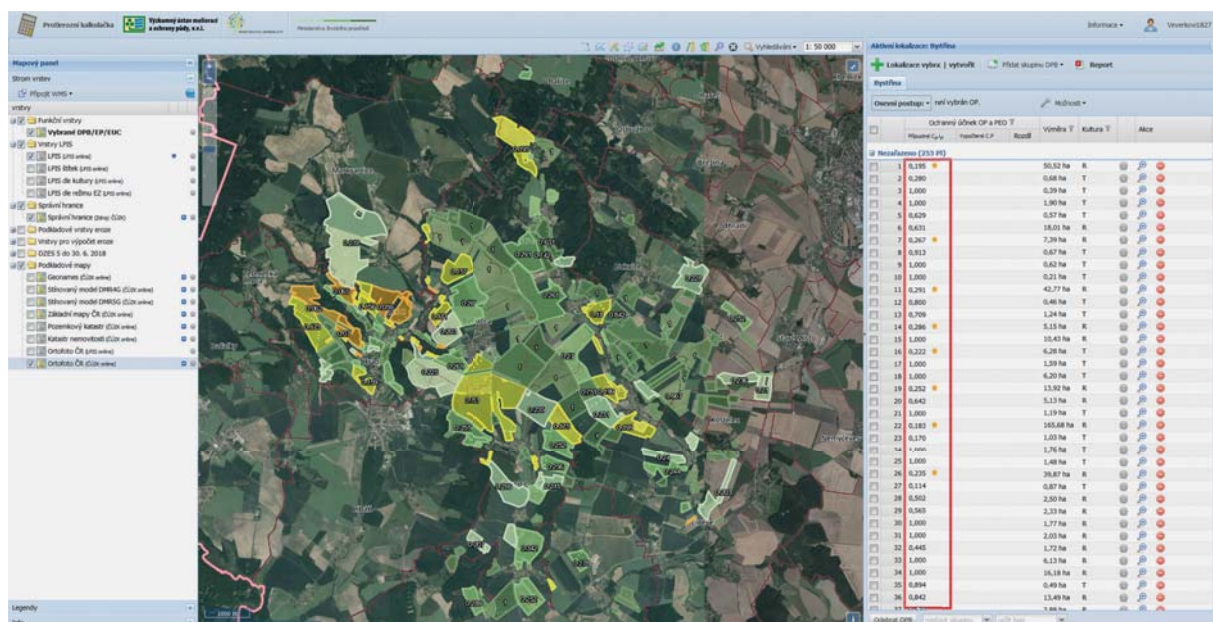
Aby bylo možné na jednotlivých pozemcích vyhodnotit jejich erozní ohroženost, je na ně potřeba aplikovat modelový nebo vlastní osevní postup (OP). Pro nejrozumnější zaměření zemědělských podniků, různou intenzitu hospodaření a rozdílné klimatické podmínky jsou v aplikaci připraveny tzv. modelové OP. Nicméně je možné sestavit si na míru vlastní OP. K sestavení a úpravě OP slouží uživatelské rozhraní na obr. 4. Vlastní OP se vytvoří sestavením sledu plodin a použité agrotechniky.

Pro objektivní hodnocení míry erozní ohroženosti je nezbytné vyhodnotit nejen ochranný účinek OP, ale zohlednit již realizovaná protierozní opatření a zahrnout vliv bilance organické hmoty.

Hodnocení ochranného účinku osevních postupů a realizovaných protierozních opatření

Po výběru OP a protierozních opatření aplikace automaticky vyhodnotí (a) součin faktorů ochranného vlivu vegetace a účinnosti protierozních opatření $C \cdot P$ a (b) porovná, zda tento součin nepřekračuje přípustný součin faktorů ochranného vlivu vegetace a účinnosti protierozních opatření vzhledem k přípustné míře erozního ohrožení $C_p \cdot P_p$ (obr. 5). V případě, že tomu tak je,

Obr. 3. Vyjádření erozní ohroženosti jako mediánových hodnot součinu $C_p \cdot P_p$

je ochranný účinek zvolených opatření nedostatečný a je potřeba zvýšit úroveň protierozní ochrany, např.:

- zvolit OP s vyšším ochranným účinkem nebo optimalizovat současný OP
- realizovat doplňkové protierozní opatření
- vyhodnotit vliv bilance organické hmoty

Pro využití v dalších softwarech je možné vytvořené parcely vyexportovat ve formátu .SHP a samozřejmě je také možné vygenerovat report do formátu PDF.

Mgr. Anna Juřicová, Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.

Zdroje:

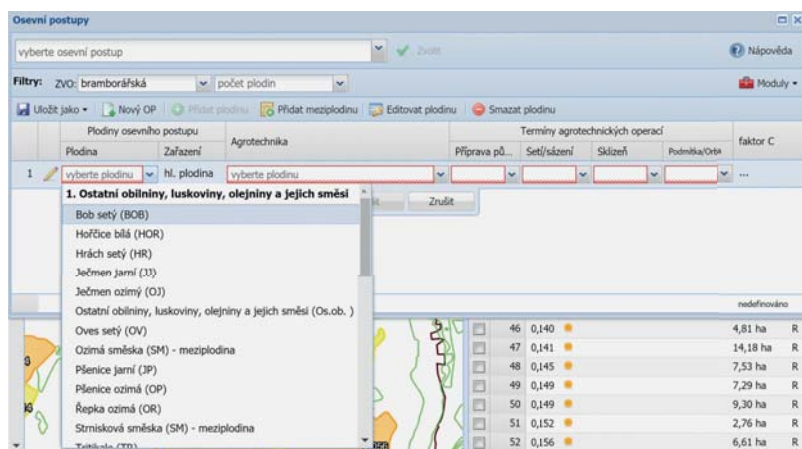
Novotný, I. et al. 2017. Příručka aplikace Protierozní kalkulačka. Manuál. VÚMOP, v. v. i., Praha.
Wischmeier, W. H. & Smith, D. D. 1978. Predicting rainfall erosion losses: A guide to conservation planning. U.S. Department of Agriculture Handbook No. 537. (Agricultur.) Washington: U.S. Governmental Printing Office.

Obr. 5. Vyhodnocení míry erozní ohroženosti vybraných pozemků

Aktivní lokalizace: Krásná Hora									
Lokalizace vybrat vytvořit									
R - ohrožené T a ostatní kultury R - neohrožené Test									
Osevní postup: Klasický Č faktor: 0,245 Možnosti									
	Ochranný účinek OP a PEO			Volba PEO	Výměra	Kultura	Akce		
	Přípustné $C_p \cdot P_p$	Vypočtené C.P	Rcdzll	Bilance OH					
102	0,305	0,245	0,059		18,67 ha	R			
103	0,263	0,245	0,017		4,71 ha	R			
104	0,336	0,245	0,091		6,51 ha	R			
105	0,286	0,245	0,041		23,76 ha	R			
106	0,251	0,245	0,005		13,42 ha	R			
107	0,188	0,245	-0,057		39,65 ha	R			
108	0,263	0,245	0,017		6,20 ha	R			
109	0,279	0,245	0,034		16,72 ha	R			
110	0,287	0,245	0,041		0,28 ha	R			
111	0,268	0,245	0,022		1,40 ha	R			
112	0,190	0,245	-0,056		11,98 ha	R			
113	0,174	0,173	0,001		16,35 ha	R			
114	0,080	0,245	-0,165		38,25 ha	R			
115	0,040	0,245	-0,206		11,10 ha	R			
116	0,217	0,245	-0,029		16,14 ha	R			
117	0,048	0,245	-0,198		14,36 ha	R			
118	0,166	0,245	-0,079		7,62 ha	R			
119	0,060	0,245	-0,186		6,53 ha	R			
120	0,175	0,245	-0,071		21,14 ha	R			
121	0,114	0,245	-0,132		2,59 ha	R			
122	0,058	0,245	-0,188		12,95 ha	R			
123	0,190	0,245	-0,055		4,25 ha	R			
124	0,160	0,245	-0,085		7,69 ha	R			

Protierozní opatření Organická hmota									
Vypočtené C.P: 0,245 Průměrná sklonitost [°]: 5,85 Zk. kód: 1802/3									
Plodiny v os. postupu	C.P plodiny	Volba PEO							
1 Jetel plazivý	0,045	nedefinováno							
2 Pšenice ozimá	0,063	nedefinováno							
3 Kukuřice siláž	0,641	nedefinováno							
4 Ječmen jarní	0,174	Vrstevnicové obdělávání							
5 Řepka ozimá	0,253	faktor P: 0,7, sklon: 4-6 (°)							
6 Pšenice ozimá	0,281	Hrázkování							
7 Brambory	0,571	faktor P: 0,3, sklon: 4-6 (°)							
8 Ječmen jarní	0,181	respektive přerušované brázdkování podél vrstevnic							

Obr. 4. Sestavení vlastního OP, výběr plodiny

MNOHO POVYKU PRO ŘEPKU

MY, KTERÍ JEZDÍME AUTY, JSME V UPLYNULÝCH TÝDNECH ČASTO MĚLI SVÉ VOZY POKRYTÉ ŽLUTÝM PRACHEM. A MEZI LIDMI SE NEUVĚŘITELNOU RYCHLOSTÍ ROZŠÍŘILA FÁMA, ŽE JDE O PYL Z ŘEPKY A ŽE VINÍKEM JE AGROFERT. VŠICHNI ZEMĚDĚLCI OVŠEM VĚDÍ, ŽE JE TO – SLUŠNĚ ŘEČENO – VELKÝ NESMYSL.

Žlutý pyl, který se kvůli horkému a větrnému počasí extrémně šířil v ovzduší, nepocházel z květů řepky olejky. Šlo o pyl z dřevin, především z jehličnanů. Potvrzovali to i odborníci na botaniku. Pylová zrna řepky jsou totiž těžká, vytvářejí hrudky a vzduchem se nešíří, protože dolétnou nanejvýš několik metrů od pole. Naproti tomu, když zataháme za smrkové větve, vidíme, jak z nich padá oblak žlutého pylu.

Často se také objevují názory, že Agrofert údajně pěstuje jenom řepku a že veškerá pěstovaná řepka v ČR patří Agrofertu. Opět demagogie. Jaká je realita? Agrofert obhospodařuje jen necelých 5 % celkové plochy v ČR oseté řepkou. Zbýlých 95 % patří jiným zemědělcům, jen na doplnění olejku u nás pěstuje přes dva tisíce zemědělských firem a farem. Veškerá řepka pěstovaná v ČR zabírá zhruba 11–12 % celkové zemědělské půdy v ČR. A naopak v podstatně větším množství pěstujeme, nejen my v Agrofertu, hlavně obilniny a píce. Na pěstování a zpracování řepky navíc neexistují žádné dotace, jak leckdo opět účelově a nesprávně tvrdí.

Bohužel z řepky, která je tradiční kulturní plodinou a po desetiletí nikomu

nevadila, se stala politika a řepka je nyní často účelově demonizována. Nezaslouží si to, protože své místo má v českém zemědělství opravdu již dlouho. Je standardní součástí osevních postupů a je velmi vhodnou předplodinou pro obiloviny. Je významnou medonosnou rostlinou a zlepšuje kvalitu půdy. Produktem je mimořádně zdravý řepkový olej a také řepkové krmné šroty pro hospodářská zvířata. Popravdě nijak neskrýváme, že řepka je jednou z mála profitabilních zemědělských plodin a že se pěstuje mimo jiné i pro technické účely.

A proč se vůbec řepka pěstuje právě v ČR? Protože jsou pro ni ve střední Evropě mimořádně vhodné klimatické podmínky a daří se jí tu. Nesnese horko a nesnese zimu. Proto se nepěstuje například ve Španělsku a stejně tak my nemůžeme v Čechách pěstovat třeba pomeranče. Pro srovnání v Německu nebo v Polsku produkují řepku v podstatně větším rozsahu než v ČR a nikomu to tam nevádí. Jen u nás jsou zemědělci bohužel agresivně veřejně kritizováni za to, že dělají svou práci.

Jindřich Macháček
ředitel zemědělské divize AGROFERT

JE LIBO HMYZÍ BURGER? V ČESKÉ REPUBLICCE SE UŽ MŮŽE LEGÁLNĚ PRODÁVAT

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ VYŠLO VSTRČÍC VŠEM MILOVNÍKŮM HMYZÍCH JÍDEL A UMOŽNILO POTRAVINY Z HMYZU UVÁDĚT NA TRH. ZPŘESNILO TOTIŽ VÝKLAD NAŘÍZENÍ EVROPSKÉ UNIE O POTRAVINÁCH NOVÉHO TYPU, KTERÉ PLATÍ OD ZAČÁTKU LETOŠNÍHO ROKU. OBCHODY TAK MOHOU PRODÁVAT JÍDLA Z HMYZU, POKUD JDE O HMYZÍ DRUH, KTERÝ UŽ DŘÍVE KONZUMOVALI LIDÉ V NĚKTERÉ ZE ZEMÍ EU.

Českým gurmánům se otevírá nová oblast kulinárních zkušeností a českým potravinářům nové možnosti. Prodávat potraviny z hmyzu je už v České republice oficiálně možné. Musí být ale splněny dvě podmínky:

- potravina musí být vyrobena z hmyzího druhu, s jehož požíváním už mají zkušenosti v některé z členských zemí EU a prodávali ho tam před 1. lednem 2018.
- výrobci jsou povinni do začátku roku 2019 podat k Evropské komisi žádost o povolení prodávat daný druh hmyzu

jako potravinu. Vydané povolení bude platit pro všechny země EU a na konkrétní druh hmyzu. Přechnodné období, kdy se hmyzí potravina může prodávat, zatímco její výrobce čeká na vyřízení žádosti, bude trvat do 2. 1. 2020. Pak už nebude možné uvádět na trh neschválené druhy dřív, než jejich výrobce nebo prodejce získají souhlas.

Pravidla platí pouze na celý hmyz, případně na hmyzí mouku, nikoliv na látky vyextrahované z hmyzích těl, tedy například proteiny. Mezi druhy, které se

mohou legálně konzumovat, patří například cvrček domácí, larvy potměníka stájového – Buffalo, cvrček krátkokřídlý, saranče stěhovavá a larvy potměníka moučného (moučný červ).

Na potraviny z hmyzu se vztahuje stejná legislativa jako pro jakékoliv jiné potraviny, tedy především musí být bezpečné pro lidskou spotřebu.

Zájemci o chov a zpracování hmyzu mohou využít rady a informace z publikace „Zásady pro správnou zemědělskou

a výrobní praxi produkce hmyzu určeného pro lidskou spotřebu“, kterou zpracovalo Ministerstvo zemědělství. Materiál a další informace jsou dostupné na internetových stránkách eagri.cz či bezpečnostpotravin.cz.

Tiskové oddělení Ministerstva zemědělství

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Kdo nezaseje,
nesklidí.

S námi
dosáhnete
lepších výsledků.

Pomůžeme vám dobře hospodařit.

Nabízíme předfinancování přímých plateb bez zástavy majetku, investiční úvěr na půdu, modernizaci výroby či zemědělské techniky a pomůžeme vám se zhodnocením dočasně volných finančních prostředků.

Pro více informací nás kontaktujte:

Martin Potůček, +420 602 328 676,
martin.potucek@unicreditgroup.cz

Michal Červinka, +420 601 572 338,
michal.cervinka@unicreditgroup.cz

www.unicreditbank.cz/web/firmy/zemedelstvi

Jednou jste dole, jednou nahoře.
S námi zvládnete obojí.

Vítejte v
 UniCredit Bank

ČESKÁ REPUBLIKA JE NEJVĚTŠÍM PĚSTITELEM JEMNĚ AROMATICKÉHO CHMELE NA SVĚTĚ

CO SE TÝČE PLOCHY, NA NÍŽ SE PĚSTUJE CHMEL, JSME NA TŘETÍ PŘÍČCE VE SVĚTĚ, TO JE ZA USA A NĚMECKEM. ALE SVĚTOVÉMU TRHU STÁLE VÉVODÍ ZÁJEM PIVOVARŮ O ŽATECKÝ POLORANÝ ČERVEŇÁK, NEBOŽ ČESKÝ CHMEL JE I NADÁLE UŽÍVÁN V PIVECH PRÉMIOVÉ KVALITY. VÝSLEDKEM JE, ŽE Z PIVOVARU SE ODVÁŽÍ NA SVĚTOVÝ TRH PIVO S CHUŤOVĚ NEZAPOMENUTELNÝM VJEMEM. O TRADICI ČESKÉHO CHMELÁŘSTVÍ A VÝROBĚ PIVA SE TOHO U NÁS NAPSALO VELMI MNOHO. NICMÉNĚ VE SVÝCH ČLÁNCÍCH, KTERÉ SI VŠÍMAJÍ POSTAVENÍ ČESKÝCH ZEMĚDĚLCŮ A POTRAVINÁŘŮ V OSTRÉM KONKURENČNÍM BOJI NA TRHU V RÁMCI EU, POTAŽMO I VE SVĚTĚ, JSEM SE ROZHODL O ZMAPOVÁNÍ SOUČASNÉ SITUACE NA SVĚTOVÉM TRHU S CHMELEM. O ODBORNÝ NÁZOR JSEM POŽÁDAL ING. LUBOŠE HEJDU, PŘEDSEDU SVAZU PĚSTITELŮ CHMELE ČR, KTERÉMU JSEM POLOŽIL NĚKOLIK OTÁZEK.

Platí ještě tvrzení, že Česká republika je největším pěstitelům jemně aromatického chmele ve světě?

V České republice se nejvíce pěstuje odrůda chmele Žatecký poloraný červeňák, klony vyšlechtěné doc. Karlem Osvaldem, které tvoří kategorii jemného aromatického chmele s největší plochou na světě. Jejich výměra 4 317 ha je téměř 90 % z celkové plochy 4 945 ha chmele zaregistrované v ČR ke sklizni v roce 2017. Letos došlo k překročení hranice 5 000 ha, současná registrovaná plocha chmelnic činí 5 026 ha. Největším světovým pěstitelům co do plochy i produkce jsou USA, těsně v závěsu je Německo, nám připadá třetí světová příčka, ale se zhruba 9 % plochy. V roce 2017 byla světová plocha chmele 57 839 ha a sklizeno 115 392 t suchého chmele.

Jak jsme na tom s využitím českého chmele při výrobě piva u nás a jak jsme, pro srovnání, na tom s jeho exportem do zahraničí?

Toto je spíše otázka přímo po pivovary než pro pěstitel chmele. Nicméně mohu konstatovat, že české pivovary vaří zejména ležácká piva plzeňského typu, pro která je typické vyšší dávkování aromatického chmele. Drtivá většina pivovarů používá české odrůdy kvalitního chmele. Pěstitelé chmele nabízejí na domácí trh svoji produkci v dostatečné výši a je na pivovarech, aby si především dlouhodobými smlouvami zajistili potřebné množství a druhy chmele pro svoji potřebu. Na druhé straně je nutné zdůraznit, že český chmel je výrazně exportní komoditou. Každoročně vyvážíme zhruba 75 až 80 % produkce chmele v hodnotě více jak jedné miliardy Kč

do celého světa. V současnosti velmi posilují asijské trhy, zejména Japonsko a Čína. Významnými importéry jsou také Německo, Rusko, Itálie, Belgie, ale i Spojené státy.

Specifické chuti piva u konkrétní značky je dosaženo nejen výběrem druhu chmele, ale i různými doprovodnými látkami. To se projevuje i v konkurenci minipivovarů, které dnes nevyrábějí klasická piva, ale různé směsi s jinými nápoji. Základem pro výrobu piva jsou voda, slad, chmel a kvasnice. Všechny tyto složky spolu s dokonalým technologickým procesem utvářejí chuť piva spodně i svrchně kvašeného. Různé druhy sladů a odrůdy chmele dávají pivu typický ráz a veškeré další přísady jsou spíše na obtíž. Pivovary vybírají chmel podle obsahu jednotlivých látek, tedy chmelových

pryskyřic, chmelových polyfenolů a silic. Každá odrůda má svůj specifický aromatický profil. Pokud chce pivovar uvařit dobré pivo s chmelovou vůní a neulpívající hořkostí, použije český chmel. Módní nápoje na bázi piva, různé mixy či radlery, nelze z našeho pohledu označit za pivo, neboť v těchto nápojích je množství chmele minimální a často jsou silně slazené. Minipivovary v současné době doplňují nabídku klasických piv ležáckého typu o piva anglo-amerického typu, jako jsou Ale a IPA. I pro tyto typy piv české chmelářství nabízí vhodné odrůdy chmele, jako například Kazbek, Rubín a další z nově registrovaných odrůd. Největší objemy chmele nakupují velké a střední pivovary, ale minipivovary jsou pro nás důležité svým důrazem na chmelovou chuť piva a neustálým hledáním nových kombinací, aby zaujaly svoji klientelu a povznesly pивní kulturu. My spolupracujeme prostřednictvím Chmelářského institutu s.r.o. v Žatci s pivovary všech velikostí.

Pěstitelé chmele zdůrazňují, že je při vaření piva ve světě zájem o Žatecký poloraný červeňák. Předpokládám, že zájem o něho i nadále trvá a zatím asi nemá žádnou výraznější konkurenci.

Žatecký poloraný červeňák je stále standardem jemného chmelového aroma, a proto ho světové pivovary vyhledávají. Každoročně putuje český chmel do celého světa, ale protože světový obchod chmelem je vysoce konkurenční prostředí, často se také setkáváme se snahou některých pivovarů Žatecký poloraný červeňák nahradit méně kvalitními levnějšími odrůdami. Od roku 2013 se ve světě zvýšila poptávka po kvalitním jemně aromatickém českém chmelu zejména díky minipivovarům, které vaří pro úzký okruh zákazníků piva bohaté chuti z kvalitních surovin. Přestože pěstitelé ekonomicky zasáhl velmi neúrodný rok 2015, podařilo se v posledních dvou

úrodnějších letech zájem pivovarů uspokojit. Když to shrnu za loňský rok, tak Top 10 největších odběratelů za loňský rok tvořily Německo, Čína, Japonsko, Rusko, Vietnam, Belgie, Velká Británie, Dánsko, Itálie a USA. Právě ve Spojených státech v Nashvillu na přelomu dubna a května proběhla konference malých nezávislých pivovarů (CBC), kde pro tamní pivovary byla připravena propagační akce s názvem „Brewing Like Czechs Do“, kterou byla zorganizována prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí ČR a agrárního diplomata.

Ve světě, ale možná i u nás, se také asi setkáváme s tím, že při vaření piva používají někteří výrobci méně kvalitní odrůdy chmele než je onen žatecký poloraný červeňák. Jde především o dosažení nižších nákladů při vaření piva, nebo to má i jiné příčiny?

Velké pivovary jsou řízeny finančním managementem, který neustále dbá na snižování nákladů výroby, ale nebere ohled na dopad svých rozhodnutí na výsledný produkt. Přitom podíl chmele na výrobních nákladech jednoho půllitru piva je v jednotkách haléřů. Minipivovary naopak dbají na chmelení piva kvalitním chmelem a tím produkují chuťově zajímavá piva a přitahují k sobě spotřebitele.

V tomto článku bychom se také měli věnovat otázce šlechtění odrůd chmele a poukázat, na co se jednotlivé odrůdy chmele při jeho vaření používají.

Šlechtitelské úsilí je v současnosti zaměřeno na nové jemně aromatické, aromatické i vysokoobsažné odrůdy chmele a na tzv. flavour hops, tj. šlechtění na nejrůznější nechmelové vůně, vše s ohledem na klimatické a půdní podmínky v České republice. Šlechtitelská pozornost je věnována též na šlechtění odrůd pro technologii pěstování chmele na nízkých konstrukcích, které se vyznačují nižší náročností na pracovní sílu. Cílem šlechtitelské práce je zlepšit kvalitativní a výnosové parametry, odolnost proti peronosporě, padlí, škůdcům i suchu a podobně.

V ČR existuje systém certifikace chmele, na který dohlíží Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. K jakým výsledkům při této kontrole pracovníci ústavu docházejí a jak sami pěstitelé chmele brání odrůdovou jakost svého chmele?

Pěstování chmele v českých zemích má více než tisíciletou tradici. Kvalita českého jemného aromatického chmele je z hlediska pivovarnického hodnocena velmi vysoko, žatecký poloraný červeňák je na náročném světovém trhu uznáván za standard jemného chmelového aroma. Při unikátnosti českého chmele je vystaven snahám o falzifikaci. Proto český král Karel IV. zakázal vývoz sadby

českého chmele, i za císařovny Marie Terezie byl český chmel předmětem ochrany proti falzifikaci, ale až v roce 1884 byla v Žatci otevřena známková chmele. Falzifikaci českého chmele brání propracovaný systém jeho certifikace garantovaný státním orgánem, Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským (ÚKZÚZ). ÚKZÚZ registruje pěstební plochy chmele a vede evidenci o produkci podle jednotlivých pěstitelů, katastrálních území a odrůd chmele. Pracovníci ÚKZÚZ jsou přítomni celému procesu zpracování chmele u pěstitele i zpracovatele. Pro každou dodávku chmele je vystaven graficky vypracovaný certifikát. Obchodovaný certifikovaný chmel je možné zpětně dosledovat až na chmelnici, na které se urodil. V zahraničním obchodě zákazníci vyžadují certifikáty vydané státní autoritou jako garanci kvality a původu produktu.

Před několika lety Chmelařský institut s.r.o. vyvinul analytickou metodu ověřování pravosti chmele ze vzorku zpracovaného produktu (lisovaný i granulovaný chmel). Vedle toho institut vypracoval dendrogram genetické příbuznosti světového sortimentu odrůd chmele. Mimochodem, výzkumná činnost je soustředěna do Chmelařského institutu s.r.o. v Žatci, který značnou část svých nákladů hradí z vlastní chmelařské výroby. Dá se říci, že podpora výzkumu je v ČR velmi komplikovaná a finančně podhodnocena. Systém je nastaven tak, že výzkumné organizace musí vykazovat výsledky ve formě recenzovaných a impaktovaných článků. To jde na úkor aplikovaného výzkumu pro praxi. Další možností je podat projekt prostřednictvím grantových výzev. Podmínky se často mění. Úspěšnost podaných projektů je v posledních kolech nízká, a to hlavně z důvodu nízké alokace financí a velkého zájmu výzkumných ústavů všech oborů.

Před několika lety jsme se setkali s otázkou, která trápila pěstitele chmele u nás, že se postupně snižovala plocha chmelnic. Jak jsme na tom nyní?

V roce 2013 se pokles pěstební plochy chmele zastavil na hodnotě 4 319 ha. Od této doby se pozvolna zvyšuje na loňskou skutečnost 4 945 hektarů. V roce 2018 k 30. dubnu byla opět překročena hranice 5 000 ha chmelnic v ČR, registrovaná plocha dosáhla 5 026 ha. Vzhledem k současné poptávce po českém chmelu mají pěstitelé zájem investovat do rozšíření či obnovy chmelnic a technologií pro sklizeň chmele. Produkce chmele se vyvíjí s ohledem na plochu chmelnic a hektarový výnos, který je velmi silně ovlivněn počasím. V loňském roce bylo dosaženo produkce 6 797 tun chmele. Každoročně vyvážíme zhruba 75–80 % produkce chmele.

Před 40–50 lety se chmel sklízel ručně. Dá se říci, že díky moderním časacím strojům již není zapotřebí tolik brigádníků při sklizni chmele, ale problémem asi je i nadále jarní období, kdy dochází k navěšování chmelovodičů. Jak to řešíte v současné době a kde sháníte brigádníky?

Náklady na pracovní sílu jsou při pěstování chmele vysoké a navíc se sezónní pracovníci obtížně získávají. Proto bylo vynaloženo velké úsilí pro vyvinutí mechanizovaných postupů sklizně chmele, chmel už se ručně vůbec nesklízí. Dnes již dříve narozená generace nostalgicky vzpomíná na svůj čas strávený a prožitý při studentských chmelových brigádách. Současné školství studentům neumožňuje pracovní aktivitu a navíc velmi klesla potřeba a chuť studentů si práci zajišťovat prostředky pro život. Pěstování chmele se však bez ruční práce neobejde při jarních pracích ve chmelnicích při zavěšování a zapichování chmelovodičů (tzv. drátkování) a při zavádění chmelových výhonů na ně. Pokud o práci nemají zájem studenti či nezaměstnaní, jsme odkázáni na získávání pracovníků v zahraničí z okolních států, zejména z Bulharska, Rumunska nebo Ukrajiny. Pokud jde o pracovní náklady, ty jsou však i nadále vysokou položkou v ekonomice pěstování chmele.

Když jsme u ekonomických otázek, tak se musíme zastavit i u toho, jakým způsobem dopravujete chmel do příslušných pivovarů a jak zabezpečíte udržení jeho kvality v procesu jeho dopravy do těchto pivovarů?

Při sklizni usušený chmel a vykopený obchodními organizacemi od pěstitelů projde zpracovatelskou technologií, kde je přečištěn, lisován případně granulován, vakuově zabalen a uskladněn v klimatizovaných skladech podle požadavků zákazníka. Před vlastní dopravou do pivovaru je dodávka opatřena certifikátem kvality a původu.

Samozřejmě, že sklizeň chmele ovlivňuje počasí. Můžete srovnat výsledky této sklizně za posledních několik let?

Rok 2012 zaznamenal velmi nízkou sklizeň chmele a od roku 2013 se projevuje zvýšená neuspokojená poptávka pro českém jemně aromatickém chmelu, kterou se podařilo pokrýt až v letech 2016 a 2017 sklizní 7 712 t a 6 797 tun suchého chmele, neboť suchý rok 2015 byl pro chmel velmi nepříznivý. Předvídat úrodu chmele běžného roku je velmi obtížné, protože závislost pěstování chmele na počasí je značná a často je veškerá práce a snažení pěstitelů zmařena jeho nepřízní. Přesto si dovoluji tvrdit, že si místní pivovary mohou dlouhodobými smlouvami svoji potřebu chmele zajistit a pivaři se nemusejí obávat nedostatku piva zapříčiněného chmelaři. Vždyť převážná část produkce chmele se vyváží.

Jestli se nemýlím, tak zhruba před pěti desítkami lety jste rozjeli projekt Eureka. O co v něm šlo a jak to vypadá nyní?

Projekt Eureka byl mezinárodní projekt ve spolupráci s kolegy z Británie, který se u nás zaměřil na technologii pěstování chmele na nízkých konstrukcích. Podstatou nízkých konstrukcí je snížit náklady na pracovní síly odstraněním potřeby drátkování a zavádění chmele. Součástí projektu bylo vyšlechtění nových zakrslých odrůd žateckého chmele. Na výstupy z projektu Eureka by měl navázat projekt Eureka 2.

V této souvislosti se musím zeptat na to, jaká je politika českého státu vůči pěstitelům chmele, potažmo i vůči výrobcům piva. Jak to vidíte?

Ministerstvo zemědělství řídí celý obor včetně pěstování chmele. Pro zemědělce v unijní sféře je důležité poskytování výrobních dotací z unijní i národní úrovně. Obavy v současnosti panují u příprav nové Společné zemědělské politiky EU, jejíž příprava signalizuje mnohé změny a nerovnoměrné dopady v jednotlivých zemích. Domníváme se, že stát by měl podpořit odvětví, která přinášejí zaměstnanost a jsou pokračováním národní tradice.

Pro pěstování chmele je velmi důležitá vláha v potřebném období a v dostatečném množství. Proto chmelaři budují a užívají závlahové systémy všude tam, kde jsou zdroje závlahové vody. Do budoucna se však jeví nutnost pro chmel zajistit závlahovou vodu snad pro celou pěstební výměru. Zejména Rakovnícko v povodí Rakovnického a Kolečovického potoka vypaňuje více vody, než-li je úhrn srážek. Proto velmi podporujeme připravovaný projekt na převedení vody z Nechranické přehrady, která vykazuje přebytek 8 m³/s, do nově projektovaných nádrží v Senomatech, Šanově a Kryrech, ze kterých by se rozváděla závlahová voda ke chmelnicím. V současné době je přivaděč ve fázi zpracovávání studií a projektové přípravy a jsme si vědomi dlouhodobosti přípravy a realizace investiční akce.

Tam, kde je chmel pěstován v blízkosti vodních zdrojů a jejich ochranných pásem, mají chmelaři velké omezení v užívání přípravků pro ochranu rostlin. Dokonce to vypadá, že některé podniky budou muset kvůli dodržování pásem ochrany vod zrušit pěstování chmele, protože nenajdou vhodné prostředky pro ochranu chmele před chorobami a škůdci. Navíc končí doba užívání některých účinných látek a obáváme se o zajištění nových přípravků s registrací k užívání v pěstování chmele a v dané oblasti.

Miroslav Svoboda

MISS AGRO 2018 SE STALA TEREZA PÁNKOVÁ

JUBILEJNÍ 20. ROČNÍK AKCE MISS AGRO OPANOVALY STUDENTKY PROVOZNĚ EKONOMICKÉ FAKULTY ČZU. VÍTEŽNOU KORUNKU SI ODNESLA TEREZA PÁNKOVÁ, PRVNÍ VICEMISS SE STALA LINDA KRAHULCOVÁ, TITUL DRUHÉ VICEMISS ZÍSKALA PETRA TOŠOVSKÁ.

Role porotce i vyhlášovatele výsledků se ujal rektor ČZU profesor Petr Sklenička. Vítězky: Stupně vítězů letos opanovaly studentky Provozně ekonomické fakulty. MissAgro: Vítězkou se stala Tereza Pánková (pátá zleva). Foto: iZUN

Tradiční open air festival pořádaný v kampusu České zemědělské univerzity v Praze i přes upršené počasí nalákal tisíce návštěvníků. Dvacátý ročník akce se uskutečnil v úterý 15. května. Vše odstartovalo ve 14 hodin vystoupením kapely Goofy Cow, vítěze iZUN Music Challenge 2018. Následovala kapela Five O'clock Tea. V 16 hodin na pódium vystoupali vítězové letošního Rektorského sportovního dne a vyzvedli si ocenění z rukou rektora ČZU profesora Petra Skleničky. Potom už se poprvé naživo představily finalistky soutěže. Svůj důvtip musely prokázat v krátkém rozhovoru. Hned poté se hudebních nástrojů chopila kapela Pipes and Pints. Dívky pak čekala oblíbená disciplína, a to promenáda v plavkách. Na závěrečné defilé došlo ve 20 hodin.

Hlavním hudebním potěšením večera byla skupina MIG 21, která se představila těsně po vyhlášení výsledků. Novinkou letošního ročníku se stala druhá Ůčkostage, kde po celou dobu

probíhal doplňkový program, vystoupil tu například Hank z ATMO music, DJ Roxtar či Sxofrancis.

Titul Miss iZUN 2018 získala Adéla Kuníková, Miss sympatie Mobil.cz se stala Tereza Zuzánková, druhou vicemiss Petra Tošovská a první vicemiss Linda Krahulcová. Nejkrásnější dívkou večera byla vyhlášena Tereza Pánková. Všechny výherkyně jsou studentky Provozně ekonomické fakulty. V porotě zasedli členové vedení ČZU včetně pana rektora profesora Petra Skleničky, děkani, patronka soutěže Veronika Kašáková, starosta Lysolají Petr Hlubuček či zástupce České spořitelny, generálního partnera ČZU.

Mrzí mě, že už to skončilo, bylo to skvělé! Rozhovor s novou Miss Agro Terezou Pánkovou.

Jaké máte dojmy?

Já ani tak nevstřebávám vítězství, ale spíš všechny zážitky, které mám z celého dění. Mám nové kamarády,

skvělé lidi. Titul беру jako to poslední, velmi jsem si tu akci užívala a přála jsem to opravdu všem. Měla jsem své favoritky, každá se umístila, takže mám radost.

Co pro vás bylo nejtěžší?

Právě že vůbec nic, říkala jsem si, jak budu nervózní při rozhovoru na pódium nebo až budu muset vyjít před všechny v plavkách. Nakonec jsem ale nebyla ani jednu vteřinku nervózní. Až jsem se sama divila, asi je to tím, že jsem zvyklá vystupovat před lidmi. Věnovala jsem se totiž tancování. Spíš jsem se bála rozhovoru, ale nakonec to bylo příjemné. Nejtěžší byl pro mě asi casting, když jsem přišla a viděla, jak jsou všechny holky krásné. Vůbec jsem nečekala, že mě vyberou, bylo to pro mě překvapení.

Připravovala jste se nějakým způsobem?

Když byl casting, tak jsem si říkala, že mám konečně motivaci začít cvičit, upravit si jídelníček a podobně. Nakonec jsem byla běhat asi dvakrát, třikrát

jsem si zacvičila doma a jinak jsem to neřešila. Nechtěla jsem se stresovat. Člověk, jak má zkouškové období, tak má myšlenky někde úplně jinde.

Při vyhlášení jste vypadala velmi dojatě, čím to bylo?

Byla jsem překvapená a potěšilo mě to, pláč přišel automaticky. Dojalo mě to celé. Na jednu stranu mě také mrzelo, že to všechno končí. Myslím, že jsme určitě všechny rády, že to celé netrvalo třeba půl roku, ale na druhou stranu mi to přišlo všechno velmi krátké. Doufám, že se budeme vídat i nadále. Všichni, holky i lidé okolo, byli prostě super. Chtěla bych namotivovat čtenářky, aby se nebály a přihlášily se, určitě to stojí za to.

Kdo přihlásil vás?

Mamka, celý život mi říkala, ať se do nějaké soutěže přihlásím. Byla jsem na mnoha castinzích, ale vždycky jsem postoupila například do užšího, ale už ne do finále. Tak jsem si říkala, že dopadnu zase stejně, ale riskla jsem to a vyšlo to. Už to, že jsem se dostala do finále, pro mě je výhra.

Letos byl dvacátý ročník, vnímala jste, že jste jubilejní vítězka?

Určitě, hlavně je rok 2018 a já vyhrála s číslem 8, navíc to byl 20. ročník. Byla jsem z toho dojatá, že jsem vyhrála při tomto jubileu.

Jaké máte plány do budoucna?

Nechci se ukvapit a myslet si, že když jsem vyhrála jednou, můžu vyhrát všechno. Protože tady každá holka je krásná, rozhodně nejsem nejhezčí studentka ČZU, jen se nepřihlášily. Teď spíše mám hlavu plnou zkoušek, jsem ve druhém ročníku. Po státnicích bych se chtěla zkusit stát letuškou. Mým snem je několik let trávit cestováním a potom se vrátit a pracovat například v marketingu.

Bc. Jana Kašparová, tisková mluvčí ČZU

ŽIJEME

na venkově

25 ZPRAVODAJ
1993–2018 AGRObase

20. ČERVEN 2018

U MEDU JE NEJDŮLEŽITĚJŠÍ REGIONÁLNÍ PŮVOD

POKUD SE V SOUČASNÉ DOBĚ MLUVÍ O RENESANCI TRADIČNÍCH ČESKÝCH POTRAVIN, PAK NENÍ MOŽNÉ ZAPOMENOUT NA MED PŘEDSTAVUJÍCÍ Z POHLEDU HISTORIE POTRAVINU „SUPERTRADIČNÍ“. VĚDĚL TO OSTATNĚ JIŽ ALOIS JIRÁSEK, KTERÝ VLOŽIL BÁJNÉMU PRAOTCI ČECHOVI DO ÚST VĚTU O TOM, ŽE ZEMĚ ČESKÁ OPLÝVÁ MLÉKEM A STRDÍM.

Právě strdí je přitom primárním zdrojem medu, neboť jde v praxi o plástev včelího vosku zanesená medem u divoce žijících včelstev. Med je tak jediným původním klasickým sladidlem na území naší země, a pokud by se opětovně, alespoň částečně, vrátil na svou někdejší pozici, nebylo by to vůbec špatné řešení nejen pro včelaře, ale zejména pro spotřebitele. Kupodivu hlavně proto, že med může být pro někoho alergenem, což ale neplatí o medu místního původu. Této skutečnosti by bylo žádoucí více než dosud marketingově využít a opřít se přitom o výsledky výzkumů, podle nichž je nejlepší med pro člověka takový med, který pochází z prostředí, ve kterém se běžně pohybuje jeho konzument. Alergie totiž mohou způsobovat pylová zrnka

obsažená v medu, především však z „exotických“ rostlin nebo z rostlin, které se nevyskytují tam, kde se pohybuje spotřebitel medu. Pokud ale konzumuje člověk med původem z oblasti, kde sám žije, působí med naopak jako antialergen. Lokalizace původu je podle některých odborníků tak detailní, že například med původem z Kladenska vykazuje antialergické účinky zejména na Kladensku a okolí, a třeba na Ostravsku už je kladenský med neutrální. Jinými slovy, med je příkladem potravin, u které je mimořádně vhodné vsadit na jeho regionální původ.

Riziko alergií z pylu pro organismus neznámých rostlin je ale jen slabším odvarem závažnějších rizik, které může

představovat konzumace medu neidentifikovatelného původu. Takový med kavkazských včel z okolí Černého moře zejména na území Turecka pocházející z divokých rododendronů má vyloženě toxické účinky, které jsou známy dokonce již ze starého Říma. Uvedený med má i specifický výraz – a to „mad honey“ – tedy bláznivý nebo šílený med. Příslušná toxická látka se nazývá grayanotoxin nebo také rhodotoxin. Jde o neurotoxin, které produkují kromě některých druhů rododendronů také další rostliny z čeledi vřesovcovitých (Ericaceae). Dosud je známo celkem 18 různých forem této toxické látky s negativním účinkem na činnost srdce, kosterních svalů a centrálního nervového systému. Kvůli tomu vyřadil rododendronový med podle

doložitelných historických záznamů římské vojsko dočasně z boje. Otrava nicméně po několika dnech odezní, i když následky mohou v organismu přetrvávat. Například při pokusech na laboratorních potkanech byl prokázán silný nefrotoxický (poškození ledvin) a slabší hepatotoxický (poškození jater) účinek zmiňovaného toxinu.

Předmětem obav laické veřejnosti může být také med kontaminovaný pylem z geneticky modifikovaných (GM) bylin. V rámci EU se totiž řešil v minulých letech problém s možnou kontaminací medu pylem z legálně pěstované GM kukuřice, podle stanoviska Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) je nicméně pyl této modifikované kukuřice stejně bezpečný jako pyl kukuřice konvenční. Vzhledem k tomu, že z výsledků následných analýz vyplynulo, že pyl z modifikovaných rostlin se i při svém 100% zastoupení v medu vyskytuje v množství maximálně do 0,5 %, přičemž podle legislativy je nutné označovat modifikované příměsi až od obsahu 0,9 %, není ani nutné med z okolí GM rostlin označovat. Jak již ale bylo řečeno, studování původu medu bychom se věnovat měli. Například u jednodruhového medu se lze z etikety jednoznačně dozvědět, ze které země med pochází. To ale neplatí v případě směsných medů, u nichž se tak lze na etiketě setkat s pojmy „ze země EU“ nebo „ze země mimo EU“, případně s obojím dohromady. Optimální je přitom kupovat jednodruhový, co nejprčetněji regionálně identifikovatelný med.

Petr Havel
foto Nina Havlová

JAK DÁL S CHOVEM A OCHRANOU VČEL?

ZATÍM ŽÁDNÁ NOVELA ROSTLINOLÉKAŘSKÉHO ZÁKONA NEVZBUDILA V OBLASTI VČELAŘSTVÍ TAKOVÉ EMOCE, JAK TA POSLEDNÍ, PLATNÁ OD ZAČÁTKU LETOŠNÍHO ROKU. ZŘEJMĚ NEJHORŠÍM DŮSLEDKEM PRO VČELAŘE JE VYTVOŘENÍ PŘÍKOPŮ MEZI DVĚMA KOMUNITAMI, KTERÉ SE V PRAKTICKÉM ŽIVOTĚ VZÁJEMNĚ POTŘEBUJÍ – TOTIŽ MEZI VČELAŘI A ZEMĚDĚLCI.

Také ale mezi včelaři a laickou veřejností, která se může dostat k údajům o stanovištích úlů a tyto pak poškodit nebo zničit. Je přitom zřejmé, že ani „odtajnění“ úlů, ani vysoké, vpravdě likvidační pokuty pro zemědělce, pokud včas nenahlásí svůj úmysl chemicky ošetřovat porosty svých hospodářských plodin rizikovými chemickými přípravky, nejsou řešením, jak včely ochránit nebo jak mít všechna stanoviště v evidenci. Zejména mobilní úly se (jak už vyplývá z názvu) v času a prostoru přesouvají, stejně tak náhlá změna počasí neumožňuje hospodářům vždy splnit původně avizovaný termín ošetřování porostů. Pokud si přitom splnění této povinnosti

někdo představuje tak, že včelaře „informuje“ o tom, že bude postřiky uplatňovat od jara do podzimu, pak je zcela nasnadě, že takový údaj nemá pro nikoho vůbec žádný smysl. Jak se přitom pokuty a veřejné úly do zákonů dostaly, ví nejspíše jen ten, kdo je v podobě dnes platné reálně prosadil – v původní verzi novely totiž údajně tato opatření nebyla, a bylo by proto žádoucí se k nějakému rozumnému řešení vrátit – patrně novelou novely.

To ale není jediný problém a spor, který je již řadu let v tuzemském včelařství přítomen. Z pohledu budoucnosti je právě i v souvislosti s ochranou včel, respektive se zlepšováním jejich odol-

nosti vůči škůdcům a vlastně jakýmkoli negativním vlivům postupně se měnícího životního prostředí, je výzvou doby také genetika. V této souvislosti je pak jisté „píchnutím do včelího hnízda“ diskuse o existenci, potřebnosti a přístupu k poddruhu včela medonosná tmavá (*Apis mellifera mellifera*), neboť právě ta podle všeho představuje větší genetický potenciál odolnosti vůči škůdcům, a i proto je například v sousedním Německu běžně chovaná. Včelu černou nebo její hybridy ale chovají už i někteří včelaři u nás, a bylo by proto vhodné věnovat se tomu i v zákonu, který zatím pracuje jen s včelou kraňkou (*Apis mellifera carnica*). Otázek spojených s rostou-

cí, nebo naopak klesající odolností včela je ale více – například míra likvidace včelstev po včelím moru. I v tomto případě totiž platí ono lidské „co tě nezabije, to tě posílí“, jinými slovy, potenciál růstu odolnosti včel je mimo jiné také spojen s cíleným přežíváním části včelstev poté, co je chov nemocí napaden. Samozřejmě tu jsou rizika s šířením nemoci, je však nutné seriózně diskutovat o tom, jakými způsoby nebránit přirozené evoluci a do jaké míry se naopak snažit do evoluce zasáhnout. Určitě je to důležitější než podrobná a realitě stejně neodpovídající evidence umístění úlů.

Petr Havel

O VYUŽITÍ ČMELÁKŮ K OPYLOVÁNÍ JE STÁLE VĚTŠÍ ZÁJEM

NEJEN KLESAJÍCÍ POČTY VČELSTEV, ALE TAKÉ POTŘEBA ZAJISTIT OPYLENÍ ŠIRŠÍHO SPEKTRA PLANĚ ROSTOUCÍCH BYLIN NA KVĚTNATÝCH LOUKÁCH, ALE I PŘI PRODUKCI HOSPODÁŘSKÝCH PLODIN, STOJÍ ZA ROSTOUCÍM ZÁJMEM ZEMĚDĚLCŮ POŘÍDIT SI K TĚMTO ÚČELŮM KROMĚ VČEL TAKÉ ČMELÁKY.

Jejich chovem a distribucí se u nás zabývá Výzkumný ústav pícninářský, spol. s r.o., (VÚP) Troubsko, který zároveň poskytuje poradenství spojené (nejen) s chovem čmeláků. Důležité je

přitom, že VÚP chová v ČR přirozeně se vyskytujícího čmeláka zemního (*Bombus terrestris*), tedy druh místního původu, který neohrožuje místní biodiverzitu. To přitom někteří další dovozci a dis-

tributoři čmeláků zahraničního původu negarantují.

Pořídít si čmeláky je vhodné především pro ovocnáře, aktuálně ale podle údajů VÚP se v současné době využívají čmeláci při opylování rajčat a paprik ve sklenicích. Jedna čmeláčí dělnice je přitom schopna denně navštívit i 2000 květů. Čmeláci se navíc více soustředí na zdroje potravy v blízkém okolí, na rozdíl od včel, které jsou schopné pro nektar letět i několik kilometrů, a díky tomu zůstane často méně významný bližší zdroj nektaru nepovšimnut. „Kromě zahrádek nacházejí čmeláci své nezastupitelné místo rovněž při opylování produkčních plantáží, například rybízu nebo ovocných stromů, které kvetou brzy na jaře. V té době bývá počasí nevyzpytatelné a za chladných dnů jsou to právě čmeláci, kteří jsou schopni létat a navštěvovat květy. Květy jahodníků zase dokážou čmeláci opylovat tak, že výsledkem je vzhledově takřka dokonalý plod,“ upozorňuje web <http://www.ceskycmelak.cz/>, kde se lze dočíst množství dalších, pro chov a využití čmeláků praktických informací.

Například o používání čmeláků k opylování semenářských porostů nejrozličnějších druhů entomofilních rostlin, jako jsou jetele, čičorka, vikve, svazenka a jiné. „Již v dřívějších pozorováních jsme zjistili, že čmelák zemní je více než 50x výkonnější při opylování vojtěšky než včela medonosná. S použitím čmeláků bylo možné opylovat i mini-polycrossy v izolátorech,“ informuje výzkumný ústav. Navíc některé pícniny s velmi dlouhými květními trubkami ani jinak než čmeláky opylovat nelze (např. Anthyllis – úročník).

Nezastupitelný význam mají čmeláci také pro šlechtění rostlin v izolátorech, při kterém je třeba přenést pyl v rámci souboru vybraných rostlin. Čmeláci se výborně přizpůsobí jakémukoli omezenému prostoru, což včely nedovedou. S využitím čmeláků lze ideálně provádět opylování na míru – podle druhu rostliny a velikosti klece je možné použít určitý druh čmeláka v optimální počtu.

Petr Havel s využitím www.ceskycmelak.cz
foto Nina Havlová

VYUŽITÍ MEDU A JEHO PŘÍZNIVÉ VLASTNOSTI PRO ČLOVĚKA

MED JE VELMI ZDRAVÁ POTRAVINA S CELOU ŘADOU PŘÍZNIVÝCH ÚČINKŮ NA ORGANISMUS. OBSAHUJE NAPŘÍKLAD LÁTKY NA BÁZI PEROXIDU VODÍKU, KTERÉ PŮSOBÍ PROTIBAKTERIÁLNĚ, A I PROTO SE V MINULOSTI POUŽÍVAL MED K HOJENÍ RAN, KTERÉ PŘI JEHO POUŽITÍ NEHNISALY. TO PLATÍ TAKÉ PRO ÚSTNÍ HYGIENU – VZHLEDEM K TOMU, ŽE ZUBNÍ KAZY JSOU V DRTIVÉ VĚTŠINĚ BAKTERIÁLNÍHO PŮVODU, PŘEDSTAVUJE MED JEDNU Z NEJPŘÍROZENĚJŠÍCH PREVENČÍ PROTI KAŽENÍ ZUBŮ.

Určitý důkaz představuje mimo jiné i pohled do historie – dříve byl med velmi významným sladidlem a kazivost zubů byla výrazně nižší. Skutečnost, že jednoduché cukry obsažené v medu působí jako optimální pohotovostní zdroj energie, je pak celkem známá. Ne každý ale ví, že med si s sebou bral při dobývání nejvyšší hor světa zřejmě nejznámější horolezec všech dob, Edmund Hilary, mimochodem syn včelaře. K tomu, aby bylo možné přínosů medu pro náš organismus plnohodnotně využít, je vhodné znát některé základní zásady používání medu a pojmy s medem spojené. Například ohledně oblíbeného slazení čaje a dalších nápojů medem. Často zavedenou praxí je sladit medem ještě zcela horký, skoro vařící nápoj (mluvíme-li o čaji, ale i třeba o kávě), což je ovšem zásadní nutriční chyba. Teploty nad 50 (podle některých údajů nad 45) °C ničí enzymy a další specifické látky v medu obsažené a med se tak stává „normálním sladidlem“, jako je třeba cukr. Chceme-li tedy zachovat v medu všechny prospěšné látky, je nutné jím sladit již částečně chlazenou nápoje. Naopak zkrystalizovaný med žádné ze svých vlastností neztrácí a stejně tak se nemění jeho složení. Takový med však není zrovna prakticky použitelný v gastronomii, proto se takzvaně „ztekucuje“.

Tento poměrně lingvisticky odporný pojem, pokud se dodrží správné zásady ztekucování, kupodivu nic špatného neznamená (na rozdíl od „křehčení“ nebo „zčerstvení“), v praxi jde jen o to zahřát zkrystalizovaný med například ponořením sklenice medu do vodní lázně, jejíž teplota ale nesmí přesáhnout zmiňovaných 50 (respektive 45) °C. „Restartovat“ med navrácením do tekutého stavu si může každý doma sám. Další pojem, který nezní zrovna atraktivně, je technologie „pastování medu“. Ani to není nic, co by med poškozovalo, naopak se tím prodlužuje trvanlivost medu. Při „pastování“ se med mechanicky promíchává tak, aby se zabránilo vzniku velkých krystalů, které vznikají při normální krystalizaci. V „pastovaném“ medu sice krystalky vzniknou, ale podstatně menší a „pastovaný“ med pro

praktické použití vydrží déle. Jsme-li u životnosti medu, pak ten při správném skladování při teplotě zhruba 15 °C v temném prostoru vydrží několik let, minimálně však dva roky, proces krystalizace lze navíc výrazně zpomalit skladováním medu v lednici, ale to není podmínkou.

Pro pečení a slazení vánočního cukroví je vhodnější tmavý, takzvaný medovicový med, naopak pro přímou konzumaci je vhodnější světlý květový med. Med obecně je velmi dobrým energetickým

zdrojem, kalorická hodnota 100 g medu je více než 300 kcal. To je vhodné uvědomit si hlavně při přímé konzumaci medu, především v případě dětí – kalorický příjem z medu by u dětí neměl přesáhnout 30 gramů denně, což je v zásadě o něco více než jedna lžička medu, která představuje příjem 23 kcal. Nejlepším využitím medu jako sladidla je i v případě cukroví takové zpracování, při kterém med nepoškodíme vysokými teplotami. Tedy spíše do různých náplní, krémů nebo místo různých ovocných složek (nebo i s nimi) při slepování

cukroví. Pokud se peče cukroví oslazené medem, doporučuje se přidat jedlou sodu, která neutralizuje kvasy obsažené v medu a zkypří těsto. Při pečení medového těsta je také třeba zvýšit teplotu pečení v porovnání s doporučenými teplotami pečení při použití klasického cukru přibližně o 15 °C navíc. V úvahu je také třeba vzít skutečnost, že v porovnání s cukrem činí sladivost medu asi 75 %.

Petr Havel
foto Nina Havlová

IVANČICE OBNOVUJÍ TRADICI PĚSTOVÁNÍ CHŘESTU

IVANČICE [BRNĚNSKO] – ZHRUBA PO PŮL STOLETÍ OBNOVILY IVANČICE PĚSTOVÁNÍ CHŘESTU. PRVNÍ SAZENICE VLOŽILI DO PŮDY KONCEM KVĚTNA. MĚSTO NA TENTO PROJEKT VYČLENILO ZHRUBA TŘI ČTVRTĚ HEKTARU. PRVNÍ SKLIZEŇ SE OČEKÁVÁ V ROCE 2020. SNAHOU JE NAVÁZAT NA PROSLULOU HISTORII PĚSTOVÁNÍ CHŘESTU V IVANČICÍCH, KTERÉ VŠAK KVŮLI NÁROČNOSTI Z POLÍ ZCELA VYMIZELO. NÁVŠTĚVNÍCI TRADIČNÍCH SLAVNOSTÍ CHŘESTU BY TAK MOHLI UŽ PŘÍŠTÍ ROK VIDĚT ZPŮSOB PĚSTOVÁNÍ TÉTO OBLÍBENÉ ZELENINY, ŘEKLA AGROBASI ŘEDITELKA IVANČICKÉHO INFOCENTRA MAGDALENA ČERNÁ.

Tradičních Slavností chřestu se letos zúčastnilo na 11 tisíc návštěvníků. Spotřebovali na 4 tuny chřestu v čerstvém provedení i v podobě gurmánských specialit. Letos se konaly již po čtyřicetileté. Foto: Archiv KIC Ivančice

„Nemáme ambice na komerční využití, jde nám hlavně o ukázkou pěstování této plodiny. Úroda by zřejmě nestačila ani pokrýt spotřebu na slavnostech, kterých se účastní kolem 10 tisíc lidí. Letos například zkonzumovali téměř 4 tuny této plodiny. Ať už čerstvé v přímém prodeji, nebo chutně zpracované v gurmánských specialitách. Navíc květnový termín slavností nekoresponduje s termínem sklizně,“ uvedla Černá. Z městského pole se proto podle ní budou mít dobře zřejmě školáci, jimž vypěstovaný chřest připraví na talíře školní kuchyně. Chřest kdysi jako vybraná lahůdka a chuťově vynikající zelenina mířil na císařský stůl do Vídně, ale například i do Říma. Oblíbený byl především za hranicemi. „Snah o obnovu bylo několik. Nyní jsme zasadili zhruba 12 000 sazenic,“ upřesnila Černá.

Chřest je trvalka, na stanovišti vydrží a úrodu dává zhruba 20 let. Náklady na pěstování město odhaduje ročně na

BÍLÝ CHŘEST, LANÝŽOVÁ MAJONÉZA, RESTOVANÉ KAČENKY A ŽAMPIONOVÉ PYRÉ ŠÉFKUCHAŘ PŘEMEK FOREJT

Ingredience:

- 280 g bílého chřestu
- 50 ml octu
- 50 g cukru
- 10 g soli
- 500 ml vody
- 10 g estragonu
- 10 g tymiánu
- 40 g kuřecí šťávy
- 60 g másla
- 70 g japonské majonézy
- 10 ml lanýžového oleje
- 200 g kačenek (houby)
- 40 g másla
- špetka soli
- 200 g žampionů
- 20 g octu
- 50 g vývaru
- 40 ml smetany
- špetka soli

Postup:

Připravíme si várku – z octu, cukru, soli, vody, estragonu a tymiánu. Várku přivedeme k varu, vložíme očištěný chřest a vaříme asi 3 minuty. Mezitím prohřejeme kuřecí šťávu, do které pomalu zašleháváme máslo. Ve vzniklé emulzi prohřejeme chřest připravený ve várce. Spojíme japonskou majonézu a lanýžový olej – vyšleháme dohromady. Kačenky očištíme, osolíme a orestujeme na másle.

Žampionové pyrė:

Žampiony dobře orestujeme, zastříkneme octem a osolíme. Zalijeme vývarem a vaříme do měkka. Zredukujeme a přidáme smetanu. Přivedeme k varu a rozmixujeme na hladké pyrė. Před servírováním ozdobíme nasekanou pažitkou, smaženou cibulkou a škvarky.

několik set tisíc korun a o pěstování se budou starat zaměstnanci Technických služeb města. Část se bude pěstovat i starou metodou pod hliněnými nádobami. „Rostlina je náročná na pěstování, je nutné neustále obcházet pole a hlídat, kde chřest roste a řezat ho,“ uvedla Černá.

V Česku se chřest pěstoval před druhou světovou válkou poměrně hojně, vyhovují mu lehčí písčité půdy. Komunistický režim z chřestu udělal buržoazní potravinu a nechal jej z polí zmizet. Údajně proto, že jej nedokázal rychle dostat k zákazníkovi a zelenina tak podléhala zkáze. Na Ivančicku skončilo pěstování chřestu na přelomu 60. a 70. let. Na slavnosti se dlouho vozil ze Slovenska, v posledních letech už jej dodávala společnost Český chřest, která obnovila pěstování na Mělnicku a je jedinou českou firmou, která se mu věnuje ve velkém. Pěstuje bílý a zelený chřest a od letoška také speciální odrůdu fialového.

Slavnosti chřestu a vína přilákaly tisíce návštěvníků

Vůně linoucí se ze specialit vybraných restaurací, slunce odrážející se v orosené sklenici lahodného vína, kouzla známých šéfkuchařů, rozmanitý hudební program. Tohle vše a mnohem více si užívalo letos přibližně jedenáct tisíc návštěvníků. Již 24. ročník Slavností chřestu a vína se v Ivančicích, rodišti Vladimíra Menšíka, uskutečnil ve dnech 18.–20. května.

„Na slavnostech bylo možné zakoupit čerstvý bílý český chřest a upravený chřest bylo možné ochutnat také v sedmi regionálních restauracích, které si připravily do svých menu rozličné variace pokrmů z této zdraví prospěšné a v současnosti velmi oblíbené zeleniny.

Návštěvníci mohli degustovat chřestové speciality slané i sladké, chřest s různými druhy masa, chřestové polévky, dokonce i chřestovou zmrzlinu či chřest jako součást dezertu. K zakoupení byla také chřestová limonáda a chřestové pivo. Sommelier Pavel Chrást nasnoubil k menu v restauracích víno, které si mohli návštěvníci vyzvednout a vychutnat přímo v gastrozóně,“ uvedla ředitelka KIC Ivančice Magdalena Černá.

Na rozkvetlém nádvoří ivančické radnice probíhala za doprovodu cimbálové hudby po celý víkend prezentace více než třiceti moravských vinařství a letos poprvé se mohli návštěvníci zapojit do praktických ukázek snoubení jídla a vína, které měly velký úspěch.

K hlavnímu pódiu přilákal nejvíce návštěvníků sobotní koncert Milana Peroutky se skupinou Perutě a nedělní vystoupení Jiřího Pavlici s Hradištěm. Velkou hudební show předvedli pánové z kapely Navostro a Circus Problem. Svě si v programu našli i příznivci folku a dechové hudby. Slavnosti chřestu a vína letos díky bohatému vyžití pro děti přivítaly ve srovnání s loňským ročníkem více než dvojnásobný počet rodin.

Kuchařské pódium ovládl v sobotu odpoledne šéfkuchař Petr Stupka, který návštěvníkům předvedl rozličné možnosti úpravy chřestu. V neděli ho doplnil šéfkuchař Přemek Forejt, který si svým gastronomickým uměním a osobitým projevem okamžitě získal celé publikum. „Krásné počasí a celková atmosféra slavností se naplno projevily na usměvavých tvářích návštěvníků. Chvála chřestu a vínu!“ zakončila Černá.

*Dagmar Sedláčková
s přispěním ČTK*

O CHŘESTU

Pěstování chřestu v Ivančicích

Nejstarší chřestové plantáže vznikly v Ivančicích počátkem 19. století. Ve své době byl ivančický chřest ve světě daleko známější než pilsenské pivo. Podle nejstarších pramenů se první sazeničky chřestu dostaly do Ivančic koncem 18. století z kláštera v Moravském Krumlově. Podle jiných pramenů dovezl chřestové sazenice z Frankfurtu v 80. letech 18. století obchodník Václav Hübsch. Jiné prameny uvádějí jako otce chřestového ivančického zázraku Antona Worlta, lékárníka, který v roce 1829 již pěstoval chřest ve velkém.

Proč se chřest jmenuje chřest?

Původ řeckého slova asparagus se odvozuje od staršího názvu v jazyce starořímském „sparega“, což znamená vyhonek, prut, ratolest. Od Řeků převzali tento název Římané. Na Slovensku se chřest nazývá špragla, asparagus, lekársky. Italsky se řekne „sparadzo“, francouzsky „asperge“, španělsky „esparadzo“, portugalsky „estrago“, německy „špagel“, anglicky „asparagus“ nebo také „sparow-grass“ (vrabčí tráva).

Jak se pěstuje chřest?

Chřest je rostlina vytrvalá a pěstuje se na jednom stanovišti až 15 let. Při dobrém ošetřování jsou husté keřičky chřestu vysoké 1,5 až 2 m. Po vysazení jedno až dvouletých sazenic, které nejprve vzešly z malého černého semínka, celé další dva roky chřest jenom ošetřujeme. Menší úrodu dává až třetím rokem. Během těch let vytvoří mohutný systém dužnatých kořenů prorůstajících až do dvoumetrové hloubky.

Zázračné účinky chřestu

Chřest lékařský, *Asparagus officinalis*, prospívá při onemocnění ledvin a močového měchýře, při poruchách funkcí jater a žlučníku. Příznivě působí na srdce a krevní oběh, ale i na nervovou soustavu, když ulevuje od bolesti zad. Bohatý na vlákniny je vítanou prevencí proti vzniku nádorů trávicího traktu, díky snadné stravitelnosti byl zařazen do šetrných diet. Je prokázáno, že při časté konzumaci chřest účinkuje též jako afrodiziakum. Látkové složení chřestu je z nutričního hlediska velmi příznivé.

O původu chřestu

Nejstarší zobrazení chřestu a tedy nejstarší doklady o jeho pěstování jsou v Egyptě ve stupňové pyramidě u Sakkary z dob 5. dynastie. Tříkrát převázané svazčky mají představovat chřest, to ostatní jsou fíky, melouny apod. Jiná malba z této pyramidy znázorňuje bílé chřestové výhonky se světle zelenými listovými šupinkami – bělený chřest. Chřest se běžně konzumoval ve starém Řecku a Římě. Zpočátku snad šlo o chřest ostrolistý (*Asparagus acutifolius*), který dodnes běžně roste na Balkáně.

Zdroj: slavnostichrestu.cz

ZAHRADNICKÉ PUTOVÁNÍ 2018

SPOLEČNÁ AKCE ZAHRADNICKÝCH FIREM A INSTITUCÍ S NÁZVEM ZAHRADNICKÉ PUTOVÁNÍ 2018 SE USKUTEČNILA VE DNECH 25. A 26. KVĚTNA 2018. JEJÍMI ORGANIZÁTORY BYLY ČESKÁ ZAHRADNICKÁ AKADEMIE MĚLNÍK, STŘEDNÍ ŠKOLA A VYŠŠÍ ODBORNÁ ŠKOLA, ŠKOLNÍ STATEK MĚLNÍK – STŘEDIŠKO ŠKOLNÍHO STATKU STŘEDOČESKÉHO KRAJE, ARBOEKO OBŘÍŠTÍVÍ, VELKOOBCHODNÍ SPOLEČNOST OKRASNÉHO ŠKOLKAŘSTVÍ, JAHODÁRNA VRAŇANY, NEJVĚTŠÍ PRODUCENT SAZENIC JAHOD V ČESKÉ REPUBLICE, A ZAHRADNICTVÍ LÍBEZNÍCE, VÝZNAMNÝ ZAHRADNICKÝ PODNIK PRO OBYVATELE ZE SEVEROVÝCHODNÍHO OKRAJE PRAHY. SPOLUPRACUJÍCÍ FIRMOU SE STALA RESTAURACE NA ŠTĚPÁNĚ V OBŘÍŠTÍVÍ, KTERÁ PŘÍSPĚLA ZEJMÉNA NABÍDKOU SPECIALIT VYROBENÝCH Z CHŘESTU, KTERÝ SE PĚSTUJE NA PŘÍLEHLÝCH POLÍCH.

Cílem všech subjektů bylo představit široké veřejnosti různorodý zahradnický obor a svou činnost. Návštěvníci tak mohli v Mělníku a okolí poznat zázemí příslušných zahradnických firem a seznámit se i s problematikou zahradnického vzdělávání. Všude pořadatelé připravili bohatý program, který danou firmu co nejlépe a nejzajímavějším způsobem přibližoval. Od tematických přednášek, výstav a prohlídek po ukázky zahradnických prací z oblasti strojmolezení, marketingu či floristiky, od ochutnávky zahradnických produktů po

názorná předvedení moderní zahradnické mechanizace. Návštěvníci se mohli setkat také s řadou vynikajících osobností zahradnického oboru. Ti, kteří si rádi hrají, ať děti, či dospělí, využili některých zážitkových aktivit, jako byla práce v zahradnické prodejně, floristická tvorba, adrenalinová jízda na malotraktoru, sklizeň jahod, ale například i soutěž „Maturita snadno a rychle“. Nejaktivnější účastníci dvoudenní akce, kteří se rozhodli skutečně putovat po jednotlivých místech zahradnických provozů a tedy i po oborech, jako je

okrasné školkařství, vinařství, květinářství, ovocnářství, zahradnické školství či zahradnický marketing a obchod, se mohli zapojit do zahradnického kvízu o hodnotné ceny. Stačilo přitom navštívit dvě firmy a mělnickou školu, odpovědět na jednoduché otázky a zahrát si o ceny. Odměnou úspěšným řešitelům se stala například účast na dvoudenním floristickém kurzu, výborná vína školního statku nebo poukázky k nákupu zahradnického zboží v pořadatelských firmách včetně možnosti samosběru 25 kg jahod. Akce tak byla zajímavou příležitostí pro

celou rodinu, jak prožít tvůrčím způsobem májový víkend. Jak cestovat, bavit se, soutěžit a zapojit všechny smysly. A přitom se nenásilným způsobem dozvědět i řadu nových informací o zahradnickém oboru a nahlédnout za jeho příslovečné kulisy. Děkuji touto cestou všem zúčastněným firmám, jejich pracovníkům studentům ČZA a přednášejícím. V neposlední řadě děkuji i všem návštěvníkům, kteří tuto akci navštívili.

Tomáš Svoboda
tajemník Svazu květinářů a floristů ČR

PRODUKCE TUZEMSKÝCH KVĚTIN

NA REKORDNÍCH 2,254 MILIARDY KORUN LONI VZROSTLA TUZEMSKÁ PRODUKCE KVĚTIN, KTERÁ SE VE SROVNÁNÍ S ROKEM 2016 ZVÝŠILA O 3,8 PROCENTA. PRODEJ KVĚTIN DÍKY TEPLÉMU POČASÍ I VYŠŠÍ OCHOTĚ ČECHŮ UTRÁCET VZROSTL ČTVRTÝM ROKEM PO SOBĚ. ZÁROVEŇ SE ZVÝŠIL I DOVOZ KVĚTIN. ČTK TO ŘEKL PŘEDSEDA SVAZU KVĚTINÁŘŮ A FLORISTŮ ČR JIŘÍ HORÁK.

Loňský rok nebyl podle Horáka pro pěstitele květin jednoduchý. Zatímco měsíce únor a březen byly teplotně příznivé, tak v dubnu se prudce ochladilo a pěstitelé zaznamenali propad tržeb. „Květen, který je obchodně velmi důležitý, tento propad pouze vyrovnal. Zářijové větrné počasí způsobilo značné škody na sklenících,“ podotkl Horák.

Polovina loňské produkce květin připadla na záhonové květiny, za které pěstitelé a obchodníci utržili 1,2 miliardy Kč. Za hrnkové květiny pak inkasovali 780 milionů Kč. Tržby z prodeje řezaných květin činily 99 milionů Kč a stejná částka připadla na prodej zeleně. Zatímco domácí produkce květin loni meziročně vzrostla o 3,8 % na 2,254 miliardy Kč, tak dovoz květin se zvýšil o 4,1 % na 3,358 miliardy Kč. „Celkově však objem dovozu zůstává proti roku 2016 víceméně stejný, nárůst

hodnoty je kompenzován růstem cen v nákupu a zlevněním eura,“ podotkl Horák.

Čeští pěstitelé v loňském roce vyvezli květiny v hodnotě 506 milionů Kč, přičemž jejich export v meziročním srovnání klesl o 2 %. „Vývoz je stále tvořen ve velkém podílu

Horák. Každý obyvatel Česka loni za květiny utratil v průměru 1121 Kč, zatímco o rok dříve to bylo 1091 Kč. „Stále se zvyšuje podíl prodeje květin přes obchodní řetězce,“ upozornil Horák. Naopak samosprávy investice do výsadby květin podle pěstitelů zatím drží poměrně zkrátka.

NAŠI PĚSTITELÉ SE VĚNUJÍ HLAVNĚ BALKONOVÝM A ZÁHONOVÝM KVĚTINÁM, PRIMULÍM, CHRYSANTÉMÁM, BRAMBOŘÍKŮM A VÁNOČNÍM HVĚZDÁM, KTERÉ SPOTŘEBITELÉ MOHOU SNADNO IDENTIFIKOVAT POD ZNAČKOU ČESKÁ KVĚTINA.

reexporty při zásobování prodejních řetězců,“ řekl Horák.

Nejvíce květin bylo loni do Česka dovezeno z Nizozemska, Dánska a Izraele. Naopak tuzemští pěstitelé květin exportovali především do Německa, na Slovensko a do Polska. Tuzemským pěstitelům květin podle Horáka nehraje do karet posilující koruna, kvůli které mírně zlevňují dovážené květiny. „Prodejní ceny náklady pokrývají v lepších případech těsně na úrovni prosté reprodukce. Nelze proto investovat do moderních technologií,“ upozornil

V Česku se pěstují hlavně balkonové a záhonové květiny, primule, chryzantemy, bramboříky a vánoční hvězdy. Pěstitelům, členům Svazu květinářů a floristů ČR v posledních letech pomáhá nová marketingová značka Česká květina, kterou začali označovat své výpěstky. Zahradnický sektor v Česku zaměstnává zhruba 23 000 lidí. Stejně jako další obory se pro nás stává limitující nedostatek pracovních sil a malý zájem o tento velmi kreativní obor, ale také nedostatek učitelů odborných předmětů. Podle Horáka se v poslední době rozrůstají květinové sítě a zahradnická centra.

Z roční produkce českých firem převažují balkonové a záhonové květiny, které se používají při okrašlování našich domovů – balkonů a zahrad, ale i ve výsadbách v parcích.

Svaz pro pěstitele, floristy a veřejnost každoročně pořádá několik akcí. K nejvýznamnějším letos patří 47. ročník Mistrovství floristů ČR – Děčínská kotva, které se konalo na děčínském zámku ve dnech 16. a 17. května. Na seznamu akcí byla i jarní zahradnická výstava Floria v Kroměříži, kde členové svazu tvořili květinové sochy a stejně tomu tak se v polovině června konala akce Havířov v květech.

S využitím ČTK Tomáš Svoboda

47. MISTROVSTVÍ FLORISTŮ ČESKÉ REPUBLIKY – DĚČÍNSKÁ KOTVA 2018

VE DNECH 16. A 17. KVĚTNA SE NA ZÁMKU V DĚČÍNĚ USKUTEČNIL 47. ROČNÍK NEJSTARŠÍ A NEJVÝZNAMNĚJŠÍ FLORISTICKÉ SOUTĚŽE V ČESKÉ REPUBLICE, MISTROVSTVÍ FLORISTŮ ČR – DĚČÍNSKÁ KOTVA 2018, JAKO SOUČÁST MĚSTSKÝCH SLAVNOSTÍ V DĚČÍNĚ, S VÝSTAVOU PRO VEŘEJNOST OD 18. DO 20. KVĚTNA 2018.

Miriam Bučková – kabelka

Mistrovství floristů ČR – Děčínská kotva 2018 se odehrálo pod záštitou hejtmána Ústeckého kraje Oldřicha Bubeníčka, Ústecký kraj mistrovství současně zařadil mezi akce „Rodinného stříbra“ Ústeckého kraje. Hlavním pořadatelem je Střední škola zahradnická a zemědělská škola A. E. Komerse Děčín – Libverda, příspěvková organizace. Vyhlašovatelem a spoluorganizátorem soutěže je Svaz květinářů a floristů ČR, díky kterému je mistrovství základní platformou k výběru reprezentantů na mezinárodní floristickou soutěž profesionálů – Europa Cup a evropský floristický šampionát juniorů – Eurofleurs. Na zabezpečení soutěže se pravidelně podílí Ústecký kraj a statutární město Děčín, ale i řada dalších partnerů, bez jejichž finanční pomoci by nebylo možné soutěž pořádat. Odborným mediálním partnerem soutěže bylo vydavatelství Profi Press a jeho časopisy Floristika a Profi Florista. Hlavním květinovým partnerem mistrovství byla společnost KLIA cz s.r.o. Partnery tajné disciplíny se staly společnosti AGRO CS a.s., PLASTIA s.r.o., FLORCENTER s.r.o., KLIA cz s.r.o. a SKF ČR z.s.

Hlavní téma, v duchu kterého se odehrávala celá soutěž, letos nesl název „Jedno století“ a připomněl 100. výročí vzniku Československé republiky. Soutěž proběhla v juniorské a seniorské kategorii. Přihlášení floristé a studenti zahradnických škol soutěžili celkem ve čtyřech disciplínách, tři z nich byly předem zadány a jedna byla tajná. Všechny soutěžní

úkoly byly propojeny hlavním tématem soutěže a odkazovaly na období, osobnosti nebo klíčové okamžiky posledních sta let naší vlasti.

Od roku 2007 je při hodnocení soutěže používán evropský 100bodový hodnotitelský systém FLORINT. Při hodnocení letošního ročníku jsme měli tu čest přivítat v hodnotící komisi dvě mezinárodní porotkyně – Karolínu Ładyżyńskou-Skrzypiek z Polska a Victorii Salomon z Německa. Úkolem soutěžících v obou kategoriích v první disciplíně pod názvem „Kabelka paní radové“ bylo vytvoření nositelné květinové kabelky ve stylu první republiky. Druhou soutěžní disciplínou pod názvem „Kytice pro Martu“ byla volně vázaná kytice jako poděkování odvážným ženám období českého disentu. Třetí soutěžní úkol byl tajný a jeho zadání, spolu s materiály na jeho vytvoření, byly soutěžícím odhaleny až v průběhu soutěže. Jeho název byl „Retro budoucnosti“.

Druhý soutěžní den patřil poslednímu soutěžnímu úkolu, kdy soutěžící v kategorii junior zdobili květinami jednostopá motorová vozidla z kategorie novodobých veteránů. Soutěžící v kategorii senior měli za úkol vytvořit květinovou přízdobu automobilů z druhé poloviny 20. století. Soutěžní disciplína s názvem „Sametová“ byla tvořena a vystavena na nádvoří děčínského zámku. Do soutěže se letos přihlásilo 11 soutěžících v kategorii

Miriam Bučková – kytice

Miriam Bučková – veterán

Jindřiška Kadrnková – kytice

seniorů a 15 účastníků do kategorie juniorů.

Ve čtvrtek 17. května vyvrcholilo celé mistrovství slavnostním galavečerem v prostorách děčínského zámku. Vítězem a Mistrem ve floristice ČR pro rok 2018 v kategorii seniorů se stala paní Vlasta Sekyrková z Květinového ateliéru V Ráji, Lázně Bohdaneč, na druhém místě mezi seniory stanul

Jaromír Kokeš z Broskova mlýna a na třetí místo dosáhla Jindřiška Kadrnková z Květin Jindřiška, Děčín. Juniorským vítězem Děčínské kotvy a Mistrem floristou ČR pro rok 2018 v kategorii junior se opět stal Vlastimil Kucharovič ze Střední školy zahradnické a zemědělské A. E. Komerse, Děčín – Libverda, na druhé místo se probodovala Veronika Vítková z České zahradnické akademie Mělník a na třetí místo dosáhla Miriam Bučková

ze SOŠ polnohospodářstva a služeb na vidieku Žilina.

V rámci galavečera vydavatelství Profi Press pokřtilo novou floristickou publikaci o věncích a představitelé časopisu Floristika společně se SKF ČR a Střední školou zahradnickou a zemědělskou A. E. Komerse, Děčín – Libverda uvedli do floristické síně slávy paní Jarmilu Pejpalovou. Vyhlášení výsledků soutěže

svou produkcí doprovodil významný hudební host pan Felix Slováček. Vytvořené soutěžní práce byly přístupné veřejnosti na výstavě v prostorách děčínského zámku od pátku 18. do neděle 20. května.

*Tomáš Svoboda, tajemník Svazu květinářů a floristů ČR
Fotografie pro SKF ČR
Nikola Turková*

Jindřiška Kadrnková – kytice

Jindřiška Kadrnková – veterán

Jaromír Kokeš – kytice

Jaromír Kokeš – kabelka

Jaromír Kokeš – veterán

Vlastimil Kucharovič – kytice

Vlastimil Kucharovič – veterán

Vlastimil Kucharovič – kabelka

Vlasta Sekyrková – kabelka

Vlasta Sekyrková – detail kytice

Vlasta Sekyrková – veterán

Veronika Vítková – kytice

Veronika Vítková – kabelka

Veronika Vítková – veterán

MLÉČNÉ VÝROBKY JSOU TRENDY A COOL!

V období, kdy dítě sílí a roste, by měly být mléčné výrobky nedílnou součástí každého jídelníčku. Už během dětství nám naše maminky podávaly **mléčné výrobky prakticky každý den**. Představit si jakoukoliv domácnost bez jogurtů, mléka a mléčných výrobků je tedy skoro nemožné.

Mléko a mléčné výrobky jsou považovány za **základní zdroje vitaminů a minerálních látek**, které děti, v průběhu růstu, skutečně velmi potřebují.

„Mléko a mléčné výrobky zcela jistě tvoří důležitou součást vyváženého jídelníčku pro děti. **Jsou zdrojem bílkovin a důležitých vitaminů a minerálních látek**. Bílkoviny mléka a bioaktivní peptidy, které vznikají jejich trávením, mají významné účinky na lidské zdraví. **Jedná se o účinky antimikrobiální, protivirové, imunomodulační, významné účinky jsou na snížení krevního tlaku, který stojí v pozadí nemocí srdce a cév,**“ vysvětluje PhDr. Karolína Hlavatá, Ph.D.

Mléko a mléčné výrobky poskytují komplex látek důležitých nejen pro zdravý růst kostí, jako jsou **plnohodnotné bílkoviny**, z minerálních látek se jedná o **vápník, hořčík, sodík, draslík, fosfor, chlor, železo, měď, zinek, selen, jód**, z vitaminů to jsou jak **vitaminy rozpustné v tucích (A, D, E, K) a vitaminy B skupiny**. Za zmínku stojí především vápník, který se v mléčných výrobcích nachází ve velmi dobře vstřebatelné formě. O mléku a mléčných výrobcích lze tedy bez nadsázky mluvit jako o vitamínové bombě, které **děti potřebují denně na svém jídelníčku**.

„**Není nic zdravějšího v jídelníčku našich dětí, nežli mléko a zkvašené mléčné výrobky**. Ty totiž obsahují mnoho živin a zdraví prospěšných probiotických mikroorganismů, které dětské tělo, v době růstu, velice potřebuje i pro posílení imunity. **Každý den by mělo dítě sníst či vypít alespoň 2 až 3 mléčné výrobky**. Jak roste dětské tělo, a zvětšují se dětem kosti, tělo potřebuje mnoho vápníků a vitamínu D, který se nachází právě v mléčných výrobcích. Může to být jogurt, jogurtový nápoj nebo mléčný zakysaný výrobek,“ popisuje prof. RNDr. Jan Krejsek, CSc.

Je třeba zdůraznit, že mléko je komplexní potravinou přírodního původu.

Více na www.mlecnavlina.cz

AGRÁRNÍ KOMORA
České republiky

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SVAČINKY, KTERÉ DĚTI BAVÍ A OBOHATÍ JE

NENÍ SNAD DISKUTOVANĚJŠÍHO TÉMATU NEŽ STRAVOVÁNÍ DĚTÍ, KTERÉ SI SVÉ NÁVYKY PŘENÁŠEJÍ DO DOSPĚLOSTI. DŮLEŽITÉ JE, ABY SI DĚTI VYTVOŘILY K JÍDLU „ZDRAVÝ“ VZTAH. JE PROTO DOBRÉ JE ZAPOJOVAT DO SAMOTNÉ PŘÍPRAVY POKRMŮ.

Co by všechno měla obsahovat vyvážená strava našich nejmenších? Podstatné je dbát na dostatečný přísun nutričních látek, vitaminů a minerálních látek.

V období dětství a dospívání je zvlášť důležitý dostatek vápníku, protože kost dosahuje svého maxima (jak objemu, tak kvality) kolem 20. roku života. Co si tedy do té doby „nastřádáme“, ve stáří jako když najdeme. Pravidelná konzumace mléka a mléčných výrobků v dětství a dospívání pomáhá splnit výživové požadavky pro daný věk a celkově zvyšuje kvalitu a pestrost stravy.

Abyste dítě jedlo jídlo s chutí, je dobré jej zapojit do přípravy jednotlivých svačinek. Ideální příležitostí je příprava mléčných svačinek, jejichž sortiment je velmi pestrý.

Na dětech nechte výběr ovoce, zdobení. Starší děti se mohou ujmout míxeru nebo šlehače. Hotové pokrmy je vhodné hezky servírovat, dávat jim nádech svátečnosti, aby vypadaly jako „z cukrárny“. Neopomíjejte ani hezké stolování.

V případě, že dítě trpí alergií na mléčnou bílkovinu, je potřeba všechny mléčné výrobky z jídelníčku vyřadit, včetně másla. K doplnění bílkovin a vápníku je třeba hledat jiné zdroje (sojové, ořechové nebo obilninové nápoje), dostatečně často zařazovat ryby, libové maso, luštěniny.

„U dětí laktózoze intolerantních můžeme bez obav podávat bezlaktózoze mléčné výrobky nebo tvrdé sýry. Vždy záleží na stupni intolerance. Někteří dobře tolerují zakysané mléčné výrobky nebo tvarohy, jiní nesnáší laktózu ani v léku. Pro zmírnění potíží po požití mléka je možné využívat laktázové tablety.“

Tipy na mléčné svačinky:

- 1) mléčné koktejly
- využít můžeme mléko, zakysané mléko, tvaroh, jogurt a samozřejmě ovoce, př. mléko s banánem/malinami/jahodami/ananasem
- obměnou je přidávek jogurtu, pro zvýšení obsahu bílkovin lžíce tvarohu
- základem pro shaky může být i ovoce, mléčný výrobek se přidává v podobě

menšího množství tvarohu nebo jogurtu (př. ½ banánu, ½ oloupaného manga, voda, 2 lžíce bílého jogurtu, lžička sušených klíčků)

- pro zvýšení nutriční hodnoty nápoje můžeme přidat nastrohané ořechy, semínka, strouhanou čokoládu

2) mléčné dezerty

- základem může být tvaroh s ricottou, navrch horké ovoce (př. 1 tvaroh, 1 ricotta, vanilkový cukr, rozšlehat, navrch horké borůvky s trochou cukru)

se hodí i žervé, lučina (př. 1 lučina, 2 lžíce rostlinného tuku, 2 lžíce tvarohu, uvařený žloutek, ryby ve vlastní šťávě. Vše promícháme, přidáme nadrobno nasekanou cibuli, vaječný bílek a okurku. Dochutíme solí a citronovou šťávou.)

4) tvarohové buchtý, koláče (př. rychlý tvarohový koláč: 2 polotučné tvarohy, 1 zakysaná smetana, ½ hrnku mléka, 1 pudinkový prášek, vanilkový cukr, 1/3 hrnku moučkového cukru, 200 g

PROJEKT AGRÁRNÍ KOMORY ČR POD TITULEM NASKOČ NA MLÉČNOU VLNU JE JIŽ TŘETÍM ROKEM REALIZOVÁN ZA FINANČNÍ PODPORY MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ S CÍLEM ZLEPŠIT STRAVOVACÍ A POHYBOVÉ NÁVYKY DĚTÍ A MLÁDEŽE.

- ovoce / ovocný salát se zakysanou smetanou/šlehačkou
- kombinace pudinku a tvarohu, tvaroh se želatinou – tato náplň je ideální pro lehké dorty, až už z piškotů, nebo z piškotového těsta
- lze využít i tučnější výrobky, např. mascarpone, žervé, lučinu.

3) tvarohové pomazánky v kombinaci s ovocem nebo zeleninou

- variant je mnoho, na pomazánky

drobného ovoce nebo jahod. Na žmolenu: hrnek polohrubé mouky, max. ½ hrnku cukru, ¾ prášku do pečiva, 120 g másla. Polovinu žmolanky nasypeme do pekáče, navrstvíme tvarohovou směs, navrch nasypeme zbytek žmolanky. Pečeme na 175 °C, dokud povrch koláče nezrůžoví.)

5) Na mléko, tvaroh nebo jogurt nezapomínáme ani při přípravě obilninových kaší – obohacení stačí jedna lžíce.

Doporučený denní příjem vápníku pro děti (podle Společnosti pro výživu)

předškoláci	900 mg
děti 7–10 let	1100 mg
děti 11–14 let	1100 mg

Desatero „zdravého žačka“

Jak by tedy měla vypadat výživa dětí a dospívajících, aby byla plnohodnotná, vyvážená a nepřinášela výše zmíněná rizika? Důležité je zacílit pozornost nejen na děti, ale celou rodinu, protože rodina je místem, kde se vytvářejí a posilují stravovací a pohybové zvyklosti.

1. Snažme se, aby děti měly pestrý jídelníček.
2. Dbejme na dostatečný příjem ovoce a zeleniny (celkem alespoň 5 porcí, z toho 3 porce zeleniny a 2 porce ovoce).
3. Dbejme, aby strava dětí byla bohatá na obilniny a výrobky z nich.
4. Ve stravě sledujeme množství tuku, omezíme příjem uzenin a tučného masa.
5. Ve výživě dětí má být dostatek mléka a mléčných výrobků, ve výběru upřednostňujeme polotučné mléčné výrobky, sýry do 30 % tuku v sušině, přírodní sýry. V dětské výživě má být dostatek kvalitních bílkovin. Dobrymi zdroji je libové maso, ryby, vejce, mléčné výrobky, luštěniny.
6. Opatrně se solí; hotové pokrmy nedosolujte, nedávejte dětem slané pochutiny a instantní potraviny.
7. Zajistíme střídmost v konzumaci cukru, sladkostí a slazených nápojů.
8. Dbejme na dostatečný pitný režim (alespoň 1,5 l/den).
9. Nenecháme děti přejídat ani hladovět, často se zamýšlíme nad jejich růstem, tělesnou výškou a hmotností.
10. Učme děti zdravému způsobu života svým vlastním příkladem.

Více na www.mlecnavlina.cz

LEGENDÁRNÍ LIDOVÁ VYŠÍVAČKA Z PODLUŽÍ „TETIČKA KOMOSNÁ“ TÉMĚŘ VE 100 LETECH ŠIJE KROJE. „ZA ŽIVOT UŽ JICH BYL VAGÓN,“ ŘÍKÁ

LEGENDÁRNÍ LIDOVÉ VYŠÍVAČCE Z DOLNÍCH BOJANOVIC PANÍ RŮŽENĚ KOMOSNÉ BUDE NA PODZIM UŽ 98 LET. PŘESTO ALE JEHLU, BAREVNÉ BAVLNKY, KORÁLKY ČI FLITRY ANI SUKNO NA PŘEKRÁSNÉ KORDULKY ODLOŽIT DO KOUTA JEŠTĚ NEMÍNÍ. I KDYŽ SI UŽ ZAUČILA V RODINĚ NÁHRADU, PODLUŽÁCKÉ KROJE, KTERÉ MILUJE STEJNĚ JAKO LIDI A TRADICE V REGIONU, ŠIJE I VE SVÉM VĚKU DÁL. SVOU PRÁCI TOTIŽ MILUJE.

Na Podluží není snad nikdo, kdo by tuhle drobnou energickou stařenku neznal. Kvůli krojům u ní zvoní už pětasedmdesát let půlka Podluží. A nejen to. Kroje šije a opravuje celý život. A nejen pro milovníky tradic z folklorního regionu na Břeclavsku a části Hodonínska, ale i pro přespole, jak vždycky zdůrazní. Když jsem jednou ráno vytočila její mobilní telefon, ozvalo se na druhé straně drátu roztomilým podlužáckým nářečím: „Haló, stařenka. Rozhovor? Aha, tož dobře teda, dojeďte. Ale dopoledna, já dopoledna šiju nebo su na na poli!“ Tetička Komosná, jak jí v rodině Dolních Bojanovicích všichni říkají, je ve své obci celebrita. A vůbec na celém Podluží.

Dolní Bojanovice jsou malebné poklidné městečko kousek od rakouských hranic. Říká se mu Moravský Vatikán. Lidovci tady totiž v každých volbách spolehlivě převládají všechny ostatní strany. „Pan farář doporučil,“ říkají místní, když se jich zeptáte, proč volí tak, jak volí. Když se tam starousedlíků zeptáte, kde

paní Komosná bydlí, ozve se pokaždé posvátně: „Potřebujete kroj, že? Jedte ke kostelu, doprava, doleva a na rožku je baráček s podlužáckými ornamenty.“ Není nikdo, kdo by ji v obci neznal. Nosí na hlavě pečlivě vyžehlený kvítkovaný šátek a na sobě jupku, jak to mívají stařenky na dědinách na Podluží či na Moravském Slovácku. „Zrovna sem došua z kosteua a domodliua sa breviář,“ zašvitořila podlužácky po ránu, když jsme si začaly o krojích a její krásné práci povídat.

Tahle akční praprababička ještě dva roky před magickou stovkou úřaduje s jehlou stejně bravurně, jak to dělala tři čtvrtě století. Excelentní lidová vyšivačka si ve své dílničce ve dvoře malého domečku stále hraje s flitry, bavlnkami, korálky a malovanými mašlemi ke krojům. A k tomu se od jara do podzimu ohání motykou na poli. A taky pečce božské patenty s povídky a mákem, krajovou babičkovskou specialitu, kterou už dnešní hospodyňky raději ani nezkouší. Je s tím

totiž půl dne práce a binec v celé kuchyni. Tetičce Komosné to ale vůbec nevadí.

„Nedávno se tady zastavovali známí, kterým jsem šila kroje pro celou rodinu. Dělaua sem zrovna patenty, tož sem jich zavolaua dál. A říkám, že dělám patenty. Už už vám jich namažu, ať jich máte čerstvé. Ti se oblizovali až za ušima. A říkali: „Teda, teti, to sem neměu od děcka. To je tak strašně dobré! Jak sa to děuá? Dajte ně recept.“ Já na to, hochu, to nic není. Nastrůháš den dopředu uvažené brambory, trocha huadké mŭky, vajíčko a sůl a je to!“ smála se, když mi popisovala tuhle příhodu. Ale zpátky k tomu, proč je tetička Komosná na Podluží a v širokém okolí tak populární. Tedy ke krojům, které se v mnoha rodinách dědí z generace na generaci a lidé na vesnicích od Moravské Nové Vsi a Mikulčic až po nevím co si je střeží jako oko v hlavě.

Kdyby měla Růžena Komosná spočítat, kolik kordulek, pánských krojových košil

nebo ženských rukávců za svůj život ušila nebo vyzdobila srdíčky, tulipány či jablíčky, nejspíš by se prý už snad ani nedopočítala.

„Jejda, to byly stovky krojů! Už by jich byu vagón! Měla sem takovů knížku, kam sem si od všechých zapisovaua míry. A tá už je úplně plná, už su na konci,“ směje se. Paní Komosná šije celý život. Od nevidím do nevidím. „Jehla mně je asi souzená. Měla jsem jen jednoho syna, víc dětí mně Pánbíček nedau. Měu pro mě asi jiné poslání. Dělat radost lidem krojovanů krásů,“ vypráví. Vzala si krejčího, který prý vypadal jak za groš kudla, než si ho po svatbě vykrmila. Když jí místní řezník těsnou před vdavkami řekl: „Ná, Růžo, jak řa užíví? Dyť je jak sušíka!“ Odsekla mu prý se smíchem: „Šak jehlu unese, tož co!“ Po smrti manžela byla Růžena Komosná jediná, kdo na Podluží ručně vyšíval mužské krojové kalhoty červenice. Mají tak složité vzory, že je zvládne jen skutečný mistr řemesla. Pod rukama jí za život prošly stovky krásně zdobených kordulek a pod ně nejspíš tisíce mužských košil. Červenou nebo černou bavlnkou na ně s láskou vyšívala vzory, na něž čerpala inspiraci v přírodě kolem sebe.

Takový kroj, to je na jižní Moravě vzácnost. Umělecké dílo. Dědí se v rodině z generace na generaci, a dokonce se dává i jako svatební dar. Některé mají i sto let. Kdo si ho chce nechat ušít, aby mohl na hody vyrazit do průvodu a večer na tancovačku s chasou, ten si pěkně proluftuje peněženku. „V dnešní době je to opravdu hodně drahé, musí se na to kolikrát skládat celá rodina, aj babičky a dědeci. Mužský podlužácký vyjde klidně na třicet tisíc korun. Červenice deset, dalších čtrnáct tisíc krojové boty. Na dalších pět vyjde košula. A když chce nekdo pěkné kosarové mašle, to je dalších šestnáct set za metr,“ vypočítává krojová podlužácká královna.

Když jsem téhle energické stařence s obdivuhodnou chutí do života navrhla, že tady zkrátka „bude muset“ být do sto deseti, protože je nenahraditelná, a kde by ta půlka jižní Moravy zvonila, když potřebuje kroj, rozesmála se. „Šak

naša Markétka už dvě sta červenic také vyšiu, tož to tak zlé nebude!"

Zeptejte se tetičky Komosné, který kraj miluje ze všeho nejvíc a rozzáří se. „No, který, tož náš, Bojanovský! Nejen že je pěkný, Bojanovský kraj, to je grácia, kraj pro pořádné chuapy. To nemože nosit leccjaký ozembúch, to mosí nosit krásný, urostlý, inteligentní čuověk, který umí aj pořádně verbovat," je přesvědčená lidová vyšívačka, jejíž práci obdivovali kdysi i v Číně, a dokonce na Kubě. Když si u manželů Komosných zadal před lety ušít kroje Státní soubor písní a tanců, to prý snad ani nespali. „To sem mysleua, že zbuázním. Od rána do noci, furt navlékat bavlnky. Ale když jsem to pak skládaua do tych kufrů, to vám byla taková krása! Všecko novučké. Úplně

mně srdéčko poskakovalo!" vzpomíná s láskou nejslavnější obyvatelka Dolních Bojanovic.

Tetička Komosná, to ale není synonymum jen pro precizní krojovou krásu. Ona také celý život ochotničila. „Já jsem hrála a můj Michal byl režisér. To sme sa dycky nasámli. Když sme hráli ty divadua, napekla sem koláčů, Michal vzau demižon vína a už sme šli. A jaká já sem bývaua tanečnica!" zavzpomíná se smíchem v hlase. Na každých bojanovských hodech ještě zpívá s muzikou. „A jaká já su tanečnica! A jaká Sokolka sem byua ohebná! Šak eště teď denně pořád po ránu cvičím. Z toho šití je totiž člověk jak guča. Aj práci na poli je potřeba dělat, abyste sa pořádně protáhua," radí, jaký je na vesnicích na

Podluží recept na dlouhý život. I když už má geniální vyšívačka tetička Komosná následovce, kroje stejně šije dál. I ve svém věku, kdy už by měla zasloužený nárok na odpočinek. „Já to totiž miluju tů práci," přiznává s pokorou.

Pro tetičku Komosnou je odpočinek ztráta času. Každý den si ještě i sama vaří. „Včera sem měua řízek s novým bramborem a zelený salát ze zahrádky. To mám ráda, tak si pokaždé misku udeuám. A když nejsu na poli, tož šiju. Zrovna teď si u mě objednu kordulu jeden muadý chuapec, co sa sem přizieniu. Tož na ňu akorát našívám flitry. Je to piplačka, ale já tu práci miluju," uzavřela. Povídat si s takovou pozitivní osobností v dnešní hektické době, v tom bavlnkovém retro království

tetičky Komosné, je opravdový balzám na nervy. Když jsme z její skromné dílničky odcházely, ukázala mi ještě svůj malý vinohrad, který sama okopává, chytla mě za ruku a zamrkala spiklenecky: „Jejda, já sem vám nic nenabídua. To su ale, co? Pote, dám vám štopečku slivovice!" Byla jsem autem, takže snad někdy příště. Bylo to ale od ní tak milé, že jsem se neudržela a tetičku Komosnou pohladila po tváři...

Takže, potvrzeno, sečteno: Tradice je tradice. Kdyby ale legendární lidové vyšívačky tetičky Komosné nebylo, kdoví, jestli by pestrost krajů Podluží pomalu nezanikla...

Hana Raiskubová
Foto: autorka

ZACHRAŇUJÍ PAMÁTKU PO ZATOPENÉ VESNICI MUŠOV. KOSTEL UPROSTŘED VODNÍ NÁDRŽE CHÁTRÁ

PASOHLÁVKY – JE TO JEDINÝ OSTROVNÍ KOSTEL V REPUBLICE. ROMANTICKÉ MÍSTO LÁKAJÍCÍ K PROHLÍDCE. KOSTEL SV. LINHARTA UPROSTŘED VOD NOVOMLYNSKÝCH NÁDRŽÍ NA JIŽNÍ MORAVĚ ALE TAKÉ MEZI DOMÁCÍMI STÁLE VZBUZUJE NOSTALGII A VZPOMÍNKY NA ZATOPENOU VESNICI MUŠOV. I KDYŽ SE TAK STALO ZHRUBA PŘED ČTYŘICETI LETY. ČAS V TOMTO PŘÍPADĚ HOJÍ RÁNY POMALU. VZÁCNÝ KOSTEL ZE 14. STOLETÍ, KTERÝ JE NEJSTARŠÍM ROMÁNSKÝM KOSTELEM NA MORAVĚ, RYCHLE CHÁTRÁ. NADŠENCI SE SPOJILI A ZALOŽILI SBÍRKU NA JEHO ZÁCHRANU.

Nejvíce trpí stavba podmáčením, povětrnostními podmínkami na nechráněném stanovišti uprostřed vod. Ale také ptačími obyvateli, kteří si ostrov oblíbili a zabydleli se tam. Je totiž součástí ptačí oblasti NATURA 2000. V neposlední řadě sem nekontrolovaně proudí nadšení turisté a jejich působení je znát. Před třemi lety dostal kostel alespoň novou střechu, protože do té staré zatékalo. Vyšla na sto tisíc korun. Potřebná konzervace stavby se ale oddaluje. „Stále strádáme peníze ve sbírce. Zatím jich není dost," řekl iniciátor záchrany kostela a zastupitel Pasohlávek Tomáš Ingr. V současné době je na transparentním účtu veřejné sbírky zhruba 147 tisíc Kč. Ty na konzervaci kostela nestačí. „Chtěli bychom letos vypsát výběrové řízení na projektanta a příští rok projektovat. Ale musíme se ještě domluvit s památkáři. Jde o památkově chráněný objekt," připomněl Ingr. Podle něj není zatím jasné, kolik peněz budou opravy stát.

V plánu je také legální zpřístupnění kostela, vyhlídka na věži, v interiéru kostela by mohla vzniknout expozice, která bude návštěvníky informovat nejen o historii kostela a zaniklé obci Mušov, ale také o celém vodním díle a místní fauně i flóře. Lidé se s Mušovem rozloučili v roce 1978. „Jeden večer jsme se všichni sešli v hospodě. Stále dokola jsme zpívali píseň Hospůdko, hospůdko malá,

Kostel sv. Linharta uprostřed Novomlýnských nádrží je jedinou památkou na zatopenou obec Mušov. Romantický pohled láká filmaře, fotografy i turisty. Stojí na místě víc jak 600 let, nyní rychle chátrá

hospůdko začouzená. A plakali přitom," uvedla dříve pamětnice Mária Dubšová. Kostel je teď jedinou stavbou, která připomíná zaniklou obec Mušov, a proto má pro mnoho lidí stále citovou hodnotu. Představuje jejich jedinou vzpomínku na dětství a místa, v nichž vyrůstali. Nikdy ale nebudou moci ukázat svým potomkům dům, ve kterém prožili dětství, ani kam chodili do školy nebo kde si hráli. Kostel se tak stal společným symbolem

vzpomínek. V něm byli pokřtěni, měli svate přijímání, svatby.

Láká filmaře a fotografy, je ikonou turistiky

Kostel uprostřed vodní hladiny je symbolem nejen Novomlýnských nádrží a rekreační oblasti Pasohlávek, ale v posledních letech se stal i symbolem celého Jihomoravského kraje, hlavně díky filmovému průmyslu. Proslavil ho film

Bobule a jeho četné záběry se objevily i v seriálu Vinaři. Stále častěji se objevuje na nejrůznějších propagačních materiálech a snímcích. Kostel uprostřed vodní hladiny jen tak někde nenajdete. Jedinou podobnou stavbu mají ve Slovinsku, v městečku Bled, kde je však kostel uprostřed jezera volně přístupný a mezi turisty hojně vyhledávaným lákadlem.

Text a foto: Dagmar Sedláčková

NESEĎTE „ZA PECÍ“, POJEĎTE NA JIŽNÍ MORAVU!

TIPY NA VÝLETY ZA VÍNEM, FOLKLOREM I REGIONÁLNÍ GASTRONOMIÍ

LÉTO JE TADY A S NÍM DOBA DOVOLENÝCH A PRÁZDNIN. POKUD PŘEMÝŠLÍTE, KAM SI VYRAZIT NA VÝLET, VYDEJTE SE TŘEBA ZA FOLKLOREM, KULTUROU, VÍNEM ČI GASTRONOMIÍ NA POHODOVÝ JIH MORAVY. AGROBASE VÁM I V TOMTO ČÍSLE OPĚT PŘINÁŠÍ PÁR SKVĚLÝCH TIPŮ, KTERÉ VÁM ZPŘÍJEMNÍ HORKÉ LETNÍ DNY A PŘINESOU NEZAPOMENUTELNÉ ZÁŽITKY Z KRAJE DOBRÉHO VÍNA A BOHATÝCH LIDOVÝCH TRADIC.

Mezinárodní folklorní festival Strážnice 2018

Strážnice: Amfiteátr v zámekském parku, Skanzen, budova zámku, 21.–24.6.2018
Největší a zároveň nejstarší folklorní festival v Evropě se v jihomoravské Strážnici koná tradičně poslední víkend v červnu. Letos se na něj sjedou tisíce návštěvníků už po třiasmdesáté. Během festivalu se můžete potěšit krásou lidových písní, tanců a krojů ve slavnostním průvodu i v mnoha různých pořadech, zkusit si i tance z cizokrajných koutů světa a společně si zazpívat a zatancovat u lidových muzik. Organizátoři i letos chystají vystoupení tuzemských i zahraničních souborů. K vrcholům festivalu bude již tradičně patřit i Soutěž o nejlepšího tanečníka slováckého verbuňku. Festival probíhá nejen na amfiteátrech v zámekském parku, ale také ve vinohradnickém areálu a před usedlostmi v nedalekém strážnickém skanzenu. Cena permanentky je 550 Kč. Více informací na www.festivalstraznice.cz, www.nulk.cz

Historickými vlaky na výlet do Lednice

Lednice: nádraží, víkendy až do září 2018
Vydejte se o víkendech a státních svátcích do Lednicko-valtického areálu motoráčkem Hurvínkem nebo ve dnech parního provozu historickým vlakem s lokomotivou Skaličák. Motoráčky na vás čekají po celé léto až do 9. září, parní vlak vás pak svezí 15. září. V tyto dny se zájemci mohou také za snížené vstupné podívat do muzea na Zámekském náměstí. Cena zpáteční jízdenky motoráčkem je 50 Kč, parním vlakem pak 100 Kč. Další informace na www.cd.cz/nostalgie

Léto otevřených sklepů v Pavlově

Areál vinných sklepů Pavlov (Pálava), červen–9. září
Budete trávit letní dovolenou na jižní Moravě? Pak určitě navštivte pavlovské sklepy na akci „Léto otevřených sklepů“! Pavlovští vinaři již několik let zvou milovníky vína, aby poznali pavlovská vína přímo v místě jejich vzniku – historických vinných sklepech. V letní sezóně bude mít každý týden otevřeno jedno vinařství.

Otevírací doba je pátek odpoledne (16.00–20.00 hod.), sobota (10.00–18.00 hod.) a neděle (10.00–14.00 hod.) Při návštěvě budete mít možnost prohlédnout si historické sklepy, poznat osobně jednotlivé vinaře, ochutnat skvělá pavlovská vína a samozřejmě si je také nakoupit s sebou do svého vinného archivu. K ochutnání bude zpravidla 10–12 vzorků. Součástí ceny ochutnávky je výklad vinaře k jednotlivým vínům, voda a neutralizační pečivo. Uvedené termíny (pátek odpoledne, sobota, neděle) a rozpis služeb jednotlivých sklepů jsou garantovány jako minimální. Většina sklepů bude mít otevřeno i mimo garantované termíny – návštěvu s ochutnávkou a nákupem vína je možno uskutečnit ve všech vinařstvích po předchozí domluvě telefonem nebo e-mailem. Rozpis Léta otevřených sklepů pro rok 2018 naleznete na www.otevrene-sklepy-pavlov.cz.

Zámekský košť vín Valtice

Valtice: zámek, 23. června 2018
Ochutnávka vín z ročníků 2016 a 2017

z produkce rodinného vinařství CHÂTEAU VALTICE a Vinařství Kovacs Novosedly pro všechny milovníky špičkových moravských vín. Rezervace míst doporučena. Všechny milovníky špičkových moravských vín zvou organizátoři do hlavního města vína, do Valtic, kde v sobotu 23. června 2018 proběhne již tradiční Zámekský košť. V případě rezervací účasti předem činí vstupné 500 Kč. Zahrnuje raut a poukaz v hodnotě 100 Kč na nákup vína z produkce obou vinařství. Pro více informací klikněte na: www.vsaltice.cz/Zamecky-kost-vin

Mikulovské hudební a divadelní léto

Mikulov: náměstí, restaurace, hotely a vinné sklepy, 1. 7.–31. 8. 2018
V Mikulově již několikátou turistickou sezónu běží bohatá nabídka hudebních a divadelních představení. Během prázdnin se konají pravidelné cimbálové soboty ve vinných sklepech a místních restauracích, koncerty různých žánrů se odehrávají na mikulovském náměstí, pouliční vystoupení a divadla v centru historického města, kostýmované či noční prohlídky se pořádají v několika historických objektech. Více na www.mikulovskarozvojova.cz

Noční prohlídky zámku Lednice

Lednice, 20., 21., 27., 28. 7. 2018
Letos na téma Filmový zámek. Staňte se spolu s námi hvězdami stříbrného plátna: vyřešte detektivní záhadu spolu s Herculem Poirotem, zažijte romantický příběh jako na Titanicu, ocitněte se v osmdesátkovém muzikálu či zakuste pravou akční honičku s Jamesem Bondem. Přijďte zhlédnout vaše oblíbené filmové postavy v situacích, které by ani Spielberg nevymyslel. Již jubilejní 10. noční prohlídka se konají po čtyři večery, a to 20., 21., 27. a 28. července 2018. Kvůli tradičně velkému zájmu je nutná telefonická rezervace na čísle 519 340 128. www.zamek-lednice.com

Hana Raiskubová

Foto: Archiv NÚLK Strážnice

POKLADY Z KUCHYNĚ NAŠICH BABIČEK

HONZOVY BUCHTY. MAKOVO-POVIDLOVÁ KLASIKA, KTERÁ VRACÍ DO DĚTSTVÍ

KYNUTÉ „HONZOVY“ BUCHTY, TO JE STARÁ ČESKÁ KLASIKA A TRADICE, BEZ KTERÉ SI ANI NEUMÍME PŘEDSTAVIT PÁTEČNÍ OBĚD U BABIČKY NA MORAVSKÉM SLOVÁCKU. JE TO JAKO SYNONYMUM PRO SOUSLOVÍ „KRÁSNÉ DĚTSTVÍ“. TYHLE BUCHTY, NA KTERÉ SI DNES NE KAŽDÁ HOSPODYŇKA TROUFNE, NAŠE BABIČKY UMĚLY TAK, ŽE SE PO NICH KAŽDÝ OBLIZOVAL JEŠTĚ DVA DNY.

Dají se plnit čímkoli. Moje babička Marie Lopraisová z Vracova nám je pokaždé pekla s nějakou jinou náplní. S tvarohem, domácí hustou mermeládou, ale hlavně s povidly, která vařila na podzim ve velkém kotli z našich domácích trnek, které jsme měli v zahrádce. A taky s mákem, který si sama pěstovala na poli nad Vracovem.

Brávala mě tam jako čtyřleté děcko s sebou na kávu a celou cestu mě učila poznávat luční kvítka, která rostla podél polní cesty. „Heřmánek je na všecko. Na bolavý žaludek, na horečku, na záněty a aj když člověk nemůže v noci spát,“ říkávala. To bylo pokaždé dobrodružství, když jsme se jako malé se sestrou do takové pocukrované babiččiny buchty s chutí zakously a byly zvědavé, co v ní bude! Vařila k nim obyčejnou meltu, která nám jako děckám vůbec nechutnala. Dnes ji k Honzovým buchtám, snad z nostalgie, vařím i já.

Kynuté buchty jsou vděčné a nejspíš asi i věčné. Čas od času jim neodolá nikdo. Kynuté těsto se skvěle hodí k hustým polévkám. Moje babička dělala většinou buchty v kombinaci s hrachovou a čočkovou polévkou s voňavou majoránkou nebo fazolovou polévkou s noky, ve které vyvařila pokaždé kůžu z domácího špeku ze zabíjačky. Tenkrát se opravdu jídlo považovalo za Boží dar a nic se nevyhazovalo.

V naší rodině je občas děláváme i s gulášovkou nebo s jemnou frankfurtskou polévkou s párkem. Pokaždé, když je skládám na plech a mažu rozehřátým sádlem, si ale vzpomenu na babičku, jak říká: „Děcka, taková maková buchta, tá je stejně lepší jak kus masa nebo kačena na hody!“ A já jí dodnes dávám za pravdu...

Hana Raiskubová
Foto: autorka

RECEPT NA KYNUTÉ HONZOVY BUCHTY:

Na těsto:

- 500 gramů hladké výběrové mouky
- půlka másla
- špetka soli
- 2 žloutky
- citronová kůra
- 1 vanilkový cukr

Na kvásek:

- 3 dcl mléka
- 10 lžiček krystalového cukru
- ¾ kostky droždí
- sádlo na potřetí buchty

Postup:

Do velké mísy si prosejeme mouku a uděláme do ní důlek. Mouku osolíme a vmícháme do ní prášek do pečiva. Mezitím si na sporáku ohřejeme mléko, ve kterém rozpustíme cukr a rozdrobíme kvasnic. Jakmile kvásek vzejde a má pořádnou „čepici“, vlijeme jej do mouky. Postupně přidáme žloutky, nastrouhanou citronovou kůru a rozpuštěné máslo, které nesmí být příliš horké. Těsto pořádně umícháme a necháme kynout pod utěrkou na teplém místě. Po zhruba hodině jej přemícháme a znovu přikryjeme utěrkou na dalších alespoň

Tvarohová náplň:

- 1 kostka tvarohu nebo 250 gramů váženého tvarohu
- 1 celé vejce
- moučkový cukr podle chuti
- 1 vanilkový cukr
- vanilkový pudink
- nastrouhaná citronová kůra

Postup přípravy:

Vše smícháme dohromady a pořádně promícháme náplň do hladka. Můžeme použít ruční šlehač.

45 minut. Čím je těsto nakynutější, tím budou buchty po upečení nadýchanější. Připravíme si vál, který posypeme hladkou moukou. Pak už následuje tvoření hromádek z těsta, které vždy rukou rozpláceme. Pokud se těsto při vytahování z mísy lepí na lžici, pokaždé ji namočíme na mouku, aby šlo těsto krásně dolů. Na vále bochánky také pomoučíme. Na rozplácnutý bochánek dáme lžičkou náplň. Co se do buchty vejde, ale tak, aby náplň nevytékala. Buchty pevně spojíme a začneme klást do řad za sebe do vyššího vymazaného plechu. K tomu použijeme horké

Maková náplň:

- mletý mák – cca 100 gramů
- 3 dcl mléka
- moučkový cukr dle chuti
- 1 vanilkový cukr
- rum dle chuti
- špetka skořice
- kelímek povidel

Postup přípravy náplně: Mletý mák spaříme horkým mlékem a přidáme ostatní ingredience. Přimícháme kelímek povidel, případně necháme náplň jen makovou.

sádlo a peroutku. Klademe vedle sebe maximálně 5 buchty, pokud jsou menší, může jich být i šest. Buchty na plechu potřeme rozehřátým sádlem a necháme dalších 15 minut kynout. Teprve pak vložíme do horké trouby. Pečeme do zlatova na 180 °C zhruba 25 minut. Po vychladnutí buchty naskládáme na táč a pocukrujeme mletým cukrem, ve kterém rozmícháme vanilkový cukr. Podobně můžeme Honzovy buchty naplnit třeba hustou marmeládou, velmi osvěžující je například malinová nebo borůvková marmeláda v kombinaci s tvarohovou náplní.

FOTOREPORTÁŽ: KOSATCOVÝ RÁJ NA SKELNÉ NA ŠUMAVĚ

Jednou z nejoblíbenějších turistických lokalit, především pro občany České republiky, je Národní park Šumava a jeho okolí. Na některých místech se lze na přelomu jara a léta pokochat, kromě jiného, také pohledem na četné

trsy divokých kosatců v lokalitě známé jako „Kosatcový ráj na Skelné“, v místě zaniklé stejnojmenné osady.

Petr Havel,
foto Nina Havlová

Chata „Rovina“, kde se dá zaparkovat auto a vydat se ke kosatcové louce

Cestu k louce (cca 1 km od výchozího místa) lemují krásné výhledy na Šumavu

V blízkosti kosatcové louky jsou i romantické mokřady

Divoký kosatec v detailu

Tak vypadá v reálu kosatcový ráj

Některé místní stavby demonstrují totální soulad s přírodou

HOSTIA VALNÉHO ZHROMAŽDENIA SPPK

NA XXXI. VALNOM ZHROMAŽDENÍ SLOVENSKEJ POĽNOHOSPODÁRSKEJ A POTRAVINÁRSKEJ KOMORY V NITRE DŇA 3. MÁJA SA ZÚČASTNILI VIACERÍ VÝZNAMNÍ HOSTIA NAPRIEČ CELÝM AGROPOTRAVINÁRSKYM SEKTOROM.

Pred delegátmi vystúpila podpredsedníčka vlády SR a ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Gabriela Matečná. Vo svojom príhovore sa dotkla aj súčasnej situácie so zneužívaním agrototácií a vyhrocovaním verejnej mienky.

„V dnešnej dobe je jedinou cestou, akou dokážeme pozdvihnúť agrosektor, slušná a odborná diskusia. Tvrdiť však, že potravinovú sebestačnosť dokážu zabezpečiť malí a mladí, je častokrát zle chápané a interpretované,“ vysvetlila Matečná.

Podpredsedníčka vlády priblížila prítomným delegátom najnovšie aktivity, na ktorých ministerstvo pracuje: zelená nafta, rizikový fond, zrýchlenie procesov pri vyplácaní priamych platieb. Hovorila aj o nekalých obchodných praktikách a o zneužívaní dominantného postavenia niektorými obchodnými reťazcami a aj o pripravovanej zmene v zákone o neprimeraných podmienkach v obchodných vzťahoch, ktorých predmetom sú potraviny. „Nemôžeme stále podporovať automobilový priemysel, Slováci sa z áut nenajedia. Štát si musí uvedomiť strategickú dôležitosť nášho sektora a podľa toho sa aj správať,“ doplnila ministerka.

Veľký potlesk za svoje vystúpenie dostal prezident Agrárnej komory ČR Zdeněk Jandejsek. Už v úvode svojho vystúpenia sa pýtal, či budeme odovzdávať náš sektor západným trhom. Podľa Zdeňka Jandejseka Česká republika a ani Slovenská republika nedbajú o to, že potraviny by sme si mali vyrobiť sami a že by sme si mali zaistiť sebestačnosť v potravinách mierneho pásma. „Súčasný stav je taký, že príprava Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ je opäť ako pred 7 rokmi postavená tak, aby krajiny, ktoré majú obrovskú ekonomickú silu, si vytvorili ďalší priestor na získavanie trhu. Systém zastropovania je postavený len preto, aby sa malé hospodárstva v starých krajinách EÚ-15 mohli združovať a vytvárať ekonomickú výrobu. Naozaj si myslia politici, ktorí tu rozhodujú, že sme hlúpi a vieme toto všetko stráviť? Máme jedinečnú možnosť, aby sme si vytvorili rovnoprávne podmienky a povedali na rovinu, že jednotný trh v EÚ neexistuje. Hovoríme o voľnom pohybe osôb a kapitálu, a to je pravda. Ale jednotné podmienky pre obchod a potraviny nie sú. Nie je možné, aby sme konkurovali s niekým, kto má 3-4-násobne vyššie národné dotácie. Chcel by som vám popriať, aby ste sa aktívne

Emil Macho [za pultom], nový predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory, foto archív SPPK

všetci pričínili o to, aby sme mali po roku 2020 skutočne porovnateľné podmienky na spoločnom európskom trhu,“ uzavrel svoj príhovor Zdeněk Jandejsek, prezident Agrárnej komory ČR.

Výkonný podpredseda Združenia miest a obcí Slovenska Jozef Turčány pred delegátmi uviedol, že v rámci ZMOS-u budú podporovať tie projekty, ktoré umožnia v obciach a v mestách dostať do jedálňi čerstvé regionálne potraviny, a nie výrobky z niekoľkomesačnou trvanlivosťou. „Som presvedčený, že pri vyjednávaní o budúcej SPP EÚ pomôže tejto krajine práve SPPK, aby sme si zachránili a podporili to, čo tu máme,“ uviedol Turčány.

Milan Dolňan, predseda Slovenskej lesníckej komory, hovoril aj o nedostatku finančných prostriedkov v ich odvetví. Aj preto sú podľa M. Dolňana lesníci pripravení v budúcnosti podporiť Slovenskú poľnohospodársku a potravinársku komoru v organizovaní rôznych spoločných aktivít, ktoré by priniesli viac peňazí do agropotravinárskeho a aj do lesníckeho sektora.

Tomáš Malatinský, prezident Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení, ocenil spoluprácu s SPPK. Poďakoval dnes už bývalému predsedovi SPPK Milanovi Semančíkovi za jeho prácu a za príkladnú spoluprácu s AZZZ.

Odznelo v diskusií

V ďalšej časti sa delegáti valného zhromaždenia mohli zapojiť aj do diskusie. V nej vystúpil člen dnes už bývalého

Predstavenstva SPPK Marián Kohút, ktorý rovnako hovoril o Spoločnej poľnohospodárskej politike EÚ.

„Chcem upozorniť na vážnosť situácie vo vzťahu k Bruselu a na vybojovanie si lepších podmienok. Dištancujem sa od veľkých nadnárodných firiem a samozásobiťských a polosamozásobiťských fariem. V tejto sále sedí drvivá väčšina zástupcov profesionálnych rodinných fariem bez ohľadu na právnu formu a výmeru. Toto by mala byť nosná kategória, ktorá bude ťahať vidiek a aj v spolupráci s MP RV SR hovoriť o SPP EÚ,“ zdôraznil Marián Kohút.

„Cukor sa stáva ohrozenou komoditou,“ upozornil vedenie MP RV SR Adrián Šedivý zo Slovenských cukrovarov, s. r. o. „Je zázrak, že cukrovarnícky priemysel je ešte stále sebestačný. Je to tak vďaka pestovateľom. Ale upozorňujem, že kvôli zrušeniu používania neónikotínoidov budú mať pestovatelia výrazne sťažené pestovanie cukrovej repy. Preto by som z tohto miesta rád požiadal ministerstvo, aby sme cukor zaradili medzi základné komodity, ktoré si chce Slovensko udržať aj v budúcnosti. Patríme medzi málo krajín v EÚ, ktoré ho ešte majú,“ ukončil vystúpenie A. Šedivý.

Andrej Imrich, predseda Zväzu chovateľov ošípaných, informoval delegátov o dôsledkoch afrického moru ošípaných, ktorý vážne ohrozuje celý sektor chovu

ošípaných a zároveň aj odbyt zvierat, chovaných na Slovensku, do Maďarska. „Kapacita na bitúnkoch je, ale je potrebné zabezpečiť odbyt tak, aby sa zo slovenských bitúnkov dostalo jatočné mäso a výrobky do obchodných reťazcov. Asi 60 % dovážame zo zahraničia - a v rôznej kvalite. Niektoré mäsa sú veľmi nekvalitné, dokonca až na hranici ušnosnosti z pohľadu zdravia ľudí,“ zdôraznil Andrej Imrich.

Stanislav Voskár, prezident Slovenského mliekarenského zväzu, pripomenul vedeniu MP RV SR povinnosť obchodu zasielať povinné štatistické údaje pri mlieku, hydine, masle a vajciach. „Žiaľ, tieto štatistiky stále nevidíme. Chcel by som poprosiť, aby sme túto štatistiku zverejnili a mohli sa o ňu pri našej práci oprieť,“ dodal Voskár.

V závere XXXI. VZ SPPK vystúpil novozvolený predseda Emil Macho. Podľa neho patrí medzi výzvy pre komoru najmä zvýšenie objemu finančných prostriedkov do odvetvia. Priorita pre rok 2019 je minimálne 70 miliónov eur a ich efektívne prerozdelenie najmä na citlivé komodity a na živočíšnu výrobu. K prioritám patrí aj zvýšenie sebestačnosti v základných komoditách, zákon o odpadoch alebo neprimerané podmienky v obchodných vzťahoch. Rovnako je nevyhnuté, aby sa prijala národná pozícia k Spoločnej poľnohospodárskej politike EÚ po roku 2020 a národná stratégia v agropotravinárstve.

Jana Holéciová,
hovorkyňa SPPK

AGROLESNICKÉ SYSTÉMY NEJSOU JEN OPATŘENÍM KE SNÍŽENÍ DOPADŮ KLIMATICKÝCH RIZIK

ZHRUBA PŘED DVĚMA LETY JSEM SE SNAŽIL PROSTŘEDNICTVÍM AGROBASE PŘEDSTAVIT NĚKTERÉ ZÁKLADNÍ ZÁSADY, MOŽNOSTI A PŘÍNOSY PŘI VYUŽÍVÁNÍ AGROLESNICKÝCH SYSTÉMŮ, TEDY SPOJENÍ ZEMĚDĚLSKÝCH A LESNICKÝCH ČINNOSTÍ V RÁMCI JEDNOHO SUBJEKTU. MEZITÍM SE POVĚDOMÍ O AGROLESNICKÝCH SYSTÉMECH V ODBORNÉ VEŘEJNOSTI ROZŠÍŘILO, COŽ JE JEDINĚ DOBRĚ.

Přispěl k tomu i letošní květnový seminář „Agrolesnictví jako nástroj adaptace na klimatickou změnu“, organizovaný v ČR velmi aktivním Českým spolkem pro agrolesnictví (ČSA) a Výzkumným ústavem Silva Tarouci pro krajinu a okrasné zahradnictví. K myšlence uvést také v ČR agrolesnictví v „podnikatelský život“ se přitom přihlásili prakticky všichni diskutující, včetně zástupců Agrární komory ČR (Václav Hlaváček) či Zemědělského svazu ČR (Jaroslav Švec). Na akci byli přitom přítomni i zástupci Ministerstva zemědělství (MZe) a Ministerstva životního prostředí (MŽP), přičemž zejména MŽP je systém agrolesnictví dost blízký. Vzhledem k tomu ale, že agrolesnictví představuje jeden ze způsobů, jak zadržet lépe vodu v krajině a jak snížit rizika

vodní eroze, byla by zřejmě žádoucí spíše vyšší aktivita MZe.

Agrolesnické systémy lze totiž využívat v sadech a v některých lesních porostech, ale také přímo na poli. Tam pak hrají stromy, stromořadí nebo třeba rychle rostoucí dřeviny fakticky roli krajinných prvků, přičemž „výzvou doby“ je tyto krajinné prvky, i dotačně, podporovat. Pokud by našlo MZE cestu, jakým způsobem by se tak mohlo v souladu s evropskou legislativou stát, mohla by (například) zvýšená sazba dotace na krajinné prvky formou agrolesnických systémů kompenzovat možný propad příjmů zemědělců v rámci platby na plochu. Prostor k tomu podle všeho je už proto, jak také na semináři zaznělo, že v současné

době chybí v ČR definice agrolesnického hospodaření. S platbami na plochu by přitom nemusela mít podpora agrolesnictví legislativně nic společného, neboť lze taková opatření začlenit do sloganu, který byl mottem zmiňovaného semináře – totiž do adaptačních opatření. Rozhodující přitom bude – ostatně obdobně jako v jiných případech, funkční koordinace dnes velmi roztříštěných aktivit, které by do skupiny agrolesnických aktivit šlo zařadit. Podle Radima Kotrby z ČSA je v současné době možné získat informace na <http://agrolesnictvi.cz/>, to je však jen začátek. Důležitá je praktická realizace, ale i tady se blýská na lepší časy. „V současnosti jsme zahájili řešení projektu TAČR s názvem „Agrolesnictví – šance pro regionální rozvoj a udržitel-

nost venkovské krajiny“, který se bude řešit ve Středočeském a Jihomoravském kraji a který by měl přinést i podrobnější popis konkrétních systémů pro realizaci,“ podotýká Kotrba. Upozorňuje však také, že i když existuje pro výsadbu dřevin v krajině řada programů například v rámci MŽP (OPŽP), nepočítá se v nich s využitelnou produkcí z vysázených dřevin. To samé se přitom týká i některých privátních programů zlepšujících image velkých společností, jako je třeba ČEZ.

Podle ČSA by se měly do podpory, ale také nastavení podmínek agrolesnických systémů zapojit i obce prostřednictvím Svazu měst a obcí, a to v rámci „Koncepce ČR pro krajinu“, která neexistuje a která by kombinovala všechny pohledy a očekávání. „Agrolesnictví je jedním z mnoha možných, vhodných, komplexních a robustních opatření, navíc takových, které by šlo uzpůsobit specifikaci místa a potřebám. Nelze plošně dělat stejné opatření od nížin až po horské oblasti. Svou plasticí jsou agrolesnické systémy unikátní. Jednou z iniciativ, která by se tímto cíleně mohla zabývat, je Výbor pro krajinu, vodu a biodiverzitu při úřadu vlády, ale třeba i Platforma pro krajinu (<http://nasekrajina.eu/>). Tyto iniciativy by bylo vhodné propojit cíleně s těmi, kdo ve venkovském prostoru působí, tedy jak obcemi, tak i hospodařícími subjekty,“ vybízí Kotrba.

Svůj postoj a vlastní návrhy by měli ale především předložit praktikující zemědělci. Nejen proto, že je agrolesnictví jedním z prostředků, jak získat finanční prostředky při hospodaření na polích, ale i proto, že vedlejším efektem agrolesnictví je specifická produkce, například ovocnářská, která může vylepšit nebo rozšířit spektrum nabídky od prvovýroby až nejen ke standardním odběratelům, ale také vytvářet surovinové zdroje k dalšímu zpracování v režii prvovýroby. A tedy přispět ke snížení závislosti na odběratelích zemědělských výstupů.

Petr Havel
foto Nina Havlová

800 521 521
kb.cz/agri

VAŠE PLÁNY PADNOU NA ÚRODNOU PŮDU

PŘIJĎTE K NÁM PRO FINANCOVÁNÍ ZEMĚDĚLSKÝCH A POTRAVINÁŘSKÝCH INVESTIC.
USNADNÍME VÁM CESTU K DOTACÍM A DALŠÍM PODPORÁM.

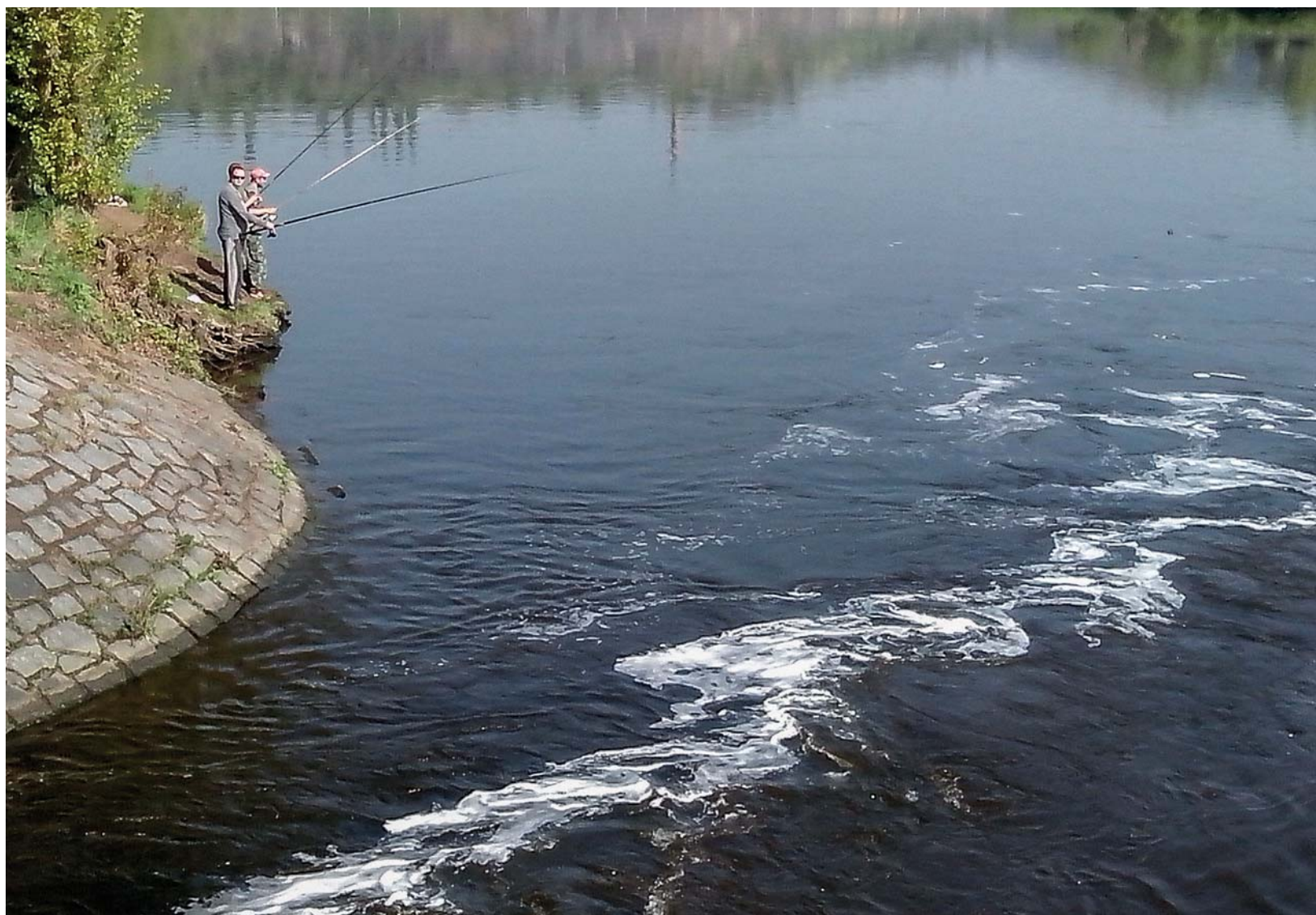
REÁLNÁ BANKA PRO REÁLNÝ ŽIVOT

Banka roku
2017

RECYKLACE VODY UŽ NENÍ VÝZVOU POUZE PRO PRŮMYSL

TY TAM JSOU DOBY, KDY SE SVÝMI VÝSLEDKY NA TÉMA RECYKLACE VODY CHLUBILY PŘEDEVŠÍM VELKÉ PRŮMYSLOVÉ SPOLEČNOSTI, KTERÉ PREZENTOVALY METODY A POSTUPY, JAK VE SVÝCH PROVOZECH ŠETŘÍ VODOU. DNES JE OPĚTOVNÉ POUŽÍVÁNÍ VODY (RECYKLACE) TÉMATEM I PRO ZEMĚDĚLSTVÍ, JAK OSTATNĚ PŘED NĚKOLIKA TÝDNY NAZNAČILA TAKÉ EVROPSKÁ KOMISE [EK].

Ta totiž počátkem června zveřejnila návrh nařízení, které stanovuje minimální požadavky na opětovné použití vody, COM (2018) 337. „Obecným cílem nařízení je regulace nedostatku vody, především zvýšením znovuvyužití vody, a zejména v zemědělském sektoru, a to za současného udržení standardů veřejného zdraví a ochrany životního prostředí,“ píše se v odůvodnění dokumentu. Podle EK by například opětovné využití alespoň 50 % vody určené k zavlažování přispělo ke snížení vodního stresu o 5 %.

Problematika začala být na unijní úrovni řešena v roce 2012. V současnosti je opětovné využití vody řešeno pomocí dvou nástrojů, které nicméně nespécifikují jeho podmínky. Jedná se o Rámcovou směrnici o vodě a Směrnici o čištění městských odpadních vod. První dokument stanovuje členským státům stanovit stav jejich vody a stanovit programy, jak dosáhnout dobrých výsledků s tím, že tyto programy musí být předkládány Komisi každých šest let. Nově navrhovaný předpis vychází přitom z cílů „Agendy

2030“ a z potřeby řešit uvedenou problematiku na evropské úrovni, a to proto, že zhruba 60 % povodí je mezinárodních a sdíleno nejméně dvěma, ale i 19 státy. „Opatření provedená jedním státem tudíž nejsou dostačující,“ uvádí se v návrhu nařízení. K tématu již také proběhla veřejná konzultace, v níž 80 % respondentů vyjádřilo podporu unijní regulaci. Dalším kolem bude jednání Rady pro životní prostředí 25. června 2018 v Lucemburku, kde budou členské státy mít možnost prezentovat své prvotní reakce.

Co to v praxi pro ČR znamená? Na první pohled nic zásadního, neboť z vodohospodářského hlediska patří ČR na špici EU v kvalitě pitné vody (o kterou jde především) i procentu napojení obyvatel na vodovody i kanalizace, a pokud se týká zemědělství, to se v ČR na rozdíl od jiných zemí na celkové spotřebě vody podílí velmi málo. Na druhou stranu je zřejmé, že rostoucí potřeba budování závlahových systémů a naproti tomu tlak Bruselu na opakované využívání vody v zemědělství, tedy i v našem zeměděl-

ství, bude pro naše zemědělce znamenat potřebu zvýšení zájmu o vhodné recyklační technologie. Což v praxi znamená potřebu více se zajímat o dění v tuzemském vodohospodářství, které o recyklačních technologiích a jejich výsledcích v praxi již nějakou dobu diskutuje a pořádá k tomu řadu odborných a osvětových akcí.

Modelovým příkladem byly třeba dvě konference „Odpad zdrojem aneb cirkulární ekonomika a ekoinovace ve vodním hospodářství měst, obcí a v průmyslu“, které proběhly v závěru loňského roku v Praze a Brně a které organizoval Institut cirkulární ekonomiky spolu se společností Asio. Jedním z témat bylo přitom využívání kalů a potenciál recyklace vod, „jehož hodnota narůstá zejména v souvislosti se změnou evropské legislativy, změnou klimatu a tlakem na efektivitu při využívání primárních zdrojů“. Podobných konferencí je ale relativně dost, což evokuje otázku, na jaké informace a z jakého prostředí je správné a strategické se spolehnout.

I když se to přitom nemusí někomu líbit, jsou dnes v ČR nositelem takových informací zejména nadnárodní vodohospodářské společnosti a firmy, které s nimi spolupracují. Zastřešující organizací je pak Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR (SOVAK ČR), která mimo jiné pořádá pravidelně mezinárodní konferenci Vodovody-kanalizace (famiálně nazývanou Vod-ka), a není vůbec od věci tuto akci navštívit. Už i proto, že vzhledem k potřebě vyrovnat se se stále přísnějšími požadavky na účinnost čištění odpadních vod musí vodohospodáři řešit kromě distribuce vody a údržby kanalizačních sítí také likvidaci a recyklaci odpadů, a to zejména odpadů vznikajících použitím vody. Jinými slovy i vody použité v zemědělství. Nakládání s vodami, zejména s odpadními vodami, nebo třeba s likvidací odpadu z bezodtokových odpadních jímek (žump) navíc zpřísnila poslední novela vodního zákona, která má tak také se zemědělstvím souvislost. Zejména v ukládání odpadů na zemědělskou půdu.

Fakticky tak jde hlavně o to, stejně jako například v případě „spasitelských receptů“ na léčení kůrovcové kalamity, nepodléhat vodohospodářským spasitelům, jejichž cílem je vyhnat technologicky vyspělé vodohospodářské společnosti z tuzemského trhu s tím, že obce, města a vyvolení jedinci si pak budou rozdělovat zisk z vodného a stočného. To samozřejmě není pravda, protože značná část z vodného a stočného musí jít ze zákona do obnovy sítí, což ovšem spasitelé už nikde neřikají. Nejde ale o dělbů zisku, i když se říká, že „o peníze jde vždy až v první řadě“. V tomto případě je ale skutečně důležitější

tější něco jiného – totiž spolupráce s těmi, kteří již dnes propojují vodohospodářství, odpadové hospodářství a energetiku, což činí mimo jiné mnohými ostrakizovaná společnost Veolia, ale nejen pochopitelně ta. Přesto je na místě připomenout vizi předsedy představenstva Veolie Antoine Frérota, jehož heslem je „je škoda používat vodu jenom jednou“. Podle něj představuje velký potenciál právě recyklace vody. I když je v současné době opětovné využití odpadních vod o něco dražší než jednorázové použití vody, proces recyklace zvyšuje podle Frérota (tedy ve velkých objemech) cenu vody v průměru jen zhruba o 10 %, přičemž technologie k recyklaci jsou k dispozici. „Není to tedy překážka ekologická ani ekonomická, ale spíše je potřeba změnit přístup veřejnosti, která považuje opětovné využití odpadní vody za něco „špinavého“, zatímco čistá voda je symbolem kvality“, konstatoval Frérot. Právě s recyklací se podle něj pojí také odpadové hospodářství a cílené využití látek, které odpady obsahují. Mezi ně patří celá řada surovin, mimo jiné i drahé kovy, jako je zlato nebo platina. „Chceme svým partnerům nabízet v našich službách takovou přidanou hodnotu, jakou nikdo nenabízí. Mezi ně patří i specifické metody, jak třídít odpady, jak z látek z odpadů vytvářet nové suroviny, jak z odpadu vyrábět energii nebo jak využít kaly z čištění odpadních vod jako kvalitní hnojivo pro zemědělce. Takto propojené aktivity má v současné době Veolia zřejmě jako jediná na světě“, zdůraznil Frérot. Že na tom něco je, ukazuje expanze firmy do vodohospodář-

ské oblasti po celém světě, především proto, že tuto oblast propojuje s dalšími technickými možnostmi, jak lze vodu opakovaně využít. Jednou z nich, kterou lze mimochodem využít také v zemědělství, je energetické využití rozdílu v teplotě vody v kanalizaci, která je stabilní a vyšší než voda v jiném prostředí. Výhodou je poměrně stabilní teplota odpadní vody, což by nezpůsobovalo nárazovou produkci energie, která je charakteristická například pro fotovoltaické články nebo využívání větrné energie.

Co říci na závěr? Technologická vyspělost, ať již při snižování rizik kontaminace vody, nebo při jejím opětovném využití nebo třeba při detekci „mikroplastů ve vodě“ bude hrát postupně i v zeměděl-

ství stále důležitější roli, často i jen díky tlaku laické veřejnosti, která je stále častěji strašena riziky, z nichž drtivá většina byla v půdě, vodě a zemědělství latentně přítomná vždy, ale současná doba jejich význam, většina na základě politických zájmů, neúměrně zvýšila. Pokud tak někdo s příslušnými technologiemi disponuje a navíc systémově pracuje na jejich vývoji, není strategické z něj dělat nepřítel. Samozřejmě že přitom lze rozvíjet a uplatňovat technologie vlastní a ty cizí ze země vyhnat. Jenže to bychom, mimo jiné, museli zásadně jinak a více investovat do vědy, výzkumu a inovací. A to – neděláme.

Petr Havel
foto Nina Havlová

SPOLEČNĚ PROTI PLÝTVÁNÍ S PENNY

Věděli jste, že se přibližně třetina celosvětové produkce potravin nevyužije nebo se rovnou vyhodí? A že nejvíce potravin vyhodí samotné domácnosti? A že takové číslo je mnohem větší než u obchodních řetězců? Pokud ne, tak nejste výjimkou. A právě proto přichází Penny Market s kampaní, která proti plýtvání bojuje. Jako významný potravinářský řetězec má unikátní možnost s tím něco udělat. Má totiž blízko jak k jídlu, tak k lidem. A proto se omezení plýtvání stalo jedním z hlavních letošních témat, které se jako červená nit vine řadou aktivit společnosti Penny Market.

WEBEM PROTI PLÝTVÁNÍ

Hlavním rozcestníkem a vstupní branou k tématu je web www.konecplytvani.cz. Na něm i na sociálních sítích Penny Market lidem představuje spoustu zajímavých rad a tipů, jak šetrněji zacházet s potravinami a omezit tak plýtvání. Zároveň zde přehledně a jednoduše ukazuje, jak hospodárněji a efektivněji nakupovat. Ambasadorem kampaně Konec plýtvání je mladý kuchař Martin Škoda, kterému rovněž není plýtvání lhostejné. Zmíněný web i sociální sítě pravidelně zásobuje recepty, video obsahem a krásnými fotografiemi. Všechny jeho recepty se točí kolem toho, jak šikovně a chutně zpracovat potraviny, které by jinak zbytečně skončily v koši.

VŠE ODSTARTOVALA KŘIVÁ ZELENINA

Bojem proti plýtvání potravinami se Penny Market začal jako první potravinářský řetězec v České republice zabývat již v roce 2016, kdy zařadil do sortimentu ovoce a zeleninu nestandardních tvarů. Tímto krokem zároveň pomáhá českým farmářům s kousky ovoce a zeleniny, které by se kvůli svému tvaru do prodeje nedostaly. Krása těchto „neobyčejných kousků“ spočívá i v tom, že se jedná o zeleninu a ovoce, které mají stejnou chuť jako standardní kousky. Pouze vypadají odlišně. Zároveň si je zákazníci mohou koupit se slevou oproti standardní zelenině a ovoci.

Kromě toho se PENNY aktivně zapojuje do Národní potravinové sbírky a pomáhá potravinovým bankám. České federaci potravinových bank poskytlo od 1. 5. 2018 prostor, který se stane distribučním centrem pro celou federaci potravinových bank. Kromě toho Penny Market bankám nabídl své know-how v oblasti logistických procesů. Nové prostory pomohou federaci potravinových bank se zajištěním dlouhodobé kapacity pro distribuci potravin.

NADĚJE DO BUDOUCNOSTI

Pro budoucnost je možná vůbec nejdůležitější snaha přiblížit problematiku plýtvání dětem. Proto v PENNY na začátku roku pro-

KOLIK JÍDLA LIDSTVO VYHODÍ?

- Celosvětově se každý rok vyhodí téměř třetina veškerého jídla určeného k lidské spotřebě.
- Více než 40 % jídla se v Evropské unii znehodnotí přímo v domácnostech.
- Ti, kdo žijí sami, vyhodí až o polovinu víc jídla.
- Každý Čech vyhodí za rok v průměru 80 kg jídla.

běhla kampaň Neobyčejné kousky k nakousnutí, která nejmenším připomínala, že křivá zelenina a ovoce skvěle chutnají a je škoda je vyhazovat.

NEOBYČEJNÉ KOUSKY

VÍTE, ŽE NÁKUPEM TĚCHTO PRODUKTŮ PODPORUJETE ČESKÉ FARMÁŘE?

JINAK BY SE TYTO KOUSKY DO PRODEJE NEDOSTALY.

neobyčejné KOUSKY
z českých farem

Česká potravina je prostě naša. Pochází z naší země a splňuje to nejlepší kvalitu. V PENNY najdete až 70 % potravinářských výrobků, které splňují kritéria pro označení Česká potravina nebo Vyrobeno v České republice. Jako Česká potravina jsou označeny zpracované potraviny, jako jsou maso, uzená, zelenina, které mají 100% původ v České republice, a zpracované potraviny, o kterých musí i České republiky pocházet minimálně 75 % složek a které byly vyrobeny v ČR. Jako Vyrobena v České republice jsou označeny potraviny, pokud jejich výroba probíhá na území České republiky. Někdy zákazníci tak mohou být jisti, že nakoupili hezky český. Fotografie je pouze ilustrativní. Více na www.penny.cz.

Martin Škoda je profi fanda gastronomie a ve svých třidvaceti stihl vydat již druhou úspěšnou kuchařku, se kterou zamířil na mezinárodní soutěž Gourmand World Cookbook Awards. Na soutěži s touto knihou skončil třetí v kategorii Best TV Chef Europe, a navíc dostal ocenění jako kuchař s největším potenciálem. Jak sám popisuje, vaření je pro něj především radost a součást kultury i životního stylu, a právě tohle nadšení se snaží předat také dalším lidem. Aktuálně se stal ambasadorem kampaně Penny Marketu proti plýtvání. „Snažím se ukazovat lidem jídla, která nejsou složita nebo z extra drahých surovin, ale aby je to přitom bavilo,” říká.

Vaření ze zbytků potravin, které se nám doma válí v lednici a většinou je vyhodíme, je pro mnoho lidí inspirativní. Kde berete v tomto inspiraci vy?

Bojovat proti plýtvání mi jednoznačně dává smysl! Spousta z nás, včetně mě, někdy vyhazuje potraviny, kterým nic není, dají se dále skvěle využít. Je to cesta, jak ukázat, že existuje celá řada možností, jak si se zbytky poradit, potravinám prodloužit životnost, proto inspiraci hledám všude kolem sebe. Občas zavzpomínám na to, co jsem viděl na cestách, třeba Asie je krásný příklad toho, jak jídlem neplýtvat a všechny suroviny využít na maximum. Některé věci už mám naučené, nové postupně vymýšlím. Spousta věcí mě napadne, když mrknu do lednice. Vidím, co mi tam zbývá, a jednoduše si řeknu, já to nevyhodím, zkusím si s tím poradit a vytvořit nějaké jídlo.

Zaměřují se dnes kuchaři ve světě či u nás na omezení plýtvání, nebo to zatím příliš neřeší?

Znám spoustu míst, kde se neplýtvá téměř vůbec, celkově si myslím, že dnešní trend se vrací opět k tomu, co už tu v minulosti několikrát bylo. Zpracovat vše! Pak ale narazíte na místa, kde se vyhazuje ve velkém, podniky klidně prodávají. Jasně, ono je to celkově docela umění, dokázat vše využít, vymyslet třeba jídelní lístek, který bude minimální plýtvání akcentovat. Když se to ale povede, je to skvělý způsob, jak ušetřit! Všechna jídla nemusí být ze svíčkové. Otrhané maso z vývaru je též skvělé, můžete ho využít třeba do masových taštiček, z potlučené nebo ovadlé zeleniny udělat polévku. Starší pečivo stačí rozpéct, dát mu druhý dech nebo použít na zahušťování, domácí strouhanku atd.

Jaké poslední jídlo ze zbytků jste si naposledy doma uvařil vy?

V lednici mi zbyly uvařené brambory od oběda a různé odkrojeny zeleniny, tak jsem je orestoval na pánvi, pak promíchal s vejci a udělal parádní španělskou tortillu. Bylo to vážně dobré, cena za porci tak 10 Kč, využití zbytků 100% :)

**Nakupujte
hezky česky**

**KONEC
PLÝTVÁNÍ**

ŠKODLIVÍ ČINITELÉ V LESÍCH ČESKA 2017/2018

SEMINÁŘ, KTERÝ VARUJE: ČELÍME NEJHORŠÍ KALAMITĚ V NOVODOBÉ HISTORII LESNICTVÍ

TRADIČNÍ SEMINÁŘ LESNÍ OCHRANNÉ SLUŽBY VÚLHM, V. V. I. [19. DUBNA 2018 V PRŮHONICÍCH S ÚČASTÍ VÍCE NEŽ 200 OSOB], ZAMĚŘENÝ NA REKAPITULACI ŠKODLIVÝCH ČINITELŮ V LESÍCH V ROCE 2017 A PROGNÓZU NA ROK 2018, BYL VE SVÉM CELKU VELMI SILNÝM VAROVÁNÍM PŘED BUDOUCÍM VÝVOJEM V OBLASTI OCHRANY LESA. VĚTŠINA Z VYSTOUPIVŠÍCH ODBORNÍKŮ POUŽÍVALA PRO OZNAČENÍ SOUČASNÉHO STAVU SLOVA JAKO „KRITICKÁ SITUACE“, „KATASTROFA“ ČI „NEJVĚTŠÍ KALAMITA VE SLEDOVANÉ HISTORII“. PODLE PREZENTOVANÝCH ÚDAJŮ JE DNES PATRNÝ ROZVOJ KALAMITY V DALŠÍCH ČÁSTECH REPUBLIKY, KDE ZAČÍNÁ SITUACE NA ŘADĚ MÍST PŘIPOMÍNAT POČÁTEK KALAMITY VE SLEZSKU A NA SEVERNÍ MORAVĚ.

Zahájení semináře

Před odbornou částí semináře přivítali přítomné Jiří Bílý, vedoucí oddělení ochrany lesa Ministerstva zemědělství, a Bohumír Lomský, ředitel Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti (VÚLHM, který uvedl, že lze na základě dosavadního vývoje očekávat nepříznivý vývoj kůrovce kalamity na většině území ČR. Ocenil aktivní činnost Lesní ochranné služby i aplikaci KŮROVCOVÉINFO. Lesníky vyzval, aby se snažili hledět dopředu a snažili se kůrovcovou kalamitu v maximální míře omezit.

Lesní ochranná služba

Vedoucí Lesní ochranné služby (LOS) Miloš Knížek připomenul rozsah činnosti LOS od jejího založení v roce 1995. Hlavní poslání je zaměřeno na poradenskou činnost pro vlastníky lesů a je doplněno informační činností a činnostmi pro státní správu lesů. Každoročně řeší LOS bezplatně 300–400 případů poradenství po celé ČR.

Povětrnostní podmínky, nahodilé těžby a abiotické poškození v roce 2017

Rekapitulaci roku 2017 z pohledu povětrnostních podmínek, nahodilých těžeb i abiotických vlivů se věnoval Radek Novotný z VÚLHM. Podle existujících srovnání lze rok 2017 celosvětově označit jako třetí nejteplejší v historii měření. Rok 2017 byl o 0,84 °C teplejší v porovnání s průměrem za 20. století. Na teplotní mapě světa Radek Novotný dokladoval, že se teplota zvyšuje celosvětově a na mapě světa není lokalita, kde by docházelo k poklesu teplot proti normálu. V České republice byla v roce 2017 nejvyšší kladná odchylka zaznamenaná v březnu (+3,5 °C), celkově byl rok teplotně nadprůměrný o +1,3 °C. Srážkově lze v úhrnu považovat rok 2017 za normální se srážkovým úhrnem 675 mm. Z hlediska zimních teplot upozornil na teplou zimu 2017/2018. U nahodilých těžeb pokračoval v Česku

meziroční nárůst. Oproti roku 2016 šlo o nárůst o 25 % na celkový objem nahodilých těžeb 7,5 mil. m³. Abiotické vlivy tvořily 45 % [3,4 mil. m³] a biotické vlivy tvořily 55 % [4,12 mil. m³], nejvýznamnějším škůdcem byl lýkožrout smrkový s těžbou 3,74 mil. m³ poškozeného dříví. Poškození abiotickými vlivy lze připisovat zejména větru, který podle hlášení LOS (které eviduje 70 % plochy lesa v ČR) poškodil v roce 2017 2 mil. m³ dříví. V důsledku sucha LOS eviduje 1,4 mil. m³ poškozeného dříví. V rozložení nahodilých těžeb dominuje Olomoucký kraj s abiotickými těžbami 830 tis. m³, což představuje meziroční nárůst o 38 %. Radek Novotný doporučil počítat v letošním roce spíše s pesimističtějším výhledem nahodilých těžeb a zároveň odhadl, že pro kvalitní regeneraci by lesní porosty potřebovaly 2–3 po sobě jdoucí srážkově příznivé roky.

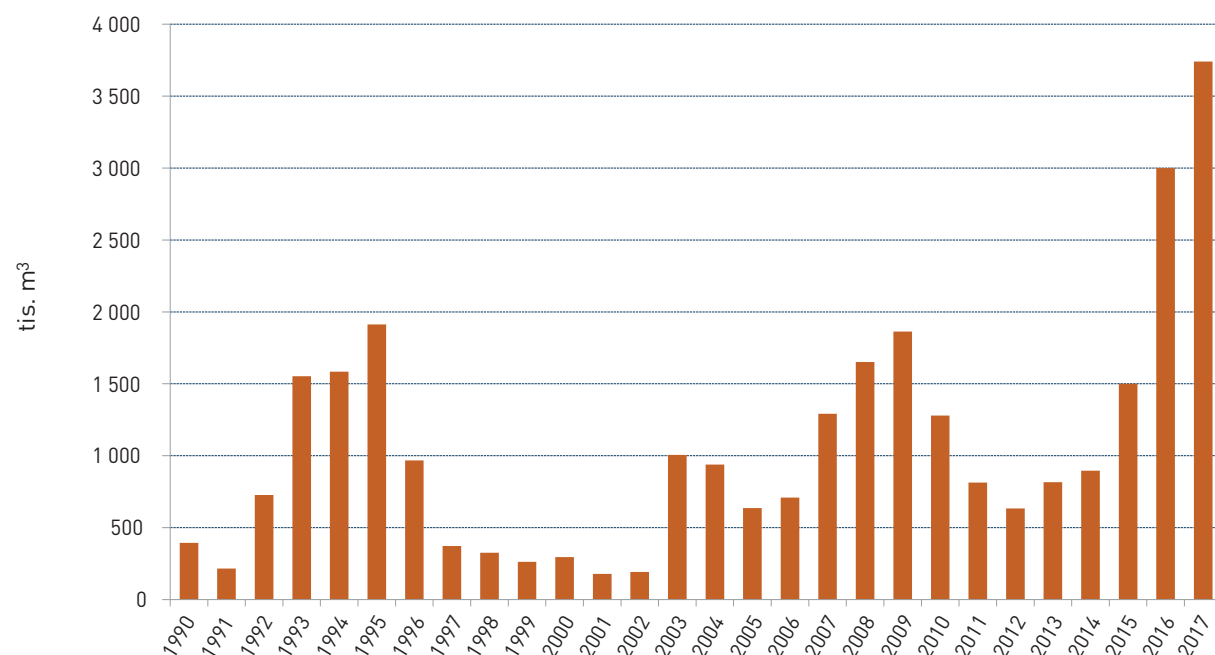
Hlavní problémy v ochraně lesa a prognóza na rok 2018

František Lorenc z VÚLHM jasně označil jako hlavní problém ochrany lesa v roce 2017 poškození smrkových porostů v Moravskoslezském kraji s kůrovcovou těžbou ve výši 1,46 mil. m³ a v Olomouckém kraji s kůrovcovou těžbou zhruba 0,64 mil. m³. Objemy kůrovcových těžeb z těchto dvou krajů tvoří přibližně 2/3 celostátního objemu kůrovcového dříví. Nejvíce byly podle jeho slov na severu Moravy zasaženy smrkové porosty ve výši 600–700 m n. m. Expert dále uvedl, že na severní Moravě a ve Slezsku trvá kůrovcová gradace s určitými výkyvy prakticky od klimaticky extrémního roku 2003 a ke skokovému zhoršení došlo po teplotně extrémním a srážkově podprůměrném roce 2015. Kromě predispozičních vlivů klimatických faktorů nepříznivých pro smrk a naopak příznivých pro kůrovce lze pod-

le Františka Lorence jako hlavní příčiny velkoplošné kalamity označit omezené možnosti lesnického provozu adekvátně reagovat na vzniklou situaci, pasivní přístup části vlastníků nebo nepříznivý vývoj na trhu s dřívím. Podle jeho slov dochází v průřezu všech typů vlastníků lesů na severní Moravě k pozdní těžbě a zpracování kůrovcového dříví a situaci bude ještě komplikovat výrazné množství polomového dříví.

Pokud nedojde k vyrovnaní srážkového deficitu rovnoměrnou distribucí srážek, lze podle jeho názoru očekávat další rozvoj kůrovcové kalamity a její šíření, a to nejen na území severní Moravy. Za důležité považuje František Lorenc i sledování vývoje bekyně mnišky, protože nelze vyloučit i její gradaci. Upozornil také na postupující chřadnutí jasanu, které bylo v roce 2017 evidováno na plochách o celkové rozloze již 2,8 tis. ha.

Evidovaný objem smrkového kůrovcového dříví v letech 1990–2017 v ČR

Trendy ve vývoji vodní bilance a výskytu sucha v ČR

Petr Hlavinka z CzechGlobe – Ústavu výzkumu globální změny AV ČR se zaměřil na hodnocení epizod sucha, jejich intenzit a frekvencí. Z dlouhodobého hlediska (od roku 1881) nebyl podle jeho názoru zjištěn průkazný trend, že bychom se dostávali z hlediska srážek do suššího období. Jiná již je situace vývoje teplot, kdy lze od roku 1881 pozorovat významný trend nárůstu teplot o $+0,082\text{ }^{\circ}\text{C}$ za deset let, přičemž je patrný vyšší nárůst průměrných teplot v posledních několika letech. Z provedených analýz lze očekávat nárůst epizod sucha v budoucnosti. Zároveň představil webovou stránku klimatickazmena.cz, kde je možné nalézt interaktivní scénáře budoucího vývoje klimatu na území ČR, ale i nastínění možných adaptačních opatření.

Kůrovcová kalamita očima zástupce SVOL

Radomír Charvát z Lesního družstva Vysoké Chvojno, člen SVOL ČR, konstatoval, že současnou situaci vnímá zčásti i jako rezignaci boje lesníků proti kůrovci, a připomněl mnoho historických paralel, kdy ovšem na likvidaci kalamit a zamezení rozvoje kůrovcové kalamity byla věnována obrovská energie.

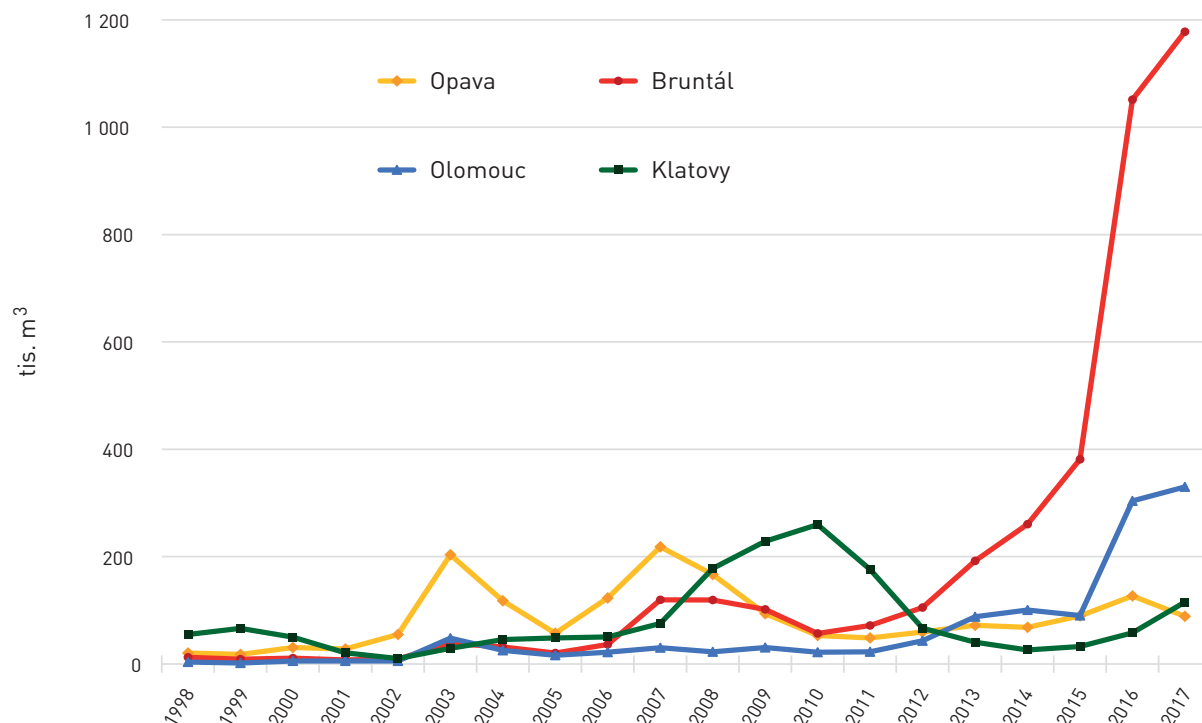
Uvedl, že výsledky transformace vnímá negativně a podle jeho názoru budeme s jejími dopady bojovat ještě dlouho. Příčinu současných problémů vidí v oddělení činností v lese od správy lesa. Podle jeho názoru je dnes situace spíše taková, že kůrovec již nelétá od malých vlastníků ke státním, ale naopak od státních lesů k malým vlastníkům. Vyzval ke kompenzaci ztrát malým vlastníkům lesů na severní Moravě. Upozornil na problémy dalších dřevin, pravděpodobně v návaznosti na klimatické extrémy, odumírání jasanů, prosýchání borovicových porostů, hynutí břízy.

Situace v ochraně lesa u Lesů ČR

Martin Zavrtálek z Odboru lesního hospodářství a ochrany přírody Lesů ČR shrnul rok 2017 uvedením objemů kůrovcových těžeb na jednotlivých lesních správách, kde na mnoha z nich přesáhla roční kůrovcová těžba hodnotu 100 000 m³. Celková těžba kůrovcového dříví bez lapáků v roce 2017 činila u Lesů ČR 2,6 mil. m³. Za první kvartál 2018 Lesy ČR vytěžily již 1,2 mil. m³ nahodilé těžby se zůstatkem cca 1 mil. m³ ke konci března. Prognóza pro rok 2018 není podle slov Martina Zavrtálky příliš optimistická. V některých lokalitách severní Moravy bude navíc situace komplikovat větrná kalamita.

Reprezentant LČR seznámil účastníky semináře s přístupem podniku v použití lapáků, které jsou v masivní míře používány v jarních měsících a v letních je již jejich množství výrazně redukováno.

Evidovaný objem smrkového kůrovcového dříví vytěženého v okresech Opava, Bruntál, Olomouc a Klatovy v letech 1998–2017

Zdroj: LOS VÚLHM, v. v. i.

K účelům odchytu je také v maximálním rozsahu využívána současná živelná kalamita.

V kalamitních oblastech je podle slov Martina Zavrtálky reálné pouze zpomalení procesu chřadnutí smrkových porostů. Nezbytné bude podle jeho slov přehodnocení „hodnoty“ dřevin, tak aby byly zachovány ekologické funkce lesů, zejména prostřednictvím přípravných dřevin. Žádoucí by byla revize přístupu k použití dřevin dle LVS a poskytnutí většího prostoru vlastníkovu, aby vysazoval stanovištně vhodné dřeviny. Za podstatný považuje odklon od „šablonovitosti“ výsadby a návrat přístupu, kdy lesník musí umět vypořádat, jakým dřevinám a v jakých směsích se na daných lokalitách daří. Dále vyzval ke změně pojetí náleha výchov, protože LHP často nekorespondují se situací, kdy byly vytvářeny.

Největší výzkumný projekt na kůrovce Marek Turčáni, děkan pražské Fakulty lesnické a dřevařské ČZU v Praze, zahájil své vystoupení apelem na reprezentanty všech částí lesnického sektoru, aby udělali maximum pro zvládnutí současné situace. Kalamitu je potřeba zastavit a hlavním opatřením musí být vyhledávání a důsledné zpracování napadených stromů. A základem zastavení kalamity je, abychom všichni dělali svoji práci minimálně na 120 %. Zmínil, že pokud začneme efektivně uplatňovat strategii mitigace (včetně uplatnění nových způsobů boje proti kůrovci a jejich důsledného dodržování), může smrk

zůstat důležitou hospodářskou dřevinou českých lesů, ale smrkové monokultury budou na většině území určitě historii. Dále se věnoval představení projektu EXTEMI-K, který za šest let existence získal podporu ve výši 246 milionů Kč a měl by významně přispět k hledání nových informací a metod v oblasti ochrany lesa. V současnosti má projekt již sestaven excelentní tým, který je tvořen z velké části zahraničními vědci. Hlavní cíle projektu spočívají jak ve výzkumu genomu kůrovce, ale i smrku, tak i v charakteristice genů kůrovce odpovědných za čichové receptory sloužící k vyhledávání oslabených stromů. Dalším z cílů je i snaha lépe porozumět mechanismu chemicko-potravních vztahů strom–kůrovec. Všechny zjištěné poznatky pak bude nutné aplikovat do krajiny za účelem vytvoření efektivních mitigačních opatření. Marek Turčáni avizoval výzkum nových složek feromonů, které by mohly učinit boj s kůrovcem účinnější. Zároveň uvedl, že necítí dostatečnou podporu pro uplatnění kvalitních výsledků vědy a výzkumu v oblasti praktického lesnictví ze strany Ministerstva zemědělství a ani Lesů ČR. Ministerstvo také děkan vyzval k větší aktivitě v oblasti státní správy, a to hlavně v části odpovědné za ochranu lesa.

Mezi největší rizika, která děkan Turčáni v současné situaci vidí, patří nedostatečná informovanost o současném stavu poznání, k čemuž uvedl, že na vysokou pravděpodobnost vzniku kůrovcové kalamity velkého rozsahu upozorňují už

deset let. Za další rizika považuje mlčení při vznikajících problémech, podle jeho slov takto rozsáhlá kůrovcová kalamita potřebuje 2–3 roky, aby dosáhla současných rozměrů, neohrazení se vůči dezinformacím dané neochotou vystupovat v médiích a hájit lesnictví a také propast mezi současnou kvalitní vědou a praxí. Nynější konflikt mezi ochranou přírody a lesnictvím označil za válku o lesní území, kterou je ale podle jeho slov potřeba umět vést. A kterou, když my lesníci nezměníme přístup, můžeme i prohrát. Současná tragédie na Moravě tomu výrazně nahrává.

Kůrovcová situace na severovýchodě Česka

Tématem vystoupení Jana Lubojackého z LOS ve Frýdku-Místku byla kůrovcová kalamita na severní Moravě a ve Slezsku. I on poukázal na dlouhodobě nadprůměrné teploty, zásadní deficit srážek zejména od roku 2015 i na obdobně suchý rok 2003 nebo suchá období na počátku 90. let. Upozornil na skutečnost, že poprvé za 50 let sledování byl v letech 2016 a 2017 v Česku podíl biotických nahodilých těžeb vyšší než podíl těžeb abiotických. Kůrovcové těžby jen v Moravskoslezském kraji představují téměř 2/5 celorepublikových kůrovcových těžeb.

V roce 2017 bylo v Česku podle evidence LOS položeno 0,5 mil. m³ lapáků, instalováno bylo 53 tis. feromonových lapačů a chemicky asanováno bylo téměř 0,5 mil. m³ kůrovcového dříví.

Jan Lubojacký uvedl, že v okrese Opava již smrk atraktivní pro lýkožrouta smrkového téměř vymizel. Z okresu Bruntál bylo v roce 2017 odvezeno cca 50 000 odvozních souprav kůrovcového dříví, což znamená téměř 150 souprav denně. Na leteckých snímcích pak dokladoval rozsah kalamity a velikost vznikajících holin.

Kůrovcová situace v okolních zemích

Kůrovcová situace v okolních zemích byla tématem pro Jana Lišku z Lesní ochranné služby. Zaměřil se na situaci území Česka, Slovenska, Polska, Rakouska a Německa, kde celková rozloha smrkových porostů činí 7 mil. ha s celkovou zásobou smrku cca 2 miliardy m³. Zatím největší intenzitu smrkových těžeb na hektar vykazuje Slovensko s téměř 7 m³ kůrovcového dříví na ha. Česko je z této skupiny se 4 m³/ha na druhém místě. Z jím prezentovaných informací jasně vyplývá, že kůrovcová kalamita probíhá v různé intenzitě v celé oblasti střední Evropy a je výsledkem vzájemného působení klimatických vlivů a nedostatečně účinné obrany. Na počátku vegetační sezóny 2018 stojí podle jeho názoru lesníci doslova před ultimátní hrozbou, kdy jenom kombinace příznivého chodu povětrnostních vlivů a mimořádný rozsah účinných opatření mohou tuto rýsující se pohromu smrkových porostů odvrátit.

Jan Příhoda, příspěvek je převzatý z oborového měsíčníku Lesnická práce

 LESNICKÁ PRÁCE

LESNICKO-DŘEVAŘSKÁ KOMORA ČR VÍTÁ A PODPORUJE ZÁVĚRY JEDNÁNÍ NA ÚŘADU VLÁDY

NA ZÁKLADĚ SPOLEČNÉHO PODNĚTU MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ A OPAKOVANÉ VÝZVY AGRÁRNÍ KOMORY ČR PROBĚHLO DNE 31. 5. 2018 NA ÚŘADU VLÁDY PRVNÍ SPOLEČNÉ JEDNÁNÍ KE KALAMITNÍ SITUACI V LESÍCH. JEDNÁNÍ SE OSOBNĚ ÚČASTNIL PREMIÉR VLÁDY ČR, MINISTR ZEMĚDĚLSTVÍ A MINISTR ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, DÁLE ZÁSTUPCI MINISTERSTEV DOPRAVY, VNITRA, PRŮMYSLU A OBCHODU A FINANCÍ. PŘÍTOMNI BYLI KOMPETENTNÍ REPREZENTANTI ASOCIACE KRAJŮ, ČEZ, ČESKÝCH DRAH, ČD CARGO, SPRÁVY ŽELEZNIČNÍCH DOPRAVNÍCH CEST, ÚHÚL A PROFESNÍCH ORGANIZACÍ ZASTUPUJÍCÍCH VLASTNÍKY LESŮ, PODNIKATELE V LESNICTVÍ I DŘEVOZPRACOVATELE.

Cílem společného jednání bylo bezodkladně přijmout potřebná opatření ke zmírnění dopadů probíhající kalamity v českých lesích. Z diskutovaných témat patřily k prioritním:

- Možnosti nahrazení chybějících výrobních kapacit při těžbě a asanaci kalamitního dříví
- Opatření k podpoře asanace kalamitního dříví jeho přepravy a skladování na náhradních skládkách
- Možnosti alternativního využití dříví, které nelze umístit na trh

- Další opatření k podpoře zpracování živelné kalamity a trhu s dřívím, např. nábor pracovníků ze zahraničí

Lesnicko-dřevařská komora ČR oceňuje zejména podporu řešení komplikované situace na trhu ze strany státu spočívající v tom, že Lesy ČR ve spolupráci se smluvními partnery optimalizují využití veškerých výrobních kapacit tak, že

- stabilizují objem dříví nakupovaného smluvními partnery v rozsahu umístěném na trhu,

- nasmlouvají se svými partnery výrobu a asanaci dříví nad tento objem a toto dříví uloží na všech disponibilních lokalitách s ohledem na požadavky ochrany lesa,
- uložené dříví zůstane v majetku státu a bude umístěno na trh dohodnutým způsobem.

Lesnicko-dřevařská komora ČR rovněž vítá návrh Ministerstva zemědělství na urychlenou přípravu a dostatečnou finanční podporu dotačního programu pro vlastníky lesů na asanaci kůrovcové-

ho dříví a příslib ČD Cargo navýšit v letošním roce počet vagonů na dopravu dřeva o 500 kusů. Věříme, že zahájená jednání v tomto formátu všech dotčených subjektů pomohou ke zmírnění průběhu a dopadů kalamitní situace v lesích a k postupné stabilizaci celého lesnicko-dřevařského sektoru.

Ing. Andrea Pondělíčková

 LESNICKO - DŘEVAŘSKÁ KOMORA ČR

DOBA KŮROVCE – A JAK NA NI ZAREAGOVAT?

REAKCE FSC ČR NA ČLÁNEK PETRA HAVLA „DOBA DŘEVĚNÁ NASTÁVÁ“ (AGROBASE, ÚNOR 2018)

DŮSLEDKY KŮROVCOVÉ KALAMITY V HOSPODÁŘSKÝCH LESÍCH NA SEVERNÍ MORAVĚ A VE SLEZSKU, KTEROU PODPORUJÍ NEGATIVNÍ VLIVY KLIMATICKÝCH ZMĚN A VÝKYVY POČASÍ, ZAZNAMENALA UŽ CELÁ ČESKÁ VEŘEJNOST, NEJEN LESNICKÝ SEKTOR. V ÚNOROVÉM ČÍSLE AGROBASE SE K NIM VYJÁDRIL TAKÉ AGRÁRNÍ ANALYTIK PETR HAVEL. ZMÍRŇOVÁNÍ DOPADŮ TĚCHTO KLIMATICKÝCH ZMĚN ZÁROVEŇ PATŘÍ K TĚM NEJVÍCE AKTUÁLNÍM ÚKOLŮM (NEJEN) ČESKÉHO LESNICTVÍ. SKUTEČNOST, ŽE K TOMU MOHOU PŘÍSPĚT PRINCIPY PŘÍRODĚ BLÍZKÉHO LESNÍHO HOSPODAŘENÍ, NA NĚŽ NAVAŽUJE I CERTIFIKACE FSC, NENÍ TAJEMSTVÍM. HAVEL TENTO FAKT ALE OPAKOVANĚ ODMÍTÁ NA POZADÍ MYLNÝCH DOHADŮ.

Příslušně tak vylévá dítě s vaničkou, když odmítá vzít na vědomí např. zkušenosti bavorských lesníků v případě řešení kůrovce kalamity a kritizuje přístup v národním parku Šumava. Nicméně, FSC je certifikace týkající se hospodářských lesů a zde je rychlá akce v podobě sanací porostů zasažených kůrovcovou kalamitou potřeba. Ale i když odhlédneme od toho, že kůrovec je možné asanovat i jinými než chemickými prostředky, tak FSC standard (na rozdíl od informací mylně uvedených v Havlově článku) ve skutečnosti umožňuje použít chemické přípravky v boji proti kůrovci a někteří držitelé certifikátu FSC v ČR tyto prostředky používají.

Pravidla FSC také samozřejmě nemohou jít proti české legislativě, a to ani v případě boje proti kůrovci. Cílem Havlem zmiňovaných bezzásahových území, resp. v pojetí FSC referenčních ploch, které se vztahují pouze na majitele lesů větších než 1000 ha, je ponechat části lesa v bezzásahovém režimu pouze v případě, že vybraný les je ve stavu, kdy se může bezproblémově vyvíjet sám. A nebude tedy ohrožovat sebe ani lesy v okolí. Takových lesních vlastníků je v ČR minimum (0,69%) a jde především o státní lesy, které by příkladně měly dbát i na jiné než dřevo-produkční funkce lesa – ekologické či sociální. Nicméně, pokud by se certifikoval např. vlastník z Českomoravské vrchoviny s více než 1000 ha lesů a měl na svém majetku pouze smrkové monokultury, tak samozřejmě neponechá porosty bez zásahu a nenamnoží tak kůrovce, který by ohrozil i okolní lesy, ale na referenčních plochách bude hospodařit tak, aby přeměnil tento les na stabilní – například smíšený les s přirozenou druhovou skladbou. Obdobný princip musí použít vlastník FSC certifikovaných lesů při

ponechávání stromu na dožití. Samozřejmě nevybere stoleté smrky, které jsou atraktivní pro kůrovce, ale vybere jiné stromy, které jsou z pohledu ochrany lesů buď nerizikové, a/nebo patří mezi dřeviny, jako jsou buky, javory či duby, které kůrovec nenapadá.

SOUČASNÉ PROBLÉMY LESNÍCH POROSTŮ URYCHLILO A ZVÝRAZNILO SUCHÉ A TEPLÉ POČASÍ POSLEDNÍCH LET, KTERÉ OSLABUJE POROSTY A PŘÍSPÍVÁ K MNOŽENÍ ŠKŮDCŮ, K NÁPRAVĚ JSOU POTŘEBA KONCEPČNÍ ZMĚNY S DLOUHODOBÝM PŘESAHEM.

To, že primární příčinou aktuálního problému „doby dřevěné“ jsou oslabené, druhově změněné a 200 let pěstované smrkové monokultury na nevhodných stanovištích, je nasnadě. Globální změny klimatu jsou pro takové lesy poslední kapkou. Proto pravidla FSC směřují k pěstování druhově a věkově rozrůzněných lesů s vyšším podílem dřevin přirozené druhové skladby. Lesy pěstované dle principů FSC jsou pak odolnější než „tradičním“ způsobem pěstované lesní porosty, což potvrdila např. i Komise pro životní prostředí Akademie věd ČR.

Prevence a pěstování odolných, druhově rozrůzněných lesů je samozřejmě nejlevnější variantou, jak negativním dopadům na české lesy v nedobré zdravotní kondici předcházet. Český standard FSC tyto principy dlouhodobě zahrnuje. Podobně jako mnoho lesníků ve své praktické činnosti. Těch, kteří hospodaří přírodě blíže, je přitom v ČR již řada. Navíc mnozí odběratelé jsou ochotni za FSC certifikované dřevo připlatit a odebírat ho přednostně, což je důležité zejména v rámci krizového či kalamitního stavu, kdy je na trhu nadbytek dřevní suroviny. Ale FSC samozřejmě nemůže samo o sobě zastavit trend, kdy

začínají kromě smrku usychat i borovice a některé listnáče, i proto by měl soubor mitigačních opatření zahrnovat také legislativní a systémové změny, vč. změny způsobu hospodaření v době klimatických změn. Jako příklad úspěšné adaptace za pomoci přírodě blízkého

vede např. v nedávné době novelizována vyhláška č. 101/96 Sb. řešící, jak správně asanovat a co se může v lesích ponechat jako sterilní neaktivní smrkovou souš s příznivými účinky pro přírodu. Kamenem úrazu současného lesnictví ale není nedostatečně vzdělaný lesní personál, jak se snaží jinými slovy naznačit analytik Havel. Domníváme se, že čeští lesníci jsou natolik odborně zdatní, že zvládnou označit čerstvě napadený strom na straně jedné, a na druhé straně ponechat biologicky cenné tzv. doupné stromy pro zvýšení biodiverzity. Problém je spíše jinde, a to v nedostatku pracovních kapacit, které opouštějí obor kvůli špatným platovým podmínkám. FSC certifikace samozřejmě není všelék na veškeré potíže českého lesnictví, ale už nyní je zřejmé, že příklon k přírodě blízkému hospodaření (který se odráží ve standardech FSC) bude zásadní jak pro vyřešení současné krize, tak pro zabránění vzniku krizí budoucích.

Mgr. Jakub Fabík, FSC ČR

hospodaření lze zmínit Demonstrační objekt Klokočná, kde se jedná mj. o optimální a včasné uvolňování borovic v principech standardů FSC a přírodě blízkého lesního hospodaření. Jde o příklad dobré lesnické praxe s podloženými ekologickými a ekonomickými postupy, který je výkladní skříní nejen Lesů ČR, ale je vzorem pro většinu českých lesníků. Řešení krize v lesnictví musí být systémové. K tomu

Certifikace trvale udržitelného hospodaření v lesích

Impulem pro vznik certifikačních systémů na světě i u nás byla podpora trvale udržitelného hospodaření v lesích. Certifikace lesních majetků je dobrovolným nástrojem vlastníka, který provádí nezávislý certifikační orgán. Ten posuzuje, zda obhospodařování lesů splňuje podmínky certifikace – kritéria trvale udržitelného hospodaření (TUH) definována certifikačním schématem. Vlastník lesa prostřednictvím uděleného certifikátu deklaruje svůj závazek hospodařit podle předem daných kritérií.

Certifikace lesů je v současnosti jedním z neúčinnějších tržních nástrojů určených na podporu TUH v lesích. Současné požadavky na využívání lesů se netýkají pouhé těžby dřeva, ale jedná se o široký komplex sociálních, ekologických a ekonomických funkcí lesa, souvisejících s trvale udržitelným využíváním přírodních zdrojů.

Výtah ze stanoviska LDK ČR

METODIKY VYTVÁŘENÉ VÚLHM ZVYŠUJÍ POVĚDOMÍ O DĚNÍ V LESÍCH

PŘESTOŽE JE [A ZŘEJMĚ JEŠTĚ NĚJAKOU DOBU BUDE] AKTUÁLNÍM PROBLÉMEM TUZEMSKÉHO LESNICTVÍ URYCHLENÉ ŘEŠENÍ PLOŠNÉ KŮROVCOVÉ KALAMITY, COŽ OBNÁŠÍ PŘEDEVŠÍM ODSTRANĚNÍ DŘEVA Z LESŮ A ZVÝŠENÍ POČTU PRACOVNÍKŮ, KTEŘÍ MOHOU S KŮROVCEM A DALŠÍMI ŠKŮDCI EFEKTIVNĚ BOJOVAT, JE TAKÉ TŘEBA, JAK ŘÍKÁ KLASIK, „MYSLET NA ZADNÍ KOLEČKA“. TEDY NA BUDOUCNOST.

Kardinální otázkou je přitom budoucnost smrkových porostů, proti jejichž existenci bojují někteří ochránci přírody, bohužel zejména prostřednictvím emocí. „Zelení“ tak mimo jiné zkritizovali vyhlášku upravující doporučení k opětovnému zalesnění vykáčených stanovišť, přičemž ustanovení vyhlášky povýšili na povinnost, což ovšem není pravda. Důležitější ale je, že smrk je aktivisty považován pomalu za nepřítel lidstva, ačkoli je v naší zemi odjakživa přirozenou dřevinou, což dokladují mimo jiné tisícileté smrky na Šumavě. Není také pravda, že sucho ohrožuje pouze smrkové porosty, a naopak je pravda, že smrk v kombinaci s dalšími druhy dřevin je vhodnou alternativou, třeba i proto, že smrky sice mělce koření, ale zase vytvářejí celkem hustou spleť menších kořínků, čímž, samozřejmě do určité míry zpevňují půdu a omezují erozi. Kromě toho smrk (a další jehličnany)

rozkládají intenzitu přívalových dešťů tím, že zachytávají část vody na konci svého jehličí, ze kterého se tak uvolňuje do půdy postupně, což dokládá i slogan „v lese prší dvakrát“.

To vše je řečeno zejména proto, že by bylo pro zemědělce i lesní hospodáře přínosnější využívat při hodnocení našeho lesnictví spíše než emotivní výkřiky například celé série poznatků vtělených do metodik, které v poslední době doslova chrlí Lesnické informační centrum Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti (VÚLHM). Podstatné přitom je, že uvedené metodiky vycházejí z reálných pilotních projektů realizovaných v terénu, a nejde tedy o teorii a emoce, ale o praxi. VÚLHM se přitom nevěnuje ve svých zjištěních pouze smrku a kůrovci (tomu se dnes naopak věnuje, jak to tak vypadá, deset a půl milionu občanů ČR), ale celé řadě dalších

druhů dřevin, případně jiných škůdců, než je kůrvec (lýkožrout) smrkový.

Příkladem jsou třeba zjištění VÚLHM ohledně břízy, která byla mimo jiné v ČR na našem území úspěšně využita při zakládání porostů náhradních dřevin v imisních oblastech. V rámci takzvané výchovy březových porostů se ústav věnoval například využití břízy při dvoufázové obnově kalamitních holin. „Na bohatších stanovištích a v kvalitních porostech (dostatečný počet rovných kmenů s pravidelnou korunou) lze i v podmínkách 1. a 2. LVS odpovídající výchovou docílit zvýšení kvality produkce. Naopak na chudších stanovištích a v méně kvalitních porostech lze intenzitu výchovy snížit a soustředit se na kvantitu produkce, tj. zásahy provádět až při dimenzích, které umožní uplatnit těžené dřevo v sortimentech vlákniny, případně paliva,“ uvádí v jedné ze studií

VÚLHM. Další zkoumanou dřevinou pak byla například borovice, především z pohledu poutání živin. „Jako příklad lze uvést hodnocení kvantity a kvality celkové biomasy v mladých 14–26letých borových porostech na stanovišti borové doubravy. Celkový objem biomasy v čerstvém stavu se pohyboval mezi 157 až 350 t/ha. Největší část tvořily kmeny (55–62 %) a biomasa pařezů včetně hlavních i jemných kořenů (18–19 %). Větve tvořily 10–14 % a jehličí 6 % biomasy, vykazovaly však vysokou koncentraci jednotlivých živin. Celková zásoba živin v biomase (bez jemných kořenů) činila 171–377 kg/ha dusíku, 34–72 kg/ha fosforu, 74–172 kg/ha draslíku, 82–180 kg/ha vápníku a 19–42 kg/ha hořčíku,“ píší autoři příslušné studie.

Třetím příkladem je zjišťování možností likvidace dalšího škůdce, který se začíná šířit v našich lesích. Jde o lýkožrouta severského, který se do ČR šíří (jak už je zřejmé podle názvu) ze severní Evropy, přičemž tento škůdce podle VÚLHM napadá jednotlivé stromy uvnitř porostu převážně v korunové části stromů, což ztěžuje včasné vyhledávání napadených stromů. Brouci navíc často dokončují vývoj dřívě, než jsou na stromech viditelné první příznaky napadení (např. zbarvení jehličí). Varující je, že se v minulosti blížil výskyt tohoto škůdce, zatím ojediněle a jen na některých lokalitách, k hranici kalamitního stavu. Podstatné přitom ale je, že „pokusem bylo potvrzeno, že ležící dříví není pro lýkožrouta severského ve stanovištních podmínkách nepůvodních smrkových porostů nižších poloh atraktivní ani za vysokých populačních hustot, takže se k jeho odchytu klasické stromové lapáky nehodí. Prokázaný ojedinělý silnější nálet na klasické lapáky, respektive na ležící dříví, je tak možné označit za zcela výjimečný,“ shrnují výsledky odborníci z Lesní ochranné služby. Veškeré uvedené informace VÚLHM i řada dalších jsou přitom pro péči o lesní porosty mnohem důležitější než „kamenování“ smrkových porostů. Je vhodné o tom vědět.

Petr Havel
foto Nina Havlová

ŽLUTÁ ŘEPKA JE BOHATĚ VYUŽITELNÁ A MODERNÍ PLODINA

V MOMENTĚ, KDY ROZKVETE ŘEPKA, SE ZEMĚDĚLCI ČASTO POTÝKAJÍ S MÝTY, KTERÉ PROVÁZÍ JEJÍ PĚSTOVÁNÍ. PŘITOM JDE O PLODINU ZLEPŠUJÍCÍ KVALITU PŮDY A ZVYŠUJÍCÍ JEJÍ ÚRODNOST, KTERÁ VHODNĚ DOPLŇUJE OBILNÁŘSKÉ OSEVNÍ POSTUPY. V POSLEDNÍCH DVACETI LETECH BOHUŽEL DOŠLO K RADIKÁLNÍMU SNÍŽENÍ ŽIVOČIŠNÉ VÝROBY A TÍM I KE SNÍŽENÍ PLOCH KRMNÝCH PLODIN, ZEJMÉNA VÍCELETÝCH PÍCNIN.

Poklesl také odbyt dalších tradičních plodin. Nejvíce tedy nyní pěstujeme obiloviny, které je ovšem nutné v osevním postupu střídat s odlišnou plodinou. Řepka přitom má výbornou pestitelskou hodnotu a patří mezi tak zvané zlepšující plodiny. Například pšenice pěstovaná po řepce mívá o zhruba 10 % vyšší výnosy a zároveň ozdravuje půdu od patogenů. Podobně důležité postavení má také v jiných zemích Evropy, ale i v Severní Americe a Asii. Více než patnáct let je u nás řepka pěstována průměrně na plochách zhruba 380 tisíc hektarů, přičemž z pohledu nastavení osevních postupů již plocha neroste. Podíl řepky na orné půdě tak dnes představuje asi 16 % a není nijak mimořádně vysoký, protože například v některých spolkových zemích Německa dosahuje podíl řepky dlouhodobě až 33 %. Řepka disponuje mohutným kořenovým systémem, hlouběji koření pouze vojtěška, a 85 % její kořenové hmoty se nachází v orniční vrstvě. To umožňuje dostatečné prokořenění půdy, jsou vázány živiny a je zabráněno jejich ztrátám. Obohacuje půdu o velké množství rostlinných zbytků a zlepšuje půdní strukturu, což se následně projeví i v lepší kapacitě pozemků pro dešťovou vodu. Řepka bývá na poli skoro 11 měsíců v roce, tedy nejdelší z jednoletých plodin, a tak výrazně omezuje také větrnou a vodní erozi.

Chemie jen v nezbytném rozsahu

Dnešní postřiky v sobě zahrnují hnojiva, pesticidy na ochranu před chorobami, škůdci a plevely, regulátory růstu, které zlepšují odolnost a vlastnosti růstu a vývoje. Používání přípravků podléhá velmi propracované legislativě a musí odpovídat českým a evropským normám. Správným používáním tak pomáhají přípravky k výrobě nezávadných potravin, prostých nežádoucích chorob a omezují výskyt toxinů v potravinovém řetězci. Spotřeba pesticidů v Evropě obecně klesá a v samotné České republice je jejich spotřeba zhruba na polovinu západní Evropy, což je známka toho, že zemědělci jdou cestou kompromisu intenzita, výnos a péče o krajinu. Nyní se v praxi primárně využívá systém aplikace a realizace integrované ochrany rostlin v polní výrobě, což zahrnuje racionální použití ochrany společně s agrotechnic-

kými, nechemickými či biologickými zásahy. Pro aplikaci insekticidů platí velmi přísná pravidla, například to, že každý pěstitel musí všem včelařům nahlásit v předstihu jejich použití před postřikem. Samotné přípravky mají významná omezení při jejich použití a mnohé insekticidy jsou deklarované jako pro včely neškodné, takže riziko poškození včelstev je v případě jejich použití velmi malé. Některé účinné látky obsažené v insekticidech dokonce používají včelaři při léčbě včelstev napadených varoázou. Mimoto řepka funguje v přírodě z hlediska včel jako velmi významná medonosná plodina.

Je jen slabě alergenní

Současná evropská populace je mnohem více než v minulosti citlivá na velmi široké spektrum alergenů, kterých je mnoho typů a mohou vzniknout kdykoliv během života. Jednou z nejčastějších pak je alergie na pyl. Řepka je díky výrazné barvě květu a specifické vůni velmi nápadná a kvete ve stejnou dobu

jako břízy, traviny, jehličnany či obilniny, které nejsou až tak vidět a přitom jejich pyl patří mezi silné alergy. Řepkový pyl je ale těžký a nešíří se na velké vzdálenosti.

Olej je velmi kvalitní a má vhodné složení

Řepkový olej z důvodů rozšíření pěstování a výnosů řepky a nákladů na výrobu patří mezi dostupné oleje a tomu odpovídá i spotřebitelská cena. Z pohledu výživy i širší kuchyňského uplatnění je řepkový olej ideální volbou. Jednoznačně převládá názor, že řepkový olej je z hlediska skladby mastných kyselin a jejich vzájemného poměru jedním z nejvhodnějších olejů pro lidskou spotřebu. Obsahuje relativně nízké procento nežádoucích nasycených mastných kyselin a naopak vysoké procento preferovaných omega 3 polynenasycených mastných kyselin, kterých máme ve stravě nedostatek. Cílevědomým šlechtěním byl v 70. letech snížen podíl výživově nevhodné kyseliny

erukové až na zlomek původního obsahu. U současných odrůd řepky nesmí být její obsah vyšší než 2 %, ale reálně se pohybuje nejčastěji na úrovni několika desetin procenta. Řepkový olej lze použít k vaření, dušení i na přípravu studených pokrmů. Díky relativně vysoké tepelné stabilitě je řepkový olej ideální na jednorázové smažení a pečení. Z tohoto pohledu je rozhodně vhodnější než slunečnicový olej. Obohatí salátové zálivky i nakládanou zeleninu. Na rozdíl od oleje sezamového, dýňového či olivového nepůsobí dominantním dojmem a pouze doladí chuť základních surovin pokrmů. Nejen řepka, ale i brambory, cukrová řepa, pšenice nebo konopí našly své technické uplatnění a dají se využít jako alternativní zdroj energie. Upravené oleje se chovají podobně jako nafta, proto se používají jako její příměs. Jedná se ale o technologii zcela odlišnou od výroby potravin.

Zpracováno redakcí Agrobase z podkladů SPZO

BILLA MĚNÍ NÁZEV A VZHLED SVÝCH BIO PRODUKTŮ

SPOLEČNOST BILLA DOKONČILA PROCES REBRANDINGU SVÉ PRODUKTOVÉ ŘADY BIOPRODUKTŮ. NOVĚ BUDE BIO SORTIMENT V SUPERMARKETECH BILLA K DOSTÁNÍ POD ZNAČKOU BILLA NAŠE BIO. CÍLEM ZMĚNY JE LEPŠÍ PROPOJENÍ ZNAČKY NAŠE BIO S KORPORÁTNÍ ZNAČKOU SPOLEČNOSTI. NOVÝ SVĚŽÍ DESIGN OBALŮ PODTRHUJE BIO KVALITU A PŘÍRODNÍ PŮVOD TÉTO ŘADY PRODUKTŮ.

Privátní značky BILLA tvoří v současné době 17,5 % celkového obrátu firmy. V porovnání s květnem 2017 vzrostly prodeje privátních bio produktů meziročně o 17,5 % a cílem společnosti je tento podíl navyšovat i v dalších letech. Zastřešením této privátní řady pod korporátní značku BILLA chce firma usnadnit zákazníkům orientaci v sortimentu. Kvalita výrobků se nemění, na ni společnost klade stále velký důraz a do portfolia vybírá produkty převážně od lokálních dodavatelů.

Kromě názvu mění produkty i svůj vzhled. Nový odlehčený design obalů má podtrhovat BIO kvalitu a přírodní původ této řady produktů, které pocházejí z ekologického zemědělství a jsou vyrobené bez pesticidů, umělých hnojiv

a geneticky upravených organismů. Produktová řada BILLA Naše BIO čítá více než 130 položek, mezi které patří čerstvé ovoce a zelenina, maso a masné výrobky, mléko, mléčné výrobky, vejce a výběr dalších bio výrobků, jako jsou mouka, čaje, káva, müsli, luštěniny, cereálie, oleje, sladidla apod. Tento rok zařadila BILLA do sortimentu bio produktů například avokádo, banány, rukolu, zelený listový salát, jahodový nápoj z koziho jogurtu nebo celozrnný žitný chléb.

BILLAnaše **BIO**

JAKUB HOLUŠA, halový mistr Evropy v běhu na 1500 m a halový vicemistr světa v běhu na 800 m, doporučuje

Od jara letošního roku najdete své oblíbené produkty Naše Bio v nových obalech pod značkou **BILLA Naše BIO**. Jedná se o produkty ekologického zemědělství, při jejichž pěstování a zpracování se dodržují přísná pravidla a normy. V rámci **BILLA Naše BIO** naleznete více než 130 výrobků napříč celým sortimentem – čerstvé ovoce a zeleninu, maso a masné výrobky, mléko, mléčné výrobky, vejce a bohatý výběr dalších bio výrobků (jako jsou mouka, čaje, káva, müsli, luštěniny, cereálie, oleje, sladidla apod.).

PERNÍK, PEPRNÍK, PUMPRNIKL...

KDO BY Z DĚTSTVÍ NEZNAL POHÁDKU O PERNÍKOVÉ CHALOUPE. ŠKODA JEN, ŽE PERNÍK Z NAŠEHO DĚTSTVÍ UŽ MÁ JEN MÁLO CO SPOLEČNÉHO S PERNÍKEM SOUČASNÝM. V NYNĚJŠÍCH RECEPTURÁCH TOTIŽ VESMĚS CHYBÍ DVĚ PODSTATNÉ SUROVINY, BEZ KTERÝCH SE TRADIČNÍ PERNÍK NEOBEJDE. TĚMI JSOU MED A ŽITNÁ MOUKA.

Jednou k nám přijela na návštěvu do Prahy naše slovenská příbuzná z Trnavy a přivezla nám medovníky. Po rozbalení krabice se ukázalo, že jsou to obyčejné perníky, ale přesto jsem je tenkrát chroupala s nábožným pocitem, jakoby to byla vzácná pochoutka. Tak silně mě tehdy okouznil poetický název medovník, jak na Slovensku také říkají perníku. Ale všeho do času. Každé kouzlo nutně vyprchá, když se ukáže, že medovník je ve skutečnosti jen obyčejným perníkem.

Perník, nebo medovník?

Zdálo by se, že mezi perníkem a medovníkem není rozdíl. Ale odborníci to vidí jinak. „Název medovník pochází z dob, kdy se na jeho výrobu používal pouze pravý včelí med,“ uvedl Ladislav Dodok v publikaci *Chémia a technológia trvanlivého pečiva*, která vyšla ve vydavatelsví Alfa (Bratislava, 1988). Do perníků se místo medu dává chemicky pozměněný

cukr, jak Dodok v publikaci poznamenal. Češi znají pouze jeden název – perník. Aby se poznalo, že skutečně obsahuje med, smějí ho výrobci nazvat medový perník. Připomeňme, že slovo perník vzniklo z latinského názvu piper neboli pepř. Původně se totiž perník kořenil pepřem. Proto se v Čechách perníku zpočátku říkalo pepřík. Také se pro něj v minulosti používal trochu legrační název pumprnikl, jak jsme se dočetli v Potravním kodexu československém z roku 1937. Dodejme, že lidový výraz pumprnikl se používal pro „lepší druhy perníkových koláčů“, jak doslova stojí v Potravním kodexu československém.

Mistři perníkáři norimberští

Odborné publikace se shodují, že perník je nejstarší sladké trvanlivé pečivo na světě a pekli ho už staří Egypťané. V Evropě ho ve středověku jako první začali péci v Německu. První písemný záznam

o perníkářské dílně je z roku 1370. Známým se stal perník norimberský, jehož výrobu zavedli i v Praze perníkáři, kteří se do Čech přistěhovali z Německa. Norimberští perníkáři ho v Praze z mouky a medu vyráběli v dnešní Celetné ulici, a to jako ploché pečivo zvané calta. Odtud vzešlo jméno Celetná ulice. Tak popisuje historii perníkářství v Praze publikace *Trvanlivé pečivo* (Praha, 1959), vydaná tehdejšími ministerstvem potravinářského průmyslu a výkupu zemědělských výrobků.

Bratislava první v Uhersku

Centrem medovníkářského řemesla na území Slovenska byla Bratislava. Již zmíněný Ladislav Dodok ve své knize uvádí, že právě v Bratislavě byl roku 1619 založen první medovníkářský cech tehdejšího Uherska. Cech měl název Hlavná cechová láda, což znamenalo cechovní pokladnu. Později, v 17. a v 18.

století byly zakládány další samostatné cechy medovníkového řemesla v jiných slovenských městech, a to v Košicích, Banské Bystrici, Trnavě, Kremnici, Banské Štiavnici, Levoči a v Bardějově. Ladislav Dodok usuzuje, že řemeslo se na Slovensko dostalo ze západní Evropy prostřednictvím německých mistrů, pravděpodobně přes Vídeň. V Čechách se podle Dodoka pekl perník již dříve, když tam v roce 1530 vznikl první medovníkářský cech ve Střední Evropě.

Co byl Markův chléb

Pro úplnost dodejme, že proslulý perník se kdysi vyráběl také v Benátkách. Pekl se u příležitosti svátku svatého Marka jako tzv. Markův Chléb, v originálu Marcis panis, odtud také vzešel název marcipán. Pravý marcipán je tvárná hmota, získaná roztíráním loupáných mandlí a cukru. Levnější náhražkou je hmota ze sušeného mléka, sojových bobů a bílých

fazolí, ale tato směs zdaleka nedosahuje chuti pravého marcipánu. Potravní kodex československý z roku 1937 zakazoval označovat tuto náhražku slovem marcipán. Ale výrobci byli vynalézaví. Místo mandlí třeli s cukrem jádra broskví a výrobek označili slovem persipán. Zní to podobně jako marcipán a spotřebitel není zase tak detailně vzdělán, aby rozdíl odhalil. V každém případě ale mandle a kvalitní perník patří k sobě. Na doma pečených perníčcích podle tradičních receptů nesmí chybět ozdoba z mandlí.

Cukr je levnější

S výrobou řepného cukru v 19. století přestal být med rozhodujícím sladidlem do potravin, ale v perníku byl stále nezastupitelný. Je-li do těsta použit běžný cukr, perník rychle vysychá a tvrdne. S medem si naopak uchová vláčnost a je trvanlivý. Netrvalo ovšem dlouho a pekaři si našli náhražku – med umělý. Vyrábí se rozpouštěním řepného cukru ve vodě a následným zahříváním a za působení chemických přísad pak získá podobné pekařské vlastnosti jako včelí med. Nebudeme zabíhat do technických detailů, stačí říci, že s chemicky pozměněným (invertovaným) cukrem získal perník požadovanou vláčnost a trvanlivost. Zajímavé je, že upravený řepný cukr si pro své potřeby připravoval každý výrobce perníku sám a technologický postup si přísně střežil, aby ho nikdo jiný nemohl napodobit.

I tak se ale perník bez medu zcela neobešel, jak jsem našli v odborných publikacích z šedesátých, sedmdesátých a osmdesátých let minulého století. Ve své publikaci o trvanlivém pečivu z roku 1988 zmiňuje Ladislav Dodok jako jednu z přísad při výrobě perníku právě včelí med. Nebyl sice surovinou hlavní, ale v receptuře nechyběl. V současném Potravinovém kódexu Slovenskej republiky jsme med jako nutnou nebo aspoň možnou součást perníkového těsta nenašli. V české potravinové legislativě je uvedeno, že perníky jsou pečené výrobky z chemicky kypřeného těsta s přídavkem koření a neutralizovaného invertovaného cukerného roztoku nebo invertního cukru nebo medu.

Žito odvál čas

Z dětství si všichni pamatujeme, že měl perník pěknou tmavě hnědou barvu. Tuto charakteristickou vlastnost mu dávala žitná mouka. Ale kde že jsou ty doby... „Dříve se používala na výrobu perníku žitná mouka, která se dnes téměř nepoužívá,“ přečetli jsme si ve vysokoškolské učebnici Technologie cereálií (Brno, 2016). Ještě koncem 80. let minulého století se perníky pekly z čistě žitné mouky nebo z její směsi s moukou pšeničnou, jak vyplývá z Dodokovy publikace o technologii trvanlivého pečiva. Že mají dnešní perníky z bílé pšeničné mouky typickou hnědou barvu i bez žita, je tím, že se těsto barví. Ale nejde jen

o zbarvení. Žitná mouka dodávala perníku další jeho charakteristickou vlastnost, a to hutnost a drobné pravidelné póry v upečeném těstě. Z pšeničné mouky bývá perník gumovitý, lepkavý a mává nepravidelné velké vzduchové bubliny. Když se vyráběl perník z medu a žitné mouky, obešel se bez chemických kypřidel. Pravda, těsto se muselo nejprve nechat dlouho odležet, aby v něm proběhlo kýžené nakypření. Toto tzv. zrání těsta trvalo několik měsíců i let. Těsto se nekazilo, protože v něm bylo málo vody a hodně cukrů. Čím déle zadělané těsto zrání, tím byl pak hotový perník trvanlivější a chutnější. S pomocí chemických kypřidel se proces zrání těsta postupně zkrátil na týdny nebo i pouhé dny. Dnes v průměru těsto na perník zraje pouhé čtyři dny, jak připomíná vysokoškolská učebnice brněnské Mendelovy univerzity z roku 2016.

Co na to Jeník a Mařenka?

Pohádka o perníkové chaloupce patřívala v dětství k mým nejoblíbenějším. Snad za tím byly i krásné ilustrace Josefa Lady s lákavě zdobeným perníkem, až se sliny sbíhaly. Kdo ví, jaké pohádky milují dnešní děti. V době počítačových her je vyprávěním o perníkové chaloupce sotva někdo oslní. Tím spíš samotným dnešním perníkem. A co by na kvalitu dnešního perníku řekli Jeníček s Mařenkou, to se raději ani nechci domýšlet.

Alice Olbrichová

INSPEKCE UKLÁDÁ TAKOVÁ OPATŘENÍ, KTERÁ ODSTRAŇUJÍ PŘÍČINY POCHYBENÍ A VEDOU K BEZPEČNĚJŠÍMU TRHU S POTRAVINAMI

V DUBNOVÉM ČÍSLE ČASOPISU AGROBASE JSME OTISKLI PRVNÍ ČÁST ROZHOVORU S ING. MARTINEM KLANICOU, ÚSTŘEDNÍM ŘEDITELEM STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÉ A POTRAVINÁŘSKÉ INSPEKCE (SZPI), V NĚMŽ JSME ROZEBRALI PŘEDEVŠÍM OTÁZKU, S JAKÝMI NEDOSTATKY ČI POKUSY O ŠÍZENÍ ZÁKAZNÍKŮ SE INSPEKTOŘI SZPI SETKÁVAJÍ PŘI SVÉ KONTROLNÍ ČINNOSTI. V DNEŠNÍ, DRUHÉ ČÁSTI TOHOTO ROZHOVORU, SE VĚNUJEME DALŠÍM ÚKOLŮM, KTERÉ MÁ STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÁ A POTRAVINÁŘSKÁ INSPEKCE ZE ZÁKONA V POPISU PRÁCE. PATŘÍ SEM NAPŘÍKLAD UDĚLOVÁNÍ POKUT PŘISTIŽENÝM PRODEJČŮM, KTERÍ SE SNAŽÍ OŠDIT SVÉ ZÁKAZNÍKY, ALE TAKÉ I OTÁZKA DALŠÍ KONTROLNÍ ČINNOSTI SZPI VE SPOLUPRÁCI S OSTATNÍMI STÁTNÍMI ORGÁNY ČI ORGANIZACEMI.

Za porušení právních předpisů uděluje váš úřad pokuty. V jaké výši to bylo za loňský rok, případně za poslední tři čtyři roky?

SZPI má několik možností, jak bojovat proti nekvalitním nebo nebezpečným potravinám na trhu, tedy proti těm, u nichž nebyly splněny požadavky stanovené právními předpisy. Stejně tak je to s nedovolenými způsoby prodeje. Náš úřad je oprávněn ukládat různé druhy sankcí, které mají za účel odstranit zjištěné nedostatky. Inspektoři SZPI ukládají na místě sankce typu opatření, finanční pokuty na místě v blokovém řízení ukládány nejsou. Veškeré uložené pokuty ze strany SZPI jsou ukládány v rámci správního řízení. Mluvíme-li o sankcích obecně, je to první v řadě uložení opatření kontrolované osobě k odstranění zjištěných nedostatků nebo opatření pro nápravu zjištěných nedostatků, jako

např. přeznačení potraviny. Můžeme zakázat prodej potravin, uvádění výrobku do oběhu nebo užívání prostor pro prodej. Nebo můžeme vystavit zákaz používání balení nebo zařízení, či dokonce uložit opatření ke zničení nebezpečných potravin. Ze zákona můžeme za zjištěné nedostatky ukládat pravomocné pokuty SZPI ve správním řízení. Při pohledu na počet a výše pravomocně uložených pokut ve správním řízení v uplynulých čtyřech letech to vypadá následovně, že počet udělených pokut za poslední čtyři roky stoupá, zatímco výše pokut kolísá.

Při ukládání pokuty se vždy přihlíží k závažnosti správního deliktu, zejména způsobu jeho spáchání, jeho následkům a okolnostem, za nichž byl spáchán. Pro výši pokuty je tedy rozhodující především závažnost, resp. společenská škodlivost sankcionovaných deliktů. Uložená poku-

ta by měla přiměřeně plnit funkci represivní i preventivní. Jak sankce peněžní, tak i sankce typu opatření ale nejsou cílem SZPI. Kontroly našeho úřadu jsou pravidelné, na základě systému hodnocení rizika každé provozovny, ale jednotlivé kontroly jsou zpravidla vždy pouze namátkové, a proto nemohou postihnout nejen všechny šarže prodávaného zboží, ale také nepostihnou zdaleka všechna porušení hygienických požadavků

Pokuty udělené SZPI za roky 2014 - 2017

rok	Počet pokut	Výše pokut (mil. Kč)
2014	1861	99
2015	2651	141
2016	2876	127
2017	2179	111

Zdroj: SZPI

a zásad správné distribuční praxe při prodeji potravin. Naším cílem a zájmem je ukládat jen taková opatření, která vedou k odstraňování příčin protiprávního stavu a tím k ještě bezpečnějšímu trhu s potravinami pro spotřebitele. Není cílem rozdávání pokut a likvidace provozovatelů, to je naopak prostředek k dosahování cílů, kterými jsou ochrana spotřebitelů a poctivě podnikajících provozovatelů. Mezi významné nástroje napravení zjištěného nevyhovujícího stavu, lze zařadit například i předání výsledků do systému RASFF či AACS, vydávání tiskových zpráv, zveřejnění informací na www.potravinynapranry.cz nebo www.szpi.gov.cz či komunikace s veřejností i prostřednictvím sociálních sítí – např. FB, Twitter, Instagram. Medializace nevyhovujících zjištění je mnohdy neúčinnějším nástrojem při boji s „nepoctivými“ výrobci a prodejci. Média přebírají informace z námi pravidelně vydávaných tiskových zpráv i z webu Potraviny na pranyři.

Takže se dá říci, že stále se někdo z řad obchodníků pokouší porazit svoji konkurenci na trhu nečistým způsobem, kdy na to vlastně doplácí zákazník, který toto zboží kupuje. Čeho by si měli spotřebitelé hlavně všimnout, když nakupují jim nabízené zboží?

Ideální by bylo, kdyby všichni spotřebitelé byli poučení a informovaní, se snahou vyhledávat korektní rady spotřebitelům. Zvláštní okolností, ovlivňující zaměření kontrolní činnosti SZPI, je postupné a sílící povědomí spotřebitelů v České republice o kvalitě a bezpečnosti českých potravin. Stále větší podíl spotřebitelů je schopen a ochoten za kvalitní potraviny zaplatit také adekvátní cenu a při nákupu se zajímá o původ potravin. Kontrola pravdivosti údaje o místě výroby je běžnou součástí kontrolní praxe, která je zaměřena především na komodity, kde jsou stále zjišťovány nedostatky. Namátkově lze uvést víno nebo ovoce a zeleninu, zvláště pak český česnek nebo meruňky. Svůj kredit získal

ale např. také český mák. Na území Evropské unie může spotřebitel počítat s všeobecně vysokým standardem kvality a s vysokou úrovní bezpečnosti potravin, a to díky širokému komplexu potravinového práva. Přesto stále existují podnikatelé, kteří vymýšlejí nové metody, jak obejít právní předpisy a obohatit se na úkor spotřebitele. SZPI se soustředí na ta nejproblematictější místa na trhu. Není však v jejich možnostech zkontrolovat všechny potraviny uváděné na trh. Nejlepším kontrolorem je proto poučený spotřebitel, který umí hájit svá práva. Užitečnou pomůckou mu může být web Potraviný na pranýři, který informuje zejména o nevyhovujících šaržích potravin zjištěných úřední kontrolou SZPI. A protože dobrá rada je k nezaplacení, tak připojím několik poznámek, jak se bránit proti nekvalitním potravinám, klamavým praktikám a falšovaným potravinám.

Jedním z úkolů SZPI je i kontrola chráněných označení. S čím se vaši inspektoři při těchto kontrolách setkávají?

Chráněné označení původu (CHOP), chráněné zeměpisné označení (CHZO) a zaručená tradiční specialita (ZTS) jsou označeními, která deklarují výjimečnost potraviny či produktu. U CHOP a CHZO je tato výjimečnost dána především geografitou (tedy původem v určité zeměpisné oblasti), u ZTS zase tradičním způsobem výroby či recepturou. Smyslem takového označení je jednak jeho ochrana, ale rovněž propagace a marketing.

Potraviny, jejichž označení je chráněno, poznáme snadno – na svém obalu jsou

vždy označeny odpovídajícím symbolem (žlutomodré anebo červenožluté kolečko). Takto označená potravina má přitom oproti ostatním obdobným potravinám nadstandardní jakost či jiné vlastnosti, a především je potravinou, která je pro daný členský stát typická a již se tento stát prezentuje v zahraničí, a to jak na společném trhu EU, tak často i ve třetích zemích.

Každý produkt, a to jak CHOP a CHZO, tak ZTS, je doprovázen tak zvanou specifikací. Ta určuje například to, jaké suroviny mají být pro produkt používány, jak má výrobní proces vypadat, jak má být konečný produkt zabalen, případně jak má být označen. Rovněž může stanovit, nakolik může být produkt upravován, například typicky krájen či jinak porcován, mimo vymezené území, pro které byl zapsán.

Inspektoři SZPI se při svých kontrolách zaměřují jak na národní výrobky, tak na ty zahraniční. U národních přitom kontrolují celý proces výroby, zahraniční produkty nesoucí chráněná označení kontrolují typicky v maloobchodě. Všechny kontroly jsou přitom prováděny především proto, aby bylo zajištěno, že zapsané názvy nejsou používány pro výrobky, které zmíněné specifikace nesplňují, tedy aby bylo vyloučeno zneužívání takto chráněných označení. Pokud jsou kontrolovány výrobky z jiných členských států EU, komunikuje SZPI nezřídka i s kontrolními orgány příslušných států. V podmínkách České republiky patří do této skupiny také kontrola geografického původu u vína s označením CHZO moravské nebo české, případně s ozna-

čením CHOP Morava nebo Čechy. Cílem kontrol SZPI bývá prověření geografického původu vína s označením „moravské zemské“ nebo „české zemské“ případně vína „jakostního“ původem z Moravy nebo Čech. Výše uvedené výrazy spadají do kategorie chráněných označení původu a zeměpisných označení, tedy takto označená vína musí být vyrobena za specifických podmínek a hrozny musí být sklizeny výlučně na území České republiky. Kontroly jsou cíleně zaměřeny především na výrobce, u kterých se předpokládalo rychlé vyexpedování vína na trh, z důvodů podezření, že vína byla vyrobena ze zahraniční suroviny. Dále na maloobchod, kde by se takto rychle vyexpedované produkty mohly nacházet. Z kontrol chráněných zeměpisných označení a chráněných označení původu v uplynulém období bylo vyhodnoceno jako nevyhovující pouhý zanedbatelný zlomek. Rozhodně ale nešlo o nezajímavé případy. Tak např. na etiketě vína bez chráněného označení původu nebo zeměpisného označení (bez CHOP/CHZO) byl uveden název moštové odrůdy, který se skládal z části z chráněného označení původu nebo zeměpisného označení „Franken (DE)“, nebo víno z ČR bylo označeno výrazem „KABINET“, tj. údajem, který připomíná chráněný tradiční výraz pro víno s CHOP z Německa „kabinett“.

Jaké úkoly čekají SZPI v nejbližším období a jakou podporu státních orgánů, aby vaše činnost byla co nejúčinnější, byste potřebovali?

Kontrolní činnost SZPI v roce 2018 vychází ze zásad obsažených v Jednotném integrovaném víceletém vnitrostátním plánu kontrol České republiky pro léta 2016–2018. Druhým strategickým dokumentem, který dále specifikuje zaměření a rozvoj kontrolní činnosti SZPI v letošním roce je Střednědobá koncepce SZPI. Prioritou kontrol je tak kontrola bezpečnosti potravin a kontrola toho, zda nejsou uváděny na trh potraviny falšované.

SZPI je v České republice jediným dozorovým orgánem, který má kontrolu potravin a tabákových výrobků jako svoji hlavní a jedinou funkci. S ohledem na důležitost zachovat na českém trhu vysokou míru bezpečnosti a kvalitu potravin umožňuje tato vysoká specializace soustředit v roce 2018 veškeré síly SZPI pouze do výše uvedené oblasti a využívat přidělené prostředky nejen k vlastní kontrole, ale také se intenzivně věnovat vývoji nových kontrolních postupů a metod. Komplexní úřední kontrola potravin bude, a vlastně již je, vykonávána jak ve výrobě, tak v průběhu obchodu a také pak v oblasti společného stravování. Vedle naplnění tradičních plánů ústředně řízených kontrol SZPI a kontrol plánovaných regionálními inspektoráty SZPI nás čeká – v rámci partnerského přístupu – prohlubování spolupráce jak s průmyslem prostřednictvím oborových sdružení a Potravinářské komory ČR, tak obchodem, tam zase prostřednictvím Svazu obchodu a cestovního ruchu ČR, a v neposlední řadě se spotřebiteli, mimo jiné i prostřednictvím různých sdružení a svazů, které konečného spotřebitele zastupují.

SZPI bude nadále uplatňovat partnerský přístup ke kontrolovaným osobám mimo jiné tím, že požaduje pouze to, co je dáno platnými právními předpisy. Pochopitelně nebudeme zapomínat ani na další aktuální problémy běžné kontrolní činnosti, jako jsou například kontroly průvodních dokladů nebo aktivity vedoucí k zamezení falšování potravin a odhalování klamání spotřebitelů. Svým dozorem a vymáháním dodržování legislativních pravidel se SZPI bude snažit spolupřispívat nediskriminační prostředí pro všechny podnikající subjekty, tedy přispět k rovnému konkurenčnímu prostředí. Vždyť máme všichni společný cíl – bezpečné a kvalitní potraviny.

Miroslav Svoboda

JAK SE ORIENTOVAT NA TRHU POTRAVIN

- Věnujte pozornost složení potraviny a zemi původu.
- Vždy kontrolujte datum použitelnosti či datum minimální trvanlivosti.
- Neřídte se při nákupu pouze regálovými štítky či slevovými poutači.
- Nevěřte zázračným zdravotním účinkům, deklarovaným na doplňcích stravy či v reklamě.
- V případě zdravotních potíží nespolehejte na doplňky stravy, ale navštivte lékaře.
- Buďte obezřetní při nákupu potravin na internetu. Nakupujte pouze v certifikovaných internetových obchodech, popř. v e-obchodech, které jsou spojeny s kamennou prodejnou.
- Buďte obezřetní v případě nákupu potravin, které jsou nabízeny s výraznou slevou či jsou vám vnucovány jako výhodná koupě. To platí obzvláště pro prodej potravin či doplňků stravy na prezentačních akcích.
- V obchodě si všimněte, jak jsou potraviny skladovány, zda jsou použita chladicí a mrazicí zařízení funkční. Nekupujte si zmrazené potraviny, na jejichž obalu je vysrážený led, může to být známka toho, že potravina byla již jednou rozmrazena.
- Nikdy nekupujte potraviny s porušeným či znečištěným obalem.
- Nekupujte potraviny neznámého nebo podezřelého původu, např. neokolkované lihoviny, neoznačené potraviny, potraviny neoznačené v českém jazyce či potraviny ze stánek, kde není viditelně vyznačen provozovatel stánku.
- Dobře si prohlédněte mléčné, masné či lahůdkářské výrobky, které si chcete koupit. Pokud vykazují smyslové změny, např. změny barvy, konzistence, popřípadě pachu, pak je nekupujte.
- V případě jakýchkoliv dotazů kontaktujte SZPI prostřednictvím adresy info.szpi.gov.cz,
- Na SZPI se můžete obrátit také prostřednictvím webového formuláře na stránkách www.szpi.gov.cz.

PŘENOS POZNATKŮ VĚDY A VÝZKUMU V ZEMĚDĚLSTVÍ NA JIHOČESKÉM DNU VĚDY

NEJAKTUÁLNĚJŠÍM TÉMATEM PRO ZEMĚDĚLCE, ALE I PRO POTRAVINÁŘE V OBDOBÍ OD BŘEZNA DO KVĚTNA BYLA PŘÍPRAVA A PODÁVÁNÍ ŽÁDOSTÍ O DOTACE.

Regionální agrární komora Jihočeského kraje (RAK JK) ve spolupráci s Celostátní sítí pro venkov (CSV) a partnery Krajského informačního střediska pro rozvoj zemědělství a venkova Jihočeského kraje připravila „dotační semináře“, a to jak z oblasti Programu rozvoje venkova 6. kolo, ale také k Jednotným žádostem 2018 pro více než 1 100 zájemců z celého regionu. Po celou dobu příjmu žádostí všechny Okresní agrární komory Jihočeského kraje poskytovaly ve zvýšené intenzitě konzultace k dané problematice. Dobrý zemědělský a environmentální stav půdy, Nitrátová směrnice, eroze a to vše ve vztahu k čerpání dotací bylo tématem 2 seminářů, které komora pořádala ve spolupráci s Ústavem zemědělské ekonomiky

a informací. Informace by měly napomoci zemědělcům k lepší orientaci ve spleti legislativy, nařízení a omezení, tak aby nedocházelo k jejich porušování a následně krácení dotací ze strany SZIF.

RAK JK se jako partner podílela na realizaci Jihočeského dne vědy, který proběhl na českobudějovickém výstavišti 18. 4. 2018. V odborné části programu určené pro podnikatele, odborníky a studenty z oboru zemědělství a potravinářství se prezentovali naši agro – zástupci. Pan Luboš Smutný (AGROSOFIT Tábor, s.r.o.) s příspěvkem „Vývoj moderních technologií pro živočišnou výrobu po jihočesku“ a doc. MUDr. Petr Petr, Ph.D. (RAK JK) s prezentací „Možnosti ovlivnění imunologického systému nutracetiky

aneb aby strava byla lékem a lék stejně přirozený jako strava“. Hlavním cílem této akce bylo představit možnosti transferu poznatků vědy a výzkumu do praxe jako jednoho z rozhodujících faktorů ke zvýšení konkurenceschopnosti firem právě v agro-potravinářském oboru. V rámci 12. ročníku soutěže Chutná hezky. Jihočesky jsme potravinářům poskytovali konzultace v oblasti legislativních požadavků. Tradiční soutěže se zúčastnilo 39 výrobců se 111 výrobky ve 12 kategoriích.

Z připravovaných akcí na další období na základě požadavků zemědělců i potravinářů organizujeme za podpory CSV „Farmářskou burzu“ 6. ročník.

V rámci Regionálního přenosu informací uskutečníme v květnu a červnu dva semináře „Praktická aplikace Nařízení EU 2016/679 (GDPR) o ochraně osobních údajů do praxe zemědělských závodů“ a seminář na ochranu zdraví zvířat a péče o jejich pohodu. Jedna z posledních předprázdninových akcí bude zaměřena na Společnou zemědělskou politiku po roce 2020.

Veškeré aktuality a informace o aktivitách zveřejňujeme na svých webových stránkách www.agroreport.cz, www.rakjk.cz. K informacím pro regionální výrobce potravin slouží portál www.chutnahezkyjihocesky.cz.

RAK Jihočeského kraje

Z ČINNOSTI KIS JMK, SEMINÁŘE PRO ZEMĚDĚLCE

NEJAKTUÁLNĚJŠÍM TÉMATEM PRO ZEMĚDĚLCE, ALE I PRO POTRAVINÁŘE V OBDOBÍ OD BŘEZNA DO KVĚTNA BYLA PŘÍPRAVA A PODÁVÁNÍ ŽÁDOSTÍ O DOTACE.

V rámci Jihomoravského kraje se uskutečnilo na jaře 2018 celkem 6 seminářů k Jednotné žádosti. Pozvánka na semináře byla zemědělcům rozeslána e-mailem dle databáze a zároveň jsme ji vyvěsili na našich webových stránkách. Velmi často zemědělci využili možnosti řešit konkrétní situace pro podávání své žádosti přímo na pracovištích SZIF, kde danou

žádost podávají. Součástí seminářů byla i přednáška o „Voda v půdě a krajině“, kdy se mimo jiné probíraly i způsoby hospodaření, které zvyšují absorpci vody v půdě. Přednášel ji Ing. František Havíř z Odboru životního prostředí Jihomoravského kraje. Toto téma je pro Jihomoravský kraj stále velmi aktuální. V rámci seminářů se zemědělci dozvěděli i bližší

informace k regionálním potravinářským soutěžím, do kterých se následně mohli se svými produkty přihlásit. Do soutěže se přihlásilo 54 firem s 211 výrobky. V březnu 2018 jsme organizovali ve spolupráci s ÚZEI tři semináře „Informační podpora pro zemědělce v rámci implementace směrnice rady 91/676/EHS (Nitrátová směrnice)

v České republice“. I zde účast zemědělců potvrdila jejich zájem o informace, což potvrzuje i vysoká účast. Svůj výrazný podíl na účasti má garant odborné části poradenství v Jihomoravském kraji, akreditovaný poradce RNDr. Jan Dovrtěl, CSC.

KIS Jihomoravského kraje

RIS PRO ROZVOJ ZEMĚDĚLSTVÍ A VENKOVA PARDUBICKÉHO KRAJE PRACUJE I V ROCE 2018

INFORMAČNÍ STŘEDISKO PRO ROZVOJ ZEMĚDĚLSTVÍ A VENKOVA PARDUBICKÉHO KRAJE S PŮSOBNOSTÍ V PARDUBICKÉM KRAJI MÁ CELKEM ČTYŘI PRACOVISTĚ V JEDNOTLIVÝCH OKRESECH CHRUDIM, PARDUBICE, SVITAVY A ÚSTÍ NAD ORLICÍ.

Základním informačním zdrojem pro zemědělce v regionu jsou webové stránky www.agrovenkov.cz. Návštěvnost těchto stránek je velmi vysoká a žádaná. Druhým informačním kanálem je vydávaný elektronický zpravodaj, který dle potřeby rozesíláme na cca 1350 e-mailových adres zemědělských podnikatelů. Touto formou dostávají zemědělci velmi rychle a operativně aktuální informace včetně pozvánek na jednotlivé důležité akce v Pardubickém kraji. Dalším kanálem je vydávaný tištěný zpravodaj, zde prvovýroba získá informace dlouhodobějšího

a obecného charakteru. Odborné konzultace se zemědělci probíhají na okresních pracovištích individuálně buď osobně, e-mailem, či telefonicky.

Praktické ukázky, jak se daří realizovat program rozvoje venkova, jsou např. dny otevřených dveří. Informace o zemědělské prvovýrobě ve světle úspěšného projektu z PRV konkrétně proběhla dne 27. a 28. dubna u příležitosti slavnostního otevření nového provozu v ZD Sloupnice – Reprodukčního centra v Němčicích. Akce se zúčastnil prezident

Agrární komory ČR Zdeňek Jandajsek a hejtmán Pardubického kraje Martin Netolický.

Nadějně pro zemědělce vyznívá zájem dětí z okolních základních škol a široké veřejnosti. Za účelem ochrany spotřebitele (bezpečnosti potravin) a propagace místních výrobců potravin AGROVENKOV organizuje soutěž MLS Pardubického kraje. V letošním roce to je už 12. ročník. Celkem bylo přihlášeno 117 výrobců od 35 výrobců. Odborná komise vybrala 55 výrobců s oceněním MLS

Pardubického kraje 2018. V měsíci srpnu pak bude probíhat spotřebitelská soutěž. Na podporu rozvoje zemědělství, venkovského prostoru, spolupráce zemědělců se školami a zejména motivace žáků základních škol pro studium na středních zemědělských školách pak probíhají za podpory AGROVENKOVA o.p.s. „TECHNOHRÁDKY“ na zemědělských školách a učilištích v Pardubickém kraji. Zde se seznamují žáci základních škol s problematikou prvovýroby v zemědělství.

AGROVENKOV, o.p.s.

HOSPODAŘÍ ZEMĚDĚLCI NA PŮDĚ NEOPRÁVNĚNĚ, OBOHACUJÍ SE TAK?

S TÍMTO PODTITULEM USPOŘÁDALA DNE 22. 5. 2018 AGENTURA VENKOVA, O.P.S. V PLZNI SEMINÁŘ POD NÁZVEM PRÁVNÍ DŮVODY UŽÍVÁNÍ PŮDY A LPIS. CÍLEM SEMINÁŘE BYLO ZEMĚDĚLCŮM PŘIBLIŽIT JEDNOTLIVÉ UŽIVACÍ TITULY K ZEMĚDĚLSKÉ PŮDĚ A PODMÍNKY, KTERÉ MUSÍ ZEMĚDĚLCI SPLNIT, ABY ZÍSKALI DOTACE NA PŮDU.

Detailně byl probrán zákon o půdě, nájemní vztahy dle dřívějšího občanského zákoníku č.40/1964 Sb., pachtovní smlouvy dle nového občanského zákoníku. Bylo také zdůrazněno, že příslušná právní úprava nepožaduje a ani v minulosti nepožadovala povinnou písemnou formu nájemní smlouvy, je tedy možný konkludentně vzniklý pachtovní či nájemní vztah, který se podle doby svého vzniku řídí současným nebo

dřívějším občanským zákoníkem. Možné je tak užívat zemědělské pozemky bez písemné smlouvy, pokud uživatel za užívání těchto pozemků platí vlastníkovu pachtovnou či nájemné a vlastník toto přijímá. Je také možné užívat zemědělské pozemky, jejichž vlastník není znám, a to za předpokladu, že uživatel z těchto pozemků odvádí daň. [Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí]

Zemědělci byla přiblížena i související ustanovení katastrálního zákona a podmínky, které stanoví EU k poskytnutí dotace na půdu. V průběhu semináře, perfektně zodpověděl četné dotazy zemědělců k probírané problematice přednášející JUDr. Josef Korbelář. Akce se účastnilo 52 zemědělců.

Veřejně sdělované výroky k dané problematice typu: jedná se o neoprávněné

hospodaření na půdě, jde o neoprávněné obohacení, dotační podvod, trestný čin, neoprávněné užívání cizí věci vyznívají jako směřovaná kampaň proti zemědělci. Jasná stanovisko k neoprávněnému hospodaření na půdě vydala Agrární komora ČR a Zemědělský svaz ČR. Vzdor kampani jsme konstatovali, že většina zemědělců na půdě hospodaří poctivě.

Agentura Venkova o.p.s.

ZAJÍMAVÝ DEN NA SOU UHERSKÝ BROS

STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ UHERSKÝ BROS USPOŘÁDALO POD ZÁŠTITOU HEJTMANA ZLÍNSKÉHO KRAJE JIŘÍHO ČUNKA DNE 18. KVĚTNA 2018 MEZINÁRODNÍ SOUTĚŽ ODBORNÝCH DOVEDNOSTÍ ŽÁKŮ V OBORU OPRAVÁŘ ZEMĚDĚLSKÝCH STROJŮ. SOUTĚŽ SE SKLÁDÁ Z ČÁSTI PRAKTICKÉ A JÍZDY ZRUČNOSTI. V PRAKTICKÉ ČÁSTI SOUTĚŽÍCI PROVÁDĚLI ZÁMEČNICKÉ PRÁCE, PILOVÁNÍ, VRTÁNÍ A ŘEZÁNÍ ZÁVITU NA URČENÉM VÝROBKU A DÁLE ROZPOZNÁVALI SOUČÁSTI STROJŮ. V JÍZDĚ ZRUČNOSTI PŘEDVEDLI JÍZDU TRAKTORU S PĚTITUNOVÝM VLEKEM, DÁLE JÍZDU TRAKTOREM MEZI KUŽELY A COUVÁNÍ V URČENÉM PROSTORU.

V oboru Opravář zemědělských strojů své dovednosti změřili zástupci šesti škol, z toho tři ze Slovenska. První místo získal Ján Monček ze SOŠ Pruské, na druhé příčce se umístil Marek Malenovský ze SŠ-COPT Kroměříž a bronzový pohár putoval do dvou škol SOU Uherský Brod k Sebastianu Kašpárkovi a SOŠ polnohospodářstva a služeb na vidieku v Levici k Matúšu Hudobovi.

Kromě těchto hlavních soutěží se konaly ještě dvě další. V první z nich soutěžili děti z mateřských škol ve výtvarném

zpracování tématu „ZOO očima dětí“. A bylo se opravdu na co dívat. Slavnostního vyhlášení výsledků se zúčastnily děti z většiny školek a přebírání ceny za vítězné práce z rukou významných hostů byl pro ně velký zážitek. Druhá soutěž byla také výtvarná, ale nesla se v trochu jiném duchu. Své vize na téma Zemědělství se v ní pokusili předvést sprejeři. Ale nebojte se, nestříkalo se na zdi ani na auta. Milovníci tohoto specifického umění měli k dispozici plátna v dřevěném rámu, na kterých se mohli doslova vyřadit. Jejich práce brzy ozvláštňují chodby

školy a také Domu kultury Uherský Brod, jak to navrhl sám jeho ředitel a předseda odborné poroty sprejeřů. Kromě soutěží byl v areálu Středního odborného učiliště připraven také bohatý doprovodný program.

Společnost ZEMASPOL Uherský Brod a.s. připravila mimo jiné ukázky svých zemědělských komodit, které vyzvaly ke svému určování nejen děti, ale i dospělí. Návštěvníci si mohli po celý den prohlédnout výstavu drobného zvířectva a moderní zemědělskou techniku,

ukázky prací žáků školy a prezentace projektů školy. Tato akce přispěla k přiblížení učebních oborů široké veřejnosti a zejména rodičům a dětem, které se rozhodují pro budoucí uplatnění v životě. Zemědělské podniky mohou z řad absolventů odborného učiliště jistě čerpat své budoucí zaměstnance. Zemědělský svaz ČR, územní organizace v Uherském Hradišti pak souběžně připravil prezentaci zemědělství pod titulem „Zemědělství žije“, o kterou děti projevíly velký zájem.

AK Zlínského kraje

SEMINÁŘE POŘÁDANÉ V PRVNÍ POLOVINĚ ROKU

KRAJSKÉ INFORMAČNÍ STŘEDISKO OLOMOUCKÉHO KRAJE POŘÁDALO V PRVNÍ POLOVINĚ ROKU SEMINÁŘE S AKTUÁLNÍ ZEMĚDĚLSKOU TÉMATIKOU. TÉMATA SEMINÁŘŮ JSOU VYBÍRÁNA PODLE POŽADAVKŮ ČLENŮ A JEJICH AKTUÁLNÍ POTŘEBY.

V souvislosti s novelizací veterinárního zákona a výskytem moru prasat, který je rozšířen v sousedním Zlínském kraji, Okresní Agrární komora Olomouc uspořádala dne 8. března 2018 seminář pro zootechniky. V této souvislosti jsme velice rádi, že se nám podařilo navázat spolupráci s ředitelstvem Státní veterinární správy a pozvání na seminář přijal ústřední ředitel Státní veterinární správy MVDr. Zbyněk Semerád, který posluchačům odprezentoval novelu veterinárního zákona a aktuální nákazovou situaci. Součástí tohoto semináře byly i další dvě přednášky. MVDr. Šlosárková, Ph.D.

z Výzkumného ústavu veterinárního lékařství měla příspěvek týkající se onemocnění paznehtů produkčních dojníc, zejména jejich příčin, dopadů a prevence proti těmto nemocem. Ing. Stanislav Staněk, Ph.D., zaměstnanec Výzkumného ústavu živočišné výroby, informoval posluchače o možnostech elektronické evidence nemocí prostřednictvím Deníku nemocí a léčení. Všichni přítomní byli s náplní semináře velice spokojeni a měli jsme spoustu pozitivních hodnocení k výběru témat a přednášejících. Kladné hodnocení našich členů je pro činnost informačního střediska velice

důležité a moc si ho vážíme. Dne 23. 3. 2018 byl v Olomouci seminář pod názvem GDPR pro zemědělce, na kterém přednášel Mgr. Miroslav Galvas, advokát a člen poradenské skupiny, která pro klienty řeší právo, daně a účetnictví, dotace a prevenci rizik. Cílem tohoto semináře bylo objasnit našim členům nové nařízení Evropské unie upravující ochranu osobních údajů.

Před zahájením prvních sečí a sklizní objemných krmiv jsme uspořádali dva semináře na téma Výroba a konzervace objemných krmiv a welfare skotu.

Jeden seminář byl dne 3. 5. v Olomouci a druhý se uskutečnil 10. 5. v Šumperku. Posluchači těchto dvou seminářů se dozvěděli vše o výrobě a konzervaci objemných krmiv a Ing. Daniel Falta, Ph.D., proděkan AF Mendelovy univerzity v Brně se věnoval problematice welfare z pohledu tepelného stresu a obtěžujícího hmyzu ve stáji. Seznámil posluchače s dopady tepelného stresu na dojnice a jeho řešení a s možnostmi eliminace obtížného hmyzu ve stájích (biologická ochrana proti mouchám).

OAK Olomouckého kraje

PROBLÉMY ZEMĚDĚLCŮ ÚSTECKÉHO KRAJE A JAK JE ŘEŠIT?

V UPLYNULÉM TÝDNU PROBĚHLO JEDNÁNÍ NOVÉHO PŘEDSTAVENSTVA A DOZORČÍ RADY OAK MOST SPOLU S VEDENÍM INFORMAČNÍHO CENTRA PRO ROZVOJ ZEMĚDĚLSTVÍ A VENKOVA ÚSTECKÉHO KRAJE A PROJEDNÁVALA SE PROBLEMATIKA AGRÁRNÍ POLITIKY U ZEMĚDĚLCŮ V ÚSTECKÉM KRAJI.

Na prvním místě je to sucho, které citelně zasáhlo okresy Louny, Most, Chomutov, Teplice a projevilo se zejména na plodinách, jako jsou ozimy, jařiny, olejiny – slunečnice, řepka. Za měsíce duben až květen spadlo na Mostecku pouze 28,4 mm srážek. Ležíme v oblasti dešťového stínu Krušných hor. U prvních sečí trav a vojtěšky bude výnos velmi nízký, pokud bude pokračovat toto sucho, tak druhé seče také nenarostou. Kvůli suchu nebude možné zajistit zásoby píce na zimu, informační centrum ÚK žádalo zmírnění podmínek za péči o travní porosty.

Novelizace zákona o rostlinolékařské péči č. 326/2004 Sb., která platí od počátku letošního roku, veřejně zpřístupnila databáze stanovišť veškerých včelstev v rámci LPIS a stanovila sankce vůči zemědělcům, kteří neoznámí včelařům minimálně 48 hodin předem aplikaci

postřiků na pěstební plochy – znění novely může sloužit i jako podklad k vydírání zemědělců, nástroj konkurenčního boje nebo ekonomickou likvidaci konkurence – je to ukázka další byrokracie. Nová pravidla pro ochranu osobních údajů, platná od 25. 5. 2018, GDPR přináší další nárůst byrokracie, vše se šíje horkou jehlou na poslední chvíli a na GDPR vydělají zejména agentury, které za vysoké peníze nabízejí školení a zavedení této agendy.

Řešit generační obměnu zemědělců. Mladí odborníci ze škol do praxe nenašupují a nejsou připraveni pro práci v zemědělství. Je nutné více propagovat zemědělce v médiích, na dnech otevřených dveří, ve školách, na farmách, demonstračních farmách atd., atraktivnit výuku zemědělských oborů vybavením zemědělských škol nákupem moderních strojů a zařízení.

Již několik let se mluví o přípravě fondu těžko pojistitelných škod pro zemědělce, ale dosud se nic nerealizovalo.

Zemědělci potřebují snížit byrokracii ve všech oblastech, SZIF by měl stanovit jednodušší podmínky pro dotace, PRV atd. Dotační tituly by měly mít trvalou účinnost, neměnit je každý rok, a všichni zemědělci by jim měli rozumět. Vše se svádí na Evropskou unii, ale určitě to tak není, vše je v rukou MZe a SZIF. Tak to vidí zase naši zemědělci.

K řešení potřebujeme:

- především mít na odborných místech ministerstev správné odborníky, kteří mohou naše problémy řešit,
- prosadit rovné podmínky v národních a regionálních dotacích,
- Je potřeba narovnat národní dotace, aby byly ve všech zemích stejné, tím by se narovнала i konkurence mezi starými státy EU a námi,

- posílit v dotacích citlivé komodity a živočišnou výrobu, cukrovku, zelinářství, ovocnářství, chmel,
- řešit pronajímání a prodej půdy, nejsme schopni ovlivnit požadavky vlastníků půdy, kteří nehospodaří a půdu pouze pronajímají,
- odstranit duplicity v kontrolách (SZIF, ČPI, SZPI, PGRLF, ÚKZUZ, ČIŽP), snížit počet kontrol a omezit je na mimosezonní období, kdy zemědělci mají více času,
- u programu INTERSUCHO zařadit do problémových oblastí i okresy Most, Chomutov, Teplice, Louny a Litoměřice,
- v zemědělství máme u nás v Ústeckém kraji řadu špičkových zemědělských subjektů, zanícených odborníků pro svoji práci, jejichž hlavním posláním a koníčkem je zemědělství a věnují mu spoustu volného času.

OAK Most

REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ STŘEDISKO KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE V ROCE 2018

REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ STŘEDISKO KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE (RIS KHK) ZAHÁJIL OFICIÁLNĚ SVOU ČINNOST NA POČÁTKU BŘEZNA TOHOTO ROKU. PROVOZ STŘEDISKA NAVÁZAL SVOU ČINNOSTÍ NA MINULÝ ROK.

Svímy aktivitami informuje zemědělskou veřejnost o konaných akcích prostřednictvím e-mailů, zveřejňuje každý týden aktuality z Královéhradeckého kraje na webových stránkách www.rakkkhk.cz a zájemcům poskytuje možnost odborných konzultací. Konzultanti z RIS KHK se v první polovině letošního roku zapojili do přípravy workshopů, které původně ani nebyly zařazeny v plánu práce, ale zemědělská veřejnost si je vyžádala. Podíleli se na organizaci workshopu Praktická aplikace Nařízení EU 2016/679 (GDPR) o ochraně osobních údajů do praxe zemědělských závodů v roce 2018 (GDPR) v zemědělských podnicích, který se uskutečnil 20. března 2018 v Holovousích. Spolupodíleli se na workshopu o požární bezpečnosti v zemědělských podnicích, který se konal dne 3. května 2018 v Dolanech u Jaroměře a byl zaměřen na kontrolní činnost požární ochrany v zemědělské praxi, teorie a praktické příklady z minulosti, vydaná nařízení Královéhradeckého kraje

o požární bezpečnosti a dále byly probírány a diskutovány případy z praxe. V průběhu dubna byly uspořádány v pěti okresech Královéhradeckého kraje semináře Dotační tituly v roce 2018, administrované v rámci Jednotné žádosti. Jednou z přednášejících byla akreditovaná poradkyně Ing. Marcela Jezberová, která poskytuje možnost odborné konzultace v RIS KHK.

Důležitou součástí práce Regionálního informačního střediska je poskytování individuálních konzultací. V letošním roce jsme ustoupili od praxe vyčleněných konzultačních dnů v sídle střediska v Hradci Králové a konzultace poskytují konzultanti ze svých sídel. Přínosem této praxe je znalost problematiky zemědělské výroby v konkrétním okrese, ve kterém hospodaří zájemce o konzultaci, a často i znalost podniku tazatele. Od února bylo poskytnuto 53 individuálních konzultací především telefonických a prostřednictvím e-mailu. V závažných

případech přišli zájemci o konzultaci osobně. Témata individuálních konzultací výrazně souvisejí s problematikou, která se v daném období řeší v zemědělských podnicích.

Mezi nejčastější problémy, které konzultanti se zemědělci řešili v letošním roce, byla především redefinice méně příznivých oblastí a způsoby výpočtu zatížení zemědělské půdy zvířaty v LFA oblastech. Dále se zemědělci přivrhovali na nová kola příjmu žádostí o podpory z Programu rozvoje venkova. V této souvislosti byl zájem především o pravidla operací 4.1.1 – Investice do zemědělských podniků a 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců, i když tyto dotazy se musely vyřizovat zatím jen v rozsahu pravidel 4. a 5. kola PRV. Řešilo se také několik zamítnutých dotací z roku 2017, vstup zemědělských podniků do ekologického zemědělství, příprava žadatelů na kontrolu po podání žádosti o platbu na projekty z PRV

a na kontroly související s dodržováním DZES, plánování hnojení v nitrátově zranitelné oblasti a evidence použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin, příprava dotací na škody způsobené suchem v roce 2017. Na konci dubna se pak většina konzultací týkala greeningu a protierozních opatření. Po zahájení příjmu žádostí do 6. kola PRV se velká část dotazů týkala možnosti podávání žádosti o dotaci a pravidel jednotlivých operací. Regionální informační středisko poskytuje informace a konzultace všem zájemcům, bez ohledu na to, zda jsou členy některé nevládní organizace nebo odborného svazu. Středisko působí v každém okrese kraje, je snadno dostupné, pro zemědělce je často prvním místem, kam se obrací se svým problémem. RIS KHK disponuje širokým adresářem zemědělských subjektů, což umožňuje pozvánky a informace distribuovat velkému počtu příjemců.

RAK Královéhradeckého kraje

JE PRAKTICKY NEMOŽNÉ, ABY PYL ŘEPKY OŽLUTIL AUTO NEBO LAVIČKU

ČESKO NA PŘELOMU DUBNA A KVĚTNA ZASYPAL JEMNÝ ŽLUTÝ PRÁŠEK Z KVETOUČÍCH STROMŮ. ZPŮSOBIL TO RYCHLÝ NÁSTUP JARA, KDY VYKVELTO TĚMĚŘ VŠE NAJEDNOU. AUTA I PARAPETY POKRYL V MINULÝCH TÝDNECH JEMNÝ ŽLUTÝ PYL. NA OTÁZKY OHLEDNĚ PYLU S MICHALEM DAŇKEM POHOVOŘIL ING. ROBERT ERLEBACH, PŘEDSEDA REGIONÁLNÍ AGRÁRNÍ RADY LIBERECKÉHO KRAJE.

Co je vůbec to otravné, co teď všude leží a dráždí naše sliznice?

Samozřejmě všichni víme, že se jedná o pyl. Každý rok v tomto období začíná pylová sezona, někdy v menší a někdy ve větší míře. Letošní nástup je větší díky jarnímu teplému počasí, kdy nakvetlo téměř vše najednou. A aby toho nebylo málo, borovice a smrky, které jsou u nás v hojné míře a nekvetou každý rok, mají podle Pylové informační služby silnou sezonu a vykvetly zároveň s ostatními stromy. Ostatně kdo chodí na procházky, v těchto dnech v lesích nemohl tento fakt přehlédnout. Uvědomme si, že Česká republika patří mezi země s významným zalesněním. Lesní pozemky zabírají téměř 2,7 milionů hektarů, což je zhruba jedna třetina celého území. Jak tvrdí odborníci, pyl borovic a smrků je téměř nealergizující, ale pyl jehličnanů může podobně jako jemný prach mechanicky dráždit naše sliznice.

Čím je tedy nezvyklá situace způsobena?

Přírozeností rostlin je produkovat pyl. Jeho význam pro pohlavní rozmnožování rostlin si určitě pamatujeme ze školních lavic stejně jako fakt, že je zdrojem medu, propolisu, mateří kašičky

a dalších pro lidskou výživu, medicínu i kosmetiku potřebných produktů. Bohužel na druhou stranu pyl patří mezi alergen, který značně znepráhňuje život mnohým lidem. Kdesi jsem se dočetl, že například bříza vyprodukuje až 5,5 milionů pylových zrn v jedné jehnědě. Jak jsem již řekl, v letošním roce podle odborníků za žlutou záplavu mohou borovice a smrky, které vykvetly s ostatními stromy.

Kdy můžeme počítat s tím, že se situace zlepší?

Nejsem odborník na pylovou problematiku, ale snad se shodneme, že situace z minulého a předminulého týdne již opadá. Na druhou stranu žijeme v přírodě a příroda díky bohu žije s námi, má svůj rytmus a ten prostě neovlivníme. Některé druhy stromů, jako citované jehličnany nebo břízy, dokvétají, jiné naopak začínají. Je před námi, pro mnoho alergiků noční můra, období kvetení trav a obilovin, kterých máme v ČR dohromady téměř 2,5 milionů hektarů a které potrvá prakticky až do poloviny léta. Díky mé zkušenosti z rodiny vím, čím alergií v takových obdobích procházejí. A proto je pro mě pylem zaprášené auto nebo

okna žehrajících hospodyněk naprosto nepodstatné.

Je to částečně způsobeno i řepkou?

Bohužel často pod vlivem známého rčení „stokrát opakovaná lež se stává pravdou“ lidé podléhají tvrzení, že alergii jim způsobuje pyl řepky. Samozřejmě i řepka jako jiné rostliny produkuje pyl. Má však jedno velké „ale“. Je prakticky nemožné, aby pyl řepky „ožlutil“ auto, lavičku nebo třeba náměstí uvnitř města, čehož jsme byli svědky v posledních dvou týdnech. Pyl řepky je těžký a lepivý, takže po uvolnění z květu se usazuje v nejbližším okolí pole. Největší nebezpečí je tak maximálně do několika stovek metrů od řepkového pole, na rozdíl od menších pylových zrn jiných druhů. Zůstává tak jediné, co lze řepce vytknout, že má intenzivnější vůni, chcete-li že někomu smrdí. A intenzivnější je zejména při její sklizni. Jako člověk, který celý profesní život prožil v zemědělství, ale nikdy nepěstoval řepku, mám zkušenosti, kdy zejména v posledních více jak dvaceti letech v rámci mnou vítaného přesunu lidí z měst na venkov, jsem slyšel zejména stížnosti, že smrdíme. Dodal bych jen: „No, lidi, když my občas

nebudeme smrdět, pak vy budete mít hlad.“

Je pravda, že je řepka na českých polích víc, než je zdravá, a neprospívá krajině, zvířatům a také podzemní vodě?

Řepka patří mezi tradiční evropské olejninu. Asi nemáme v našich podmínkách příliš na výběr. Ve světě pěstované olejninu, jako je sója, bavlníkové semeno, podzemnice olejná nebo palmová jádra, nám jsou logicky zapovězeny. Z možností, které nám zůstávají, je na části území pěstování slunečnice nebo tolik kriticky přetřásané řepky. U nás pěstujeme řepku na plus minus 400 tisíc hektarech. Proč ji nepěstovat? Protože je žlutá? V době kdy kvete, má tu smůlu, že je prostě vidět. Je to jedna z mála komodit, která má pro zemědělce dobré ekonomické výsledky a ty jsou i konkurenceschopné s okolními státy. Máme s ní přestat a uvolnit trh zase někomu okolo nás, jako je tomu téměř ve všem, co v zemědělství prosperovalo? Jestli nás nezačne zajímat skutečnost, že nejsme v současnosti již soběstační vůbec v ničem a stali se závislími na dovozu, pak jednoho dne nemusíme dopadnout dobře.

RAR Libereckého kraje

SEMINÁŘE PŘIPRAVILY ZEMĚDĚLCE NA PODÁNÍ ŽÁDOSTI O DOTACE

REGIONÁLNÍ AGRÁRNÍ KOMORA OSTRAVSKO PŘIPRAVILA PRO ZEMĚDĚLCE MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE SEMINÁŘE, KTERÉ POSKYTLY PŘEHLED ZÁKLADNÍCH POŽADAVKŮ JEDNOTLIVÝCH DOTAČNÍCH OPATŘENÍ, O NĚŽ BYLO MOŽNÉ V RÁMCI LETOŠNÍ JEDNOTNÉ ŽÁDOSTI POŽÁDAT.

První semináře byly zaměřené na povinnosti zemědělců ve vazbě k Evidenci půdy podle užitelských vztahů LPIS a připomenuly povinnosti uložené uživateli půdy zákonem číslo 252/1997 Sb., o zemědělství. Na příkladech byly ukázány časté chyby uživatelů zemědělské půdy při evidenci hranic užívaných pozemků v LPIS a byly probrány možnosti jejich oprav a metodická doporučení. Základem pro bezproblémovou administraci i kontrolu plnění podmínek dotací je v každém roce u žadatelů bezchybné vedení a pravidelná aktualizace údajů evidovaných v LPIS, proto proběhlo i seznámení uživatelů s možností přímého elektronického podávání ohlašování změn do evidence přes aplikaci LPIS

z jejich účtu na Portálu farmáře. Toto rozšíření možností Portálu farmáře je dalším pozitivním krokem pro rozšíření elektronické komunikace v rámci zemědělských registrů.

Dalším tématem seminářů v kraji bylo seznámení žadatelů se způsobem přípravy a podání Jednotné žádosti o dotace prostřednictvím Portálu farmáře SZIF. Elektronická podání prostřednictvím Portálu farmáře se mohou v mnoha případech zdát zemědělcům jako složité, ale na seminářích byly prakticky předvedeny a vysvětleny základní principy jednotlivých aplikací a postupů tvorby žádosti a řada účastníků pak již své žádosti připravila samostatně nebo

jim postačila krátká telefonická konzultace s pracovníkem Regionální agrární komory. Uskutečněné semináře naplnily účel dotačního programu 9.F.e. Regionální přenos informací, protože rozšířily znalosti žadatelů o nových postupech při elektronických podáních v rámci aplikací Portálu farmáře a o změnách v požadavcích jednotlivých dotačních opatření. Další informace a prezentace ze seminářů jsou na stránkách www.mskis.cz.

V současném období se zemědělská prvovýroba připravuje na sklizeň trvalých travních porostů, oproti tomu jsou porosty jetelovin na orné půdě již většinou sklizené. V celém regionu jsou viditelné

negativní důsledky nízkých úhrnů srážek v období dubna a května, kdy v některých oblastech za tyto dva měsíce napršelo méně než 20 mm srážek, což se projevuje právě u sklizených krmených plodin snížením výnosů. Další připravované semináře se proto zaměří na faktory, které lze zemědělci v rámci zemědělských činností ovlivňovat a jsou výsledkem odborných vědeckých a výzkumných prací. Tématem tedy bude ochrana půdy proti erozi a to v souvislostech s platnými podmínkami Kontrol podmíněnosti, tak i s vazbou na budoucí nastavení pravidel protierozních opatření s důrazem na vliv organického hnojení na vlastnosti půdy.

RAK Ostravsko

KIS STŘEDOČESKÉHO KRAJE

KAŽDÝ ROKEM VE SPOLUPRÁCI S CELOSTÁTNÍ SÍTÍ PRO VENKOV – STŘEDOČESKÝ KRAJ POŘÁDÁME SEMINÁŘE VE VŠECH OKRESECH STŘEDOČESKÉHO KRAJE NA TÉMA JEDNOTNÁ ŽÁDOST – DOTACE.

Přednášejícími v letošním roce byli Ing. Procházka, Ing. Šamsová, Ing. Benda. Seminářů se celkem účastnilo 1201 lidí. Dále jsme s Krajskou sítí pro venkov organizovali seminář k 6. kolu PRV ve Slezské ulici v Praze, účastnilo se 50 lidí. Se Sítí se organizovala také exkurze „Chovatelství, zpracovatelský a Program rozvoje venkova“ v Mělníku. Jelikož Ing. Martin Benda odchází z postu koordinátora Celostátní sítě pro venkov Středočeský kraj, dovoluji si mu touto

cestou poděkovat za dosavadní úžasnou spolupráci mezi Sítí a KIS. Za podpory Ústavu zemědělské ekonomiky a informací byly pořádány 2 semináře na téma Nitrátová směrnice, v Příbrami a v Katusicích, s Ing. Klírem a Ing. Kozlovskou.

Jelikož dne 25. května vstupují v platnost nová ustanovení o ochraně osobních údajů – GDPR, připravili jsme za finanční podpory MZe, programu 9. F.e, čtyři semináře po Středočeském kraji.

V Katusicích se účastnilo 43 lidí, Rakovník navštívilo 49 lidí, Příbram 34 lidí a Prahu-Hodkovice 34 lidí. Semináře byly uzpůsobeny pro potřeby zemědělských podnikatelů. Poprvé byl připraven pro zemědělce seminář na téma Ochrana rostlin s přednášející Ing. Jitkou Štěpánkovou. Semináře se v Příbrami účastnilo 20 lidí. Kromě seminářů pořádáme pravidelně konzultační hodiny pro zemědělce po Středočeském kraji. Stejně jako v loňském roce

tak i letos můžete navštívit konzultanty Ing. Šamsovou, Ing. Jeníčkovou a Mgr. Šlosarovou.

Přesný rozpis najdete na www.kis-stredocesky.cz/ konzultační dny. Konzultanti jsou k dispozici i mimo konzultační hodiny, funguje horká linka Ing. Jeníčková 721 315 260, Ing. Šamsová 604 205 690 a e-mail: kis.stredocesky@atlas.cz.

KIS Středočeského kraje

PORADENSKÉ CENTRUM V KARLOVARSKÉM KRAJI

PORADENSKÉ CENTRUM PŮSOBÍ PŘI ZEMĚDĚLSKÉ ŠKOLE V DALOVIČÍCH A JEHO PRÁCE JE ŘÍZENÁ REGIONÁLNÍ AGRÁRNÍ KOMOROU KARLOVARSKÉHO KRAJE.

Zemědělské subjekty požadují obecně poradenské informace ze dvou oblastí. První je Společná zemědělská politika EU a druhou je pomoc s požadavky dotačního systému ČR.

Zemědělci vědí, že dojde ke změně financování zemědělské politiky EU a předpokládají, že dojde ke snížení financování zemědělství v jednotlivých členských zemích. Pro budoucí hospodaření a hlavně investice a úvěrování potřebují vědět, jakým směrem se SZP bude vyvíjet. Ze strany oficiálních představitelů sektoru informace nezískávají (vše je teprve

v jednání), a proto se dotazují alespoň hlavních obrysů budoucí SZP. V rámci dotačního systému ČR jsou požadovány informace a poradenská činnost hlavně v období do podání žádosti o dotaci. V následujícím období se poradenská činnost zaměřuje hlavně na povinné evidence, na požadavky kontroly Cross-compliance a kontroly SZIF. Jedná se o výklad dotačních titulů, přípravu a kontrolu evidencí pro jednotlivé kontrolní organizace, tvorbu havarijních plánů, vyplňování žádostí o povolení nakládání s vodami atd. Region Karlovarského kraje je charakteristický vysokým zastoupením trvalých

travních porostů a vysokým procentem půdy zařazené v režimu ekologického zemědělství. Tyto skutečnosti výrazně ovlivňují specifickou poradenskou práci. Poradci se věnují problematice dotačních titulů v rámci AEKO, hlavně dotačního titulu Ošetřování travních porostů a velký zájem je také o přípravu podkladů pro kontroly ekologicky hospodařících podniků.

Po ukončení činností Zemědělských agentur není v regionu žádné státní pracoviště, které je schopno

a ochotno podnikatelům ve venkovském prostoru poradensky pomoci. Vzhledem k neustále se zvyšující byrokratické zátěži a neustálé hrozbě ztráty dotací je poradenská činnost centra vyžadována každodenně několika subjekty formou telefonických nebo mailových dotazů nebo i osobní návštěvou sedláků na pracovišti KIS-KV. Zpětnou vazbou je zřejmé, že zemědělci působnost poradenského centra potřebují a jsou zvyklí jeho práci využívat.

RAK kraje Karlovy Vary

AKTIVITY INFORMAČNÍHO CENTRA AGROVENKOV VYSOČINA

I V DOSAVADNÍM PRŮBĚHU ROKU 2018 SE INFORMAČNÍ CENTRUM AGROVENKOV VYSOČINA, O.P.S. ZAPOJOLO DO ŠÍŘENÍ AKTUÁLNÍCH INFORMACÍ PRO ZEMĚDĚLCE V KRAJI VYSOČINA. MIMO TO TRVALE ORGANIZOVALO PRAVIDELNÁ OSOBNÍ SETKÁNÍ A KONZULTACE O PROBLÉMECH ZEMĚDĚLSKÝCH PODNIKATELŮ A POŘÁDALO ŘADU SEMINÁŘŮ.

Dne 23. května 2018 centrum svolalo seminář k problematice Portálu Farmáře. Jelikož je v současné době tato problematika aktuální z pohledu příjmu žádostí o dotace, tak účast zástupců zemědělských podnikatelů byla hojná.

Na této akci se dozvěděli účastníci o kompletním systému a aplikaci pro komunikaci s Ministerstvem zemědělství ČR. Přednášejícím byl Ing. Lubomír Smrček, akreditovaný poradce MZe

ČR. Tento portál je zemědělci využíván pravidelně, a proto bylo z řad posluchačů vzneseno v diskuzi mnoho dotazů, které se týkaly především legislativních a dotačních pravidel národního i unijního rámce.

Účastníci se dále seznámili s aktuálními podmínkami jednotlivých podmínek DZES, tedy například jak v portálu evidovat půdní bloky, objekty a krajinné prvky v rámci evidence půdy, ale také jak evidovat stavy zvířat z pohledu dotačních

podmínek welfare atd. Díky vysoké úrovni přednášejících si účastníci semináře odnesli spoustu nových poznatků a byli maximálně spokojeni.

V rámci zvyšování tlaku státních orgánů pro zamezování výskytu půdních erozí na Vysočině mezi zemědělci vznikl požadavek pro organizaci semináře také k této problematice. Agrovenkov Vysočina, o.p.s. proto aktivně jednal se zástupci Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půd, v.v.i.

a ve vzájemné spolupráci byl následně na 6. června 2018 v Kulturním domě ve Větrném Jeníkově svolán seminář právě k problematice protierozní ochrany a podmínek DZES 5 platných od roku 2019. Problematiku přednášel a následně na dotazy odpovídal Ing. Martin Mistr, Ph.D., zástupce VÚMOP. Z hlediska důležitosti boje proti erozi splní tento seminář pro zemědělce na Vysočině také svůj účel.

Agrovenkov Vysočina, o.p.s.

země živitelka

23–28/8/2018
České Budějovice

**100 let
českého
zemědělství**

110 000
návštěvníků

více než
550
vystavovatelů

15 ha
výstavní plochy

více než
20
zúčastněných zemí

nejvýznamnější a největší zemědělská výstava
nejširší nabídka všech zemědělských oborů na jenom místě

- zvyšující se zájem odborné veřejnosti
- nové obchodní příležitosti a kontakty
- monitoring konkurence
- přímá setkání s novými zákazníky
- desítky odborných seminářů
- přímá zpětná vazba

Pojďte s námi vystavovat!

Pořadatelé

Odborní partneři

www.zemezivitelka.cz

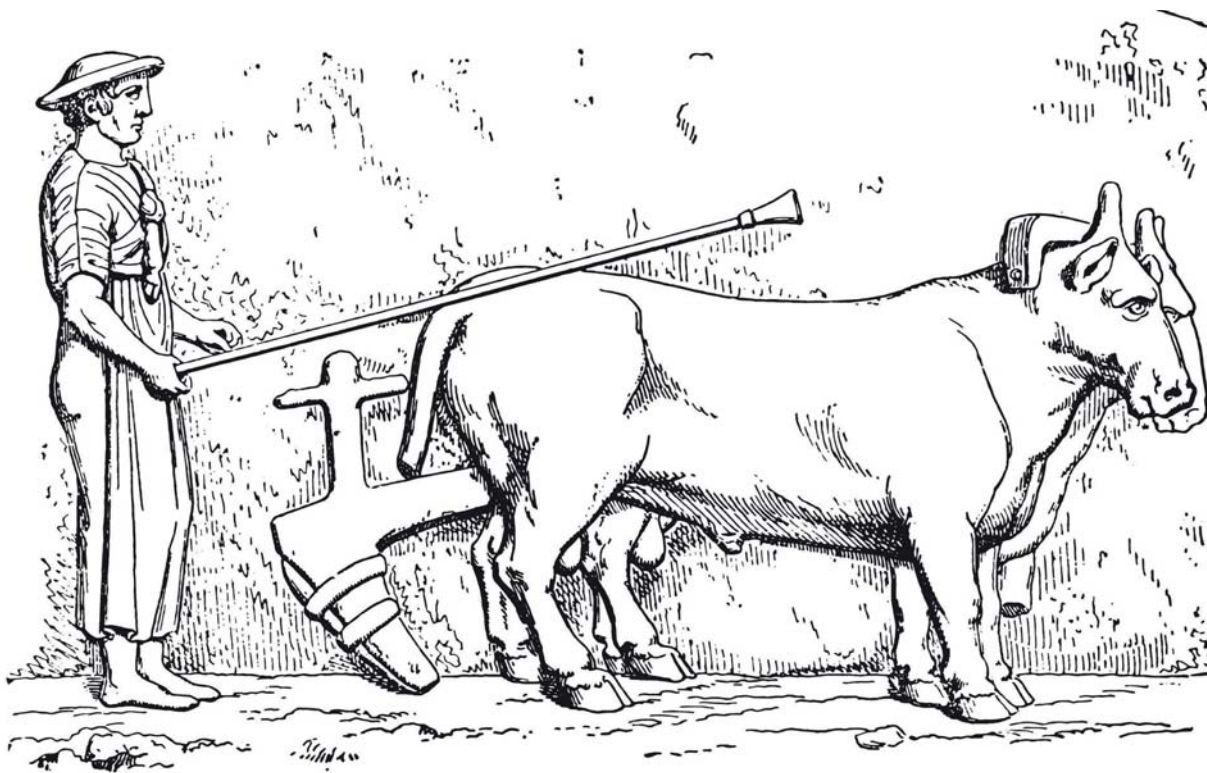

AGRObase ZPRAVODAJ

Zpravodaj AGRObase vydává: Agrární komora ČR, Blanická 3, 772 00 Olomouc. Úřad AK ČR Praha: Počernická 272/96, 108 00 Praha 10 – Malešice. IČ: 47674868, DIČ CZ47674768. tel.: 296 411 180, e-mail: sekretariat@akcr.cz
Zástupci AK ČR: Ing. Zdeněk Jandajsek, CSc., prezident; Ing. Josef Kubiš, viceprezident a předseda Sněmovny všeobecné, Ing. Bohumil Belada, viceprezident a předseda Sněmovny společenstev, Ing. Jan Doležal, tajemník AK ČR
Příští číslo vyjde: 22. srpna 2018.

Z HISTORIE OBDĚLÁVÁNÍ PŮDY

NEJSTARŠÍ SLOVANÉ V ČECHÁCH OSÍDLOVALI ÚZEMÍ OD PRADÁVNA KULTIVOVANÉ A VZDĚLÁVANÉ. COŽ OVŠEM NEZNAMENÁ, ŽE PŘÍCHÁZELI DO KRAJIN, KTERÉ BYLY LIDNATÉ A ZEMĚDĚLSKY SILNĚ VYŽÍVANÉ JEŠTĚ V DOBĚ JEJICH PŘÍCHODU. NAOPAK, I KDYŽ SE S GERMÁNY SETKÁVALI NEBO TĚSNĚ MÍJELI, ZNAČNÁ ČÁST ÚRODNÝCH PŮD LEŽELA LADEM A PŘÍROZENOU CESTOU REGENEROVALA.

Přitom rekonstrukce krajiny v době příchodu Slovanů v těch místech, kde se nejčastěji usídlili, není úplně jednoznačná. Mohla to být místa porostlá listnatými lesy se značným podílem dubu nebo místa dlouhodobě porostlá travinami s charakterem druhotných stepí nebo polostepí. Slované, kteří přišli do Čech, zakládali pole buď na travnaté celiň, konkrétně na druhotně vzniklé stepi, nebo na místě lesa. V tom případě však nejčastěji odstraňovali klučením lesní porost natrvalo. I při mýcení lesa se uplatnil oheň, ale žárové zemědělství v pravém slova smyslu to nebylo. Pokud však známe konkrétní situaci na některých sídlišcích, především v Roztokách u Prahy, okolí bylo v době příchodu Slovanů zarostlé lesem, avšak tento les setrval nadále ve své podobě a krajina nebyla ani dočasně odlesněna. Celý tento sídlištní komplex byl však svou podobou, velikostí a zřejmě i ekonomickou situací výjimečný a zemědělství tam nebylo hlavním způsobem obživy.

Oradlo

Lehčí, dosud nevzdělaná půda, celina, na níž se Slované usazovali, se dala dobře rozrušit i jednoduchým dřevěným rádlím bez železných součástí. Železná

radlice k rádlu se občas užívaly už v oblastech, které se spojují s pravlastí Slovanů. V nově osídlených oblastech od 6.–7. století je známe také, ale nálezů je málo. V Čechách je to jen jedna radlice z Let u Dobřichovic. Železná radlice orbu usnadňovala, ale nebyly nezbytností. S celodřevěným rádlím i s jednoduchým tehdejší radlím opatřeným železnou radlicí se půda zřejmě jenom rozrývala, neobracela, oralo se mělce. Pro potřeby jednoduchého extenzivního obilnání to však úplně dostačovalo. Předpokládáme totiž poměrně řídké osídlení na nejvhodnějších půdách. Do rádlu se zapřahal hovězí dobytek. V Břežně je doložena existence tažného vola ze 7. století. Tehdy se kastovalo patrně kvůli zklidnění dobytka při zápřahu. Zapřáhání koní je pozdější a souvisí s novodobým zápřahem především do chomoutu, který tehdy ještě nebyl vynalezen.

Jako hlavní nářadí na obdělávání půdy pokračovalo rádlu i v 8.–12. století. Čím dále, tím častěji bylo opatřováno železnou radlicí, která usnadňovala rozhrnování půdy a zároveň zabráňovala příliš rychlému opotřebení pracovní části dřevěného rádlu. Radlice z území Čech

a Moravy pocházejí nejčastěji z hromadných nálezů, menší množství bylo nalezeno na sídlišcích a několik v hrobech. Obdobné radlice byly na sousedním slovanském i neslovanském území, dále na východ v původní slovanské vlasti a na území bývalých římských provincií. Za germánský vliv bychom mohli považovat dřevěné a železné tzv. veslovité radlice s dlouhou násadou, které se však alespoň na slovanském území nasazovaly na jiný typ rádlu. Naproti tomu keltské radlice se v časném středověku udržely jen v západní Evropě. Dosti obvyklé byly malé radličky 12–15 cm dlouhé, s laloky na upevnění a s lopatkou jen nepatrně převyšující šířku části s laloky. Někdy se spolu s radlicí našlo kroidlo, někdy bylo kroidel více nebo byla samostatná. Kroidlo a radlice dohromady představují oradlo poměrně vyspělého typu, určené nejen k rozrývání půdy, ale s největší pravděpodobností k obrácení na dvě nebo i na jednu stranu pomocí dvou nebo jedné odhrnovačky. Rozmanitost radlic naznačuje, že forma jednotlivých rádel mohla být různá, stejně jako způsob práce s nimi. Archeolog Lubor Niederle sestavil základní tvary starých slovanských rádel, bez plazu i s plazem. Tak existovalo rýlové nebo rylcové rádlu,

které nemělo plaz, ale šikmo nasazený sloupek, jehož koncem se zem rozrývala. Velmi využívané bylo plazové rádlu, které mohlo buď jen rozrývat půdu, tedy vlastně vyrývat rýhy, nebo zoranou půdu obracet na jednu nebo obě strany. Jinou možností byla rádlu s tzv. čtyřúhelníkovou konstrukcí, která měla rovnou hřídel připojenou samostatným dřevem k plazu.

Všechny typy radlic nalezené v 8.–9., resp. v 6.–12. století se hodily jak na obdělávání stálých polí, tak k rozrušování noviny. Kroidlo přispívalo k lepšímu obdělávání zatrávněných ploch, protože prořezávalo drny a usnadňovalo práci radlice, na níž nelepilo tolik trávy. Jestliže rádlu půdu jenom rozrývalo, oralo se křížem, podél a napříč. Při orbě travnatých ploch nebo vysokého strniště bylo zapotřebí čas od času odstraňovat z radlice hlínu a drny. Dělo se to tzv. otkou, vyrobenou z prutu nebo větve. Kromě rádlu existoval od 8.–9. století malý lehký pluh, který byl charakteristicky výrazně asymetrickou, jednostrannou radlicí. S většinou rádel i s pluhem se v časném středověku oralo především mělce, ale pro setbu dostatečně. Rozmělnění a nakypření půdy bylo relativně velmi dobré.

Žárové zemědělství, klučení lesa

Další formou obdělávání půdy i v časném středověku bylo tzv. žárové zemědělství a patrně se provozovalo jen doplňkově. Na hradišti Klučov z konce 7.–9. století byly v obilnici nalezeny plevele lesních pásek a úhorů, takže obilí uložené v této obilnici bylo pravděpodobně sklizené z pozemku nově založeného po vypálení lesa. Mohlo však jít v tomto případě také o trvalé odlesnění pomocí ohně, což není s žárovým zemědělstvím totožné. Jméno Klučov – od „klučiti“ – něco napovídá. V každém případě je však zřejmé, že bylo nutno čas od času přibírat další pozemky kromě těch, které pravidelně odpočívaly jako příloh nebo úhor.

Čas a opakování orby

Jak a kdy se oralo, nevíme přesně. V západní části franské říše se v 8.–9. století oralo jedno pole na jaře pro jarní setbu, v červnu se na jiném poli oral úhor a na podzim se na tomtéž poli oralo podruhé a sel se ozim. Pro české země nejspíše platí, že orba byla jednou na jaře a snad dvakrát po úhoru či přílohu pro ozimy.

V českém překladu práce Crescentia ze začátku 16. století se výslovně uvádí: „Ktoš má pole proudušné, subtilné a čisté, snad jest dosti na jednom nebo na dvojím vorání, aneb najvíce na trojím.“ V 15. století se orba třikrát nebo čtyřikrát praktikovala jen na některých polích. Násobení orby souviselo patrně s rozšířením záhonového pluhu, se zaváděním úhorového zemědělství a možná také s postupným rozšiřováním polí na těžší půdy.

Vláčení a hnojení

Pole se vláčela a osev se zahrnoval možná dřevěnými bránami z proutí a větví nebo z ořezaných malých jehličnatých stromků, ale možná také už rámovými bránami buď s dřevěnými, nebo se železnými zuby. Hnojení půdy chlévskou mrvou nebo minerálními hnojivy není v pramenech našich zemí doloženo, ale často se předpokládá. Je známo jenom to, že v říši Karla Velikého na počátku 9. století a dále na přelomu 9.–10. století se hnojení oceňovalo, ale výslovně se uvádí jen popel. O chlévské mrvě a jejím významu se v žádné instrukci nebo inventáři speciálně nepíše, i když lze někdy usuzovat na oceňování ovčího hnoje a na pastvu ovcí na poli v určitém zimním čase. Ještě v první polovině 12. století měli vyšehradští kanovníci svoje dvory a pole, z nichž čerpali obživu a požitky, ale dobytek kromě tažných volů tam nechovali. Pole patrně tedy chlévskou mrvou příliš nehnojili. Rovněž čištění osiva je pravděpodobné, i když v pramenech není zmiňováno. Selo se na jaře a na podzim, resp. již v létě, o čemž bezpečně víme ze zprávy Ibrahima ibn Jakúba v Čechách v 10. století. Motyčky, rýče a lopaty měly celkem jednoduché tvary, rýče i lopaty se někdy kovaly železnými pásy. Jako motyčky mohly sloužit i tzv. otky. Užívaly se především při práci na zahradách, sadech a vinicích, ale mohly sloužit i k rozbíjení hrud.

Oradla a orba ve 13.–15. století – rozšíření pluhu

Nejznámějšími velkými asymetrickými radlicemi na našem území jsou plužní radlice z tvrže Semonice ze začátku 14. století. Spolu s nimi byla i krojídla. Nejsou to však nejstarší výrazně asymetrické radlice ze středověku. Ty byly nalezeny v Zemendorfu v Rakousku spolu s mincemi, jsou datovány do doby kolem roku 1233 a jsou na nich i kovářské značky. České archeologické doklady nejsou omezeny jenom na Semonice. Jen z vlastního území Čech bez moravských nálezu můžeme do 13.–15. století zařadit deset asymetrických plužních radlic, jde například o Tábor, Libice, Písková (Kostelní) Lhota, Sezimovo Ústí či Litoměřice. Z písemných pramenů máme pak 73 údajů o existenci záhonového pluhu. Orba takovým pluhem tehdy převládala,

výkon a význam tohoto náradí se změnil naprosto zásadně. Český záhonový pluh měl dvě do plazu začepené kleče, rovný nebo mírně prohnutý hřidel, dále horizontálně nasazenou radlici a před ní vždy krojídlo. Kromě pluhu existovala i rádla, doložená do 15. století písemnými prameny. Rádla se udržela i do novověku, jak nám dosvědčují písemné prameny nebo sbírky Národního zemědělského muzea v Kačíně u Kutné Hory.

Doba a hloubka orby

Crescentius vysvětluje účel orby takto: „Vorání pak a kopání obecně čtverý užitek přináší, z nichž jeden jest otevření země, druhý jest srovnání též země, třetí jest smíšení pole a čtvrtý zdobené nebo změlnění téhož pole... Protož prikazuje voráč Palladius, aby země nebyla vorána toho času, když jest blatná, nebo se tehdaž v prach neboli v mělnost neobracuje. Aniž také jest příhodný čas vorání v příslušnou suchotu, neboť se tehdaž hrudí veliké nerozdobuje, ale radši když jest málo země obměkčena a nemá takové vlhkosti, aby se měla přidržeti a přilípati, ale když se mělí a subtilňuje, způsobná bývá k semenom i k štěpóm pro příčiny předpověděné.“ Veliké hroudy se měly rozbít kladivem a doba orání se měla volit podle kvality půdy. Podle uvedeného autora „tučné a suché pole na místech zvadlých“ se mělo orat v lednu a únoru, ale v mírných a vlhkých místech až v dubnu nebo v květnu. Vlhké pole může být oráno podruhé v srpnu a suchá pole potřetí v září.

Nejstarším českým dokladem o vláčení je glosa ze 13. století v rukopise Mater Verborum, kde se o bránách píše jako o dřevu s mnoha zuby taženém voly. Šlo s největší pravděpodobností o rámové brány s dřevěnými nebo železnými zuby. Vláčelo se jednak před orbou, aby se půda rozmělnila a odstranily se některé rostliny, ale především po orbě hned po rozhození osiva. Velké hroudy se před setím rozbíjely motykami a kladivem.

Hnojení a práce s hnojem

V historické literatuře se často píše o tzv. bludném kruhu středověkého zemědělství: chová se málo dobytka, a proto není dostatek hnoje. Protože není dostatek hnoje, jsou malé úrody, musí se osívat více půdy. Kvůli tomu vzniká ještě větší nedostatek pastvin a luk, a tak není možné chovat více dobytka. Při studiu starých způsobů zemědělské výroby zjistíme, že se leckde na velmi úrodných půdách, které mají možnost dlouhodobě odpočívat, a tak se regenerovat, nehnojilo vůbec nebo málo. Pro informaci o způsobu hnojení ve 13.–15. století nás poučuje již zmíněný Crescentius takto: „Studená a vlhká země výborně skrze zapálení drnu a posypání popelem opravena bývá, ..., popel výborně místo hnoje na poli posypán bývá, ..., hnůj, kterýž jest roční, dosti jest užitečný, aniž bylin plodí.

Pakli jest starý, méně jest prospěšnější. Nový hnůj prospívá lukám k hojnosti trávy... Pohnojováni mají být pole hustěji na pahrbcích a na rovinách řidčeji, když se měsíc umenšuje nebo když se to zachová, činí se tím překážka bylinám. Času letního nemá více hromádek hnojných rozmetáno býti, což by se toho dne nemohlo zavorati. Není prospěšno jednoho času příliš hnojit, ale často a pomalu. Pole vodnaté více žádá hnoje, suché pak méně.“ Zelené hnojení je prameny doloženo v našich zemích na začátku 16. století. Podle Mattioliho Herbáře se uvádí, že tehdy „seli bob toliko pro vypravení rolí. Neb když všechna bylina jest plná, sedláci rádi tehdaž voří a tak bob do země zavorávají, kterýž vždy víc a víc v zemi vadne, dobrou a velmi mastnou zemi činí“. Pokud jde o ruční nářadí, jako motyčky, lopaty a rýče, pak rozmanitější speciální nástroje známe již z doby předhusitské a husitské. Crescentius doporučuje, aby se těžké půdy, které mají mnoho „tučnosti hluboko“, vzdělávaly nikoli orbou, ale rýčem.

Zápřah

K pluhu se zapřahali ve 13.–15. století především koně, nejčastěji dva, jen někdy jenom jeden. V kodexu Jana z Jenštejna z let 1396–1397 jsou do pluhu zapřaženi dokonce tři koně. Znalost novodobého zápřahu do chomoutu je doložena již pro 11. století, a to v Čechách podle Listiny litoměřické z roku 1057 jako clo chomútné. O sto let později se na řece Olšavě platilo speciální clo chomútné patrně za každého tažného koně. Je však možné, že se již novodobý zápřah uplatnil dříve při tahání vozů než oradla. K novodobému zápřahu se řadí nejenom chomout, ale také šle,

kteří jsou v Čechách doloženy různými písemnými prameny ve 13.–15. století a do nich jsou zapřaženi také koně, kteří táhnou jak pluh, tak brány. Různé způsoby zápřahu koní vyobrazuje také Velislavova bible kolem roku 1340. Koně se zapřahali snad dříve k bránám než k pluhu, kvůli zvýšení pracovního tempa, nikoli kvůli síle potahu. V Čechách však nejstarší písemný doklad spojuje brány s hovězím dobyt看em. Kůň a brány jsou naopak na vyobrazení v Oseckém kalendáriu z konce 13. století. Ještě ve 12. století byly však hlavním tažným zvířetem při zemědělských pracích volí.

Dokazuje to především Vyšehradská listina z roku 1130 a další listiny českého původu. Pro výrobní zemědělskou jednotku o jednom popluzí bylo pravděpodobně šest volů považováno za přiměřený, slušně vystačující živý inventář. Tažní volí byli podle Crescentia vyřazováni teprve v 10–12 letech, po 7–9 letech tažné užitkovosti. Hovězí dobytek tehdy dospíval později. Ani ve vrcholném středověku tažní koně v zemědělských pracích hovězí dobytek úplně nevytlačili. Zápřah za rohy byl v Čechách poněkud cizí – hovězí dobytek zapřažený do nárožního jha je vyobrazen na znojenské fresce ve scéně Přemyslovy orby. Hovězí dobytek se zapřahal do jha šíjového. Zapřahaly se však také krávy a krávy jako tahouni jsou uváděny ve zlomku inventáře ze vsi Bykoše u Berouna na rozdíl od nezkrácených chovných koní.

[ak]

Pramen: M. Beranová – A. Kubačák, Dějiny zemědělství v Čechách a na Moravě, Libri, Praha 2010

ROZHODČÍ SOUD

při Hospodářské komoře České republiky
a Agrární komoře České republiky

Řešení Vašeho sporu efektivně, rychle a odborně!

O Rozhodčím soudu

- byl založen roku 1949
- řídí se zákonem, Statutem, Řádem
- vede Seznam rozhodců a tím garantuje odbornou kvalitu rozhodčího řízení probíhajícího před Rozhodčím soudem
- na Seznamu rozhodců je více než 240 rozhodců z tuzemska i zahraničí

Sekretariát Rozhodčího soudu zajišťuje

- konzultace před uzavřením smlouvy či podáním žaloby u Rozhodčího soudu
- odborné znalce
- tlumočníky
- veškerou administrativu spojenou s rozhodčím řízením před Rozhodčím soudem

Jaké spory řeší?

- obchodní vztahy (kupní smlouvy, nájemní smlouvy, smlouvy o dílo, úvěrové smlouvy ...)
- občanskoprávní (mj. i manželské smlouvy, kupní smlouvy na nemovitost, smlouvy o půjčce ...)
- pracovní právní vztahy (smluvní podmínky mzdového charakteru)

Výhody rozhodčího řízení

- řízení je jednoinstanční, neveřejné, rychlé, méně formální
- rozhodčí nálezy jsou v tuzemsku i v zahraničí dobře vykonatelné
- Newyorská úmluva z roku 1958 umožňuje uznání a výkon rozhodčích nálezů ve více než 140 státech světa
- strany si mohou určit místo i jazyk rozhodčího řízení

Podmínka pro rozhodování sporu v rozhodčím řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR je platná rozhodčí doložka ve prospěch tohoto soudu.

Znění rozhodčí doložky doporučené k zapracování do Vašich smluv:

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu třemi rozhodci.

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu jedním rozhodcem jmenovaným předsedou rozhodčího soudu.

Veškeré potřebné dokumenty lze nalézt na adrese: **www.soud.cz**

Rozhodčí soud je tu pro Vás.

Další informační materiály jsou k dispozici stranám, ale i ostatním zájemcům v sídle soudu
Vladislavova 1390/17, Praha 1, v jazyce českém, ruském, anglickém, německém a francouzském.
Telefonní spojení je: tel.: +420-222 333 340, fax: +420-222 333 341, e-mail: praha@soud.cz